

The Journal of The Tanjore Maharaja Serfoji's Sarasvati Mahal Library

EDITED BY
N. KANDASWAMY PILLAI,
*Honorary Secretary,
T. M. S. S. M. Library, Thanjavur.*

Vol. XXII

Nos. 1, 2 & 3

PUBLISHED ON BEHALF OF
THE ADMINISTRATIVE COMMITTEE OF THE LIBRARY

A. D 1969

Saka 1891

Annual Subscription Rs. 4

The following back numbers of the Journal of
The Tanjore Maharaja Serfoji's Sarasvati Mahal
Library are available for sale :—

Vol.	I	Number	1	Price Re. 0--75
"	VII	"	1 & 2	... Rs. 1—50
"	VIII	"	1, 2 & 3	... " 2—00
"	IX	"	"	... " 2—00
"	X	"	"	... " 4—00
"	XI	"	"	... " 4—00
"	XII	"	"	... " 4—00
"	XIII	"	"	... " 4—00
"	XIV	"	"	... " 4—00
"	XV	"	"	... " 4—00
"	XVI	"	"	... " 4—00
"	XVII	"	1	... " 2—00
"	XVIII	"	1 & 2, 3	... " 4—00
"	XIX	"	1 & 2, 3	... " 4—00
"	XX	"	1, 2 & 3	... " 4—00
"	XXI	"	1, 2 & 3	... " 4—00
"	XXII	"	1, 2 & 3	... " 4—00

(Postage Extra)

As only a very few copies are available, book
your orders early.

Copies can be had of :—

The Honorary Secretary,

T. M. S. S. M. Library,

THANJAVUR.

(Tamil Nadu) India.

The Journal of The Tanjore Maharaja Serfoji's Sarasvati Mahal Library

EDITED BY
N. KANDASWAMY PILLAI,
Honorary Secretary,
T. M. S. S. M. Library, Thanjavur.

Vol. XXII

Nos. 1, 2 & 3

PUBLISHED ON BEHALF OF
THE ADMINISTRATIVE COMMITTEE OF THE LIBRARY

A. D 1909

Saka 1891

Annual Subscription Rs. 4

FORM IV

(See Rule 8)

1. **Place of Publication :** Thanjavur.
2. **Periodicity of its publication :** Three issues a year.
3. **Printer's Name :** The Sri Vani Vilas Syndicate Ltd.,
Srirangam.
- Nationality :** Indian.
- Address :** Srirangam, Tiruchirapalli-6.
4. **Publisher's Name :** Honorary Secretary,
Thanjavur Maharaja Serfoji's
Sarasvati Mahal Library,
Thanjavur.
- Nationality :** Indian.
- Address :** Thanjavur Maharaja Serfoji's
Sarasvati Mahal Library,
Sarasvati Mahal, Thanjavur.
5. **Editor's Name :** N. Kandaswamy Pillai.
- Nationality :** Indian.
- Address :** Honorary Secretary,
Sarasvati Mahal Library, Thanjavur.
6. **Names and addresses of individual who own the newspaper and partners or shareholders holding more than one per cent of the total capital :** Administrative Committee,
Thanjavur Maharaja Serfoji's
Sarasvati Mahal Library,
Thanjavur.

I, N. Kandaswamy, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

N. KANDASWAMY,
Honorary Secretary.
(Signature of Publisher)

Date: 17—3—69.

CONTENTS

1. Editorial	... 1—2
2. கமலாலய அம்மன் பிள்ளைத்தமிழ்	
Title Page, Introduction	... 1-22
Index	... i—ii
Text (completed)	... 25-46
—V. Chockalingam, Vidvan, Tamil Pandit, Sarasvati Mahal Library.	
3. விறலி விடு தூது (Text completed)	... 41-66
—V. Chockalingam, Vidvan.	
4. குயில் ராமாயணம்	
Title Page, Introduction	... i—ii
Text (completed)	... 1-33
Index	... i—iii
—M. Seeralan, Assistant Librarian, Sarasvati Mahal Library.	
5. ஆயுர்வேதோபதேசங்கள் (இரண்டாம் பாகம்)	... 1-40
—C. Rajarajeswara Sarma, Ayurveda Siromani, Junior Research Officer, L. R. U., Sarasvati Mahal Library.	
6. पदगुच्छ—अनेकमहाराष्ट्रकविकृत	
Title Page, Preface	... i—ii
Index of Poets	... i—iii
Text (completed)	... 49-52
—T. R. Bhima Rao, Marathi Pandit, Sarasvati Mahal Library	
7. मीमांसाशास्त्रसूत्रः—मत्त्वर्थलक्षणाविचारः भास्कररावविरचितः	... 9-18
—N. S. Devanathachariar, Siromani, Sanskrit Pandit, Sarasvati Mahal Library.	
8. परतरुचिरीयः—वरदाचार्यविरचितः	... 13-19
—N. K. Ramanuja Tatachariar, Siromani, Sanskrit Pandit, Sarasvati Mahal Library.	

9. **अष्टश्लोकी**—श्रीनिवासाचार्यविरचितव्याख्यासहिता ... 20-26
—N. K. Ramanuja Tatachariar, Siromani.
10. **मधुमञ्जरी**—तृसिंहाश्रमिप्रणीता मनीषापञ्चकव्याख्या
प्रस्तावना ... i—ii
Text ... 1—8
—P. M. Padmanabha Sarma, Siromani,
Sanskrit Pandit, Sarasvati Mahal Library.
11. **वाक्यसुधा**—भीमदास भूपालविरचितव्याख्या सहिता ... 1-12
—P. M. Padmanabha Sarma, Siromani.
12. **इन्दुमतीपरिणयम्**—शिवाजीमहाराजविरचितम् ... 1-20
—V. Gopala Iyengar, M. A., Librarian,
Sarasvati Mahal Library.
13. **निघण्टुसमुच्चयः** ... 101-112
—P. V. Varadaraja Sarma, M. A.
14. **शङ्करकालीनटनसंवादनाटकम्**—शाहमहाराज प्रणीतम् ... 57-68
—N. Visvanathan,
Telugu Pandit, Sarasvati Mahal Library.
15. From Our Visitors' Book ... i—ix
16. Our Exchanges ... i—ii
-

EDITORIAL

We are placing before our readers, in one volume, all the three numbers of our Journal for the year 1968-69. We tender our apologies to them, at the outset, for the belated release of the issues and for not having greeted them with our offerings thrice in the course of the year at the usual intervals. The delay has been unavoidable on account of some administrative changes.

We wish to place on record here our warm appreciation and sincere gratitude for the unselfish services rendered by Thiru O. A. Narayanaswami Iyer for the past five years as the Honorary Secretary of the Sarasvati Mahal Library and as the Editor of this Journal. Among the many noteworthy services which he has rendered to the Library during the period of his Secretaryship, special mention may be made of his having paved the way for the upgrading of this Library into one of National importance and for the inclusion of this Library as one of the Tamil Documentation centres in the scheme proposed by the UNESCO. Of the two, the former proposal is well on its way to progress, being under the active consideration of the Union Government. When the hope is fully realised, the Library will thankfully remember the efforts of Thiru O. A. Narayanaswami Iyer in this direction.

We also place on record here our unbounded gratefulness to Thiru C. G. Rangabhashyam, I. A. S., our popular Collector and Chairman of our Administrative Committee, whose parental care of the Library has been our main source of inspiration. As expressed by every speaker at the farewell party given to him on 13-3-69 on the eve of his transfer, it is our fervent hope that he will guide us like a star from above in all our future activities.

In this issue of the journal, the interesting Tamil poem, Kamalalaya Amman Pillaitthamizh is completed and prefixed with title page, Introduction and appendixes. Of the other serial Viralividu Thoothu, the text portion is finished and the prefatory portions will appear in the next issue. Kuyil Ramayana a narrative poem in simple style, setting forth the popular story of the Ramayanam, as addressed to a cuckoo, is given fully in this number. These three poems make up

our Tamil Sections and are expected to offer to our Tamil readers a delightful and pleasant treat.

Ayurvedopadesa, the practical guide to hygiene and health, containing a compilation of Sanskrit verses from original sources with translation in Tamil, is continued and completed with the second part of the work given here.

Our Marathi section brings to a close the anthology of devotional songs and hymns, the Padaguccha, with the last portion and an English Introduction.

In our Sanskrit section, one more work, the Mattvartha Vicāra, added in our last issue to the collection of the short thesis on Mimāṃsa, reaches its end and is to be followed by some other similar theses in succeeding issues. The concluding part of Paratattva Nirṇaya and an unpublished commentary on Aṣṭaśloki, constitute the contribution of this journal to the literature of Viśiṣṭādvaita Philosophy. To the field of Advaita, the journal contributes two short but enlightening works, Madhumañjari a commentary on Śrī Sankarācārya's Mañṣa Pañcaka and Vākyasudhā, a brief but pointed synopsis of the philosophy of Śrī Sankara. To the lovers of secular literature, the Sanskrit section presents a new type of work, a musical-drama entitled Indumatī Parīṇaya by the Marathi King Śivaji of Tanjore. The drama is just commenced here and will be continued in some subsequent issues.

The collection of short lexicons, Nighaṇṭu Samuccaya, which was absent in some past issues, reappears here with two more additions completing the collections in that manuscript.

The Multilingual dance-drama, Śankarakālī Nāṭana Samvāda Nāṭaka runs on with its fifth act in this issue, with its remaining part and two more acts to be continued later.

It is fervently hoped that although presented all together at the year end, the nature, the variety and the sumptuousness of the fare placed on their table will please our readers sufficiently to make them condone the belated service.

Thanjavur }
22—3—49 }

(Sd.) N. Kandaswamy,
Honorary Secretary.

வைத்தியநாத தேசிகர் திருவாய்மலர்ந்தருளிய
கமலாலய அம்மன் பிள்ளைத்தமிழ்

பதிப்பாசிரியர் :

வித்துவான் வி. சொக்கலிங்கம்,

தமிழ்த்துறை,

சரசுவதிமகால் நூல் நிலையம், தஞ்சாவூர்

தஞ்சை சரசுவதி மகால் நூல் நிலைய நிர்வாகக் குழுவுக்காகக்

கௌரவக் காரியதரிசி,

திரு. நீ. கந்தசாமிப் பிள்ளை அவர்களால்

வெளியிடப்பட்டது.

ஸ்ரீ வாணி விலாச அச்சகம், ஸ்ரீரங்கம்

தமிழ் வாழ்க.

நூன் முகம்

பூங்கமலத் தயனொடுமால் அறியாத நெறியானே
கோங்கலர்சேர் குவிமுலையான் கூருவெண் ணீரூடி
ஒங்கெயில்தும் திருவாரூர் உடையானே அடியேனின்
பூங்கமலக் ளவையல்ல தெவையாதும் புகழேனே.

நற்றமிழ்வல்ல புலவர்கள் பலர் தாமையன்றி, மன்பதைக ஞாய்வான் வேண்டிப் பாமாலைகளைப் பாடித் தாம் பெற்ற பேற்றை ஒவ்வையத்துக் களித்தனர். சைவசமயப் புலவர்கள் பலர் பாடித்தந்த பாமாலைகள் பலப்பல. அவ்வாறு பாடிப்பெருந்த பெய்திய சைவப்புலவர்களுள் திருவாரூரில் கோயில் கொண்டு எழுந்தருளியுள்ள தியாகேசப்பெருமான் அருகிருக்கும் கமலாலயக் கமலாபிஷேக மீது பிள்ளைத்தமிழ் பாடிய புலவரும் ஒருவராவர். இவர் பெயர் வைத்தியநாத தேசிகர்.

“பிறக்க முக்தி தருவது திருவாரூர்” எனும் சிறப்பினைக்கொண்டது திருவாரூர். இதனை “அறந்தான் மிகவும் புரிந்தார் பெறும் பயனத்தனையும் பிறந்தார் பெறுந்திரு வாரூர்” என்று சைவ எல்லப்பகயினார் தாம் இயற்றிய திருவாரூர்க்கோவை 216-ம் செய்யுளில் கூறுகின்றார். தேவாரம் பெற்ற சோழ நாட்டுத் தலங்களுள் திருவாரூர் ஒன்று. மாணிக்கவாசகரின் திருவாக்கால் புகழ்ந்து பாடப்பட்ட சிறப்பினைக் கொண்டதும் இதுவேயாகும். ‘கமலாலயம்’ என்பது இத்தலத்திற் த மற் றொரு பெயர். இதனை “ஐயானனத்தார் கமலாலயத்தி லணங்கணையாய்” என்னும் ஆநூர்க்கோவை 147-ம் பாட்டால் அறியலாம். ‘பூங்கோயில்’ என்பது தியாகராசர் வீற்றிருக்கும் கருவரையின் பெயர். திருவாரூரின் ‘தேவதீர்த்தம்’ எனப்படும் குளத்திற்கும் ‘கமலாலயம்’ என்பது பெயர். தியாகேசரின் கோயில், குளம், செங்கழுநீரோடை மதில் இவைகள் ஒவ்வொன்றும் ஐந்தைந்து வேலி நிலப்பரப்பினையுடையன. இதனை

‘குளம் வாவி மதில் ஐவேலியாந் திருவாரூர்’ (திருவாரூர்க்கோவை: 209) என்பதால் அறியலாம்.

இவ்வூரின் மற்றைத் திருநாமங்கள்: கமலை, சமற்காரபுரம், பூங்கோயில், தேவயாகபுரம், கந்தபுரி, வானகரம், தேவாசிரயம், மூலாதார நகர், கனிபுகாநகரம், தென்றூரம், தக்கேசுரம், பரையூர், ஆடகலூர், முசுகுந்தபுரம், வன்மீகபுரம் என்பன. இவற்றை இந்நூலின் 52-ம் பாட்டால் அறியலாம். மற்றும் இத்தலச்

சிறப்பினைத் திருவாரூர்ப் புராணம், தேநூர்ந்த சோழபுராணம், கமலாலயச்சிறப்பு, தியாகராச லீலை, திருவாரூர் நான்மணிமாலை, தியாகராசர் குறவஞ்சி, தியாகராசர் பள்ளு, திருவாரூர்ப் பன்மணிமாலை, திருவாரூர் ஒரு துறைக்கோவை, திருவாரூர் கோவை, திருவாரூர் மாலை, கமலாம்பிகை மாலை, திருவாரூருலா, திருவாரூர் மருந்து வெண்பாமாலை, தியாகேசர் தாலாட்டு, கமலாம்பிகை பிள்ளைத்தமிழ், முதலான தமிழ் நூல்களாலும், அஜபா ரகஸ்யம், ஆடகேஸ்வர மகாத்மியம், கமலாலய மகாத்மியம், தியாகராசலீலை, ஸ்கந்தபுர மகாத்மியம் முதலான வட மொழி நூல்களாலும் அறியலாம். தஞ்சாவூருக்கு 'மகுடாகமம்' போல இத்தலத் திற்கு ஆகமம் 'காமிகம்'.

கைலையில் ஆலால சுந்தரராக இருந்து அநிந்திதை, கமலினி ஆகியோரைக் காதலித்ததால், மண்ணுலகடைந்து இன்பர்பெற்றுவர இறைவன் சாபமிட்டகாலை, ஆலாலசுந்தரர் தன்னைத் தக்க சமயத்தில் தடுத்தாட்கொள்ள வேண்டுமென்று இறைவனை வேண்டிக்கொண்டார். அவ்வாறே சுந்தரராய்ப் பிறந்து திருமணக்கோலம் கொண்டிருந்தபோது 'வழக்கோலை கொண்டு திழக் கோல' மாக இறைவன் வந்து தடுத்தாட்கொண்டதை இதன் 35-ம் பாடலில் அழகாக எடுத்துரைக்கிறார், ஆசிரியர்.

உலகத்தார் கண்களுக்குப்புலப்படாத எப்பெருமானுடைய திருவடிகள், 'வன்றெண்டர்' என்னும் இச்சுந்தரமூர்த்தி நாயனாநக்காகப் பரவை நாச்சியா ருடைய ஊடலைத் தீர்க்கும்பொருட்டு இத்திருவாரூரில் உள்ள அவளது மனையள வும் போய்வந்ததை

... .. "சகத்தோர்

தனையளவு காணாத தாளாற் பரவை

மனையளவு போய்வந்தான் வந்தான் "

என்கின்றது திருவாரூருலா. அத்தகு சிறப்புடைய பாவை நாச்சியார் பங்குனி உத்தர விழாவிற்ருச் சுந்தரரிடம் பொன்கேட்க, அவர் 'திருமுதுகுன்றம்' எனும் விருத்தாசலம் சென்று, இறைவனைப்பாடிப் பொன்பெற்றார். அதனை ஆங்கிருந்தும் ஆருருக்குக் கொண்டுவரும் வழியில் கள்வர் பயம் மிகுதியால் முதுகுன்றில் உள்ள மணிமுத்தாற்றில் இட்டுத் திருவாரூரையடைந்தார். பரவையாருடன் கமலாலயக் குளக்கரையடைந்து முதுகுன்றத்திறைவனை "பொன்செய்த மேனியினீர்" என்றெடுத்து, எட்டு பாடல்கள் பாடியும் பொன் கிடைக்காமை கண்டு பரவை நாச்சியார் 'ஆற்றிலிட்டுக் குளத்தில் தேடுவீர்!' எனப்பரிகரிக்க, வருந்திய நம்பியாரூரர் "ஏத்தாதிருந்தறியேன்" எனத்தொடங்கும் ஒன்பதாம் பாடலைப்பாடவே முதுகுன்றையராளால் முதுகுன்றிலுள்ள விநாயகர், மணி முத்தா நதியில் மூழ்கி, அங்கிருந்த பொன்னோடு இக்கமலாலயக் குளத்துள்ளிருந்து எழுந்து மாற்றுகைத்துக் கொடுத்த வரலாற்றினை, இந்நூலின் 91-ம் பாடலா லறியலாம்.

இங்குள்ள இறைவியின் பெயரே இப்பாட்டுடைத்தலைவி 'கமலாம்பிகை'. மற்றொரு (இறைவியின்) பெயர் 'அல்லியங்கோதை'.

இங்குள்ள தெய்வங்களைப் பூசித்துப் பேறுபெற்றோர் தண்டியடிகள் நாயனார், நமிநந்தியடிகள், திருமால், முசுகுந்தச் சக்கரவர்த்தி, தசரதன், மனுநீதிச்சோழன், மன்மதன், முதலானோர், இவற்றை இந்நூலின் 89-ம் பாடலால் அறியலாம்.

தியாகேசப்பெருமானைத் தேவலோகத்தினின்றும் முசுகுந்தச்சக்கரவர்த்தி கொண்டுவந்து திருவானூரில் அமைத்ததாக வரலாறு.

“நேச முசுகுந்த மன்னன்—அம்மே
நிதம்பணியும் வாசலிது—அம்மே
நிதம்பணியும் வாசலிது”

என்பது தியாகேசர் குறவஞ்சி.

திருவானூர் கமலாம்பிகையோடு தொடர்புடைய பல வரலாற்றுச்செய்திகளை இந்நூலாசிரியர், இந்நூலின் பலவிடங்களில் அழகாக எடுத்துரைக்கின்றார்.

இனி, பிள்ளைத்தமிழ் என்பது, ஆசகவி, மதுரகவி, சித்திரகவி, வித்தாரகவி ஆகிய நான்கில் வித்தாரகவியின் முதலாவதாகும். இது தொண்ணூற்றாறு வகைப் பிரபந்தங்களுள் ஒன்றாகும். முதற்குப் 'பிள்ளைக்கவி' எனவும் 'பிள்ளைப் பாட்டு' எனவும் வேறு பெயர்கள் உண்டு. இது, தொல்காப்பியர் காலத்திற்கு முன்பே இருந்து வந்ததென்பதனை,

“குழவி மருங்கிலும் கிழவதாகும்” என்பதாலறியலாம். இதற்கு உச்சி மேற்புலவர்கொள் நச்சினார்க்கினியரும்

“குழவிப் பருவத்தும் காமப்பகுதி உரியதாகும்” என உரைகண்டார்.

“சாற்றரிய காப்புத்தால் செங்கீரை சப்பாணி
மாற்றரிய முத்தமே வாராணை—போற்றரிய
அர்புலியே ஆய்ந்த சிறுபறையே சிற்றிலே
பப்புசிறு தேரொடும் பத்து,”

என்பது குணவீர பண்டிதர் இயற்றிய 'வச்சணந்தி மாலை' எனும் 'வெண்பாப் பாட்டியல்'. ஆனால் பன்னிரு பாட்டியலில்

“காப்பொடு செங்கீரைத் தால்சப் பாணி
யாப்புறுமுத்தம் வருகவென் றல்முதல்
அம்புலி சிற்றில் சிறுபறை சிறுதேர்”

என்று கூறப்பட்டுள்ளது. இவற்றில் தாலமும் சிறுபறையும் பருவம் மாறுபட்டுள்ளன. ஆயினும்

“தூறுகொலை நீக்கித் தெய்வக்காப்பாய்ச் சுற்றம்
தொகையளவு வகுப்பகவல் விருத்தம் தன்னால்
முறைகாப்புச் செங்கீரைத் தால்சப் பாணி
முத்தம்வா ராணையம் புலியி னேடு
சிறுபறையிற் றிற்சிறுதேர் இவையின் மூன்றும்
தெரிவையர்க்குப் பெருங்கழங்கர் மாணை யூசல்
பெறுமூன்று முதலிருபத் தொன்று ளொற்றைப்
பெறுதிங்கள் தனிப்பிள்ளைக் கவியைக் கொள்ளே !”

என்று பரஞ்சோதி முனிவர் தாம் இயற்றிய சிதம்பரப் பாட்டியலில் தெளிவுபடக் கூறியிருக்கிறார்.

பிள்ளைத்தமிழ் ஆசிரியச் சந்தவிருத்தத்தாற் பாடப்பெறும். ஆண்பாற் பிள்ளைத்தமிழ் காப்பு, செங்கீரை, தால், சப்பாணி, முத்தம், வாராணை, அம்புலி, சிறுபறை, சிற்றில், சிறுதேர் எனப் பத்துப் பருவங்கனையுடையது. பெண்பாற் பிள்ளைத்தமிழ் காப்பு, செங்கீரை, தால், சப்பாணி, முத்தம், வாராணை, அம்புலி, கழங்கு, அம்மாணை, ஊசல் எனப் பத்துப் பருவங்கனையுடையது.

பெண்பாற் பிள்ளைத்தமிழுக்குரிய நீராடற் பருவத்திற்குப் பதிலாக சிவயோக நாயகி பிள்ளைத்தமிழ் முதலான நூல்களிற் ‘கழங்காடற் பருவம்’ பாடப்பெறுகின்றது. ஆண்டாள் பிள்ளைத்தமிழில் ‘மன்மத னோன்புப் பருவம்’ கூறப்படுகின்றது.

இனிப் பிள்ளைத்தமிழ், மழந்தையின் 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21 ஆகிய மாதங்களில் பாடப்பெறும். ஆண்பாற் பிள்ளைத்தமிழே பழையானதாகிலும், பண்டை இலக்கியங்களில் பெண்பாற் பிள்ளைத்தமிழுக்குரிய அம்மாணை, ஊசல் முதலான பருவங்கள் விரவி வந்தின்றன. சான்றாகச் சிலப்பதிகாரத்து அம்மாணைவரி, ஊசற்பாட்டு; வான்கலந்த மாணிக்கவாசகரின் தேன்கலந்த திருவாசகத்துத் திருவம்மாணை, திருப்பொன்னூசல்; திருஞானசம்பந்தரின் திருக்கழுமலத்தேவாரம் முதலானவற்றால் அறியலாம். ஆண்பாற் பிள்ளைத்தமிழின் பருவங்கள் சிலவற்றையும் பண்டை இலக்கியங்களில் காணலாம். பட்டினப் பாலையில் சிறுதேர்ப் பருவத்தினையும், கலித்தொகையின் மறிஞ்சிக்கலியில் சிற்றில் சிதைத்தலையும் காணலாம். பொதுவாக அதிரா அடிகள் இயற்றியருளிய 1 “மூத்த பிள்ளையார் மும்மணிக்கோவை” யில் செங்கீரைப் பருவத்தினையும், சப்பாணிப்பருவத்தினையும்; பெரியாழ்வார் திருவாய் மலர்ந்தருளிய திருமொழியில்

செங்கீரைப்பருவம், தாலப்பருவம், சப்பாணிப்பருவம், முத்தப்பருவம், வாராணீப் பருவம், அம்புலிப்பருவம், சிற்றில்பருவம் ஆகிய பருவங்களையும் காணலாம். மேற் கூறியவைகள் 'பிள்ளைத்தமிழ்' என்ற பெயரால் இரீதியெனினும் பிள்ளைத் தமிழ்ப் பருவங்களைக் கொண்டவைகள்.

“பிள்ளைத்தமிழ்” என்ற பெயரால் எழுந்த நூல்கள் எண்ணிறந்தன. அவைகள் எல்லாவற்றையும் நாம் அறிய இயலவில்லை. பல நாட்களாக முயன்று தேடித் தொகுத்து, அகரவரிசைப்படுத்திய பட்டியல் ஒன்று, கீழே தந்துள்ளேன். அவைகளில் சிலவற்றிற்கு ஆசிரியர் பெயர் தெரியவில்லை. அவற்றில் திருத்த வேண்டியவை இருப்பின் தமிழுலகம் மன்னித்தருள வேண்டுகின்றேன். அத்துடன் அதன் உண்மையினையும், வேறுபல பிள்ளைத்தமிழ் நூல்கள், அவற்றின் ஆசிரியர்கள் ஆகியவற்றின் பெயர்களை அனுப்பித்தர வேண்டுமென்று பணிவன்புடன் கேட்டுக்கொள்ளுகிறேன்.

அவ்வகர வரிசைப் பட்டியல் வருமாறு :—

இதுவரை தெரியவந்துள்ள பிள்ளைத்தமிழ் நூல்களின் அகர வரிசைப் பட்டியல்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

அ

1. அகிலாண்டநாயகி	
பிள்ளைத்தமிழ்	மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம்பிள்ளை
2. அங்கயற்கண்ணம்மை	
பிள்ளைத்தமிழ்	அ. நரசிம்பாரதி
3. அபயாம்பிகை பிள்ளைத்தமிழ்	?
4. அப்பர் பிள்ளைத்தமிழ்	காரைக்குடி சொக்கலிங்கஞ் செட்டியார்
5. அப்பர் பிள்ளைத்தமிழ்	மு. கோ இராமன்
6. அமுதாம்பிகை பிள்ளைத்தமிழ்	சிவஞானமுனிவர்
7. அம்மை பிள்ளைத்தமிழ்	மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம்பிள்ளை
8. அரியக்குடி அலர்மேலுமங்கை	
பிள்ளைத்தமிழ்	கிருஷ்ணமாச்சாரியர்
9. அருணாசல ஞானதேசிகர்	
பிள்ளைத்தமிழ்	சுப்பராய அடிகள்
10. அருப்பரத்தை வேதவிநாயகர்	
பிள்ளைத்தமிழ்	?

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

11. அவிநாசிக் கருணம்பிகை
பிள்ளைத்தமிழ் வாசுதேவமுதலியார்
12. அழகர் பிள்ளைத்தமிழ் கவிஞஞ்சரம் ஐயர்
13. அழகர் பிள்ளைத்தமிழ் சங்கத்தார்
14. அழகர் பிள்ளைத்தமிழ் சாமி கவிகாளருத்திரர்
15. அழகாபுரி உமையம்மை
ஆனந்தப் பிள்ளைத்தமிழ் சிவசுப்பிரமணிய தேசிகர்
16. அழகிய மாமுலையம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் கழி ஞானதேசிகர்
17. அளகாபுரி உமையம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் தியாகராசச்செட்டியார்
18. அளகை உமையம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் அ. சண்முகஞ்செட்டியார்
19. அறம்வளர்த்தநாயகி
பிள்ளைத்தமிழ் தொட்டிக்கலை சுப்பிரமணியமுனிவர்
20. அனுமார் பிள்ளைத்தமிழ் அருணாசலக்கவிராயர்

ஆ

21. ஆண்டவர் பிள்ளைத்தமிழ் சவ்வாதுப்புலவர்
22. ஆண்டாள் பிள்ளைத்தமிழ் ,,
23. ஆண்டியப்பபிள்ளை
பிள்ளைத்தமிழ் முகலூர் மீனாட்சிசுந்தரக்கவிராயர்
24. ஆதிபுரி வடிவுடைபம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் கனகசபைத்தம்பிரான்
25. ஆயலூர் முருகர் பிள்ளைத்தமிழ் தொட்டிக்கலை சுப்பிரமணியமுனிவர்
26. ஆய்க்குடி முருகர் பிள்ளைத்தமிழ் சிவராமலிங்கம்பிள்ளை
27. ஆறுமுகநயினார் பிள்ளைத்தமிழ் ச. சண்முகதாசபிள்ளை

இ

28. இராகவர் பிள்ளைத்தமிழ் குற்றாலக் குழந்தைமுதலியார்
29. இராமலிங்க அடிகள்
பிள்ளைத்தமிழ் பொ. சுந்தரர் பிள்ளை
30. இராமானந்தர் பிள்ளைத்தமிழ் கந்தசாமியடிகள்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

31. இலஞ்சிவேலவன் பிள்ளைத்தமிழ் கவிராசபண்டாரம்

32. இளமுலையம்மை பிள்ளைத்தமிழ் பாணுகவியடிகள்

உ

33. உமையம்பிகை பிள்ளைத்தமிழ் தியாகராச செட்டியார்

34. உறையூர் நாச்சியார்
பிள்ளைத்தமிழ் கோவிந்தபிள்ளை

ஏ

35. ஏசுநாதர் பிள்ளைத்தமிழ் கி. சாமிநாதபிள்ளை

க

36. கடம்பர்கோயில் பிள்ளைத்தமிழ் வீரசைவக் கனகசபைக் கவிராயர்

37. கண்டனூர் மீனாட்சியம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் சதாவதானம் பாலசுப்பிரமணிய ஐயர்

38. கதிரைமலைக் கந்தன்
பிள்ளைத்தமிழ் க. சிதம்பரநாதன்

39. கமலாலய அம்மன் பிள்ளைத்தமிழ் வைத்தியநாததேசிகர்

40. கம்பன் பிள்ளைத்தமிழ் பண்டித அசலம்பிகை

41. கம்பாளசாமியார் பிள்ளைத்தமிழ் ?

42. கம்பைப்பிள்ளைத்தமிழ் சோணாசல பாரதியார்

43. கலைசைச் செங்கழுநீர் விநாயகர்
பிள்ளைத்தமிழ் சிவஞான முனிவர்

44. கழனிவாசல் திருவருணாசல
தேசிகரெத்தினப் பிள்ளைத்தமிழ் சிவசுப்பிரமணிய தேசிகர்

45. கமுகுமலைப் பிள்ளைத்தமிழ் காளிச் சுவாமிகள்

46. கன்னியாகுமரிப் பகவதியம்மன்
பிள்ளைத்தமிழ் நீ. கணபதி ஆசாரியார்

கா

47. காங்கேயன் பிள்ளைத்தமிழ் கொடிக்கொண்டான் பெரியன்
அதிச்சதேவன்

48. காஞ்சி காமாட்சியம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் காஞ்சிபுரம் சிதம்பரமுனிவர்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

49. காந்தியடிகள் பிள்ளைத்தமிழ்

நாமக்கல் கவிஞர்

கி

50. கிறித்துநாதர் பிள்ளைத்தமிழ்

பிரான்சிசு பிள்ளை

கு

51. குகையூர் பெரியநாயகி அம்மன்
பிள்ளைத்தமிழ்

ஆனையம்பட்டி மகாவித்துவான்

அப்பாவையர்

52. குமரமலைப் பிள்ளைத்தமிழ்

மு. வீரபத்திரக் கவிராயர்

53. குருந்தமலை முருகர் பிள்ளைத்தமிழ்

கந்தசாமி அடிகள்

54. குலசை அறர்வளத்தநாயகி
அம்மன் பிள்ளைத்தமிழ்

தெய்வசிகாரணிக் கவிராயர்

55. குலோத்துங்கசோழன்
பிள்ளைத்தமிழ்

ஒட்டக்கூத்தர்

56. குன்றக்குடிப் பிள்ளைத்தமிழ்

சின்னய்யன்

57. குன்றை முருகன் பிள்ளைத்தமிழ்

மழவராயனேந்தல் சுப்பிரமணிய

பாரதியார்

கோ

58. கோட்டாற்றுப் பிள்ளைத்தமிழ்

செய்குதப்பிப் பாவலர்

59. கோட்டிமாதவன் பிள்ளைத்தமிழ்

பீமகவிப் புலவர்

60. கோமதியம்மை பிள்ளைத்தமிழ்

புளியங்குடிப் பிள்ளை

61. கோமதியம்மை பிள்ளைத்தமிழ்

முத்துவீரக் கவிராயர்

62. கோயிலூர்ப் பிள்ளைத்தமிழ்

சுப்பிரமணிய ஐயர்

ச

63. சங்கரகுமாரர் பிள்ளைத்தமிழ்

பொன்னுயிரங்கவிராய மூர்த்திகள்

64. சச்சிதானந்த விநாயகர்

பிள்ளைத்தமிழ்

சங்கரகுமாரமுனிவர்

65. சத்தியஞான பண்டாரம்

பிள்ளைத்தமிழ்

?

சா

66. சாமிநாதன் பிள்ளைத்தமிழ்

சாமிநாதப்பிள்ளை

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

சி

67. சிரவை முருகர் பிள்ளைத்தமிழ் கந்தசாமியடிகள்
 68. சிவகாமி பிள்ளைத்தமிழ் சொக்கலிங்கஞ் செட்டியார்
 69. சிவகிரிக்குமரக்கடவுள்
 பிள்ளைத்தமிழ் ஆ. கருத்தமுத்துப்பிள்ளை
 70. சிவஞான பாலைய சுவாமிகள்
 பிள்ளைத்தமிழ் சிவப்பிரகாச சுவாமிகள்
 71. சிவந்திமுகந்த பல்லவராயன்
 பிள்ளைத்தமிழ் படிக்காசுப்புலவர்
 72. சிவபுரம் மீனாம்பிகை
 பிள்ளைத்தமிழ் பீமகவிப்புலவர்
 73. சிவயோகநாயகி பிள்ளைத்தமிழ் ?
 74. சிவானந்தன் பிள்ளைத்தமிழ் ?

சீ

75. சீரங்கநாதர் பிள்ளைத்தமிழ் கோவிந்தபிள்ளை

சு

76. சுந்தரமூர்த்தி சுவாமிகள்
 பிள்ளைத்தமிழ் வேலுத்தேசிகர்
 77. சுந்தரர் பிள்ளைத்தமிழ் காரைக்குடி சொக்கலிங்க ஐயா
 78. சுப்பிரமணியக்கடவுள் ஷேத்
 திரக்கோவைப் பிள்ளைத்தமிழ் காஞ்சிபுரம் சிதம்பரமுனிவர்
 79. சுயம்பிரகாச தேசிகர்
 பிள்ளைத்தமிழ் தாண்டவராய முனிவர்

செ

80. செங்குந்தர் பிள்ளைத்தமிழ் ஞானப்பிரகாசர்
 81. செந்நற்குடிச் சண்முகநாதன்
 பிள்ளைத்தமிழ் பீமகவிப்புலவர்
 82. செப்பறைப் பிள்ளைத்தமிழ் சுப்பிரமணியக் கவிராயர்
 83. செயங்கொண்ட சோழீசர்
 பிள்ளைத்தமிழ் முத்தப்பச் செட்டியார்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

84. செய்குதாலுது அலியுல்லா
பிள்ளைத்தமிழ் சொர்ணகவி
85. செழியதரையன் பிள்ளைத்தமிழ் அந்தக்கவி வீரராகவமுதலியார்
86. சென்னிமலைப் பிள்ளைத்தமிழ் குந்தாணி சாமிநாதப்புலவர்
87. சென்னை கந்தசாமி பிள்ளைத்தமிழ் தண்டபாணி சுவாமிகள்
88. சென்னை விநாயகர் பிள்ளைத்தமிழ் கச்சியப்பமுனிவர்

சே

89. சேக்கிழார் பிள்ளைத்தமிழ் மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம்பிள்ளை
90. சேதுபர்வதவர்த்தனியம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் அருணாசலக்கவிராயர்
91. சேயூர் (அ) சேய்யூர் முருகன்
பிள்ளைத்தமிழ் அந்தக்கவி வீரராகவ முதலியார்
92. சேறைத் தவம்பெற்றநாயகி
பிள்ளைத்தமிழ் மு. ரா. அருணாசலக்கவிராயர்

சொ

93. சொருபானந்தர் பிள்ளைத்தமிழ் தத்துவராயர்

சௌ

94. சௌந்தரியநாயகி பிள்ளைத்தமிழ் வீரசுப்பைய சுவாமிகள்
95. சௌமிய நாராயணமூர்த்தி
பிள்ளைத்தமிழ் சே. சுப்பராய ஐயர்

ஞா

96. ஞானசித்தர் பிள்ளைத்தமிழ் முத்துச்சாமிப்பாரதி

த

97. தணிகைப் பிள்ளைத்தமிழ் கந்தப்பையர்
98. தணிகைப் பிள்ளைத்தமிழ் தண்டபாணி சுவாமிகள்

தி

99. திரிபுரசுந்தரி பிள்ளைத்தமிழ் முத்துக்குமரன்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

100. திரு உறந்தை காந்திமதியம்மை மகாவித்துவான்
பிள்ளைத்தமிழ் மீனாட்சிசுந்தரம்பிள்ளை
101. திருக்குளந்தை வடிவேலன் மதுரைச்
பிள்ளைத்தமிழ் சபாபதி முதலியார்
102. திருக்குற்றூர்ப் பிள்ளைத்தமிழ் திரிகூடராசப்பக் கவிராயர்
103. திருச்சுழியல் துணைமாலையம்மை வ. சு. செங்கல்வராயபிள்ளை
பிள்ளைத்தமிழ்
104. திருச்செந்தூர்ப் பிள்ளைத்தமிழ் பகழிக்கூத்தர்
105. திருஞானசம்பந்தர்
பிள்ளைத்தமிழ் காரைக்குடி சொக்கலிங்க ஐயா
106. திருஞானசம்பந்தர்
பிள்ளைத்தமிழ் தணிகைமணி செங்கல்வராயப்பிள்ளை
107. திருஞானசம்பந்தர் பிள்ளைத்தமிழ் மாசிலாமணி தேசிகர்
108. திருத்தணிகைச் சிங்காரவேலர்
பிள்ளைத்தமிழ் தணிகைமணி செங்கல்வராயப்பிள்ளை
109. திருத்தணிகைப்பிள்ளைத்தமிழ் திரு. கந்தப்பையர்
110. திருத்தவத்துறைப் பெருந்திருப் பிராட்டியார் பிள்ளைத்தமிழ் மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம்பிள்ளை
111. திருத்தருவமலை முருகர்
பிள்ளைத்தமிழ் சாணங்குப்பம் இராமநாதபிள்ளை
112. திருநாவுக்கரசர் பிள்ளைத்தமிழ் க. அப்பாவையர்
113. திருநெல்வேலி காந்திமதியம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் அழகிய சொக்கநாதபிள்ளை
114. திருப்பரங்கிரிப் பிள்ளைத்தமிழ் அருணாசலக்கவிராயர்
115. திருப்பெருமணநல்லூர் திரு வெண்ணீற்றுமை பிள்ளைத்தமிழ் மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம் பிள்ளை
116. திருப்பெறும்பேற்றுமுருகர்
பிள்ளைத்தமிழ் ப. சிங்காரவேலு முதலியார்
117. திருப்பேரூர் முருகப்பிள்ளைத்தமிழ் பேரூர் சிதம்பரசுவாமிகள்
118. திருமயிலைச் சிங்காரவேலர்
பிள்ளைத்தமிழ் தாண்டவராய முனிவர்
119. திருமலை முருகன் பிள்ளைத்தமிழ் கவிராச புண்டாரம்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

120. திருமாலிருஞ்சோலைப்
பிள்ளைத்தமிழ் நெற்குப்பை வைரவய்யர்
121. திருவதிகை வீரட்டானப் பெரிய
நாயகி பிள்ளைத்தமிழ் சுப்பிரமணிய செட்டியார்
122. திருவருணாசல தேசிகர்
பிள்ளைத்தமிழ் சிவசுப்பிரமணிய தேசிகர்
123. திருவருணாசல ஊண் ஊமுலையம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் சோணாசலபாரதி
124. திருவனந்தை சுப்பிரமணியர்
பிள்ளைத்தமிழ் வன்னியப்ப பாவலர்
125. திருவாவடுதுறை அம்பலவாண
தேசிகர் பிள்ளைத்தமிழ் மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம்பிள்ளை
126. திருவிடைக்கழி முருகன்
பிள்ளைத்தமிழ் மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம்பிள்ளை
127. திருவிலஞ்சி முருகன்
பிள்ளைத்தமிழ் கவிராசபண்டாரம்
128. திருவிரிஞ்சை முருகன்
பிள்ளைத்தமிழ் மார்க்கசகாயர்
129. திருவீரை மருகதவல்லியம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் பழனிக் குமாரபண்டாரம்
130. திருவெண்காட்டுப் பெரியநாயகி
யம்மை பிள்ளைத்தமிழ் மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம் பிள்ளை
131. தில்லைச் சிவகாமியம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் கிருட்டின ஐயர்

து

132. துறைமங்கலம் சிவப்பிரகாச
சுவாமிகள் பிள்ளைத்தமிழ் மணிஅப்பாவு அய்யர்

தே

133. தேசியவிநாயகர் பிள்ளைத்தமிழ் கணபதி ஆச்சாரி
134. தேவைப் பிள்ளைத்தமிழ் அட்டாவதானம் சுப்பிரமணிய ஐயர்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

ந

135. நத்ஹரொலி ஆண்டவர்
பிள்ளைத்தமிழ் பிச்சை இபுராஃம் புலவர்
136. நபி சல்லல்லாது அலைவிவசல்லம்
பிள்ளைத்தமிழ் செய்யது அனபிய்யா சாகிபு புலவர்
137. நபிகள் காயகம் பிள்ளைத்தமிழ் செங்குமீரான் புலவர்
138. நபிநாயகம் பிள்ளைத்தமிழ் செய்யது அனபியா சாகிப்
139. நபிநாயகம் பிள்ளைத்தமிழ் பீர்முகம்மதுப்புலவர்
140. நம்மாழ்வார் பிள்ளைத்தமிழ் (1932) ?
141. நல்லூர் சுப்பிரமணியர்
பிள்ளைத்தமிழ் அப்புக்குட்டி ஐயர்
142. நல்லூர் சுப்பிரமணியர்
பிள்ளைத்தமிழ் பாலசுப்பிரமணிய ஐயர்

நா

143. நாகூர் ஆண்டவர் பிள்ளைத்தமிழ் சேகருமதாறு சாகிப் புலவர்
144. நாகூர் பிள்ளைத்தமிழ் ஆரிபு நாவலர்
145. நாகூர் பிள்ளைத்தமிழ் பிச்சை இபுராஃம் புலவர்
146. நாகூர் பிள்ளைத்தமிழ் சாகூல் அமீதுப் புலவர்
147. நாகைப்பட்டினம் நீலாயதாட்சி
யர்மை பிள்ளைத்தமிழ் கிருட்டினசாமி உபாத்தியாயர்

நெ

148. நெல்லியாடையம்மன்
பிள்ளைத்தமிழ் வைத்தியநாதச்செட்டியார்

ப

149. பச்சைநாயகியம்மன்
பிள்ளைத்தமிழ் முத்துநயினுத்தை முதலியார்
150. பத்திராசலம் இராமர்
பிள்ளைத்தமிழ் கந்தசாமி அடிகள்
151. பத்மநாபர் பிள்ளைத்தமிழ் சங்கரசுப்பிரமணியக் கவிராயர்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

152. பரசமய கோளரியார்
பிள்ளைத்தமிழ் அங்கப்ப நாவலர்
153. பரவை நாச்சியார் பிள்ளைத்தமிழ் குருசாமியடிகள்
154. பருவதவர்த்தனியம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் மு. ரா. அருணாலக் கவிராயர்
155. பவானி வேதநாயகியம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் மு. ரா. கந்தசுமிக் கவிராயர்
156. பழனிப் பிள்ளைத்தமிழ் சின்னப்ப நாயக்கர்
157. பழனிப் பிள்ளைத்தமிழ் தண்டாயுதசுவாமி

பா

158. பாகம்பிரியா அம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம்பிள்ளை
159. பாத்திமாநாயகி பிள்ளைத்தமிழ் செய்குமீரன் புலவர்

பி

160. பிரமவித்தியாநாயகி
பிள்ளைத்தமிழ் மீனாட்சிசுந்தரம் பிள்ளை
161. பிள்ளைத்திருநாமம் தத்துவராய சுவாமிகள்

பு

162. புதுச்சந்திக் கந்தர்
பிள்ளைத்தமிழ் ?
163. புதுவை அருணாசலம்
பிள்ளைத்தமிழ் ?
164. புதுவை திரிபுரசுந்தரி
பிள்ளைத்தமிழ் ?
165. புதுவை முருகன் பிள்ளைத்தமிழ் தண்டபாணி சுவாமிகள்

பூ

166. பூவைமாநகர்க் குமரன்
பிள்ளைத்தமிழ் சிவசுப்பிரமணியச் செட்டியார்

பெ

167. பெரிமாநாயகி பிள்ளைத்தமிழ் த. க. சுப்பராய செட்டியார்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

168. பெரியநாயகியர்மை
பிள்ளைத்தமிழ் சொக்கலிங்க சிவப்பிரகாச சுவாமிகள்
169. பெரியாழ்வார் பிள்ளைத்தமிழ்
தனபால பதுமாவதி அம்மையார்

பே

170. பேரூர் சாந்தலிங்கர்
பிள்ளைத்தமிழ் கந்தசாமியடிகள்
171. பேரூர் பச்சைநாயகி
பிள்ளைத்தமிழ் கந்தசாமி அடிகள்

ம

172. மகரநெடுங்குழைக்காதர்
பிள்ளைத்தமிழ் திருமேனிக்கவிராயரின் சீடர்
173. மங்களநாயகியம்மை
பிள்ளைத்தமிழ் மு. சிவராமபிள்ளை
174. மங்களாப் பிழை பிள்ளைத்தமிழ்
மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம்பிள்ளை
175. மங்களேசுவரி பிள்ளைத்தமிழ்
?
176. மங்கையர்க்கரசியார்
பிள்ளைத்தமிழ் நடேசக்கவுண்டர்
177. மணத்தட்டை பிள்ளையார்
பிள்ளைத்தமிழ் வீரசைவக் கனகசபைக் கவிராயர்
178. மணவை திருவேங்கட முடையான்
பிள்ளைத்தமிழ் ?
179. மந்திரமூர்த்தி விநாயகர்
பிள்ளைத்தமிழ் ஆ. சக்திவேற்பிள்ளை
180. மயிலம்மை பிள்ளைத்தமிழ்
வைத்தியநாத தேசிகர்
181. மயின்மலைப் பிள்ளைத்தமிழ்
வீர. லெ. சின்னய்யச் செட்டியார்
182. மருதாசலப் பிள்ளைத்தமிழ்
வி. நா. மருதாசலக் கவுண்டர்
183. மருதாசல முருகர் பிள்ளைத்தமிழ்
வ. மு. அருணாசலக் கவிராயர்
184. மறைமலையடிகளார்
பிள்ளைத்தமிழ் புதுமைக் கவிஞர் அரங்கசாமி

தூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

மா

185. மாணிக்கவாசகர் பிள்ளைத்தமிழ் காரைக்குடி சொக்கலிங்க ஐயா
 186. மாதவச்சிவஞான சுவாமிகள்
 பிள்ளைத்தமிழ் ?
 187. மாருதி பிள்ளைத்தமிழ் ?
 188. மாறன் பிள்ளைத்தமிழ் இரத்தினக் கவிராயர்

மீ

189. மீனாட்சி பிள்ளைத்தமிழ் ?
 190. மீனாட்சியம்மை பிள்ளைத்தமிழ் குமரகுருபரசுவாமிகள்

மு

191. முகய்யதீன் ஆண்டவர் காரணப்
 பிள்ளைத்தமிழ் அப்துல் காதிருப் புலவர்
 192. முகய்யதீன் ஆண்டவர்
 பிள்ளைத்தமிழ் சவ்வாதுப் புலவர்
 193. முகய்யதீன் பிள்ளைத்தமிழ் செய்யிது முகய்யதீன் கவிராசர்
 194. முத்திருளப்பிள்ளை பிள்ளைத்தமிழ் நமச்சிவாயப் புலவர்
 195. முத்துக்குமாரசாமி பிள்ளைத்தமிழ் குமரகுருபர அடிகள்
 196. முருகன் பிள்ளைத்தமிழ் மார்க்கசகாய தேவர்

மூ

197. மூத்தநயினார் பிள்ளைத்தமிழ் ?
 198. மூத்தபிள்ளையர் பிள்ளைத்தமிழ் அதிராவடிகள்

மெ

199. மெஞ்ஞானப் பிள்ளைத்தமிழ் சுவாமியடியான் உபாத்தியாயர்

மே

200. மேலைக்கொழுந்து
 மாமலைக் குமரன் பிள்ளைத்தமிழ் கா. நா. நெல்லையப்பர்

மை

201. மைலம் பிள்ளைத்தமிழ் வைத்தியநாத தேசிகர்

நூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

யோ

202. யோகநாயகியம்மன்

பிள்ளைத்தமிழ்

?

யௌ

203. யௌவனும்பிகை பிள்ளைத்தமிழ் பலராமய்யா

வ

204. வடகரைப் பெரியசாமித்துரை

பிள்ளைத்தமிழ்

கைலாசநாதக் கவிராயர்

205. வடதிருமுல்லைவாயில் கொடி.

யிடையம்மன் பிள்ளைத்தமிழ்

தொட்டிக்கலை சுப்பிரமணிய முனிவர்

206. வடதிருமுல்லைவாயில் கொடி.

யிடையம்மை பிள்ளைத்தமிழ்

மகாவித்துவான் மீனாட்சிசுந்தரம் பிள்ளை

207. வடிவுடையம்மை பிள்ளைத்தமிழ்

கனகசபைத் தப்பிரான்

208. வடிவுடையம்மை பிள்ளைத்தமிழ்

நடராசக் கவிராயர்

209. வடிவுடையம்மை பிள்ளைத்தமிழ்

வைரக்கண் வேலாயுதப் புலவர்

210. வயிரவ சுவாமி பிள்ளைத்தமிழ்

நாசிக்கப்பிள்ளை

211. வள்ளியாயகி பிள்ளைத்தமிழ்

உண்டபாணி சுவாமிகள்

212. வள்ளுவர் பிள்ளைத்தமிழ்

சமுதபாளையார்

வி

213. விட்டினர் அம்மையப்பன்

பிள்ளைத்தமிழ்

அந்தகக்கவி வீரராகவ முதலியார்

வீ

214. வீரவேலாயுத சுவாமி

பிள்ளைத்தமிழ்

?

215. வீரை நவநீத கிருட்டினன்

பிள்ளைத்தமிழ்

அண்ணாமலை ரெட்டியார்

வெ

216. வெற்றிவேற் கடவுள்

பிள்ளைத்தமிழ்

தூற் பெயர்

ஆசிரியர் பெயர்

வே

217. வேங்கடேச ரெட்டர்

பிள்ளைத்தமிழ் தெய்வநாயகர்

வை

218. வைகுந்தநாதன் பிள்ளைத்தமிழ்

கள்ளப்பிரான் கவிராசர்

219. வைகுந்தநாதன் பிள்ளைத்தமிழ்

வரதராசப்பிள்ளை

220. வைத்தியப் பிள்ளைத்தமிழ்

?

ற

221. றகுல் நாயகம் பிள்ளைத்தமிழ்

மீரான் சாகிப் புலவர்

ஷெ

222. ஷெய்கு தாலுது விலியுல்லா

பிள்ளைத்தமிழ் சொர்ண கவி நயினாமுகமதுபாவா புலவர்

பிற்சேர்க்கை

223. திருவெண்ணையநல்லூர்

வைகுந்தநாதன் பிள்ளைத்தமிழ் திருமேனிக் கவிராயர் ?

224. முத்துவீரப்ப சுவாமிகள்

பிள்ளைத்தமிழ்

?

225. முருகப்ப தேவர் பிள்ளைத்தமிழ்

?

226. யோகி சாத்தையர் பிள்ளைத்தமிழ்

?

227. வேங்கடேசுவரன் பிள்ளைத்தமிழ்

?

நூலாசிரியர் வைத்தியநாத தேசிகர் வரலாறு

பூங்கமலத் தயனொடுமா லறியாத நெறியானே
கோங்கலர்சோ குவிமுலையான் கூருவெண் ணீரூட
ஓங்கெயில்குழ் திருவாரூ ருடையானே யடியேன்நின்
பூங்கமலக் ளவையல்லா தெவையாதும் புகழேனே

என்று மாணிக்கவாசக சுவாமிகளால் புகழ்ந்து பாடப்பெற்ற பெருமையினையுடைய திருவாரூரின் கண்ணே வழிவழிச் சைவாசாரியர் மரபிலே, சிவபக்தி, குருபக்தி அடியார்கள் பக்தி சிறந்தோங்கிய 'வன்மீகநாத தேசிகர்' என்பார் ஒருவர் தோன்றினார். அவரது தவப்பு தவ்வராக இந்நூலாசிரியராகிய 'வைத்தியநாத தேசிகர்' தோன்றினார். இளமையிலேயே தாயிழந்த இவர் சிற்றந்னைக்கொடுமையினால் சிலகாலம் துன்புற்றார். அதுபோது, திருவாரூரில் சிவநெறிச்செல்வரும் பெருந்தனக்காரருமான 'அகோர முனிவர்' என்பார் மேற்கூறிய வன்மீகநாத தேசிகரிடம் கல்வி பயின்றவர். ஆகவே அகோரமுனிவர் தனது ஆசான் மகனின் தோற்றப் பொலிவையும், அறிவுக் கூர்மையையும், அவல நிலையையும் கண்டு வன்மீகநாதரின் ஒப்புதலின் பேரில் வைத்தியநாத தேசிகரை அழைத்து வந்து தமதில்லத்திருத்தி, உணவு உடை முதலானவைகளைக் குறைவின்றி அளித்துக் கல்வி போதித்தார். அகோரமுனிவரிடம் வைத்தியநாத தேசிகர் தென்தமிழும் வடமொழியும், ஐயந்திரிபறக் கற்றுத்தெளிந்து தமது ஆசிரியருடன் கங்கையாடக் காசிப் பயணத்தினை மேற்கொண்டார். செல்லுங்கால் திருவண்ணாமலையில் இருவரும் தங்க நேர்ந்தது ஆங்கொரு சிறப்பு நிகழ்ச்சி அகோர முனிவரின் மனத்தினை உருக்கியது.

வைத்தியநாதர் வழக்கம்போல் யோகக் கச்சினைக் கட்டியவண்ணம் நூலுங் கையுமாக மெய்மறந்து அமர்ந்திருந்த நிலையினைக் கண்ட அகோரமுனிவர் வியப்புற்று, தன்னையும் அறியாத நிலையில், மெய்சிவிரக்க வைத்தியநாதரை வலம் வந்து, தமது ஆசான் வன்மீகநாதர் எனவே எண்ணி, இவரும் அவரது குல முறைப்படி குருவுக்குச் செய்யவேண்டிய சிறப்பினைத்தும் செய்தார். "எனது உடன்பயின்ற நண்பர் ஒருவர் திருநெல்வேலியில் இருக்கின்றார். அவரிடம் தாங்கள் செல்லவேண்டும்" என்று வேண்டிக்கொண்டு அவருக்கு ஒரு முடங்கலும் எழுதிக் கொடுத்துத் தேசிகரை நெல்லைக்குச் செல்லவிடுத்துத் தாம் காசியடைந்தார்.

திருவண்ணாமலையினின்றும் புறப்பட்ட நம் தேசிகர் திருவாரூரையடைந்தார். சிவபக்தி மேலிட்டாலும், தாயன்பு வேட்கையாலும் கமலாலயத்தில் கோயில்கொண்டு எழுந்தருளியுள்ள கமலாம்பிகைமீது "கமலாலய அம்மன் பிள்ளைத்தமிழ்" பாடினார். இதுவே இவர் இயற்றியருளிய முதல் நூலாகும்.

சொல்லறதும், பொருளறதும் மிக்க இந்நூல், நினைந்து நினைந்து பாடி மகிழ்த்தக்கது. எல்லாப் பாடல்களும் ஓசைநயமுடையன. இசையில்லாது, மழலையோடு பாடினாலும் மிகமிக இன்பந்தரும் இச்செய்யுட்களைச் சுவைமிக்க இசையோடு பாடினால் 'சர்க்கரைப் பந்தலில் தேன்மாரி பொழிந்தன்ன' இருக்கும். இசை யூட்டம் பெருத யானே இப்பாடல்களைப் பாடிப்பாடி மகிழ்வதுண்டு.

பெரிய கதையினைச் சுருக்கி ஒருவரியில் தரும் வல்லமை இவ்வாசிரியருக்கு உண்டென்பதைப் பலவிடங்களில் காணலாம். "ஐழக்கோடையிட்டொரு கிழக் கோலமிட்டன்று வன்றொண்டர் தொழும்புமிட்டார்," "வீரபத்திரன் வந்து பாவகன் முதலினோரைப் பண்ணிடுந் தண்டத்தின் நீ பட்ட பாடறிவை" முதலான வரிகள் சான்றும். மேலும் "குடமிட்ட வெள்ளெலும் பெழின்மங்கை யானசீர்..." எனத்தொடங்கும் 93-பாடல் முதலானவையும் சுருங்கச்சொல்லி விளங்கவைக்கும் இயல்புடையன. வருணனையில் மிக்கது "காளிவெண் குடையெடுத்தங்கையி னேந்தவே" எனத்தொடங்கும் 48-ம் பாடல். மற்றும் பல பாடல்கள் வருணனை யிற் சிறந்தவை. இத்துணைச் சிறப்புடைய இந்நூலை, 'அல்லியங்கோதை' எனப்படும் 'கமலாலய அமடன்' மீது பிள்ளைத்தமிழினாலே பாடி மகிழ்ந்த தேசிகர் ஐயனையும் விடாது துதிக்க, "திருவாரூர்ப் பன்மணிமாலை" எனப்படும் சீரியதொரு நூலை இயற்றினார்.

தமது குருவாணையின்படித் திருவாரூரினின்றும் நமது வைத்தியநாதர் நெல்லுக்குப் புறப்பட்டுச் செல்லுங்கால் வழியில் 'கயத்தாறு' என்னும் ஊரடைந்தார். ஆங்கிருந்த, மதுரை திருமலைநாயக்கரது அரசியற் கருமவினைஞராகிய "திருவேங்கடநாத ஐயரைச்" சந்தித்தார். அவர், இவரது திறமையினைக் கண்டு தமது மக்களுக்குக் கல்வி கற்பிக்க இவரை அமர்த்தினார். அதுபோது, அம்மாணவர்களுக்கு இலக்கணத்தினை விளக்கமாகப் போதித்தார். அதுவே நாளடைவில் "இலக்கண விளக்கம்" என்ற நூல் எழுதக் காரணமாயிற்று. பின் சேரநாடு சென்றார். சேர மன்னரது அவைக்களத்திருந்து அம்மன்னர்மீது பல பிரபந்தங்களைப் பாடினார். அவைப் புலவர்கள் இவரைப் பாராட்டவே மன்னர் மகிழ்ந்து, பலவிதமான சிறப்புச் செய்து, முற்றாட்டாகச் சில ஊர்களையும் நல்கினார். அங்கிருந்தும் புறப்பட்டு வடக்கு நோக்கிச்சென்று மயிலம் அடைந்தார். அங்கு சிவஞான பாலைய சுவாமிகள் எழுந்தருளியிருந்தார். அவரால் சிறப்புச் செய்யப்பெற்று அவர் மடத்தில் தங்கியிருந்தகாலை 'மயிலமலை முருகன்மீது பிள்ளைத்தமிழ்' பாடினார். அது தற்போதும் 'மயிலம் பிள்ளைத்தமிழ்' என வழங்குகின்றது. பின்னர் சிவஞான பாலைய சுவாமிகள் மீது 'பாசவதைப்பரணி' பாடினார். இவ்விருண்டின் அரங்கேற்றத்தின்போது, அவற்றில் தினைத்த சுவாமிகள் இவ்விரு நூல்கள் இயற்றியமைக்குப் பரிசாகத் தமக்குச் சொந்தமாயிருந்த பத்துக்காணி நிலம் தூனுப்பேட்டிலுள்ளதையும், ஒரு உப்பளத்தினையும்

கொடுத்தார். பின்னர், கருவூர் வாழ் பன்னிரண்டாஞ்செட்டிகளெனும் வணிக மரபினரின் வேண்டுகோட்கிணங்க ‘திருவாட்போக்கிப் புராணம்’ பாடினார். பின், அமரீதி அடிகள் அருஞ்செயல் புரிந்த நல்லூர்ப்பதியின் பெருமையினை விளக்கும் “நல்லூர்ப் புராணம்” இயற்றியருளினார்.

இவரது காலம் பதினேழாம் நூற்றாண்டின் முற்பகுதி எனலாம். முன்பு மதுரையை ஆண்ட திருமலைநாயக்கரது கருமவினைஞர் திருவேங்கடநாதய்யரைச் சந்தித்தமையின், இவரது காலம் திருமலைநாயக்கர் காலமான 17-ம் நூற்றாண்டின் முற்பகுதி எனலாம்.

தேசிகர் ‘தங்கம்’ என்கின்ற மங்கைநல்லாளை மணம் புரிந்து இல்லறம் நடத்திவருங்கால், மாணாக்கர் பலர் இவரிடம் பாடம் கேட்டுவந்தனர். அவர்களுள், மிகச்சிறந்தவர்கள்: படிக்காசுப்புலவர், சொக்கப்புலவர், முதலியோராவர். இவர்கட்குப் பாடஞ் சொல்லும்போது தன்னைமறந்து வாய் ஓயாது பாடஞ் சொல்லுதல் வழக்கம். அவ்வாறு பாடஞ் சொல்லுவதனால் இவருக்குத் தாள் வலி ஏற்படும். அதனைப் போக்குதற்கு தவிடு வறுத்து ஒற்றடம் கொடுப்பது வழக்கம். இக்காரியத்தினை மனைவியிடம் சொல்லும்போது கூட நயம்படக் கூறும் தன்மை யுள்ளவர்.

“தகதக தங்கம்! தாளை வலிக்குது
தவிடு வறுத்துத் தா”

என்று இனிமையாகக் கூறுவார். மிகவும் சிறப்புற இல்லறத்தினை தங்கத்தோடு நடத்தி வருங்கால், ஐவர் மக்கள் பிறந்தனர். நாளடைவில் தமிழ்ப் புலவர்களாகவே திகழ்ந்த இவர்கள் சதாசிவம், தியாகராசன், சிதம்பரநாதன், வடுகநாதன், வன்மீகநாதன் எனும் பெயர் தாங்கியவர்கள். இவர்களில் வன்மீகநாதருக்கு பழனி என்ற மற்றொரு பெயரும் உண்டு.

இவரது மாணாக்கராகிய, முன்கூறிய சொக்கப்புலவர், தொண்டைநாட்டு அரதுரைச் சார்ந்தவர். இவர், தாமியற்றிய ‘குடந்தைப் புராணம்’ எனும் கும்பகோணப் புராணத்தில் தமது ஆசிரியரை

“தவமெனக் கமலையி லிருந்த தேசிகன்
தவவலை வயித்திய நாதன் தாள்களே!”

என்றும், தமது காலத்துத் தஞ்சையை ஆண்ட சகசி மன்னரை

“மண்டலம் புரக்குஞ் செங்கோன் மனுநிகர் சகசிவாழ்நான்
தொண்டைநாட் டரைச சொக்க னரசவை சொற்றதன்றே!”

என்றும் கூறிப்பிர்ப்பதால், தஞ்சையை 1684-1714 வரை அரசாண்ட சகசி மன்னர் காலத்திலேயே நமது தேசிகர் வாழ்ந்திருத்தல் வேண்டும். அல்லது சில ஆண்டுகள் முன் வாழ்ந்திருத்தல் வேண்டும். எனவே, இவரது காலம் 17-ம்

நூற்றாண்டின் முற்பகுதி என்று முன்னர் கூறினோமாயினும், சகசி மன்னரின் காலமாகிய 17-ம் நூற்றாண்டின் பிற்பகுதி எனினும் அமையும். எவ்வாறேனும் நமது நூலாசிரியர் 17-ம் நூற்றாண்டில் வாழ்ந்தவர் என்பது துணிபு.

முன்கூறிய அரசர் சொக்கப்புவலர் இயற்றிய குடந்தைப்புராணம் M. 283/D. 489 எனும் எண் தாங்கி எமது சரசுவதி மாலில் உள்ளது. அதுவே யன்றி, குடந்தைப் புராணம் எனும் பெயரால் M. 284/D. 490 எனும் எண் கொண்ட சுவடியும் இருக்கின்றது. இதனை இயற்றியவர் 'அகோரமாதவர்' எனக் குறிப்பிடப்பட்டுள்ளது. இது, முன்னையதின் வேறுபட்டது. இந்நூலாசிரியர் அகோரமாதவர் எனின், நமது வைத்தியநாத தேசிகரின் ஆசிரியராகவே இருத்தல்வேண்டும். அகோரமுனிவரும், அகோரமாதவரும் ஒருவராகவே இருக்கலாம். அகோரமுனிவர், தமது மாணாக்க (தேசிக)ரின் மாணாக்கர் சொக்கப் புலவர் இயற்றியபின், தாம் குடந்தைப்புராணம் பாடியிருக்கலாம். அல்லது அதற்கு முன்னும் பாடியிருக்கலாம். எப்படியேனும் அகோரமுனிவர், வைத்தியநாத தேசிகர் சொக்கப்புவலர் இம்முவரும் ஒரே காலத்தவர் என்பது விளங்குகின்றது.

வைத்தியநாத தேசிகர் இயற்றியருளிய நூல்கள்: —

1. கமலாலய அம்மன் பிள்ளைத்தமிழ்	5. நல்லூர்ப் புராணம்
2. இலக்கண விளக்கம்	6. பாசவதைப் பரணி
3. மயிலம் பிள்ளைத்தமிழ்	7. திருவாட்போக்கிப் புராணம்
4. திருவாரூர்ப் பன்மணிமாலை	8. மெய்ஞ்ஞான விளக்கம்

ஆக கமலாலய அம்மன் பிள்ளைத்தமிழ்ச் சுவடி, எமது மகால் M.455/D. 310 எனும் எண்ணுடையது. ஒப்புநோக்குதற்கு வேறு சுவடிகள் கிடைத்தில். இச்சுவடி சிதைத்தும், முறிந்தும், அழிந்தும், பூச்சியரித்தும் காணப்படுவதால் செய்யுட்களை உருவாக்குவது மிகவும் கடினமாயிற்று. இலக்கணப் பிழைகளும் சந்தக் குறைவுகளும் மலிந்து கிடந்தன. அவை, ஏடுபெயர்த் தெழுதுவோரின் குறைபாடு எனக் கருத இடமிருக்கின்றது. இனிய சந்தப்பாடல்களைக்கொண்ட இந்நூல், கூடியமட்டில் நிறைவு செய்து தரப்பட்டிருக்கின்றது. குற்றங்குறைகளிருப்பின் மன்னித்தருள வேண்டுகின்றேன். இதனை வெளியிட அனுமதி தந்த எமது மகால் கௌரவக் காரியதரிசி திரு. நீ. கந்தசாமிப் பிள்ளை அவர்கட்கு நன்றி செலுத்தக் கடமைப் பட்டுள்ளேன்.

இந்நூல்போன்ற அரிய பெரிய நூல்களைத் தன்னகத்தே கொண்டுள்ள எமது சரசுவதி மகாலுக்குத் தங்கள் தங்களிடமுள்ள சுவடிகளைத் தந்துதவினால் நாடும் நாமும் பயனடைவோம். உலகம் உய்ய இந்நூலுடைக் கமலாம்பிகையாம் அன்னை அருள்புரிவாளாக.

இங்ஙனம்

புலவர். வீ. செக்கலிங்கம்

தமிழ்த்துறை

சரசுவதி மகால் நூலகம்.

தஞ்சாவூர் }

10-2-69 }

**கமலாலய அம்மன் பிள்ளைத்தமிழ்
செய்யுள் முதற்குறிப்பு அட்டவணை.**

	பக்க எண்.		பக்க எண்.
அ		கல்லைக் குழைத்தா ருள்ளங்	13
அஞ்சிவரு மமர	7	கன்னியு மாடவர்	26
அண்டம் பதமணி	17	கா	
அந்தி வண்ணன்	4	காயுஞ் சிறுவிதித் தீ	31
அரவக்கிண்கிணி	18	காளி வெண்குடை	22
அறள்பெறு	2	கு	
அழிகும் விழிகள்	40	குடங்கையிற் சாகர	38
அழியா வீடே	17	குடமிட்ட வெள்ளெலும்	42
அனைக்குட் சுருட்டுடற்	15	குண்டர் சவுதங்	40
அனந்தம் படைக்கரந்	11	கொ	
ஆ		கொண்டநிலை யண்ட	32
ஆயிரஞ் சென்னிய	44	கொண்டையணிந்திடு	8
ஆளியுடன்று	20	கோ	
இ		கோடி தூரிய	30
இடப்பால் முப்பா	14	கோலத் துளைக்கை	35
இருட்டிற் கருத்துப்	25	ச	
இருளிற் செறிந்த	41	சங்கு தவழ்ந்தொலி	36
இருள்பருகு	27	சா	
உ		சாமளை சொலம்பிகை	23
உலகெலாம்	29	சாரும் நவக்கோளுடனே	36
உள்ளக் கமலத்	14	சீ	
ஓ		சீரூர் விமலன்	37
ஓளிரு நீலசுண்ட	25	சீர்பூத்த நாதாந்த	1
ஒள்ளொளிக் கரங்க	39	சு	
க		சுலவியெழு திரைமோது	28
சஞ்சா சனத்து	26	தீ	
கடமுன் றூறக்	41	தூழியைத் தாமமும்	43
கண்ணை யிடந்தே	12	செ	
கண்ணொளிக் கெட்டாத	27	செஞ்சுடர் பரப்பு	2
கதிர்தருஞ் செந்துகிர்	42	செத்துப் பிறக்குங் கடவுளரை	3
சயிலைக் கிரியுயர்	18	செந்தமிழ் செம்புவாய்	46
சயிலை நாகீச்சரம்	8	செம்பது மப்பத	37
கருந்துழாய்ப் படலையின்	3	செள்ளா விளங்கி	24
		சென்னெற் கறித்து வாய்குதட்டி	11

பக்க எண்.

பக்க எண்.

ஞா	37	பூங்குழற் றுமமொடு	34
ஞானந் திரண்டெழுந்		பொ	
த	45	பொருப்பினற் படைத்திட்ட	33
தத்துவ மாநூரின்	7	பொன்பூத்த கோட்டு	1
தவராச யோகியர்	40	பொன்னங் குடுமி	5
தவளப் பொருப்பு	9	பொன்னணங் குறையக	22
து	28	பொன்னார் கபலை	24
துண்டப் பிறையணி		போ	
துன்னிவரு தண்டோடு	6	போதங் களவினு	21
து		ம	
துற்றுந் திரைக்கங்கை	33	மதுரம் பழுத்தொழுது	31
தே	34	மயக்கு மாயைச் சிறறிலுழை	19
தேனாறு நெட்டிதழ்		மருத்துமாய் முருந்தனும்	32
தேனாறு மழலையஞ் சொற்கிளவி	21	மழுவா ளயிலெடு	17
ந		மு	
நடக்குஞ் சரண	43	முகத்துக் குடைந்து	12
நந்தினியை சண்டியை	10	முத்துப் பொழிநிலவு	46
நளினக் குழவி	6	முளைக்குங் குடுமி	25
நறவொழுக வறுபதந்		மு	
நி	38	மூலத் தொளியின்	10
நிதிவளர மணிபிணித்	29	மே	
நிரையமு மிகவஞ்ச	44	மேருமணிக் கோட்டுழி	20
நி		மோ	
நியாடல் சங்கரன்	19	மோகமால் விடுத்தவான்	23
நெ	30	வ	
நெடிய புழைக்கை	14	வரையகம் பிறந்து	16
நெட்டுடற் பொறியழற்		வழக்கோலை யிட்டொரு	16
நெற்றியணி பட்டமும்	31	வி	
ப	5	விரிந்த சடையர் மறையோர்	13
பண்டுபடு மூதண்ட	39	வீ	
பரமகல்வியாணியை	9	வீசந் திரைக்கற்றை	45
பழமறைக் கிழவன்		வெ	
பா		வெம்பித் திசைபிழை	35
பாயும் விடையிவர்		வே	
பு		வேதப்புரவி சதமகரும்	4
புண்ணியந் தருபுவனி	15	வேதம் விளம்பு	11
புன்சமைய நெட்டுடலை	3	வேளை யெதிர்த்தார்	13

முனைக்குங் குடுமி நெடுங்கயிலை
 முன்னே யமர்ந்து துளைக்கரத்தை
 மூரித் திரைதூழ் வளையுவரி
 முகத்தி னீட்டிக் கவர்ந்திரைப்ப
 வளைக்கும் வங்க மொளிமுத்து
 வளையாப் பொருப்பு மணியினங்கள்
 மண்டி யுழலுஞ் சலஞ்சலங்கள்
 வானோர் மகிழுஞ் சுவையமுதங்
 கிளைக்குங் கொண்டற் றிசைவீழக்
 கிளருந் தேவ ருடனாக்
 கேண்மை யுற்றே யாருரின்
 கீழ்பால் விட்ட வாசலிலே
 வளைக்குங் கணத்தோ டுறைகளிற்றை
 மகிழ்ந்த பரையே வருகவே!
 மழுவாட் படையார்க் கானந்தம்
 வழங்கு முமையே வருகவே!

54

இருட்டிற் கறுத்துப் புடைவெளிறி
 யிடையின் செம்மை வரிகாட்டி
 யிடத்தின் வேலைக் குருநிகரா
 யிடர்செய் யால மகம்பொதிந்து
 தருக்கின் விளங்கிக் குழைமீதிற்
 ருவித் தாவி நனிபொருது
 தனுவேள் படைக்கு முன்படையாய்
 தண்ணூர் குவளைத் திரள்சீறி
 நரித்து மானுங் காடெய்த
 நாளு மெழிலை மிகப்படைத்து
 நாடு மயக்கின் மூழ்கினர்க்கு
 நல்ல துணைபோற் காட்டிமிக
 மருட்டும் விழியார் மால்களைந்த
 கமலை வாழ்வே வருகவே!
 மழுவாட் படையார்க் கானந்தம்
 வழங்கு முமையே வருகவே!

55

ஒளிநு நீல கண்டரிடத்
 துழையைப் பிடித்துச் சடிலமிசை
 யுகுந்து திடந்த வருகரிசி
 யுலவா விதழி நறைநீரவி

யளியி னுண்ண மிகவழங்கி
 யலையாக் கங்கை நீர்வாரி
 யடுத்துப் பருகத் தலியளித்தே
 யங்கை யுடலின் மிசைநீவி
 மிளிருங் கண்ட நித்திலத்தை
 வீக்கி வேலன் விளையாட
 விளங்கும் வள்ளி தனைக்குறித்து
 விளைத்த தெனவே சேடிமார்
 1 களைய நின்றே யுரைப்பமகிழ்
 கமலை வாழ்வே வருகவே!
 மழுவாட் படையார்க் கானந்தம்
 வழங்கு முமையே வருகவே!

56

வேறு

கன்னியு மாடவர் கோலமுங் கொண்டிருவர்
 காதலி னிருந்த போது
 கருணையுட் கொண்டமின் மங்கலப் பார்வையிற்
 கன்னியாய் விளைந்த காலைப்
 பன்னியும் வேதத் தலைவனும் வெகுண்டுமன்
 பாலனைந் துரைக்க வேந்தன்
 பகரிய மாதவம் புரியநீ முன்னின்று
 படிமிசை நாம்வ ழங்கும்
 நன்மையை மாற்றினும் நமதுரு நினைந்தநம்
 நற்றவத் தொண்டர் நின்று
 ஞாலமீ திழைத்தநற் கருமங்கள் மாற்றுதல்
 நம்வழி யில்லை யென்றே
 மன்னவர்த மக்கே மருத்துமொழி கருணையாய்
 வளர்புகழ்க் கமலை வருகவே!
 மணிமிடற் றெந்தைக்கு விழியாகி நின்றபரை
 மகிழ்வுடன் வருக வருகவே!

57

கஞ்சா சனத்துவளர் பொன்னணங் கிருக்குறைக்
 கலைமாதா செங்கை நீட்ட
 கனகமீ தயிராணி மனமுருகி முன்னின்று
 கத்தூரி யணிந்த மைப்பத்

துஞ்சாத பைந்துழாய் நாரணக் கடவுளுக்கு
 சூளியைக் கண்ணி யிட்டுத்
 தூயமழ லையினமுத மொழுகுசொற் சொல்லென்று
 துணைமலர்க் கரங்கள் கொட்டப்
 பிஞ்சேறு வெண்மதித் திருநுதற் சேடிமார்
 பேரின்ப முதவு மாதர்ப்
 பின்னமுத முன்னமுத காணவரு ளென்றுமுன்
 பெரிதுவந் துணைந்து கொள்ள
 மஞ்சேறு பூங்கோதை நகையளித் துறைந்தவள்
 கமலை நாயகி வருகவே!
 மணிமிடற் றெந்தைக்கு விழியாகி நின்றபரை
 மகிழ்வுடன் வருக வருகவே!

58

கண்ணொளிக் கெட்டாத நுண்ணுசுப் பையமுங்
 கருத்துணர்ந் தணங்கு மாதர்
 காதலிற் சுட்டியுஞ் சூழியைத் தாமமுங்
 கண்டசர முத்து மிட்டார்
 விண்ணுறைந் தொருமுன்று காலமுங் கண்டவர்
 விழைவினை மயங்கு வாரோ
 மிக்கதொரு பற்றுளம் மேம்பட்டு வருதலின்
 வினையுந் தெரிய மாட்டார்
 புண்ணியம் பழுத்தகொடி நூபுரம் புலம்பவே
 பூமிசை மெல்ல மெல்லப்
 போதுக நன்கோது மாமறை துதிக்கவே
 பொறைநடிவு கொண்டு மேவும்
 மண்மகள் கண்ணாடி யானவா ருருமை
 மகிழ்வுடன் வருக வருகவே!
 மணிமிடற் றெந்தைக்கு விழியாகி நின்றபரை
 மகிழ்வுடன் வருக வருகவே!

59

இருள்பருகு செஞ்சுடர்க் கடவுளுக்குழ் மேருமே
 லிமையவர் குழாங்க ளிண்டி
 யீறிலா தனாதிபாங் கடவுளா ரென்னவே
 யிவ்வுலகு தந்த வள்ளல்
 கரியமணி வண்ணனு முடியே நானென்று
 காதலி னியம்பு காலக்
 கடவுளர்க ளனைவரும் வேதமுறை செய்ததே
 கழிவிலாச் சாத மென்னச்

சுருதியொரு நாலுமே மதிமுடித் தவிர்சடைத்
 தோன்றலே யனாதி யெங்குந்
 தோய்விலா னீறிலா னைந்தொழி லியற்றுவோன்
 றுரயவ னென்று கூ.றும்
 மருமலர்க் கொன்றையா னாரூரின் வாழ்வருள்
 மணிவல்லி வருக வருகவே!
 மணிமிடற் றெந்தைக்கு விழியாகி நின்றபரை
 மகிழ்வுடன் வருக வருகவே!

60

துன்னிவரு தண்டோடு தண்டிநின் றேகுவார்
 துடிமருங் கிடைய ராடச்
 சுத்தவிசை மத்தளந் தாளவகை பல்லியந்
 துவைப்பநின் றிசைப டிப்பார்
 பன்னுமறை யோதுவார் வீதியிற் சேருடி
 பந்தமுங் கொண்டு செல்வார்
 பலகொடிகள் கொடியுடன் நெருங்கவே போகுவார்
 பங்குனித் திருவி ழாவின்
 என்னைமு னனுப்புவி ரென்னைமு னனுப்புவி
 ரென்றான் சந்நி திக்கே
 யேறிமுன் மடியிலிடு பொன்னேறு முத்தமும்
 மேற்றுநின் றேடு வார்கள்
 மன்னுதன் நாயமார் பரிகலத் தொலிபெருகி
 வளர்கமலை யம்மை வருகவே!
 மணிமிடற் றெந்தைக்கு விழியாகி நின்றபரை
 மகிழ்வுடன் வருக வருகவே!

61

வாராணை முற்றும்.

அம்புலிப் பருவம்

சுலவியெழு திரைமேர்து மேல்முகட் டேறுமணி
 குழ்கடற் பிறந்து வந்தாய்
 சுடர்மணித் தொகுதியான் பிணியெலா மடுமருந்
 தடவிகு முடுக்கல் வந்தாள்
 நலமலியு வானவர் குழுவெலாங் களித்துண்ண
 நாளுமே யமுத மீந்தாய்
 ஞானவா னந்தமே தருங்கரு னாகரம்
 நண்ணினூர்க் களித்து நின்றாள்

உலகுழிப் பைங்கூழ் பலமலிந் தோங்கவே
 யொண்ணிலா வுமிழ்ந்து நின்ற
 யுலகெலா மன்பதைக் குழுமிகுந் தோங்கவே
 யுயரறம் வளர்த்து நின்றாள்
 அலகிலாப் புகழ்பெருகு கமலைக் டிக ணுமையுட
 னம்புலி யாட வாவே!
 அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
 ளம்புலி யாட வரவே!

62

நிரையமு மிகவஞ்ச முயர்பாவி யந்தன
 னின்றுகீர்த் தனங்கள் கெட்டே
 நேசித்த மாதவ ருள்ளச் சரோருக
 நீங்கிலாள் பாத முற்றான்
 பருதிதூழ் விசும்பூடு பகல்வரவு நாணியே
 பண்டிருட் டிரிய லுற்றாய்!
 படுமலைக ளேழ்கடற் றினந்தொறும் சூழாது
 பண்டுபோல் விளங்க லாகும்
 முரித்திரைத் தேவநற் றீர்த்தத்தி லாடினால்
 மூடிய கயமு மாறும்
 மூவேழு சுற்றமுங் கதிசேரு மத்துளிகள்
 முடிமிசை தோய்ந்த போதே
 யருமறைகள் சூழ்கமலை யோகமா தாவுட
 னம்புலி யாட வாவே!
 அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
 ளம்புலி யாட வாவே!

63

உலகெலாம் பாயுமிரு னாழிநா னாண்டவ
 னோதுமறை வேள்வி யாற்ற
 வுறுபொருள்கள் யாவையு முண்டுண்டு தேக்கிடா
 தொளிபெருகு மேனி யுற்றோன்
 நலமலிந் தேவரும் பொருளெலாம் நண்ணவே
 நல்குநிதி பெற்ற வள்ளல்
 நாடுபடு மேலாகு விண்ணுலகு யாவையு
 நாளுமே யளித்த வேந்த
 னிலகுமறை யெல்லகண் டொருவடிவை யுற்றவ
 னீறிலா யுயிர்ப் டைத்தோ

னீவ்வுலகு மேலுலகு மிருசரண மூடின
 னேத்தியே வாழ்வு பெற்றா
 ரலகிலா நலமுறுவை கமலைமகி ழம்மையோ
 டம்புலி யாட வாவே !
 அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
 ளம்புலி யாட வாவே !

64

நெட்டுட்ற் பொறியுழற் செவ்விழித் திரள்வரி
 நெடுமைகொள் கரிய நாக்கு
 நெடுந்தயி னஞ்சுகா லெயிற்றெடு மண்டலம்
 நிமிர்ந்தெடுத் தாடு பாந்தள்
 கீட்டிவந் துணையவே பட்டதுயர் நீயறிவை
 கேடிலா திருக்க வேண்டின்
 கிளருமொழி வீசிடுந் தொடியாயி ரங்கொண்ட
 கிரிநெடும் புயத்தின் மீதே
 பட்டதிக் குறையரவ மணிவதுடன் மாபூதர்
 பற்றுவர் துயரு மாறும்
 பன்னெடுங் காலமுந் துன்பமற் றுலவலாம்
 பங்கயச் செல்வி நாளு
 மட்டதிக் குறையமர் பணிகமலை யம்மையுட
 னம்புலி யாட வாவே !
 அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
 ளம்புலி யாட வாவே !

65

கோடிகு ரியவொளிக் கதிகமா மொருபொருட்
 கொண்டடி காண வொட்டாக்
 குழவிருட் டாணவச் செருக்கோட ஞானமே
 கூடுமா முத்தி நல்கும்
 பீடுபெற் றுறையைவீ வடிவுகொண் டிடுமாசு
 போவது மொல்லை யாமே
 பெருகுமொளி மேனியை யுள்ளிடங் கொண்டுமின்
 பெரியவா னணங்கு செய்தாள்
 நாடுமடி யாரிட்ட பச்சிலைக் கிச்சித்து
 நல்வீடு தந்த சத்தி
 நம்பனு மிவளேவல் கொண்டுலகு தந்ததும்
 நாடிநீ யறிவை யன்றோ !
 வாடுகொடி மருகுசூழ் கமலையம் பிகையுட
 னம்புலி யாட வாவே !

அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
ளம்புலி யாட வாவே !

66

மதுரம் பழுத்தொழுகு நறவுண்டு தேக்கிட்டு
வண்டினம் முரன்று பாடும்,
வனமாலி கைவனத் திருளறக் கவுத்துவ
மணிவிளக் கிட்ட கொண்டல்
பதியுமுய ரண்டமேல் முகடுதொட் டுஞ்சபொரு
படிவமாய் வளர்ந்து நின்றே
படியிடந் தன்னடித் தூளெனக் கண்டவன்
பரையடியை நாடி யன்று
முதிரும் பெரும்புகழ் துதியாது (கா)ன்முனை
முடிந்தது மறிவை நீயே
முண்டகச் சரணவினை கண்டுநீ யாடினே
முன்னுருக் கலைகள் பெற்றே
யதிகமாய் விளங்கலாங் கமலையம் பிகையுட
ளம்புலி யாட வாவே !
அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
ளம்புலி யாட வாவே !

67

காயுஞ் சிறுவிதித் தீபிரியும் வேள்வியின்
கண்ணுத லேவல் கொண்டே
கன்னுளம் வெதும்பிவிழி பொறியெழுஞ் செஞ்சிகைக்
கனல்வீச வீச செங்கை
தோயும் நெடுங்கதை முதண்ட வுச்சியிற்
சுவடுபட மோதி யப்பாற்
சுற்றிடு மேழுவரி யொருவேலை யாயுடைத்
தொல்லடிப் பூதர் சூழ
பாயுஞ் சாபமென வீரபத் திரன்வந்து
பாவகன் முதலி னோரை
பண்ணிடுந் தண்டத்தின் நீபட்ட பாடறிவை
பரன்முனிவு தள்ள லாங்கா
னாயுமதி வல்லைக் கமலையம் பிகையுட
ளம்புலி யாட வாவே !
அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
ளம்புலி யாட வாவே !

68

பண்டுபடு முதண்ட வேதண்ட நட்டுவாய்ப்
படுமுறை வியாழம் வீக்கிப்

பங்கயத் தவீசயன் பைந்துழாய் மாதவன்
 பண்ணவர் குழாங்க ளீண்டி
 கொண்டலின் முழக்கேறு பாலாழி கடையவே
 கோகன்கை யுடன்பி றந்தாய்
 கோகனக மாதுகண் ணாகியே நின்றனள்
 குளிர்நிலா வழக்கி னாலே
 கண்டுபடு மொழியம்மை யாடலின் வருவதே
 கருமமா மிந்த மேன்மை
 ககனமீ தெவ்வுலகு தேடினும் வாயாது
 கடவுள ரெவர்க்கு மெட்டா
 வண்டருந் தொண்டருஞ் சூழ்கமலை வல்லியோ
 டம்புலி யாட வாவே!
 அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
 ளம்புலி யாட வாவே!

69

மருத்துழாய் முகுந்தனும் நான்முகக் கடவுளும்
 வானவ ரரம்பை மாதர்
 வரிவளைக் கடலாழி பட்டெழும் வல்விடம்
 மண்டிவந் தடுதல் செய்யப்
 பெருத்தமால் கொண்டுநின் றனைவரு மலறவே
 பிஞ்ஞகன் கருணை செய்து
 பெருங்களத் தடக்கலு மிவள்கரம் நீவவே
 பிரிந்தது வலுமை யெல்லாம்
 தரித்தமெய்க் கறுப்பெலாங் காட்சியின் நீங்குமே
 தண்ணளி பெற்று நின்றூற்
 றனுக்குறை நீக்கலாம் பேரின்ப மெய்தலாஞ்
 சாதமா யெண்ணி நாத
 னருத்தமெய் பெற்றவள் மகிழ்வுற விரைவுட
 னம்புலி யாட வாவே!
 அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
 ளம்புலி யாட வாவே!

70

கொண்டநிலை யண்டமுக டிட்டவடி கொண்டலிடு
 கோகனக மேவி நின்றே
 குண்டகழி யேழுபடு வட்டபுலி யிட்டமொடு
 கொற்றமுற வைத்த தறிவாய்
 பண்டுவரு பத்திவிட நெட்டுடற் கட்செவிப்
 படிவமுற வைத்த தறிவாய்

பாரிடத் தடிபரவி னெப்பதம் வேண்டுமோ
வப்பத மளித்தல் கண்டாய்
துண்டுபட் டலையாது வட்டமுறு மேனியாய்ச்
சுகோதையம் பெற்று வாழ்வை
சுடுமுனிவு கொண்டிடி னெவர்தள்ள வல்லவர்
சொன்னவை மகிழ்ந்து செய்வா
யண்டினர்க் களிவாழ்வு கமலைப் பரையுட
னம்புலி யாட வாவே!
அருங்கலைகள் வளரவே கருணைசெய் தழைத்தன
ளம்புலி யாட வாவே!

71

அம்புலி முற்றும்.

அம்மாளைப் பருவம்

தேனாறு நெட்டிதழ்ச் செங்கமல வல்லியுஞ்
செழுமணித் திரளை வெள்ளிச்
செழுந்தகட் டிறைத்ததின் பாட்டளிது தைந்திடு
சீதளத் தவள வெண்மை
காணாறு பங்கயச் செல்லியு மொன்னலார்
கதிர்முடிக ளிடறு செங்கைக்
கடும்படைக் குவிசனுயி ரயிராணி மாதாமீர்
கனமாநப் பெருமை சென்னி
தானேறி நின்றனள் மூவிழிகொள் சக்கரத்
தையலுஞ் சூழ்ந்து நின்று
தனிமணி யிறைத்திட்ட வர்மாளை யாடவே
தளருமிடை துவள மெல்ல
வானேறு கொழுநரு மகிழவே யிமையமா
தம்மாளை யாடி யருளே!
அறவளரு மாருர் மகிழ்பரா சத்தியே
அம்மாளை யாடி யருளே!

72

பொருப்பினாற் படைத்திட்ட வாரணந் தீஞ்சுவைப்
பூங்கரும் புண்ட கீர்த்தி
புகலத் துறையாது விண்ணேரு மாபுரம்
பொடிபட நகைத்த கீர்த்தி

1. 'மாதாமிரு' எனல் சிறப்பு.

விருப்பிலா வெற்றுத்தலைத் தக்கனுக் கிடுகீர்த்தி
 மேருவின் மேரு வாகி
 விழிப்புலன் கதுவாத வணுவினுக் கணுவுமாய்
 மேவிடும் பெரிய கீர்த்தி
 செருக்கினால் வருபாண னேகவே யிசைபாடு
 செய்யநா ஒருக்கொள் கீர்த்தி
 செந்தமிழ் கொண்டுமா விடங்கருண் பிள்ளையைச்
 1சிறுவரை யளித்த கீர்த்தி
 2யரிக்கிராச் சிரமுட லனிகீர்த்தி பாடியின்
 னம்மானை யாடி யருளே !
 அறம்வளரு மாருர் மகிழ்பரா சத்தியே
 அம்மானை யாடி யருளே !

73

பூங்குழற் றுமமொடு புத்தமுத மேவிடும்
 புதுநிலாக் குழவி யாட
 புயங்களிற் றரிக்கின்ற காலொளியெய் மணிமேவு
 பூந்தொடித் திரள்க ளாட
 வீங்கிளங் கொங்குறழ்க் குருக்கணிற் றவளவொளி
 விண்டுமுத் தார மாட
 மெய்யெனும் பொய்யெனு மிருமொழி படைத்திட்ட
 மின்னிடைத் துகில்க ளாட
 தேங்கிடு மரிக்குரற் சதங்கையொடு நூபுரஞ்
 சேவடித் துணையி னாடச்
 சிற்பரந் தணவாது முக்கால மும்முறைச்
 சீகரக் கருணை வெள்ள
 மாங்கமரு விழிமணிக் குழையாட வம்மையே
 யம்மானை யாடி யருளே !
 அறம்வளரு மாருர் மகிழ்பரா சத்தியே
 அம்மானை யாடி யருளே !

74

தேனாறு மழலையஞ் சொற்கிளவி காதலின்
 சீதான கருத்தி லுன்னிச்
 சிவனிறைவி வேலவன் வடிவாகி வந்துமால்
 செய்யுசை கொண்டு மேவக்
 கானேறு கண்ணியணி வாசவன் கேட்பவே
 கரியமால் நல்க மேவிக்

1. 'சிறுவரு யளித்த' எனல் சிறப்பு.

2. ?

கனிந்துசெய் பூசைகொண் டுறைதலின் முசுமுகக்
காவலன் பத்தி செய்து
வானேறு வச்சிரன் நல்கவெண் கண்ணனே
மாதலம் நிறுத்து ரைப்ப
வயங்கொளிசெய் மணியரிகொள் ளாசனத் திருத்தியே
மாபூசை விழாந டாத்த
வானேறி யருளினன் கமலைப்ப ராசத்தி
யம்மானை யாடி யருளே!
அறம்வளரு மாருர் மகிழ்பரா சத்தியே
யம்மானை யாடி யருளே!

75

வெம்பித் திசைபிழைத் திருளேற விழிகளின்
விண்ணவ ரோடி வந்தே
விமலநின் பதமலா லடைக்கலம் வேறில்லை
மெய்யென்று நின்று கூற
கம்பக் கடாசலக் கிம்புரிக் கோட்டொடு
கதறிவீழ்ந் திடமு னிந்து
கமலமென் சரணமுயர் சிரமூன்றி நெட்டுளைக்
கைத்தலந் துடிது டிப்ப
குட்பத் தடம்படுஞ் சொரியா(டு மூ)கமிசை
கொண்டிடுங் கறைய டிக்கால்
குலுங்கநின் றிட்டவுரி கம்பலஞ் செய்தமகு
கொண்டவன் நட்ட மாடி
வம்புயக் கண்கொண்டு பார்த்தருள் செய்யமின்
னம்மாளை யாடி யருளே!
அறம்வளரு மாருர் மகிழ்பரா சத்தியே
யம்மாளை யாடி யருளே!

76

வேறு

கோலத் துளைக்கை வருங்கால் வேழங்
குழைந்துவி ரைந்தாதக்
குறுங்காற் சுரும்பு வுயர வேகிக்
குறித்துப் படிவதுபோற்
சீலக் கங்கைத் திரைவான் றுள்ளிச்
சிந்திப் படிவதுபோற்
சீரா ளன்வான் விரைவிற் ¹போகித்
திரும்புந் திறமதுபோற்

சாலக் குணத்தர் பிரிய மாட்டாச்
 சாருங் குணமதுபோற்
 றவள வன்னம் விண்போய்த் தேடித்
 தாழ்ந்து வருவதுபோற்
 ஆலித் தெவரும் மொழிய வம்மை
 யாடுக வம்மனையே!
 ஆரூர்ப் பரைகரு ணுகரி யம்மை
 யாடுக வம்மனையே!

77

சாரும் நவக்கோ ணுடனே பழகித்
 தணவா திருந்ததுவோ
 தண்ணூர் நின்றூட் கமலம் பழகார்
 சார்ந்தே யிருந்ததுவோ
 ழூரும் ராசித் திரளிற் பழகி
 யுடனே யிருந்ததுவோ
 வொளிரும் பக்க மிரண்டின் கூடி
 யுலவா திருந்ததுவோ
 நாரைத் தணவா நின்கை நேசம்
 நாளும் பழகியதோ
 நாடி யுயர வேறி மீளும்
 நசையைத் தேறுமென
 வர்ரு மிம்மொழி கூறத் தற்பரை
 யாடுக வம்மனையே!
 ஆரூர்ப் பரைகரு ணுகரி யம்மை
 யாடுக வம்மனையே!

78

சங்குத வழ்ந்தொலி கைம்மிசை பொங்கித்
 தாழா வானேறத்
 தங்கும ணித்திரள் மாலிகை யாகந்
 தளர்ந்துகுழைந்திடவே
 மங்கு லெனப்படு கோதைமு டித்திடு
 மல்லல சைந்தாட
 வாளெளி கக்கும ணிக்குழை யார்விழி
 வந்தும றிந்தாட
 கொங்கைகு லுங்க ¹வணிநெடு வாகுங்
 கூடப் பொருதேறக்

கொம்பர்நு சுப்பொடு பண்டிய சைந்தே
 குழைய திளைப்பேற
 வங்கணர் கண்டும கிழந்திட வெம்மனை
 யாடுக வம்மனையே!
 ஆநு ருமைகரு னாகரி யம்மை
 யாடுக வம்மனையே!

79

வேறு

சீரூர் விமலன் றிருநட மிடவே
 செஞ்சடை வெண்பிறை யாடுத லென்னப்
 பாரூர் தாங்கப் பகீரதி மீதே
 படர்ந்தே யேறிப் பணித்த லென்ன
 நாரூர் கவுணியர் நற்றமி ழிசையே
 நயப்போ டிவர்ந்தே யிறங்குத லென்ன
 வாரூர் முடியுமை யாடுக வம்மனையே!
 யாரூர்ப் பரையமு தாடுக வம்மனையே!

80

செம்பது மப்பத மப்புவி மிசையே
 செப்ப வுலவாத் திருநட மிறையே
 கம்பித் தாடுதல் நின்னா டலையே
 கண்டே யுள்ளங் களித்தது வன்றோ
 பம்புங் கதிர்வளை பலவிளை யாட்டப்
 படுமொலி யிடவிண் பரந்தே தூர்ப்ப
 வம்புவி தழைமின் னாடுக வம்மனையே!
 யாரூர்ப் பரையமு தாடுக வம்மனையே!

81

அம்மானை முற்றும்.

நீராடற் பருவம்

ஞானந் திரண்டெழுத் தொப்பிலா தொளிதரும்
 நற்றவக் கயிலை யென்றே
 நாமம் பகர்ந்தவர்க் கீறிலா வீட்டிடம்
 நல்குமொரு வெள்ளி வெற்பின்
 பானற் றடங்கண்ணி யாடலிற் செஞ்சடைப்
 பரமன்விழி செங்கை முளரி
 பற்றவொரு கங்கையோர் பத்தாகி யொழுதிடப்
 பகீரதன் கொணர்ந்து வந்து

கானற் றடங்காப் பாதலம் புகுகங்கைக்
 கண்ணுத லருளி னாலே
 கமலா லயத்துவந் துறைந்தறம் புரிகின்ற
 காதையுந் தொண்ட ரார்ப்பும்
 பூனற் றடத்துவளர் பொலிவொடும் வளர்கின்ற
 புனிதநீ ராடி யருளே !
 புகழ்பரவு மாருர்ப் பராசத்தி யென்னம்மை
 புனிதநீ ராடி யருளே !

82

குடங்கையிற் சாகர மடங்கவைத் துயர்வரைக்
 குப்புகச் செருக்கு மாற்றுங்
 கும்பமுனி குண்டிகை கங்கைநீர்க் கிம்புரிக்
 கோடுகொண் டுழக்கி வெற்றிக்
 கடந்தந்த நால்வாய்க் கருணைபுரி குஞ்சரங்
 கவிழ்ப்பவரு பொன்னி வெள்ளங்
 கரையிரு புறத்தினுஞ் சிவாலையச் சங்கவொலி
 கார்முழக் கடக்கி யோங்க
 தடந்தந்த வரைமேவு சந்தனத் திரளொடு
 தண்மலர் சுமந்து செய்யத்
 தனிராசி மணிகளும் நித்திலக் குப்பையுஞ்
 சங்கமும் வரன்றி நன்னீர்ப்
 பொடிதந்து மாருத புண்ணியம் பழுத்துவரு
 புனிதநீ ராடி யருளே !
 புகழ்பரவு மாருர்ப் பராசத்தி யென்னம்மை
 புனிதநீ ராடி யருளே !

83

நிதிவளர மணிபிணித் தம்பொன்னி நாடெலாம்
 நெறிவழா தளிக்கு மன்னர்
 நேசமுற் றுறைகுழவி வீதிவரு தேர்க்கால்
 நெரிந்துகன் றுவி போக
 மாதுயர மெய்துபசு நீதிமணி யாட்டவே
 வளவனும் பதைப தைத்து
 மனுவோது பரிகார முளவென்று சொன்னவர்
 மாற்றமுந் தள்ளி யந்த
 வீதிவரு தேருருளை குழவியிட விடைமீதின்
 விமலவீறை யொல்லை வந்தே
 விட்டவுயி ரனைவரு மேவவருள் செய்தவன்
 விநிபொழிற் கமலை நாதன்

போதமுறு மானந்த வேலையா டம்பிகை
 புனிதநீ ராடி யருளே !
 புகழ்பரவு மாருர்ப் பராசத்தி யென்னம்மை
 புனிதநீ ராடி யருளே !

84

பழமறைக் கிழவன்ஞச் செப்பவொரு வீட்டிடம்
 பற்றிவெண் ணிலவு பூத்த
 பதுமபீ டிகையிடம் விழைந்துறையு மங்கலப்
 பாரதிசொல் வேத ராசி
 கிழமைகொ ளெண்ணெண் கலைகளு மாகமக்
 கிளைகளுஞ் சூழும் வாணி
 கேண்மையுற் றிலகுமொரு பூம்பொய்கை நாடியே
 கிட்டினர்க் களிக்கும் வள்ளல்
 தழையுநகர்ப் பூமகட் கொருதாம மென்னவே
 தயங்கிடு மயோத்தி வேந்தன்
 சார்ந்துநின் னருளிநாற் படியவர்க் களித்திடுஞ்
 தண்ணறற் பொய்கை கஞ்சம்
 பொழியுமது வுண்டுவண் டோலமிடு வானியிற்
 புனிதநீ ராடி யருளே !
 புகழ்பரவு மாருர்ப் பராசத்தி யென்னம்மை
 புனிதநீ ராடி யருளே !

85

ஒள்ளொளிக் கரங்கனோ ராயிரமு நீட்டியே
 யுலகெலாம் விழுங்கி நின்றே
 யொளிருமணி விழிகளுந் தன்வசத் தடக்கியே
 யும்பரி னேறி மூடிக்
 கொள்ளியுங் காணாது மிடையுமிருள் வாரியே
 கொண்டுபோ முதைய பாணு
 குழைந்துநின் நுனதருட் கொழுங்கடல் பெற்றநாட்
 குடைந்தெடு பொய்கை யாங்கே
 யுள்ளமீ துவந்துநின் ரூடினர்க் குனதரு
 ளுதவிடுந் தூவி ராசி
 யோதிமம் பெடையுடன் கண்டுகிலு முளரியி
 னுழையிட மறுப தஞ்சேர்
 யுள்ளினம் பண்ணினாற் ரூலாட்டு வானியிற்
 புனிதநீ ராடி யருளே !
 புகழ்பரவு மாருர்ப் பராசத்தி யென்னம்மை
 புனிதநீ ராடி யருளே !

86

வேறு

தவளப் பொருப்பு வீற்றிருந்த
 தண்ணூர் கடுக்கைச் சடையவுளி
 தழைக்குங் கருணைக் கடல்கிடந்து
 தவிரா தெங்கும் விழியுதித்துப்
 பவளக் கொடிபோ லிடைநுடங்கும்
 பரைநின் காந்தட் கரவிரலின்
 படிந்தே வந்தோ மெனுங்கேண்மை
 பரிவு கூர்ந்து நின்கோயி
 லுவமை யில்லா மேல்பாலி
 னுறைந்து விரிந்த கங்கைநீ
 ருள்ளம் பழுத்த வினத்தொண்ட
 ரும்பா ரேழு கடலுடுத்த
 புவன முய்ய மிகவிளங்கும்
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !
 போற்றுங் கமலைப் பராசத்தி
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !

87

அவிரும் விழிகள் கடலாட
 வலங்க ளளகம் மழைகாட்ட
 வணியார் புருவஞ் சிலைகாட்ட
 யகல்வான் மதியம் முகங்காட்டப்
 பவள வினத்தை யிதழ்காட்டப்
 படுவெண் டரளம் நகைகாட்டப்
 பணில வுருவங் களங்காட்டப்
 பணிப்பூண் கொங்கை வரைகாட்டத்
 தவள வளைக ளொலிகாட்டத்
 தளரும் நுகப்பு மின்காட்டத்
 தயங்கு மணித்தார் திரைகாட்டச்
 சார்ந்தே யன்பா ரரம்பையர்கள்
 புவனி வழுத்த வருள்புரிந்தாய்
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !
 போற்றுங் கமலைப் பராசத்தி
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !

88

குண்டர் சவுதங் கூறினபேர்
 குருட ராகில் புரந்தீங்கக்
 குருடு தீர்ந்து சிவனருளால்
 குழைந்து பணிந்து மிகவழுத்துந்

தண்டி யடியார் தொட்டபெருந்
 தடத்து நீரைத் திருவாக்கரீற்
 சார்ந்த துணிவு நமிநந்தி
 தகழி சொரிந்து விளக்கிடவே
 கண்ட மாந்த ரதிசயித்துக்
 கருணைக் கடலென் றோதுமொலி
 ககன மேறி யெண்டிசையுங்
 கலந்து போர்ப்பப் புகழ்கிடந்த
 புண்ட ரீகத் திருவாவிப்
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !
 போற்றுங் கமலைப் பராசத்தி
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !

89

கடமுன் றாறக் கரைத்திருந்து
 கருதார் புரங்கள் துளைக்கரத்துக்
 காற்றாக் ககன மீதேறிக்
 கலங்கிச் சுற்றி யிழிவுறவே
 படிமீ ததிர நடந்துயிரைப்
 பறிக்கும் நெடுங்கால் வெள்ளாணைப்
 பாகன் நீங்காப் பண்ணவரும்
 பண்டு போலப் படைத்திட்ட
 தடமு விழியா னவிர்சடையிற்
 றுவி யிழிய மாட்டாது
 தங்கி யிருக்கும் வானதியைத்
 தணவா திருந்தும் பற்றுடனே
 பொடிநீ றணிந்தா ருறைவாவிப்
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !
 போற்றுங் கமலைப் பராசத்தி
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !

90

இருளிற் செறிந்த குழற்பரவை
 யினிய பசும்பொன் வழங்கெனவு
 மிசையும் பொருளு நனிவிளங்க
 விழைத்த தமிழ்ப்பா வன்றெண்டர்
 பெரிய முதுகுன் றிடத்தொழுகும்
 பெருநீர் மணிமுத் தாற்றுள்ளே
 பெய்தோ மிங்கு வருமெனவும்
 பெரிது முனிய வருள்நினைந்தே

யரிய தமிழ்ப்பா வோதுதலு
 மமல னருளா லாணைமுக
 னாற்றில் தாழ்ந்து விரைந்தேகி
 யன்று தந்த மாற்றுகரைத்துப்
 பொருளை யளித்த புகழ்வாவிப்
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !
 போற்றுங் கமலைப் பராசத்தி
 புதுநீ ராடி யருள்புரியே !
 நீராடல் முற்றும்.

91

ஊசற்பருவம்.

கதிர்தருஞ் செந்துகிர்க் கால்மீதி னொளிபெருகு
 கனவயிர விட்ட மேற்றிக்
 கழையினற் றண்கதிர் கொழிக்குந் தரளமிடு
 கவின்வடம் பூட்டி வீக்கிப்
 புதுநிலவு பொழிமணிக் கனகபீ டிகையிசைப்
 பொங்கொளி பரப்ப வேறப்
 புணரிதல் கொண்டிடுங் களிப்பினால் நித்திலம்
 பொன்னெடுங் கரைக்கி ரைத்து
 நதியுணப் பெருகுமொரு வயிறுனைந் தீன்றபொன்
 னறவுகான் றளிக்கு நல்கும்
 நளினவீட் டுறைகின்ற வெண்ணெண் கலைகளும்
 நாளுமே சூழ்ந்து போற்றும்
 புதுமதித் திருநுதலி கைபிடித் தாட்டமின்
 பொன்னாச லாடி யருளே !
 புகழ்வளரு மாரூர் மகிழ்பரா சத்தியே
 பொன்னாச லாடி யருளே !

92

குடமிட்ட வெள்ளெலும் பெழின்மங்கை யானசீர்
 கூடலிற் பூத மொன்று
 கோடுபடு மேருவின் சோறுண்டு பற்றுகு
 குளிர்நதி மடுத்த கீர்த்தி
 வடமிட்ட வப்பாகல் வேலையின் மிகுந்தசீர்
 வருநரி புரவி யாக
 வைத்தசீர் 1கவுணிய ரடைந்தநா ளெண்ணிலா
 மாந்தர்கதி பெற்ற கீர்த்தி

தொடவிட்ட நீறுபோன் செங்கல்பொன் னுனசீர்
 சுடர்கட லிட்ட கீர்த்தி
 சூழ்கயற் கொடிவழுதி வாழவே யுலவாது
 தோன்றுபொன் னளித்த கீர்த்தி
 பொடியிட்ட மேனியன் முன்பாடி யென்னம்மை
 பொன்னாச லாடி யருளே!
 புகழ்வளரு மாரூர் மகிழ்பரா சத்தியே
 பொன்னாச லாடி யருளே!

93

சூழியைத் தாமமும் நெற்றியிற் பட்டமும்
 சுட்டியு மொளித தும்பச்
 சுடர்பொழியும் வெண்டரள மாலையும் பாட்டயர்
 சரும்பொடு மலங்க லாட
 வாழியென் றேத்தினர்க்குதவியுங் குறையாது
 வளர்கருணை விழித தும்ப
 வரிவளைக் கணங்களும் நவமணிக ளொளிவீசு
 வண்டொடித் திரளு மாட
 வாழிபடு சென்னசா கரத்துன்ப மாற்றும்
 ரம்புயப் பாத மீதே
 யரிக்குரற் கிண்கணிகள் நூபுரத் தொடுமாட
 வம்பரத் துலாவி வந்த
 போழினம் பிறைகுடி யுளமகிழ வென்னம்மை
 பொன்னாச லாடி யருளே!
 புகழ்வளரு மாரூர் மகிழ்பரா சத்தியே!
 பொன்னாச லாடி யருளே!

94

நந்தினியை சண்டியைப் பெருமாயை பலபூத
 நாதர்பா ரிடங்கள் காப்ப
 நாளவர்கள் சாந்தணிகள் ¹கமலினி யனிந்திதை
 நற்கரந் தாங்கி நிற்பப்
 பைந்தளிர்க் காளிகை வெண்கவிகை தாங்கவே
 பதுமைவெண் கவரி வீசப்
 படிமாது சூழ்விசிறி சுற்றிடத் தூர்க்கைவாள்
 பணிச்சிகை யடப்பை தாங்கச்
 சுந்தரத் துருப்பசியை முதலினோர் விரைமலர்
 தூவிடக் கருடர் கீதந்

துதிப்பவே மாலையன் புரந்தரன் முனிவரா
 1 தூயமறை யமரர் மாதர்
 புந்தியின் மகிழ்ந்தோத வாசிநுந் தருளம்மை
 பொன்னாச லாடி யருளே !
 புகழ்வளரு மாருர் மகிழ்பரா சத்தியே
 பொன்னாச லாடி யருளே !

95

ஆயிரஞ் சென்னிய ரம்புலியின் மேனிய
 ராதபன் வடிவு பெற்றே
 ராளிமா முகத்தினர் மண்டலமு விண்டலமு
 மங்கையி னேந்தி நிற்போர்
 சேயிழைக் கன்னியர் நவகோடி வரியுடற்
 செம்பொறிச் சுடிகை மீதே
 செம்மணித் தீபமிடு வாளரா வடிவெலாஞ்
 செறிந்திடு மணிய ணிந்தோர்
 பாயிருட் பருகிவளர் பாவக னென்னவே
 படர்சடை முடிமு டித்தோர்
 பலவகைப் பூதரு நின்புகழ் பாடவே
 பரமனார் விழிக ளிப்பப்
 போய்வரவு நீங்குரு மணிவெயி லெறிக்கின்ற
 பொன்னாச லாடி யருளே !
 புகழ்வளரு மாருர் மகிழ்பரா சத்தியே
 பொன்னாச லாடி யருளே !

96

நீயாடல் சங்கரன் கண்கண்டு செவ்வணி
 நெடுமுடி துளக்க வெள்ளை
 நிலவுமிழு மிந்துவு மணிகொழித் தெறிந்திடு
 நீள்கங்கை நீத்த மாடத்
 தேயாத நறவுண்டு பண்பாடு வண்டினத்
 திரள்களு மாடி நிற்ப
 செழுங்கழு நீர்க்கண்ணி பலவாட மணிமுடிச்
 சீறரா வோங்கி யாடப்
 பாயாத வுழையாட விறையாட்டு வித்திடின்
 பனித்திடா ரில்லை யென்னும்
 பழமொழிகள் மெய்யென்ன வேவருங் கூறமெய்ப்
 பத்திசெய் யடிய ருள்ளம்

போயேழு பிறவிகளை யாரூர்ப் பராசத்தி

பொன்னாச லாடி யருளே !

புகழ்வளரு மாரூர் மகிழ்பரா சத்தியே

பொன்னாச லாடி யருளே !

97

வீசுந்தி ரைக்கற்றை மேவுஞ்ச டைக்கற்றை

வெண்ணிலாத் துண்ட மீதே

விரிந்தசெந் தாமரைகள் குன்றிட விளங்குநின்

மென்பதந் தொட்ட காலைத்

தேசுவைக் கண்டளவின் மதுவிராட் டென்னவே

தேனினம் வந்து மொய்ப்பச்

செந்தழற் றுண்டமென் றவிர்மணிப் பாந்தனாஞ்

சிறியே யுழையி னோட

நாசமில் வெண்ணிலவு போகாத நமதுருவின்

நண்ணிடுஞ் செம்மை கண்டே

நல்லமதி யதிசயங் கொள்ளநீ மகிழ்வினால்

நகைசெய்த வமைதி கண்டே

பூசைசெய் சேடியர்கள் வாழ்த்து(று)ங் கமலையாய்ப்

பொன்னாச லாடி யருளே !

புகழ்வளரு மாரூர் மகிழ்பரா சத்தியே

பொன்னாச லாடி யருளே !

98

தத்துவ மாரூரின் மேல்விளங் கவிர்சோதி

தனுமனம் வாக்கு மில்லா

தற்பர னொருவடிவு கொண்டது மாடலிற்

றழைவிருப் புற்ற தன்றே

பத்தருள வம்புயம் நிற்பதப் பொன்முளரி

பற்றினர்க் கதிக பாவாப்

படலவிரு ணீக்கிப் பிரியாத முத்தியைப்

பாலிக்கு மிமைய வல்லி

சித்திபெறு புந்திய ரல்லாத புந்தியர்

தெரிசனம் பெற்ற மாந்தர்

சித்தமீ தெண்ணிடுந் தூரதே சத்தினர்

திசைதொழு மன்ப ருய்யப்

புத்தியின் மகிழ்ந்தருள் யோகப்ப ராசத்தி

பொன்னாச லாடி யருளே !

புகழ்வளரு மாரூர் மகிழ்பரா சத்தியே

பொன்னாச லாடி யருளே !

99

செந்தழற் செம்புவாய்ப் பருகிமெய் யானசீர்
 திருவரை யெடுத்த தோளன்
 சென்னியும் நெரியவொரு விரலூன்று கீர்த்தியுஞ்
 செம்மணிக் கணங்கள் நாக
 மந்தமெய்க் கலுழனா யரசனைக் காய்ந்தசீ
 ரம்பலத் துலாவி வந்த
 வாற்றைநுண் டுளியாக வைத்தசீர் புல்லெலி
 யரசராய் மூன்று லோகஞ்
 சந்ததமு மாண்டபின் படைத்திடுங் கடவுளாய்த்
 தரித்திட வைத்த கீர்த்தி
 தனுவிலா தைந்தொழி லாற்றிடும் வல்லமை
 சார்ந்திடும் பெரிய கீர்த்தி
 புந்தியின் மகிழ்ந்தான் முன்பாடி யென்னம்மை
 பொன்னாச லாடி யருளே !
 புகழ்வளரு மாருர் மகிழ்பரா சத்தியே
 பொன்னாச லாடி யருளே !

100

முத்துப் பொழிநிலவு மேலேறி வெண்மதி
 முத்துட னளாவி நிற்ப
 முரிவெண் ணொளியெலாம் வடிவுகொண் டுறைதலின்
 மொய்த்தொளிர் வளையொ லிப்ப
 நத்துத் தரிக்கின்ற மாயவன் றரிமணிக
 ணாயகம் நகில மீதே
 நடுங்காத வெற்பருவி மனிதவழந் திடுவதி
 னன்குற வழகு காட்டப்
 பத்திவளர் சேடிமார் சுற்றினின் றருகுசெய்
 பணிகளின் மகிழ்ந்து காப்பப்
 பாதுபங் கயமலரி னேசம்வைத் தடியவர்
 பணிவதற் குள்ம கிழ்ந்தே
 புத்தியு முத்தியுந் தருங்கருண யாழியே
 பொன்னாச லாடி யருளே !
 புகழ்வளரு மாருர் மகிழ்பரா சத்தியே
 பொன்னாச லாடி யருளே !

101

பொன்னாசல் முற்றும்.

“கமலாலய அம்மன் பிள்ளைத்தமிழ் முற்றும்.”

- பள்ளி யரைக்கியான் பாங்காக வந்திருந்தேன்
வெள்ளியுப் பொன் னுங்கலந்த மெய்யூஞ்சல்—உள்ளபல 583
- பூஉணையின் பக்கலிலே பூரணகும் பத்தழகும்
மேவ இருபாலில் விளக்கெறியப்—பூவையர்கள் 584
- சந்தனமுங் குங்குமமுஞ் சாந்து நறுங்கலவை
பொன்தளிகை யில்கொணர்ந்து பூவைவைத்தாள்—கொந்துடனே 585
- சாதிக்கா ஏலம் தகருந்தற் கோலமு
ஓதியகற் பூர மொடுலவங்கம்—மாதயவாய் 586
- சீவு பிளவுடனே செய்யபல வெள்ளிலையுட்
ஆவல்பெற வைத்தார்க ளன் றிடத்தில்—பாவணையாய் 587
- சித்திரங்க ளொன்றோடொன்று சேர்ந்து கலந்திடும்ச்
சித்திரத்தைச் சொன்னால் சிரிப்பார்கள்—மற்றதொன்று 588
- கெஞ்சுவதும் பின்னையொன்று கேரளலீ லைக்கீதங்கள்
மிஞ்சுவதும் சம்பனத்தில் மீறுவதும்—அஞ்சாறு 589
- கால்கள் தலைமாறி கலவிசெயுஞ் சங்கதிகள்
பால்தாப ரணமொன்று பண்ணுவதும்—லீலை 590
- கோகரண லீலையுடன் கூடுங் கெசகரண
மோகமதாய்ச் செய்து முயங்குவதும்—வாகாக 591
- தாடனங்கள் செய்கின்ற சம்பிரதா யத்தினிலே
ஊடல் புறங்காட்ட ஒதுங்குவதும்—ஆடவர்க்கு 592
- முத்தங் கொடுத்து முகத்திலே வைத்துமையல்
பத்திக் கிடக்கும் பதுமைகளும்—வித்தாரம் 593
- கண்டால் பசிதீரும் காம ரசக்குளிகை
வண்டாடுஞ் செந்தேன் மலர்க்குழலாள்—கொண்டாடி¹ 594
- தம்பூரு மீட்டினிறை தந்தியிசை கூட்டிமிகத்
தும்புருவர் போலச் சுநயமாய்—எம்பெருமான் 595
- தெய்வக் கொழுந்தர் சிவசங்க மேசர்மிசை
தைய்யல்லல்லாள் கீர்த்தனைகள் தான்படித்தாள்—ஐவர்தொழும் 596

1. கண்ணி இன்றி ஒரு எண் மிகுதியாக எழுதப்பட்டுள்ளது.

- கச்சியான் மீதினில்சொல் கட்டுடனே விண்ணான
பச்சைப் பதங்கள் படித்துமனம்—மெச்சிட வே 597
- பைங்குயில் போல்கீதம் பாடினாள் வீணைதனில்
இங்கிதங் காதுக் கிசைந்ததினால்—மங்கைக் 598
- கிணையாரும் லோகத்தி லில்லையென்று மெச்சிக்
கணையாழி மோதிரத்தைக் கையில்(ல)—கணைமாக 599
- போட்டே னவனாட்வெட்கம் போலமிகப் புன்முருவல்
போட்டாள் தனத்தினில்கை போட்டிடவே—கோட்டிசெய்து 600
- சந்தனத்தை வாரித் தடவினாள் நானுமவள்
தந்தனத்தில் குங்குமமுஞ் சாந்தணிந்தேன்—முந்தியவள் 601
- பாதிச் சுருளைப் பகிர்ந்து கடித்தளித்தாள்
கோதிமலர் சூட்டினேன் கூந்தல்மிசை—மாதரசி 602
- முத்தாடிக் கொண்டாள் முகத்தில்முகம் வைத்தணைத்து
முத்தாடிக் கொண்டேன் மோகத்தால்—நத்தி 603
- பொத்தாப ரணம்புரிந்தேன் அவ்வேளை யந்த
மாத்திரத்தில் போகம் வளர்ந்தேறும்—ஆத்திரவில் 604
- ஆலிங் கனவிதங்கள் ஆய்ந்து பரிந்திடவப்
பாலதிக பானம் பதினென்றும்—சாலவே 605
- செய்யத் துடங்கியவள் சேலை தனைநெகிழ்க்கப்
பைய்யவுமென் சோமனில்கை பற்றினாள்—வைத்துள்ளை 606
- சாலமென்ன டாதுரையே சாமி யெனவறிந்தாள்
கோலமதன் மாமதன கோஷ்டிகளாம்—லீலை 607
- ஆறுபத்து நால்வகையும் ஆரம்பஞ் செய்தாளே
தீரமுற்ற மன்மத நூல்தேடி—முறைபற்றி 608
- மிக்கநகை யாளிடத்தில் மேடபதிப் புக்குரல்கள்
குக்கு குகுவென்றே குமறிடவே—சொக்கிவர 609
- நான்புரியுங் காம ரசக்குளிகை மின்னாருந்
தான்சுரதஞ் செய்யுந் தருணத்தில்—வான்படர்ந்து 610
- மோகம் வளர்ந்தேறும் முயற்சியால் சோர்விதங்கள்
ஆகிமடி மேல்சாய்ந்தா ளென்னவே—தேகங்கள் 611

- விட்டுமொரு நாழிகையின் மேலே நினைப்பாக்கி
கட்டழிகி சற்றேயங்கே கண்விழித்தாள்—கெட்டியடா 612
- சாமினா னுண்ணப்போல் தாரணியில் கண்டதில்லை
காமியபோ கத்தில் மூண்ட கரனுனீ—பூமியிலே 613
- மாப்பிளை மார்மெத்த வாய்வீச்சுக் காரருண்டு
பேய்ப்படுவார் தங்களுடன் பேசேனான்—சீப்போவென் 614
- நேசுவேனுன் னைப்போலே கையினால் கண்டதில்லை
காசு பணமுங் கணிசமல்ல—ஆசைதந்த 615
- மாப்பிளையே உன் கை மருந்து விதமென்னடா
கூப்பிடுதே வாவென்று கொல்லுதே—ஏய்ப்பதென்ன 616
- முத்தங்கேட் டாமுகத்தை முகத்தோ டழுத்தி
எத்தூறும் மார்போ டிறுக்கடா—சற்றே சற்றே 617
- கொஞ்சடா இன்னமேன் கூச்சமடா லீலைசெய்ய
மிஞ்சடா இன்னொருகால் மேவடா—பஞ்சமா 618
- பாதகா தாமிசங்கள் பண்ணுகிறாய் இன்னுமென்ன
வாதடா வந்தனைத்து இந்தவிதம்—தாதடர்ந்த 619
- மல்லிகையின் முல்லை மறுவுங் கொழுந்தணிந்து
மெல்லிதழின் தேனை மிகப்பருகி—மெல்லியரே 620
- யோகத்தி லொன்றும் உயர்ந்த வரத்திலொன்றும்
ஆகத் திரவியத்தை யான்சேத்தி—யேகமாய்ச் 621
- சொல்ல மடமாது சுருளை மடித்திதனை
மெல்ல ஒருமாது விளம்பெனவே—நல்லதென்று 622
- பாதி பகிர்ந்தளித்துப் பந்து முலைபிடித்து
மோதவிப ரீதமுள்ள மோகத்தால்—பாதசரம் 623
- தண்டைக னோடுஞ்சிறு சதங்கை புலம்புமொலி
கொண்டிட வருங்கனகக் கும்பமென—உண்டதிக 624
- சந்தன மணிந்திடுந் தனங்களில் நகம்பதிய
வுந்தயவு வந்தவளு கைந்திடமும்—விந்தை 625
- முத்தமித னைப்பிடித்து முத்தமிட் டனைத்திறுக்கி
மெத்தையில் படுத்துமன மெச்சி—ஓத்தவனை 626

- வாடிமிக னாடியுற வாட வுழ்வி டாதேபல
மோடிச் சபாசு போடெனவே—வாடியவன் 627
- நூறுவகை கூறிமன நெகிழ்ந்து மனதுமையல்
மீறவெகு நேரம்விப ரீதமொடு—நூறுவிசை 628
- கோபியர் தகவே கிறீடி கிறீடியென
ஓப்பனையின் மீதுயர ஊசல்பறி—பாணைபோல் 629
- நாரியரும் யானும் தன்தொழிலில் மீறவொகு
நேரமட்டும் மோகம் மீறலுச்சி—வீறெனவே 630
- அகம்புள கிதங்கள் ஆகிச் சலதிவெள்ள
மோகம் பெருகுதடி முன்வழிநூல்—போகமதாய் 631
- அந்த ரதிமதனும் ஆரம்பஞ் செய்ததுபோல்
சிந்தைகளி கூர்ந்ததென் செப்புவேன்—வந்தபின்னும் 632
- முப்போகம் நன்றாய் முயற்சிசெய்யும் வேளையிலே
தப்பாமல் கோழி சதிசெயவே—மொப்பாக 633
- மோக விகாரம்வந்து முடிப்பதால் எந்தனுக்கு
வாகாண புத்தி மதிமயங்கி—லோகமெங்கும் 634
- ஆதித்தன் வந்தானென் றப்பவவ னைப்பிரிந் தேன்
சோதித்தேன் தியானமொன்றுந் தோணவில்லை—மீதினயம் 635
- அன்பினு லத்தனையும் ஏந்திழைதன் மஞ்சளினால்
பொன்பூனூ லாச்சுதென்று பூரித்தேன்—அன்புடனே 636
- மோகக் கடல்முழுதி முழுதி யனுதினஞ்சை
யோகக் கடலுக்கு உள்புகுந்தேன்—நாகரீகச் 637
- சத்தானங் கள்விட்டேன் சந்தியபந் தனமஞ்
சத்தானங்க ளாச்சுதுவிர்த் தாந்தமெல்லார்—மானையாள் 638
- மாயத்தில் சிக்கி மறுவதல்லால் என்னுடைய
காயத் திரியதனைக் கைவிட்டேன்—நாயகியைப் 639
- பத்தாசை கொண்டு பரியாசஞ் செய்வதல்லால்
மத்தியா னந்தன்னை மறந்துவிட்டேன்—சொத்திமின்னாள் 640
- மத்தியான பூசை மறப்பதில்லை நால்வேதம்
அத்தியாய மெல்லாம் அகலவிட்டேன்—நித்தியம் 641

- சுரதங்கள் செய்யும் தொழில்முறைமை யாலே
விரதங்க ளெல்லாம் வெறுத்தேன் — வரிவிழியாள் 642
- யாசிப்ப தல்லால் அணிவேத நாயகியாள்
பூசிப்பது மறந்து போனேன் நான் — தாசியவள் 643
- அப்பயங்கா ராத்தில் அமுதளிக்க வந்துசொன்னார்
செப்பமுடன் போசனஞ் செய்யும்போது — மெய்ப்பிதஞ்சேர் 644
- கன்னிதந்த ஆசையினால் காய்கறிகள் வற்கவகை
இன்ன விதமென்று ரசமறிவேன் — பின்னையுமோ 645
- அல்லும் பகலும் அவள்மேல் தியானமல்லால்
சொல்லு கிறேன் மற்றொன்று தோணுது — மெல்லிபக்க 646
- மிப்படியே நானிருந்தேன் ஏந்தியையாள் என்னுடைய
கைப்பொருளை வாங்கக் கருத்துவைத்து — செப்பு 647
- நெறிஞ்சுவேர் மாதளவேர் நெல்லிவேர் ஆற்றில்
சிறிஞ்சவே ருங்கிருமி சத்துரு — கரந்தைவேர் 648
- நன்றிவே ரோடுபூ னைக்காலி ஆமணக்கு
பொன்னு வரைபோனும் போக்கிலேர் — குன்னிசின்னி¹ 649
- போட்டுதவ சிழுநங்கை மலைதாங்கி யூமைப்
பூட்டுடனே ஆண்டுட பெரிண் துடரி — னாட்டினிலே 650
- தொட்டால் சினுங்கிவெகு தோதகத்தி ஆடவரை
தெட்டும் பொழுது திலுப்பியுடன் — வெட்டிவேர் 651
- பூவடக்கி னுவடக்கி புங்குசங்கு செங்கொழுந்து
தேவதா ரித்தனையும் செம்பருத்திப் — பூவுமணத் 652
- தக்காளி யுந்நாக தாளிசிறு பூனைமணஞ்
சொக்கிவறு வேர்முஞ்சி துய்மையுடன் — கற்கொழுஞ்சி 653
- கோவைபனங் கோவையப்பக் கோவைகருங் கோவைவெள்ளைக்
கோவைவந்த நீலக் கோவையஞ்சே — பூவைகையில் 654
- காமப்பூக் குங்குமமும் கம்புசெம்பு தம்புலம்பு
ஓம்பூ கிராம்பு சுண்ணாம்பு — தாமரைப்பூ 655

1. இங்கு இருக்கவேண்டிய எண் 652க்குப் பதிலாக 654 என்றுளது. ஆகவே இங்கு விடுபட்ட (கண்ணிகள்) எண்கள் 2,

- சாதிக்காய் வந்ததெல்லாம் தன்மக்களுக் காய்சிறங்காய்
வாலக்காய் காயத் தாணிக்காய்—சூதுசெய்யும் 656
- கம்பளத்தா றும்பளத்தில் காய்பழத்தோ டப்பளமும்
சம்பளமும் கொம்பெலுமிச் சம்பளமும்—கொம்புணுணுப் 657
- பட்டை இளைஞரடன் பட்டைப் பழையதுசெம்
பட்டைமயிர்க் குருநாப் பட்டையு ன்—குட்டிசெட்டி 658
- பாணையத்தி லுள்ளதென்னம் பாணை வளர்ந்தபங்கம்
பாணைபல தாளியத்தன் பாணைசுத்தப்—பாணையவன் 659
- காரவர்க்க சீனிக் கார முயர்ந்தபடிக்
கார மழகுசவுக் காரவெங்—காரமலாக் 660
- கார மிகுந்திடுபொங் கார முளுதொளிக்
காரமிதுவும் விபகார முபகாரமும்—அப்பால் 661
- மாட்டுப் பால்பூக மரத்துப்பா லுங்காட்டுக்
கோட்டைப்பால் வெள்ளாட்டுக் குட்டியின்பால்—ஆட்டுப்பால் 662
- தாய்ப்பாலுங் கள்பாலுந் தக்கெலுமிச் சஞ்சாறும்
ஆய்வளஞ் சாருவகைச் சாறும்—போயான 663
- காட்டுச் சிரங்கையமு துங்மரி தன்வயற்றை
சூட்டிக்கிழித் துள்ளிருக்குஞ் சோறெடுத்து—காட்டிலுள்ள 664
- வன்னமகச் சேறுயர்ந்து வந்த பனஞ்சோறு
தன்வீட்டில் செய்கருஞ்சா மைச்சோறு—மென்மேலுங் 665
- கந்தனையும் போற்றிக் கருப்பனையுந் தான்வளத்தி
செந்தினையா லாளுக்குச் சேத்தியே—மந்தியிட 666
- கண்ணுக்கு மூக்கு கருப்பனை யுண்ணுக்கு
புண்ணுக்கு மென்னுடம்பைப் புண்ணுக்கு—நண்ணுகுட்டி 667
- பாப்பரணை வால்வெள்வால் பல்விவா லூர்வெளியில்
கூப்பிடுபோ டும்மோரிக் கூழைவால்—முப்பொரிசேர் 668
- ஓந்திப்பிச் சாமையின்பிச் சூர்க்குருவிப் பிச்சுடனே
ஆந்தைப்பிச் சித்தினையெல் லாம்பிச்சுக்—காந்தியுள்ள 669
- கொப்பிணியாள் தன்னுடைய கிச்சமுக்குப் பொன்னோலைக்
கொப்பிணியாள் காதின் குரும்பையுடன்—இப்படித்தான் 670

- சின்னஞ் சிறிதுவகை எத்தனையோ கொண்டுவந்து
சன்னைசெய்தாள் தன்மகளைத் தாய்க்கீழ்வி—அன்னவனும் 671
- ஆகையோ சித்துமருந் தத்தனையுங் கொண்டுவந்து
பாகமொடு முன்னைசொன்ன பால்சாரும்—ஏகமதாய் 672
- பிள்ளைக் குழவிமண்ணை பேசாமல் கொண்டுவந்து
உள்ளகல் ரந்திரத்தில் ஓன்றுயரைத்து—ஒள்ளியநாள் 673
- ஆதித்த வாரமும் அமாவாசை யன்றைக்கி
சாதித்து உண்டையது தான்செய்து—மோதுநிழ 674
- லாலே யுணர்த்தியொரு நான்கு நாட்கழித்தப்
பாலே நிறைபசுவின் பாலினையும்—மாலிமையாய் 675
- சுண்ணாம்பி லுங்கலந்து தோதகத்தி எந்தனுக்கு
நண்ணாய் மருந்தையிட்டாள் நாடோறும்—கண்ணாட்டி 676
- கைப்பிசகி னாலுங் கசக்கி மசக்கிவிட்டாள்
இப்படிக்கு நானிருக்கும் ஏகாந்தம்—மெய்ப்பினில்தான் 677
- தம்பிக்குக் கலியாணம் தான்செய்ய வேணுமென்றாள்
என்பது பொன்னாகர மெண்ணிக்கொடுத்தேன்—பின்பொருநாள் 678
- சாலமிக தொம்பரத்தில் தாதியர்கள் கூடிவந்து
சேலையில்லை என்று சிணுங்கினார்—மேலாம் 679
- திருவாவி நன்குடியில் தேர்பார்க்கப் போனேன்
தருராம செட்டி கடைதன்னில்—விரிவான 680
- முத்துவர்னச் சேலையைந்து முன்சரிகைச் சேலையிலே
பத்துநகை மாதளம்பூப் பட்டாறும்—சித்திரப்பூத் 681
- துத்தாறிச் சேலெரெண்டு தோரணையாய் வாங்கிவந்து
தத்தாறித் தொண்டியர்க்குத் தான்கொடுத்தேன்—அத்தனையும் 682
- முன்னூறு பொன்னாச்சு மோசம்போ னோமெனவே
பின்னையோ சித்துப் பிதற்றிவிட்டேன்—என்னுனை 683
- தாய்க்கிழவி யோர்நாளில் தன்மகளைப் பார்த்ததட்டி
வாய்க்குள் முணுமுணென்று வைதுகொண்டு—பாக்குவெத்திலை 684
- வீட்டுச் சிலவுக்கு வேண்டியமுத் தேதியுடன்
கூட்டுமஞ்ச ளில்லைபென்று கோதையரே—கேட்டிலையோ 685

- என்ற உடனே இருநூறு பொன்முடிப்பை
நின்ற கிழவிகையில் நீட்டிவிட்டேன்—நன்றெனவே 686
- வாங்கிச் சிலவுசெய்தாள் மாமியத்தை பின்பொருநாள்
தூங்கையிலே வந்தெழுப்பிச் சொன்னாள் காண்—பாங்காய்த் 687
- திருவானி யம்பதியில் சித்திரைத் தேருக்கு
இருவோரும் போய்வாரும் ஏறக்க—கருவூரார் 688
- குப்பிமக சுப்பிமுத்தூர் கூளிமுத்துக் காளியுடன்
ஒப்புடனே போனார்கள் ஒன்றாக—அப்படியே 689
- நீங்களும்போய்த் தேரில் நிறைந்தவே டிக்கையெல்லாம்
பாங்குடனே பார்த்துப் பரிசெய்தி—ஆங்கருணை 690
- மங்களஞ்சேர் காவேரி பவானிநதியுங்கலந்த
சங்கமுகத் தீர்த்தங்கள் தாளுடி—எங்கெங்கும் 691
- ஏகவத்து வானசங்க மேஸ்வரனை அன்பாக
நாகரீக மாமவேத நாயகியை—லோகமெச்ச 692
- போற்றித் தவம்பெறலாம் புண்ணியங்கள் தேடலாம்
சாற்றரிய நல்ல தலமாகும்—ஏற்றமுடன் 693
- போய்வாரு மென்று புசுன்றவுடன் என்னுடைய
நாயகியாம் காம ரசக்குளிகை—நேயமுள்ள 694
- தன்னுடனே சொல்லவந்தத் தையலருஞ் சம்மதித்து
பொன்னுடைமை வேண்டியது பூட்டியே—மின்னை 695
- அலங்கரித்துத் தாய்க்கிழவி ஆனவட்கு முவர்
தலங்கள் சேவித்து வந்தானே—நலம்பெறவே 696
- கோதமங்க லங்கடந்து கூறரிய ஊதியூர்
மாதவரஞ் சென்னிமலை மார்க்கமாம்—பாதையது 697
- காதமரு காதமுழக் காதங் கடந்துமிக
ஓதுந் திருவானி யூர்புகுந்தோம்—வீதியெங்கும் 698
- சோடித்த நேர்த்தியென்ன சொல்வேன் திருத்தேரின்
வேடிக்கை சொன்னால் விபரீதம்—ரீடறிய 699
- கோபுரமும் செச்சைமதில் கோவில் நிறைமணப்பிர
தாப மிகுந்த தலமாகும்—சோபிதஞ்சேர் 700

- பட்டணத்துச் சிங்காரம் பார்க்கப் பசிதீரும்
மட்டுளதோ தேர்பரிசு வந்தசனம்—திட்டமுள்ள 701
- நெல்லார்மாயே நீதிபுரி நேரிழைமார் தன்னழகு
உல்லாசஞ் சொல்ல உவமையிலீலை—சல்லாப 702
- வங்களத்துப் பெண்கள் வடிவுகளோ மாமால
சிங்களத்துப் பெண்கள் செழிப்போ—துங்கமலை 703
- யாளத்துப் பெண்க ள்திருப கொங்கையைப்போல்
ஈழத்தி லுங்கண்ட தில்லையோ—வாள்விசையாற் 704
- பப்பரத் தாற்செய்யும் பற்பவனை யோசெந்தேன்
துப்பிடட்சி ணத்தார் துலுக்குகளே—செப்பமுள்ள 705
- குசரத்து மாதர் குறுஞ்சிரிப்பு நேர்த்திகளோ
கெர்ச்சித விலாட கெலிகெலிப்போ—உச்சிதஞ்சேர் 706
- சோனக தேசத்தார் அசுமானச் சொகுசுகளோ
ஆன மகதத்தா ரழகுக்களோ—நாணயமாய் 707
- ஒட்டியத்துப் பெண்கள் ஒழுங்காய் வருமடிக்கோ
நட்டணைப்பாஞ் சால நளினமோ—சிஷ்ட்டர்தொழும் 708
- கோகறண தேசத்தார் குலுக்கு மலுக்குகளோ
கேகயத்து மின்னார்கள் தெற்சிதமோ—நாகரீகக் 709
- கோசலதே சத்துமின்னார் கூறும் பயிலுகளோ
ஓசையொடு பேசும் ஓயிலுகளோ—வாசமுயர் 710
- கொங்கணத்து மாதர் குசலவித்தை யோகலிங்க
சங்கதியாய் வந்த சம்பிரதாயமோ—பொன்குலிங்க 711
- தேசத்து ரம்பையர்கள் சிற்றிடைச் சிங்காரமோ
காசிச் சிறுக்கியர்கள் கைவிச்சோ—கூசனையாய் 712
- வீரியத் திராவிடனும் மேல்புருவம் போடுவதோ
காரியத்தில் கண்சாடை காட்டுவதோ—பேர்படைத்த 713
- தஞ்சாவூர் பெண்கள் தசக்குவித்தை யோயிந்த
செஞ்சியின் மின்னார் பிலுக்குவதோ—மிஞ்சிமயல் 714
- தோற்றிய கர்னாடகஸ் தூரிமின்னார் மோடிகளோ
போற்றிய மாராட்டர் புதுமைகளோ—நாற்றிசைக்குள் 715

- காரமடைத் தேர்மாதர் கல்விரகி னங்கனொடு
வீரியங்கள் கொண்டுமெத்த வீம்பானேன்—காரியத்தில் 716
- வீராப்பு மெத்தமெத்த மேனாப்பு என்னுடைய
யேராப்புக் கும்எதிர் இல்லைஎனக்—கூறும்ல் 717
- கூடு துறையிலந்தக் கோதையரும் யானும்வினை
யாடிமிகத் தீர்த்தங்க ளாடியே—பாடல்பெறுஞ் 718
- சந்நதிக்குள் மிக்கசிவ சப்புசங்க மேஸ்பரனை
நன்னயஞ்சே ரும்தேவத நாயகிபாம்—மின்னணங்கு 719
- மீனாட்சி யைத்துதிக்கும் வேளைதனி லேபழைய
பூணாச்சி ஐயன் புதுமைபெற—தானெதிரே 720
- வந்தா ரெனத்தூண் மறைவில் ஒதுங்க அவர்
பிந்திநமஸ் காரமென்று பேசினின்றூர்—சந்தோஷம் 721
- என்னையா நாவலரே ஏதிந்தக் கோலமுநான்
முன்னையொன்ன வார்த்தை முடிந்ததோ—என்னவதற் 722
- குத்தரவு சொல்லாமல் ஊமைபோல் நின்றுமிரு
கைத்தலத்தை யேழுருக்கக் கண்டுகொண்டு—முத்தமிழர் 723
- ஆனாலு மென்னயினி ஆனமட்டும் பாருமென்று
போனார் அவரகன்று போனபின்பு—யானுமந்த 724
- மங்கையருங் கோபுரத்தின் வாசல் கடந்துநெங்க
(ஐ)யங்கார் வீட்டில் நலம்பெறவே—பொங்கடிசில் 725
- சாப்பிட் டிளைப்பாறித் தக்க கடைத்தெருவில்
பூப்பட்டுச் சேலை புராணபுரி—மாப்பிளை போல் 726
- ஆழெழுத்துஞ் சேலை ஆபரண முஷ்த்தேதி
நீள்பவழம் முத்து நிறைந்தரற்றினம்—ஏழுறுச் 727
- சீப்பென்றாள் தந்தச் சிமிளென்றாள் நானுமிரு
மாப்புடனே கேட்டதெல்லாம் வாங்கியே—மூப்பியேனும் 728
- தாய்க்கிழவி காணமகள் தன்னிடத்தி லேகொடுத்த
மார்க்கமதி லுள்ளபழ வற்கவகை—தேர்கடையில் 729
- வேணுமென்றாள் யானுமிக வேண்டியது வாங்கியன்பு
காண மடியதனில் கட்டிவிட்டேன்—நாணுமல் 730

- தேர்பார்த்த பின்பாக சென்னிமலை மார்க்கமாய்
ஊர்நோக்கி வந்தோம் ஒருநொடியில்—சீராக 731
- ஆம்பிற பதிநதி யாற்றங்கரை யில்யிரங்கி
தீம்புவிலே சமையல் செய்திடவே—பாப்பான 732
- தாய்க்கிழவி என்னைத் தயிர்பாலும் வேணுமென்று
போய்க்கொணர்வீ ரென்னப் புகலவே—சீக்கிரமாய் 733
- ஓடி வரும்பொழுது உள்ளாக மாயத்தோப்
பாடியொரு மோசம் பண்ணிநின்றான்—தேடறிய 734
- பொன்னனையாள் பூண்டிருந்த பொற்பணியெல் லாங்கழற்றித்
தன்னிடத்தி லேபதனந் தான்செய்து—என்னசெய்வேன் 735
- கள்ளர் திருடர்வந்து காத்திருந்து பார்த்தவர்போல்
உள்ள முதலையெல்லாம் ஓரொட்டாய்க்—கொள்ளையிட்டுக் 736
- கொண்டார்க ளய்யய்யோ கூகுவென வரற்ற
வண்டார் குழலாளுந் வாய்பிதற்ற—ஒண்டிமா 737
- போலநிற்கும் றேனையிந்நான் மோசடியோ ஏதுஇந்தக்
கோலமென்ன சொல்லென்றேன் கூசினின்றேன்—சாலவந்த 738
- தாய்க்கிழவி நீங்களிப்பத் தானகன்ற வேனையில்துன்
மார்க்கம் நட த்திவைத்தார் வண்டரவர்—மார்க்கமதில் 739
- யாரே யெவரோ அறியே னவரற்றித்
தாராள கண்ணீறு தும்பிவிட்டுத்—தோராய 740
- மாயங்கள் செய்து வயற்றைப் பிசைந்துகொண்டு
நேமமில்லாள் கையை நெறித்துமே—ஆயிழையே 741
- என்னசெய்வேன் யானினிமேல் எப்படிக்குத் தான்பிழைப்பேன்
முன்னேசெய்த பாவம் முடிந்துதோ—இன்னிலத்தில் 742
- பண்பாங் கருவூர் பசுபதிலிங் கேஸ்வரனார்
கண்பார்க்கும் வடிவுடைய நாயகியே—கண்பார்த்து 743
- நட்டணையாய் மின்னணங்கு நாட்டியத்தைக் கண்டளித்த
கட்டு வடம்போலக் காண்பேனோ—சிட்டர்தொழும் 744
- வெஞ்சாம ரக்கூடல் விகுந்தீசர் அன்பருக்கு
நெஞ்சம் இறங்குபண்ணி நேரிழையாள்—வஞ்சமிக 745

- பத்தந்தான் வைத்துமிக பாங்கா யவரிசைந்த
உத்தண்ட ரவைபோ லுலகிலுண்டோ — சித்திரக் 746
- கொடுமுடியில் வாழும் கோடி சரண மிக்க
வடிவுடைய னாயகி யென்மாதா — படியளந்த 747
- வீரநா ராயணரும் மெச்சியருள் முச்சிதஞ்சேர்
ஆரம்போல் செய்வதற்கா சாரியுண்டோ — சீராக 748
- தருமுருகன் பூண்டிச் சேரு முருகனாதர்
வருமுயங்கு பூண்முலையின் வல்லி — இருவருந்தான் 749
- மெச்சி மனமகிழ்ந்தேன் மின்னருக் கேயளித்த
பொற்சவடி போல்காணப் போறேறேனோ — இச்சைநிறை 750
- புக்கொளியூர் வாழ்வு புரியுமவி னாசிலிங்கர்
மிக்க பெருங்கருணை மீனாட்சி — மைக்குழலார் 751
- மாலிமையா யென்மகளை மெச்சி யளித்தமுத்து
மாலை தனை ஏன்போட்டேன் மாபாவி — சாலயிந்தப் 752
- பார்போற்றும் பேரூரில் பட்டிச ரங்கயற்கண்
மாராசி பச்சை மரகதப்பெண் — சீராய் 753
- அவனியத்தைக் கண்டே அருள்செய்கொந் தளவோலை
எவனெடுத்துக் கொண்டானோ யீனன் — நவமிகுந்த 754
- காவிரிப வானிநிறை காயத் திரிதிருநண்
ணவூர் விதரிவனம் பரவித் — தேவர்தொழும் 755
- வேதகிரி யீசர்மிக்க வேயாதி சேவகரும்
நாதசங்க மேஸ்பரணும் நாகரீகம் — மோதிவளர் 756
- நாவடர்ந்த சொல்வேத நாயகியா ருங்கொடுத்த
தாவடத்தை ஏன்போட்டேன் சண்டாளி — மூவர்தமிழ் 757
- கூட்ட மிகுதிருச்செங் கோட்டர்த்த நாரீசர்
பூட்டிவிட்ட சீஷர த்னப் பொற்பணியைக் — கேட்டவட்கு 758
- மாட்டனென்று சொல்லினான் வாங்கிவைத்துக் கொள்ளாமல்
மேட்டிமையாய்ப் போட்டுவிட்டு வீணானேன் — நாட்டினிலே 759
- கச்சி யானுமிக்க காமாட்சி யம்மன்மன
மெச்சிமிக என்மகள்தன் விச்சையெல்லாம் — உச்சிதத்தை 760

- ஆச்சரிய மாய்ப்பார்த் தருளுநெற்றிச் சுட்டியைப்பொன்
பூச்சியென்றெங் கேயெறிந்து போட்டேனோ—காட்சிதரும் 761
- தென்மதுரை மீனாட்சி தேவி மகிழ்ந்துதந்த
பொன்மணியைப் போல்காணப் போரேனோ—என்ன செய்வேன் 762
- முத்தண்ணு றங்காளி மோதிரந் தான்பதித்த
ரெத்தினத்தைப் போலே கிடைக்குமோ—சித்திரஞ்சேர் 763
- வங்கக் கரித்தகிரி வள்ளியர்மை தான்கொடுத்த
தங்கச் சரப்பளிபோல் தானுண்டோ—இங்கிதஞ்சேர் 764
- ரெத்தினப் போல் செய்வனை தேவி மகிழ்ந்தளித்த
நத்தை பெவனெடுத்து நத்தினனோ—சித்தர்தொழும் 765
- ஆதியொரு நாகபுத் தையன்விச யாசலநீள்
பாதசரம் போலொருவன் பண்ணுவனோ—வேதியரே 766
- தேருக்குப் போனபலன் சீக்கிரமாய்க் கிட்டியது
ஊருக்குப் போரேனென ஊதாரி—மோருக்குப் 767
- பாலுக்குப் போனீர்நான் பாதகத்தில் செய்தபிழை
மேலுக்கு மேலாய் விளைந்துதென—நாலுவிதம் 768
- தாய்க்கிழவி சொல்லி தயங்க அவன்மகளை
பார்க்க அவளோபச்சைப் பாம்பாட்டி—முக்கால் 769
- முணங்கிகண் ணீர்ததும்ப மொட்டை மரம்போலே
கண்டிலுக்குள் நின்றாளே கன்னி—குணங்களெல்லாம் 770
- கண்டேன் கிழவிதனைக் கையமைத்தேன் முன்னொருவன்
பண்டுகதை போலப் பறிகொடுத்தாய்—ஒண்டொடியீர் 771
- போனதெல்லாம் போகட்டும் பொற்பாக உந்தனுக்கு
மானமிச்ச மானதுவே மாதவங்காண்—ஆனாலும் 772
- என்னவென்று சொல்லி இருவரையுந் தானழைத்து
தன்மையாய் ஊருக்குத் தான்வந்தேன்—பொன்னோலை 773
- தட்டான் கதித்தமலை தன்கையிலே பொன்பணிக்கு
கெட்டியா யாயிரம்பொன் கொண்டுகட்டி—ஒட்டாகத் 774
- தந்தவுடன் வேறுடைமை தன்கையினால் செய்துகொண்டு
வந்தே அதிக வரிசையாய்ப்—பைந்தொடிக்குப் 775

- பூட்டினான் யானுமனம் பூரித்தேன் பின்பொருநாள்
கேட்டிலையோ வென்றான் கிழவிவந்து—வாட்டமுடன் 776
- வின்னம் பணிதகல்ல வேலையிலை யென்றளிக்கச்
சொன்னால் லாமலுமோ தொண்டியவன் —என்னேரம் 777
- கோவிலுக்குப் போவென்றால் கோபிக்கிறான் அந்தல்
சீவிமுடித் துக்கொள்ளென்றால் சீறுகிறான் —பாவிகட்டச் 778
- சேலையிலை யென்றே சிணுங்குகிறான் கொத்துமுத்து
மாலையிலையென்று வைகிறான்—நீலியென்று 779
- மோட்டக் கிழவிபொல்லா முசாம்பு சொல்லுவான்
வீட்டைவிட்டுச் சற்றே வெளியில்வந்தேன் — மூட்டையெடுத்து 780
- சேலத்துக் கோமாளி செட்டிமகன் சுஞ்சிரங்கள்
கோலச் சவுளிநகை கொண்டுவந்தான் —மாலிமையால் 781
- வேணமட்டும் பார்த்து விலைதீர்த்தேன் புத்திக்குத்
தோணமட்டும் வாங்கத் துணிந்துகொண்டேன் —வாணகிரி 782
- கத்தூரிக் கட்டிசமும் காளவர்னச் சேலைபட்டு
துத்தூரிச் சேலைசல்லாத் துப்பட்டி--முத்துவர்னச் 783
- சேலையொடு கண்டையிட்ட சேலை நிறையெழுத்துச்
சேலை மறுவர்னச் சேலைபத்து —மேலையொடு 784
- போர்வை நிறைசரிகை போட்ட ரவிக்கையது
நாலும் விலைதனியே நாற்பதுபொன்—சேலையெல்லாம் 785
- முன்னாறு பொன்னாச்சு மூட்டையொன்று தானாச்சு
பின்னாலே நின்றுகனை பிச்சலுற்றான் —அந்நேரம் 786
- கன்னிகையி லேயெடுத்துக் கட்டுடனே தான்கொடுக்க
சன்னைசெய்தா ளங்குசில தாதிவந்து—முன்னைநின்று 787
- வாங்கினான் யானு மனமகிழ்ந்தேன் என்னைமிகத்
தாங்கினான் மற்றொருநாள் தாட்டினபின் —பாங்கிமுத்து 788
- மாலையொன்றும் ஒன்னைப்பூ வாளியொன்றும் கொந்தளப்பொன்
வேலையொன்று மோதிரங்க ருங்கனவும்—காவின் வெள்ளி 789
- பாடகமொன் றுஞ்சிலம்பு பாதசர மொன்றுமிக
சூடகங்க ளொன்றுகுப்பித் தொங்கலொன்றும்—தேடறிய 790

- அய்யரே தங்கைக்கு அரங்கேற்றிக் கலியாணம்
செய்ய வதற்குச் சிலவுவகை—பொய்யலகாண் 791
- பாக்குடனே வெற்றிலை பலசிலவு முஷ்த்தேதி
மேற்கு வருவார்க்கு விருந்தென்றும்—தேர்க்காது 792
- நட்டுவன்சங் கீதமொடு நல்லதித்திக் காரணிந்த
முட்டுக்கா ரன்தனக்கு முன்கொடுக்குந்—திட்டமது 793
- பாக்குடனே றோமனது பட்டினகை பத்தெட்டே
ஆகச் சிலவுதுகை ஐப்பதுபொன்—நாகரமாய் 794
- சொல்லுமினி யுங்ஈளிட சித்தமினி எப்படியோ
நெல்லென்றும் பிள்ளென்றும் நெய்க்கென்றும்—நல்லவள் போல் 795
- கட்டெருமைக் கென்றும் கரவைமா டென்றும்
செட்டிகுட்டி முறியெழுதிக் கொண்டிருந்தாள்—வட்டியென்றும் 796
- பட்டணம் போற்றும் வால்பார்த்தி முத்தயர்க்கு
கட்டுவர்க்க மென்று சுதித்தசின்னஞ்—செட்டி தந்த 797
- வாடை பொடிக்கென்றும் மாப்பிள்ளைமார் சேர்வதற்குள்
ஆடை துணிகளென்றும் அப்பாலே—நாடறிந்த 798
- வெத்திகைக் காரிச்சி விளாமா த்துப் பட்டி முத்திக்
கெத்தனைநு பாயிலென்ப தென்றும்—முத்தண்ணூர் 799
- அங்காளி யம்மனுக்கு ஆட்டுக் கிடாயென்றும்
பொங்கலுக்கு நெல்லோ பொதியென்றும் செங்காட்டுக் 800
- கன்னிமா ருக்குக் கருவனையல் காதோலை
சின்னக் கரியமணிச் சிற்றாடை—சின்னதென்றும் 801
- நன்றாய்ப் புகழ்மிகுந்த நாயகி பிரார்த்தனைக்குச்
சொன்ன வபிஷேகஞ் செய்யவென்றும்—ஒண்டொடியாள் 802
- எத்தலமும் போற்றுஞ்சங்க மேஸ்பரனார் பூசைக்கு
கொத்துமணி வாங்கிக் கொடுங்களென்றும்—குத்து 803
- விளக்கென்றுக் தந்திரமாய் மென்மேலு மென்மேலும்
வழக்கென்றும் போட்டு மறித்துக்—உளிப்பெய்தி 804
- பின்னும் பரியாசப் பேச்சென்னைப் பேசியவள்
இன்னங் கருங்குதிரை ஏறவென்றும்—வர்னமுள்ள 805

- கட்டிலென்றும் மெத்தையென்றும் கண்டிடவே டிக்கையெல்லாம்
கிட்டும் அசுமான கிரிக்கென்றும்—பொட்டிமுகள் 806
- பைக்கென்றும் மெத்துப் பரிக்கென்றுங் கலியாண
மொய்க்கென்றும் வார்த்துண்ட மோர்க்கென்றும்—முக்கியமாய் 807
- வேலிக்கு முள்போட்ட வெள்ளைக் கவுண்ட னுட
கூலிக்கு நீங்கள் கொடுங்களென்றும்—மாஸிமையால் 808
- கைமருந்தி னுலுமெத்த காய்க்கின்ற வித்தையது
செய்த கிழவிகையில் சிக்கியதால்—பொய்யலகைகள் 809
- நாள்சிறிது தன்னிலை நானாகக் கொண்டுவந்து
பாழான வென்கைப் பணத்தையெல்லாம்—வாள் விழியாள் 810
- தந்தனத்தை யீய்ந்து தசுக்கு மயக்கிடவள்
எந்தனத்தை எல்லாம் இழுத்துவிட்டாள் - சந்தனமும் 811
- பூமணமு மில்லாமல் பூவையுன்னைக் குண்டியுடன்
கோமணமாய்ப் போம்படிக்குக் கொள்ளையிட்டாள்—மூவுலகில் 812
- கண்டுசிப்பி வேய்கதலி நஞ்சு வருட்டோ து
கொண்டு கருவழித்த கொள்கைபோல்—ஒண்டொடியாள் 813
- போதந் தனங்கல்வி பொன்றிவருங் காலத்தில்
மாதர்மேல் வைக்கும் மனமென்றும்—நீதியாவ்வை 814
- சொன்ன வசனமது தோணாமல் யானுமிந்த
அன்னநடை மின்னாள்மேல் ஆசைகொண்டேன்—எந்நேரம் 815
- காத்திருப்பேன் மோகக் கடுரத்தி னுலமுகம்
பாத்திருப்பேன் கன்னியையப் பாலேஷ்டேன்—சேர்த்துணைத்து 816
- கட்டிக் கிடப்பன் கனதேகம் ரெண்டுமொன்று
ஒட்டிக் கிடக்கும் உறுதிதன்னைப்—பொட்டிமுகள் 817
- ¹விங்கடிக்க னேனுமென்று வேசிபர்க்குள் தேசியவள்
சங்கைகெட்ட அதையருஞ் சண்டாளி—பங்கமற்ற 818
- தொண்டி படுநீலி தோதகத்தி முக்கலச
எண்டிடென்ன வந்துதித்த மாமியார்—விண்டக்கைள் 819

- பொல்லி சுளிகேளி புழுக்கச்சி யாளேறி
மல்லியென வந்துதித்த மாமியார்—கல்லிஷபம் 820
- சந்ததமுஞ் சொல்லி சரசவித மாய்ச்சன்பால்
வந்தவரைத் தானழைக்கும் மாமியார்—மந்தததனில் 821
- ஈனமில் லாமலேதான் எருமைபேய்க் கிக்கிணங்கும்
மானமில்லாப் பொல்லாத மாமியார்—நாணமொடு 822
- நெய்சாருங் கூந்தலுள்ள நேரிழையைப் பெற்றெடுத்த
வைசாரி யாங்கிளட்டு மாமியார்—நையாண்டி 823
- சொல்லுறதுந் தன்மகளை தூற்றதுந் தன்வெறுவாய்
மெல்லுறதும் வார்த்தைசற்றே மீறுவதும்—பொல்லிவசை 824
- பேசுவதுஞ் சண்டை பிடிக்கிறதுஞ் சாடையிலே
யேசுவதுங் கோபித் திருக்கிறதும்—வாசவிலே 825
- நின்றுமகளைப் பார்த்து நீலியின்னந் தூங்குவயோ
என்றதட்டி வந்தே எழுப்புவதும்—என்றைக்கும் 826
- வீட்டுக்குச் செல்லுகின்ற மேல்சிலவு தான்கொடுக்கும்
ஆட்டையான் செட்டி அலட்டுகிறான்—நுட்டிசெய்யும் 827
- சாராயக் காரன்முத்தி சண்டையிடு ராரின்த
மாராயக் காரன்வந்து வைகிறான்—சீராக 828
- ஆடிநோம் புக்குமொரு ஆடிவிலை கோழியில்லை
முடி முசக்கிட்டே முடக்கிறுவி—வாடியென்று 829
- சொன்னவுடன் யானுந் துணுக்கா யெழுந்திருந்து
சன்னையுடனே வெளியில் தான்வந்தேன்—பொன்னையாவள் 830
- அய்யரே நாலுபணம் ஆனாலும் நீங்கள் தந்தால்
செய்யலாம் நோன்புச் சிலவென்றாள்—கையிலொரு 831
- காசளவில் லாது கண்டு தலைகவிழ்ந்து
பேசா திருந்துவிட்டேன் பித்தனைப்போல்—ஆசாரக் 832
- கள்ளியும்வாய் கொண்ட மட்டும் கத்தினாளே தீவிர மாய்ச்
சுள்ளிடுரா ளென்று துணிந்தகொண்டு—மெள்ளவே 833

- வீடுவிட்டுத் திண்ணையதின் மீதினிலே வந்திருந்தேன்
கேடுகெட்ட முண்டை கௌட்டோரி—பாடுபட்டு 834
- சாப்பிடுவா யல்லவென்றால் சன்யாசம் போய்விடுவீர்
பெய்ப்படுவாள் நின்று பிதற்றுகிறாள்—மாப்பிள்ளையே 835
- வேசி மகன்சுகமும் வெட்டியோ பத்தஞ்சு
காசுதந்தா யோமுற் கடனுண்டோ—பேசி 836
- முறியெழுதித் கொண்டாயோ மோசமிலை காணும்
வெறிபிடித்தாற் போலே விழு கிறாய்—அறியவோ 837
- சேதியென்ன வென்று சிரித்து நகைத்துவைத்து
மோதி யடிக்கவந்தாள் மூத்தவி—மாதரெல்லாம் 838
- சோறுமிட்டுப் பெண்கள் சுகமுங் கொடுப்பதுண்டோ
பூருவத்தில் பட்டகடன் போலாச்சு—கூறுபெட்டு 839
- போனாயோ நில்லாமல் போனாய் பிழைத்தாய்நீ
தானே நடவுமென்று தள்ளுவந்தாள்—ஆனாலும் 840
- கைப்பொருளுந் தேற்றுக் கனங்கெட்டுச் சீரழிந்தோம்
மற்பிடிக்கிறோ மதிமுன்னே—தப்பித்துக் 841
- கெண்டுகெண்டாய்த் தந்ததெல்லாம் கேள்வியில்லா மல்போச்சு
சண்டையிட வருகிறாள் சண்டாளி—முண்டையிவள் 842
- காலுபணம் கேட்டதற்கு நாமில்லை பென்றுசொன்னோம்
நீலி நடவெனவே நிற்கிறாள்—சோலியென்ன 843
- சொக்கன் தினவது காதுக் கடுக்கனோடே
மிக்க மனது மிகவெகுண்டு—போக்கிரி 844
- முண்டைபடு தேவடியாள் முண்டை அவுசாரி
முண்டைக் கிழட்டோரி முண்டையென்றேன்—சண்டையது 845
- போட்டாள் குடுமியில்கை போட்டாள்கள் னத் தீரெண்டு
போட்டாள் மடியினில்கை போட்டிழுத்து—ரூட்டிசெய்தாள் 846
- ஒன்றோ டொன்றுகட்டி உருண்டு புரண்டுமண்ணைத்
தின்று துகிலுரிந்து சீரழிந்து—முன்றித் தொருங் 847
- கீழுமே லாசக் கிடந்துமவள் தேம்புமுலை
ஏழு முழநீள மிருந்ததைநான்—கேளுமெந்தன் 848

- கைவாழை யென்றெடுத்துந் கக்கத்தில் வைத்தெழுந்தேன்
வைவாளே சண்டாளி மாபாஷ—அய்யய்யோ 849
- இப்படிக்கு ரூட்டி செய்து என்னைமண்ணை ஏற்றிவைத்துப்
பிற்பாடு விட்டாளே பேய்ப்படுவாள்—சுப்பய்யரே 850
- ராமய்யங்கா ரேபடியூர் ரெங்கய்யங்கா ரேகாஹர்
சோமய்யங்காரே நாராயண சோசியரே—ராமபத்திர 851
- சோசியரே தெத்தாரி சோசியரே மெய்ஞ்ஞான
சோசியரே நிலகண்ட சோசியரே—சேஷநிமி 852
- தீட்சதரே சுந்தரய்யா தீட்சதரே காமாட்சி
தீட்சதரே ராமகுப்பா தீட்சதரே—வாச்சாங்க 853
- ராயரே வெங்கிட்ட ராயரே சீராம
ராயரே சீரங்க ராயரே—தாயகமாம் 854
- பட்டரே சொக்கலிங்க பட்டரே மீனாட்சி
பட்டரே சுப்ரமணிய பட்டரே—சட்டமுனி 855
- அய்யரே பாரதி முத் தய்யரே உத்தமலிங்
கய்யரே சங்கிரலிங் கய்யரே—பொய்புகலாச் 856
- சாஸ்த்திரிமா ரேயெனக்குத் தாயகமா ரேயெனக்குச்
சேர்த்தபுகழ் விப்பிரகுல தேசிகரே—பூர்த்தியுள்ள 857
- வேதப் பிராமணரே மிக்க சிவஞானப்
போதத் தபோதனரே புண்ணியரே—சேதியெல்லாம் 858
- கேளுமய்யா என்முறையைக் கேளுமய்யா சொல்லுகிறேன்
தானுமய்யா ஒருநாள் மாலையிலே—முனியிவள் 859
- எந்தூரோ நானறியேன் எங்கேயோ போரவள்போல்
வந்தாள் வழிப்போகி வாசலிலே—அந்திக்கு 860
- முப்பளமில் லாமல் போனவரு டத்தினிலே
பாப்பாரப் பையலென்று பட்டினியாய்ச்—சாப்பாடு 861
- மில்லாமல் திண்ணைதனி லேயிருந்தோ நென்றெவர்க்குஞ்
சொல்லாம லென்மகளோ சோறிட்டாள்—பொல்லாத 862
- பாதகனோ பார்த்தக்கால் பஞ்சைபோ லேயிருந்தான்
மாதருக்குள் மோக வலைகாரன்—போதிநிற்கக் 863

- கொம்பிருக்கு மோபின் குளிகையுண்டோ மூலிகையின்
தம்பிருக்கு மோயெந்திர தந்திரமுண்டோ—செம்பிருக்கு 864
- மோகினியின் மந்திரமு டுக்கவல் லாதுமே
வாகினியா பென்ன மருந்துண்டோ—போகமுள்ள 865
- கைமருந்தா லென்மகளைக் காயக்கஞ் செய்துகொண்டான்
மெய்மறந்தாள் காம வெறிபிடித்தாள்—அய்யரே 866
- என்னை மறந்துவிட்டாள் என்றுமுள்ள மாப்பிள்ளை
தன்னை மறந்துவிட்டாள் சண்டாளி—பொன்னையிவன் 867
- தந்ததுண்டோ ஓர்காசு தந்ததுண்டா மற்றொருவர்
வந்ததுண்டா இந்த வருடத்தில்—அந்தியூர் 868
- ராமிசெட்டி யாரையங்கே நாடவொட்டான் பவானிகநர்
சாமய்யங்கார் வந்தால் தழுவவொட்டான்—பாமரன்காண் 869
- அன்னவன் திரங்கொடுக்கும் அப்பய்யங்கார் வந்தக்கால்
மென்னை பிடிக்கிசமாய் வீற்றிருப்பான்—பின்னையுமான் 870
- காகம் பறக்கவொட்டான் கர்மவெகு சண்டாளன்
மோகங் கொடுக்கு முழுத்திருடன்—நாகரீகச் 871
- சேலையுண்டாம் ஓர்நாளில் தின்னுதற்குப் பாக்குண்டாம்
மாலையுண்டாம் பெண்குளிக்க மஞ்சளுண்டாம்—மேலுடைமை 872
- போட்டானும் நல்லகை போட்டானும் நாடோறும்
போட்டானும் ராவுபகல் பூசைநன்றாய்—போட்டதெல்லாம் 873
- தன் முதலி லீரெட்டுச் சல்லிக்கா சென்றளவில்
என்மகளுக் கீந்தானு மென்னமையா—சின்னமச்சுக் 874
- குள்ளே இருபொழுதும் ஓயாம லேயிடித்து
வெள்ளை கொடுத்துவிட்டான் வீணெனந்தன்—பிள்ளை தனை 875
- கட்டிக் கிடப்பான்முகக் காலும் பிரியவொட்டான்
பட்டுக் கிடப்பான் பழிகாரன்—துட்டதெய்வம் 876
- மாரியம்மன் கோவிலுக்கு மாவிடிச்சாப் போலிடிப்பான்
வீரியத்தை சற்றே விடானய்யா—காரியத்தில் 877
- பாத்தால் பசுப்போலே பாய்ந்தால் புலியதுபோல்
ஆத்தையென்பாள் பேய்மகள் தான் அப்பளட்டிப்—பார்த்திருவேன் 878

- ஆவென்பாள் கோகுதடை ஆவென்பாள் நில்லடாவப்
பாவென்பாள் அய்யரே பாவிவிட்டா—ஓவென்பான் 879
- என்னடா சற்றே இரங்கடா வென்றுசொல்லி
கன்னி பறக்கிறதைக் கண்டுசொல்லி—அந்நேரம் 880
- மச்சுக் கதவிடித்து வண்டப் பயலேயென்று
எச்சுத்தெ'க் காகநான் ஏசினால்—சீ சீ சீ 881
- வருவான் உளுந்தாட்ட வந்த கழுதைபோல்
திரிவான்கான் அப்புறமும் செல்லான்—அறுவைக்குத் 882
- தோலோ மரத்துளை யோகருங்கல் பாரையதோ
சாலமன திரங்கான் சண்டாளன்—மேலைபுளி 883
- யந்தளிக்கிவ் வேலைவைப்பான் அய்யய்யோ என்மகள்தான்
எந்தவிதம் பிழைப்பான் என்செய்வேன்—சந்ததமும் 884
- கொக்கோ கொழுக்கவுண்டு கொண்டுடம்பு பூரிதமாய்
செக்கச் சிவந்தபுதுச் செக்குரலும்—கைகொடுத்து 885
- குந்தாணி போலிருந்த கோதையிவ னைச்சேர்ந்து
முந்தாணிக் குள்ளே முடங்கினான்—இந்தவிசை 886
- தேகம் பிழைத்தாக்கால் தேவடியா ளாவனென்றே
வோகமென்ன வோயிந்த ஊரில்—பாகமுள்ள 887
- பாலவார்த் துண்டவர்கள் பாளைதனைத் தின்றவர்கள்
சால இருவருக்குந் தன்மமாய்—மேலைநடுச் 888
- சொல்லியினி நாலுரெண்டு தோணினமட் டுங்கொடுக்கச்
சொல்லியவ னைப்போகச் சொல்லுங்கள்—அல்லாமல் 889
- அப்பயங்கார் வீட்டில் அமுதுபடி உண்டதற்கு
முப்பதுபொன் னுக்கவனை மோதலித்து—இப்பவே 890
- தாட்டிவைத்தா லுங்களுக்கு தர்மமய்யா நான்சொன்னால்
மாட்டனென்று மேலேற வாரான்காண்—கேட்டையளோ 891
- என்றுகிழட் டோரிசும்மா இல்லாதெல் லாஞ்சொல்லி
மன்றி லெனையேற்றி வைத்திடவே—அன்றைக்கே 892
- அக்கிரார மாதவர்கள் யாவர்களுங் கூடியொரு
மிக்கிவனை யழைத்து வேதியரே—பக்கலிலே 893

- வாருமென்று பொல்லாத வைசாரி சொல்லுறதைப்
பாருமென்று ரீதுமென்ன பாவமென்றார் — நீருமகா 894
- நல்லவரே மிக்கான நாவலரே சாத்திரத்தில்
வல்லவரே யல்லாமல் மற்றுளதோ — தொல்லையிது 895
- செய்யலா மாசெய்தால் சீறலாம் சினந்து
செய்யலா மாநமக்கு மாநமாம் — மைய்யல் மிஞ்சி 896
- எண்ணலா மாவல்லால் இப்படிக்கு யோசனைகள்
பண்ணலா மாஉனது பாக்கியமாம் — உன்னிய 897
- கைப்பொருளைக் கொண்டுவந்து கண்ட வர்க்கும் நின்றவர்க்கும்
மைப்படிந்த கண்ணாள் மயக்கத்தால் — இப்படிக்கு 898
- தோற்கலா மாவுமக்கு சொல்லலா மாமானம்
போக்கலா மாயென்ன போமாமா — யோக்கியதை 899
- என்னமா நாஞ்சொல்லி ராமராம யிந்தச்
சின்னமா மாபார்த்தால் சிராம் — என்னவவர் 900
- சொல்லப் பதிலுரைக்கத் தோணும லங்ஙனையே
மெல்ல நழுவிவந்தேன் வீதியிலே — தொல்லுலகில் 901
- வேல்பிடித்த கண்ணார் வித்தைடழ கப் 'முக
பால்புளிக்கு மென்ற பழங்கதைபோல் — சாலவந்த 902
- ஊர்புளித்து மின்னார் உறவு புளித்துமவ்வூர்
நீர்புளித்தா லவளிடம் நில்லாமல் — ஓர்கதையில் 903
- கண்ணாடி புக்குங் களிறுஞ் சுறைபணத்தி
உண்ணாடு கின்ற உயர்தனமும் — மண்ணில் 904
- சுனங் கெட்டுநிற்குங் கசடர்பால் சென்றால்
மானங் கெட்டுநோய் தாக்குவாறென் — றினங்கதையில் 905
- வெற்றிலை தின்னாதான் வாயுட் வெறிவலியும்
உற்றோர்பால் செல்ல உறுவலியும் — பற்றில்லா 906
- மங்கைதோள் சேரும் மறுவலியும் இரமூன்றும்
தெங்கம் பழங்கவர்ந்த குரனென்றே — முன்கதையில் 907
- சொன்ன மொழிசற்றே தோணுமல் நாகரீகக்
தன்னியர்கள் மோகக் கடுரத்தால் — ஈந்நேரம் 908

- ஆசைக் கடலில் அழிந்து பொருளிழப்போன்
மோகக் கடலில் முழுகியதால்—யோசித்தேன் 909
- ¹ஆனை யெருத்தம் பொலியக் குடை நிழற்கீழ்
சேனைத் தலைவராய்ச் சென்றோரு—மேனை 910
- வினையுலப்ப னோருக் கிழ்வார்தான் கொண்ட
மனையாளை மற்றுன் கொளவே—இனிதாக 911
- நாலடி யார்சொல் நமக்கே பவித்துதீனி
மேலுலக மில்லையென்று மெய்ப்பிதமாய்—ஆலயங்கள் 912
- மன்னுகரு ஓர்வெஞ்ச மாகூட லுக்கரசை
பொன்னார் திருமுருகன் பூண்டுகநர்—தென்னரும் 913
- புக்கொளியூர் பேரூர் புனிதநிறை நண்ணுஞர்
சிக்கெனக் கொங்கேழுஞ் சிவாலயமும்—மிக்கபுகழ் 914
- மங்கைக் கதித்த மலையாளை முத்தண்ணூர்
அங்காளி தன்னையும் அன்பாக—இங்கிதமாய் 915
- போற்றித் துதிபுரிந்து பொற்பாய்ப்பத் தும்பதியச்
சாற்றிப் புகழ்ந்து தயவாக—ஏற்றமொடு 916
- காரணஞ்சேர் நண்ணுஞர் காவிரிப வானிதனில்
பூரணமாய்த் தீர்த்தம் புனலாடித்—தாரணியில் 917
- ஏகவஸ்துவானசங்க மேஸ்பரத் தயாபரனார்
நாகரீக் மாம்பேத நாயகிமேல்—வாகாகப் 918
- பைந்தமிழி னுல்விறலி பாடியரங் கேற்றிவைத்துச்
சிந்தை மகிழ்வு செழித்திடவே—கொந்தடர்ந்த 919
- வில்வங் களைச்சொறிந்து வேண்டித் துதிபுரிந்தேன்
செல்வங்களைச்சொறிந்தால் தியாகமது—கல்விநிறை 920
- சந்தான பாக்கியம் சௌபாக்கிய யோக்கியமிக்க
தந்தார் வரிசைபெற்றுத் தாடொழுதேன்—சிந்தையினில் 921
- ஆனை குதிரை அழகாஞ் சிவிகைவெகு
மானனை யோக வரிசைபெற்று—மானனையீர் 922

- சந்தோஷ மாகத் தலங்களைப் பூ சித்துமெம்மூர்
வந்தேன் தலைக்கடைவா சப்புருந்தேன்—எந்தனுடை 923
- தாளிடுமுன் என்மனைவி தானேவா சல்கதவ
தாளிடுவா யென்றுசொல்லத் தாதியரும்—மீளக் 924
- கபாட மதுசாத்திக் கனதாளைப் பூட்டிக்
குபாடது செய்யவந்த கோலம்—சபாசெனவே 925
- கண்டே னிதுவேவர் கதைதா னெனமகிழ்ந்து
கொண்டேன் விறலியெனுங் கோதையே—மண்டலத்தில் 926
- முன்னரசர் கண்ட திக மோகமுற வந்துதித்த
மின்னரசி யான விறலியே—பொன்னைய 927
- குன்றிருக்குங் கொங்கை குமரிமத் தப்பயலை
வென்றிருக்கு மோக விறலியே—ஒன்றதுகேள் 928
- சொக்கலிங்கர் சுந்தரர்க்கு தூதுசென்றா டல்தவிர்த்த
அக்கதைபோ லென்மனைவி யானாடல்—பக்குவங்கள் 929
- சொல்லிமக ராசிதனை சொல்படி ங்கு ராசீசெய்து
மெல்ல வருவாய் விறலியே—வல்லவனும் 930
- மிக்க பெருமைசெய்து மீறு டுணமாது
பக்கலிலே சென்று பரிவாகிப்—பொற்கொடியே 931
- ஆடவர்மேல் கோபம்வைப்ப தாருக் கடுக்குமிந்த
நாடு நகரம் நகைக்கும்—தேடறிய 932
- கண்ணே அருமைக் கனங்குழலே சிங்காரப்
பெண்ணே அதிருபப் பெண்மணியே—மண்ணுலகில் 933
- மாதர் நடத்தை மரியாதை இவ்வாழ்க்கை
சாதுரியப் பாங்கவ்வை தானுரைத்தாள்—கோதை 934
- ஈறியென் றெதிர்நிற்பாள் கூற்றம்; சிறுகாலை
அட்டில் புகாதா ளறும்பிணி—அட்ட தனை 935
- உண்டி யுதவாதாள் இவ்வாழ்பேய் இம்முன்றும்
கொண்டாணக் கொல்லும் படையென்று—பண்டுமுன்னோர் 936

- வாக்கியத்தைக் கண்டறிந்தால் வாழ்க்கை மீது ஆழ்ந்த
மாற்றம் வாய் வாழ்வுசெய்தாய் மாதரசே—யோக்கியதை 937
- ஆடவரே சொல்லமத யானையென லாமவர்பால்
மோடிசெய்ய லாகாது மொய்குமுலே—நீடுமின்னார் 938
- ஆத்து நடத்தை அடக்கம் ஒடுக்கமதாய்
சேர்த்து வெளியதனில் செப்பாமல்—பூர்த் திபுள்ள 939
- நாயகமா ரைப்பணிந்து நன்றாய் பூசித்துத்
தாயகமாய் வாழ்வதுவே சந்தாரம்—ஞாயமென்றும் 940
- நன்னய மாய்விறலி நல்லு மொழிகேட்டு
நின்றான் அகமகிழ்ந்து நேரிழையாள்—ஒண்டொடியே 941
- வாய்த்தப் பிராமணர்தன் அன்பு குணநடத்தை
வாய்த்த புறநிலைமை வாஞ்சன்யம்—யேற்றிதொரு 942
- இல்வாழ்க்கை கோலம் இணக்கம் ஒழுக்கமின்ப
மில்வாழ்க்கை சொன்னால் சரிப்பார்கள்—சொல்வேத 943
- சாத்திரபு ராணம் சகல கலைக்கியானம்
பாத்தறிந்தால் நல்ல பலனுரைப்பார்—நேத்திபெற 944
- ஓதி உணர்ந்தும் பிறர்குறை தாமறியார்
பேதையில் பேதையவ ரென்றும்—ஒதுகுறள் 945
- வள்ளுவனார் சொன்னதுபோல் மாணெயன் அகமுடையார்
தெள்ளியவிர்த் தாந்தமெல்லாஞ் செப்பக்கேள்—வள்ளிமகள் 946
- ஆயிமுத்து தன்னை அனுசரித்த சேதியவள்
சேயிமுத்தாள் சொல்லி சிரிக்கிறாள்—நாயமோ 947
- நாட்டிலுள்ள பெண்கள் நகைக்கின்றார்—மேலண்டை
வீட்டிலுள்ள பட்டிவசைத் (பேசுகின்றாள்—கேட்டுநான்) 948
- காதுரெண்டும் பொத்திக் கருத்துள் கசந்துகொண்டு
ஒதுநம் ஆத்தையற் கென்னசொல்வோம்—போதுமென்று 949
- மான மரியாதை இருந்தமட்டும் அகமுடையார்க்
காணவீடம் பாருமென்று யானுரைத்தேன்—ஆனதினால் 950

என்னாத்துக் கிங்கையவர் ஏற்கா தெனவிபரஞ்
சொன்னா னொன்றியே சொல்லிவிடு —பொன்விறலி 951

என்றுரைக்க மின்னார் எசமானன்றன் பக்கவிலே
சென்றுகுண மா து.சொன்ன சேதியெல்லாய் —ஒன்றென்றாய் 952

சின்னி விறலிசொல்லப் பாவலரும் யேதுசொல்வார்
மின்னார் மருங்கின் விறலியே —உன்னாலே 953

ஊட லதைவிலக்க உபாயமிலை யோவுனக்கோர்
சாடைசொல்லிச் சேர்க்கச் சமத்திலையோ 954

இதன்பின் ஏடுகள் இல்லை

முற்றும்.

॥ श्रीस्तु ॥

॥ आयुर्वेदोपदेशाः ॥

(द्वितीयो भागः)

वन्देऽमृतधरं देवमात्रेयादीन्महात्मनः ।

‘वैद्यरत्नं’ गुरुञ्च श्रीकृष्णवारियराह्वयम् ॥

தாம்பூலம் போடுவது—

कर्पूरजातीककोलवङ्गकटुकाह्वयैः ।

सचूर्णपूगैः सहितं पत्रं ताम्बूलजं शुभम् ॥

(सुश्रुतसंहिता)

பச்சைக்கற்பூரம், ஜாதிக்காய், வால்மிளகு, கிராம்பு, கத்தக்காய்ப்பு, சுண்ணாம்பு, பாக்கு இவற்றுடன் கூடிய வெற்றிலை இதமானது. (தாம்பூலத்தை மேற்கூறியபடிப் போட்டுக்கொள்ள வேண்டும்)

தாம்பூலகுணம்—

मुखवैशद्यसौगन्धकान्तिसौष्ठवकारकम् ।

हनुदन्तस्वरमलजिह्वेन्द्रियविशोधनम् ॥

प्रसेकशमनं हृद्यं गलामयविनाशनम् ।

(सुश्रुतसंहिता)

ताम्बूलमुक्तं तीक्ष्णोष्णं रोचनं तुवरं सरम् ।

तिक्तं क्षारोषणं कामरक्तपित्तकरं लघु ॥

वश्यं श्लेष्मास्यदौर्गन्ध्यमलवातश्रमापहम् ।

(भावप्रकाशः)

आरोग्यमेधास्मृतिबुद्धिवृद्धिं करोति घृहेरपि दीपनं च । (आयुर्वेदमहोदधिः)

தாம்பூலம் வாய்க்கு குற்றமுற்ப்பையும், நறுமணத்தையுமுண்டு பண்ணுந், முகத்திற்கு ஓளியையும், அழகையுமுண்டாக்கும், தாடை, பல், ஸ்வரபெட்டி (Larynx) நாக்கு இவற்றின் அசுத்தத்தைப்போக்கும், வாயில் உமிழ்நீர் அதிகமாக ஊறுவதைத் தடுக்கும், இதயத்திற்கு நலம் செய்யுந், தொண்டை நோய்களைப் போக்கும். தாம்பூலமானது கடுமையானது; வெப்பத்தையுண்டுபண்ணும் ஆகாரத்தில் ருசியை உண்டாக்கும், துவர்ப்பு, கசப்பு, உப்பு, கார்ப்பு இத்தச்

சுவைகளை உடையது. மலச்சிக்கலை நீக்கும், புணர்ச்சியில் விருப்பத்தையும், பித்தத்தையும் உண்டுபண்ணும், சுகமாக ஜீர்ணமாகக்கூடியது, கவர்ச்சிகரமானது, கபம், வாயின் துர்நாற்றம், அசுத்தம் இவற்றையும், வாயு, ஓய்ச்சல் இவைகளையும், நீக்கும். நோயற்ற வாழ்வு, தாரணசக்தி, ஞாபகசக்தி, அறிவு, பசித்தீ இவற்றை வளர்க்கும்.

வெற்றிலையின் குணம்—

ताम्बूलपत्रं तीक्ष्णोष्णं कटु पित्तप्रकोपनम् ।
सुगन्धि विशदं तिक्तं स्वयं वातकफापहम् ॥

संसनं कटुकं पाके कषायं वह्निदीपनम् ।
वक्त्रकण्डूमलक्षेददौर्गन्ध्यदिविशोधनम् ॥

(சுசுருதசंहிதா)

வெற்றிலை கடுமையானது, வெப்பத்தையுண்டாக்கும். கார்ப்பு, துவர்ப்பு சுவைகளுடையது, பித்தத்தை அதிகப்படுத்துந், நறுமணமுடையது வாயைத் தெளிவுப்படுத்தும், கசப்புச்சுவையுடையது. ஸ்வரபெட்டிக்கு (Larynx) நலம் செய்யும், வாயு, கபம், இவற்றைப் போக்கும், மலச்சிக்கலைநீக்கும், ஜீர்ணமான பின்பும் கார்ப்புச் சுவையுள்ளது, பசித்தீயைத் தூண்டுகிறது, வாயில் அரிப்பு, அசுத்தம், கசிவு, துர்நாற்றம் முதலியவற்றைப் போக்குகிறது, (கருப்பு வெற்றிலையைவிட வெள்ளை வெற்றிலை சிறந்தது)

பச்சைக் கர்ப்பூர்த்தின் குணம்—

कर्पूरः शीतलो वृष्यश्चक्षुष्यो लेखनो लघुः ।
सुरभिर्मधुरस्तिक्तः कफपित्तविषापहः ॥

दाहवृण्णास्यवैरस्यमेदोदौर्गन्धनाशनः ।

(भाषप्रकाशः)

பச்சைக் கற்பூரம் குளிர்மையானது ஆண்மையை வளர்க்கிறது. கண்களுக்கு நலம் செய்யும், தடிப்பைப்போக்குகிறது, சுகமாக ஜீர்ணமாகக்கூடியது, நறுமணமுடையது, இனிப்பு, கசப்பு, இந்த சுவைகளைக்கொண்டது. கபம், பித்தம், விஷதோஷம், இவற்றை நீக்குகிறது. எரிச்சல், தண்ணீர்த்தாகம், அருசி, ஊழற்சதை வளர்ச்சி, துர்நாற்றம் இவற்றைப்போக்குகிறது.

ஜாதிக்காயின் குணம்—

जातीफलं रसे तिक्तं तीक्ष्णोष्णं रोचनं लघु ।

कटुकं दीपनं प्राहि स्वयं श्लेष्मानिलापहम् ॥

निहन्ति मुखवैरस्यं मलदौर्गन्ध्यकृष्णताः ।

कूमिकासवामिश्रासशोषपीनसहृजः ॥

(भावप्रकाशः)

जातीफलं सम्भनं ।

(शार्ङ्गधरसंहिता)

ஜாதிக்காய் கசப்பு, கார்ப்பு ஆகிய சுவைகளைக்கொண்டது. கடுமையானது, வெப்பத்தை உண்டாக்கும், ருசியை உண்டுபண்ணும், சுகமாக ஜீர்ணமாகக்கூடியது, பசித்தீயைத்தூண்டுகிறது, இளகிப்போகும் மலத்தைக்கட்டும், குாலுக்கு இதமானது, கபம், வாயு, அருசி, மலத்தின் துர்நாற்றம் மலத்தின் கருநிறம், கிருமி இருமல், வாந்தி, ச்வாஸம் (Asthma) ஸுயம், ஜலதோஷம், இதயநோய் இவற்றைப்போக்குகிறது. விந்துவைக்கட்டுகிறது.

வால்மிளகின் குணம்—

कंकोलं कटुतिक्तोष्णं वक्त्रजाड्यहरं परम् ।

दीपनं पाचनं रुच्यं कफवातनिकृन्तनम् ॥

(राजनिघण्टुः)

लघु तृष्णापहं वक्त्रकुददौर्गन्ध्यनाशनम् ।

(सुश्रुतसंहिता)

வால்மிளகு கார்ப்பு கசப்புச்சுவைகளுடையது. வெப்பத்தை உண்டாக்கும், வாயைத்தெளிவுபடுத்துவதில் சிறந்தது, பசித்தீயைத்தூண்டுகிறது, ஜீர்ணசக்தியைவளர்க்கும், ருசியை உண்டாக்கும், கபம், வாயு, இவற்றைப்போக்கும், எளிதில்ஜீர்ணமாகக்கூடியது, தண்ணீர்த்தாகத்தைப்போக்கும், வாயில் உமிழ்நீர்க்கசிவு, துர்நாற்றம் இவற்றை அகற்றும்.

கிராம்பின் குணம்—

लवङ्गं कटुकं तिक्तं लघु नेत्रहितं हिमम् ।

दीपनं पाचनं रुच्यं कफपित्तास्रनाशकृत् ॥

तृष्णां छर्दिं तथाध्मानं शूलमाशु विनाशयेत् ।

कासं श्वासं च हिक्कां च क्षयं क्षययति ध्रुवम् ॥

(भावप्रकाशः)

लघु तृष्णापहं वक्त्रकुददौर्गन्ध्यनाशनम् ।

(सुश्रुतसंहिता)

கிராம்பு கார்ப்பு கசப்புச்சுவைகளைக்கொண்டது. எளிதில் ஜீர்ணமாகும், கண்களுக்கு நலம் செய்யும், குளிர்மையானது. பசியைத்தூண்டும், ஜீர்ண சக்தியை வளர்க்கும், ருசியை உண்டாக்கும், கபம், பித்தம், ரக்தசம்மந்தமான நோய்கள், தண்ணீர்த்தாகம், வான்தி, வயிற்றுப்பொருமல், வயிற்றுவலி, இவற்றை விரைவில் போக்கும், இருமல், ச்வாஸம் (Asthma) விக்கல், கஷயம் இவற்றை நிச்சயமாகக்கண்டிக்கும்.

கத்தக்காம்பின் குணம் —

खदिरतरुजसारं सेवितं सर्वदोष-

क्रिमिजठररुजासृक्कुष्ठगुल्मोदरघ्नम् ।

हरति दशनजातान् वक्त्रजांश्चापि रोगा-

नरुचिमनलमान्द्यं स्थौल्यमेदोगदांश्च ॥

(चिकित्सातिलकम्)

கத்தக்காம்பு மூன்று தோஷங்களையும் கண்டிக்கும் கிருமி, வயிற்றுவலி, ரக்தசம்பந்தமான நோய் குஷ்டம், குல்மம் (வயிற்றில் உண்டாகும் ஒருவிதக்கட்டி) வயிற்றில் நீர்க்கோர்வை, பலசம்பந்தப்பட்ட நோய்கள், வாயில் உண்டாகும் நோய்கள், ருசிஇன்மை, பசிஇன்மை, உடற்பருமன், ஊழற்சதை வளர்வதால் நேரிடும் நோய்கள், இவற்றைப்போக்குகிறது.

எல்லாச்சுண்ணாம்பின் குணம்—

तीक्ष्णोष्णं कटुकं रुक्षं सूक्ष्मं वर्णकरं सरम् ।

चूर्णं शङ्खादमशम्बूकशुक्तिमौक्तिकजं स्मृतम् ॥

(चिकित्सातिलकम्)

..... चूर्णं वातबलासनुत् ।

(भावप्रकाशः)

சங்கு, சுண்ணாம்புக்கல், கிளிஞ்சல், முத்துச்சிப்பி, முத்து இவற்றால் செய்யப்பட்ட சுண்ணாம்பு கடுமையானது, வெப்பத்தை உண்டுபண்ணும், கார்ப்புச்சுவை கொண்டது. வறட்சி மிக்கது, பரவும் தன்மையுடையது, சிவப்பு நிறத்தைத்தரும் சக்தியைக்கொண்டது. மலச்சிக்கலை நீக்கக்கூடியது. வாயு, கபம் இவற்றைக் கண்டிக்கத்தக்கது.

முத்துச் சுண்ணாம்பின் விசேஷகுணம்—

मुक्ताफलोद्भवं चूर्णं वातलं पित्तशूलजित् ॥

विशेषातिभूयिष्ठान् जयेत्कुक्षिगतान् गदान् ॥

(चिकित्सातिलकम्)

முத்துச்சுண்ணாம்பு வாயுவை அதிகப்படுத்தும், பித்தத்தினாலுண்டான வயிற்றுவலியைப் போக்கும், விசேஷமாக வயிற்றிலுள்ள பித்த சம்பந்தமான எல்லா நோய்களையும் அகற்றும்,

பாக்கின் குணம்—

पूगं गुरु हिमं रुक्षं कषायं कफपित्तनुत् ।

मोहनं दीपनं रुच्यमास्यवैरस्यनाशनम् ॥

(भावप्रकाशः)

பாக்கு எளிதில் ஜீர்ணமாகாது, குளிர்மையானது, வறட்சிமிக்கது, துவர்ப்பானது, கபம், பித்தர், இவற்றைக் கண்டிக்கும், சிறிது மயக்கத்தை உண்டாக்கக் கூடியது, பசியைத்தூண்டும், ருசியை உண்டுபண்ணும் வாயின் அருசியைப் போக்கும்.

தாம்பூலத்தில் வெற்றிலை முதலியவற்றின் அளவு—

द्विपत्रमेकपूगं च सचूर्णखदिरं च तत् ।

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

இரண்டு வெற்றிலைகள், ஒரு பாக்கு, சிறிது சுண்ணாம்பு, சிறிது கத்தக்காம்பு, இவற்றை ஒன்று கூட்ட ஒரு தாம்பூலமாகும்.

பாக்கை மட்டிலுண்பதின் தீங்கு—

विना चूर्णं विना पर्णं पूगं खादति यो नरः ।

दशजन्मदरिद्रस्तु मरणे न हरिं स्मरेत् ॥

(भोजनकुतूहलम्)

எந்த மனிதன் சுண்ணாம்பில்லாமலும், வெற்றிலையில்லாமலும் பாக்கை மட்டும் உட்கொள்ளுகிறானோ அவன் பத்துப்பிறவிகளில் பொருளற்றவனாய், இறக்கும்போது இறைவனையும் நினைப்பதில்லை. (நோயுற்றவனாகின்றான் என்பது பொருள்)

தாம்பூலம் போடுவதற்கேற்ற காலங்கள்—

पथ्यं सुप्तोत्थिते भुक्ते क्षते वान्ते च मानवे ।

(सुश्रुतसंहिता)

தூங்கி எழுந்தவனும், ஆகாரமுட்கொண்டவனும், ஸ்னானம் செய்தவனும், வார்தியானவனும் தாம்பூலம் போட்டுக்கொள்வது இதமானது.

காலை முதலிய நேரங்களில் பாக்கு முதலியவற்றைச் சிறிது கூடுதலாக தாம்பூலத்தில் சேர்த்துக்கொள்ளவேண்டுமென்பது—

प्रभाते पूगमधिकं मध्याह्ने खदिरं तथा ।

निशासु चूर्णमधिकं ताम्बूलं भक्षयेत्सदा ॥

(भावप्रकाशः)

காலை நேரத்தில் பாக்கைச் சிறிது கூடுதலாகவும், மதியநேரத்தில் கத்தக் காம்பைச் சிறிது கூடுதலாகவும் இரவு நேரத்தில் சுண்ணாம்பைச் சிறிது கூடுதலாகவும் சேர்த்து எப்பொழுதும் தாம்பூலத்தைப்போட்டுக்கொள்ள வேண்டும்.

வெற்றிலையில் விடவேண்டிய பகுதிகள் —

पर्णमूले भवेद्याधिः पर्णाग्रे पापसंभवः ।

पर्णमध्यं हरत्यायुः शिरा बुद्धिविनाशिनी ॥

(भावप्रकाशः)

चूर्णपर्णं हरत्यायुः ।

(चिकित्सातिलकम्)

வெற்றிலையின் காப்புப் பகுதியை சாப்பிடுவதால் நோய் உண்டாகும், நுணிப்பகுதியைச் சாப்பிடுவதால் பாவம் உண்டாகும், நடுப்பகுதி ஆயுளைக் குறைத்து விடுகிறது, நரம்பு அறிவை அழித்து விடுகிறது. சுண்ணாம்பு வைக்கப் பட்ட வெற்றிலை ஆயுளைக்குறைத்துவிடுகிறது (ஆகையால் இவற்றை நீக்க வேண்டும்)

தாம்பூலத்தின் மூன்றாவது கசிவுமுதற்கொண்டு உட்கொள்ளவேண்டுமென்பது—

आद्यं विषोपमं पीतं द्वितीयं भेदि दुर्जरम् ।

तृतीयादनुपातस्य सुधातुल्यं रसायनम् ॥

(भावप्रकाशः)

தாம்பூலத்தின் முதல் கசிவானது விஷத்திற்கொப்பானது, இரண்டாவது கசிவானது மலத்தை உடைத்துவிடும், எளிதில் ஜீர்ணமாகக்கூடியதல்ல (ஆகவே இவற்றை உட்கொள்ளக்கூடாது) மூன்றாவது கசிவு முதற்கொண்டு கசிவுகளை உட்கொள்ளவேண்டும், இது அமுதத்திற்கொப்பானது.

தாம்பூலத்தின் சக்கையை உட்கொள்ளுவதின் கெடுதி—

तत्कल्कसेवनं रुक्षमरुच्यं वह्निनाशनम् ।

अवृष्यं पीनसन्धासपाण्डुकृच्छ्रप्रमेहकृत् ॥

(चिकित्सातिलकम्)

தாம்பூலத்தின் சக்கையை உட்கொள்ளுவது வறட்சியையும் அருசியையும் உண்டாக்குகிறது. பசித்தீயை அழித்துவிடுகிறது, ஆண்மையைக்குறைத்து

விடுகிறது, நீடித்த ஜலதோஷம், ச்வாஸநோய், சோகை, நீர்ச்சுருக்கு, நீரிழிவு இவற்றை உண்டு பண்ணுகிறது,

பால் சாப்பிட்ட உடனே தாம்பூலம் தரித்தல் கூடா தென்பது—

ताम्बूलं नैव सेवत क्षीरं पीत्वा हि मानवः ।

यावदास्वाद्यते क्षीरं तावदेवेति निर्णयः ॥

क्षीरं पीत्वा मुहूर्ते हि ताम्बूलं यदि चर्वते ।

प्रमेही मूत्रकृच्छ्री वा त्वग्दोषी वा भवेन्नरः ॥ (चिकित्सातिलकम्)

மனிதன் பாலுக்குடித்து, அதன் சுவையை நாக்கு மறக்கும் வரையில் தாம்பூலத்தைபோட்டுக்கொள்ளக்கூடாது. பால் குடித்த உடனே தாம்பூலம் போடுவதால் மனிதன் நீரிழிவு, நீர்ச்சுருக்கு, தோல்நோய் இவற்றில் ஏதேனும் ஒன்றை அடைந்தவனாக ஆகின்றான்.

தாம்பூலமுபயோகிக்கத் தகாதவர்கள் —

ताम्बूलं क्षतपित्तास्ररूक्षोत्कुपितचक्षुषाम् ।

विषमूर्छामदार्तानामपच्यं शोषिणामपि ॥ (अष्टाङ्गहृदयम्)

रूक्षदुर्बलमर्त्यानां न हितं चास्यशोषिणाम् । (सुश्रुतसंहिता)

विद्याकामोऽनिशं रात्रौ ताम्बूलं नैव भक्षयेत् । (भोजनकुतूहलम्)

ரத்தகசிவுடன் கூடிய இருமல், ரக்தபித்தம் (கண், காது, மூக்கு, வாய், மலத்துவாரங்கள், மயிர்க்காம்புகள், இவைகளின் வழியாக ரக்தம் கசிதல்) கண்களில் ஈரப்பசையின்மை, கண்கள் வீங்கிப்போதல், விஷதோஷம், மூர்ச்சை, வெறி இவற்றால் துன்பப்படுபவருக்கும், ஊயரோகமுள்ளவர்களுக்கும் தாம்பூலம் போடுவது இதமானதல்ல, வறட்சியான உடம்புள்ளவர்களுக்கும், பலவீனமான உடலுள்ளவர்களுக்கும், தண்ணீர்த் தாகமுள்ளவர்களுக்கும் தாம்பூலம்போடுவது நல்லதில்லை. கல்வியை விரும்புவன் எப்பொழுதும் இரவில் தாம்பூலத்தை போடக்கூடாது. (பல் நோயுள்ளவர்களுக்கும் தாம்பூலம்போடுவது இதமானதல்ல)

தாம்பூலத்தை அதிகமாகப் போடுவதாலுண்டாகும் தீங்கு—

वेददण्डशदन्तामिश्रोत्रवर्णबलक्षयः ।

शोषः पित्तानिलासं स्यादतिताम्बूलभक्षणात् ॥ (भाष्यप्रकाशः)

जायन्ते मुखरोगाश्च ताम्बूलस्यातिसेवनात् । (चिकित्सातिलकम्)

தாம்பூலத்தை மிகுதியாகப்போடுவதால் உடம்பு, கண், கூந்தல், பல், பசித்தீ, காது இவற்றின் வலிமை குறைந்து விடுகிறது, உடம்பின் ஒளி குறைந்து விடுகிறது, ஷயரோகம், பித்தம், வாயு, ரக்தம் இவற்றின் சம்பந்தமான நோய்களும் முகத்திலுண்டாகக்கூடிய நோய்களுமுண்டாகின்றன.

பகல் பொழுதுபோக்கும் முறை—

उत्तिष्ठत ततोऽत्यर्थमर्थेष्वथानुबन्धिषु ।

निन्दितं दीर्घमप्यायुरसन्निहितसाधनम् ॥

कृषिं वणिज्यां गोरक्षामुपायैर्गुणिनं नृपम् ।

लोकद्वयाविरुद्धां च धनार्थी संश्रयेत्क्रियाम् ॥

(ஐஷாங்கசம்பந்தம்)

பிறகு பொருள் வருவாயை உண்டாக்கும் வேலைகளில் மிகவும் அக்கறை யுடன் ஈடுபடவேண்டும். பொருளற்ற நீண்ட வாழ்வும் பேரற்றத்தக்கதல்ல, பொருளை விரும்பி விவசாயம் வியாபாரம், பசுப்பாதுகாப்பு, ஏற்றமுறையில் நன்னெறியுடைய அரசனை அணுகுதல் இவற்றையும் இம்மை மறுமைக்கு முரண் பாடில்லாத வேலையையுட செய்வவேண்டும்.

கோடை காலத்தைத் தவிர்த்து மற்றகாலங்களில் பகல் தூக்கம் கூடா தென்பது—

श्रीमवज्येषु कालेषु दिवास्वप्नाप्रकुप्यतः ।

श्लेष्मपित्ते दिवास्वप्नस्तस्मात्तेषु न शस्यते ॥

(चरकसंहिता)

கோடை காலத்தை (ஆனி, ஆடிமாதங்களை) தவிர்த்து மற்றைக்காலங் களில் பகலில் தூங்குவதால் கபம், பித்தம் இவை மிகுதியாகின்றன. ஆகவே மற்றைக்காலங்களில் பகலில் தூங்குவது நல்லதல்ல.

எக்காலத்திலும் பகலில் தூங்கக்கூடாதவர்கள் —

मेदस्विनः स्नेहिनियाः श्लेष्मलाः श्लेष्मरोगिणः ।

दूषीविषाताश्च दिवा न शयीरन् कदाचन ॥

(चरकसंहिता)

கொழுப்பு மிகுதியான உடலுடையவர்களும், தினந்தோறும் எண்ணெய், நெய் முதலியவற்றை மிகுதியாக உட்கொள்ளுபவர்களும், கபம் அதிகமாகக்கொண்டவர்களும், கபசம்பந்தமான நோயுடையவர்களும், வீரியமற்ற விஷத்தினால் வருந்துபவர்களும் எப்பொழுதும் பகலில் தூங்கக்கூடாது.

எக்கரலத்திலும் பகலில் தூங்குவதற்கேற்றவர்கள்:—

गीताध्ययनमद्यस्त्रीकर्मभाराध्वकशिंताः ।

अजीर्णिनः क्षताः क्षीणा वृद्धा बालास्तथाऽवकाः ॥

वृष्णातीसारशूलार्ताः श्वासिनो हिक्किनः कृशाः ।

पतिताभिहतोन्मत्ताः क्लान्ता यानप्रजागरैः ॥

क्रोधशोकभयक्लान्ता दिवास्वप्नोचिताश्च ये ।

सर्व एते दिवास्वप्नं सेवेरन् सार्वकालिकम् ॥

(चरकसंहिता)

பாடுவது, படிப்பது, மதுபானம், புணர்ச்சி, வேலை செய்வது, சுமையைச் சுமப்பது வழிநடப்பது ஆகியவற்றால் களைப்படைந்தவர்கள் ; அஜீர்ணமுடையவர்கள், ரத்தத்துடன் கூடிய இருமலுடையவர்கள், களைப்படைந்தவர்கள், முதியோர்கள், சிறுவர்கள், பலமில்லாதவர்கள், தண்ணீர்த்தாகம், பேதி, வயிற்று வலி இவற்றால் பிடிக்கப்படுபவர்கள், சவாஸ நோய், விக்கல் நோய் இவைகளைக் கொண்டவர்கள், மெலிந்த உடலுடையவர்கள், விழுந்தவர்கள், அடிபட்டவர்கள், பித்துப் பிடித்தவர்கள், வண்டி முதலியவற்றில் செல்லுவதாலும் இரவில் கண்விழிப்பதாலும் ஓய்ந்துப்போனவர்கள், கோபம், துன்பம், பயம் இவற்றால் வாட்டமடைந்தவர்கள், வழக்கமாக பகலில் தூங்குபவர்கள், ஆகியோர் எல்லோருமே பகல் தூங்குவதை அடையலாம். (இவர்களுக்கும் காலிச் சாப்பாட்டிற்கு முன்பே தூங்குவதுதான் இதமானது)

பகல் தூக்கம் கூடாதவர்கள் தூங்குவதாலுண்டாகும் தீங்குகள் :—

हलीमकः शिरःशूलं सैमियं गुरुगात्रता ।

अङ्गमर्दोऽग्निनाशश्च प्रलेपो हृदयस्य च ॥

शोफारोचकहृल्लासपीनसार्धावभेदकाः ।

कोठारुःपिडकाः कण्डूस्तन्द्रा कासो गलामयाः ॥

स्मृतिबुद्धिप्रमोहश्च संरोधः स्नातसां ज्वरः ।

इन्द्रियाणामसामर्थ्यं विषवेगप्रवर्तनम् ॥

भवेन्नुणां दिवास्वप्नस्याहितस्य निषेवणात् ।

(चरकसंहिता)

இதமல்லாத பகல் தூக்கத்தை அடைபவர்களுக்கு வீக்கத்துடன் கூடிய சோகை, தலைவலி, திமிர், உடல்பாரமாயிருப்பதுபோன்ற உணர்ச்சி, உடம்புவலி

பசித்தீக்குறைவு, மார்பில் எண்ணெய்ப்பசை முதலியவற்றால் பூசப்பட்டது போன்ற உணர்ச்சி, வீக்கம், ருசியின்மை, குமட்டல், ஜலதோஷம், ஒற்றைத் தலைவலி, தடிப்புகள், பொடுகு, கட்டிகள், அரிப்பு, சோம்பல், இருமல், தொண்டை நோய்கள், அறிவு ஞாபகசக்தி இவைகளின் குழப்பம், ரக்தம் முதலியவைகள் ஓடும் குழாய் அடைபடுதல், ஜ்வரம், புலன்களின் பலக்குறைவு, விடத்தினால் வருந்துபவர்களுக்கு அதன் வேகமுண்டாவது ஆகியவை உண்டாகும்.

வெயில், நிழல் இவற்றின் குணம் —

आतपः पित्तवृणाभिस्वेदमूर्छाभ्रमासकृत् ।

दाहवैवर्ण्यकारी च छायाचैनामपोहति ॥

(சுசுதசंहிதா)

வெயில், பித்தம், நா வறட்சி, பசித்தீவளர்ச்சி, வியர்வை, மூர்ச்சை, மயக்கம், ரக்ததோஷம், எரிச்சல், சர்மத்தின் ஒளிக்குறைவு, இவைகளை உண்டாக்கும் நிழல் இவற்றை நீக்குகிறது. (மாலை நேர வெயில் உடம்புக்கு இதமானது)

நெருப்பின் அருகிலிருப்பதின் குணம்—

अभिर्वातकफस्तम्भशान्तिवेषथुनाशनः ।

आमाभिष्यन्दजरणो रक्तपित्तप्रदूषणः ॥

(சுசுதசंहிதா)

நெருப்பின் அருகிலிருப்பது வாயு, கபம், பிடிப்பு, குளிர்ச்சி, நடுக்கம் இவற்றைப் போக்கும். பிசுபிசுக்கலானக் கசிவுகளை ஜீர்ணமாகுமபடி செய்யும் ரக்தம், பித்தம் இவற்றைக் கெடுக்கும்.

புகையின் குணம்—

सद्यः श्लेष्मकरो धूमो नेत्रयोरहितो भृशम् ।

शिरोगौरवकृच्चापि वातपित्तं च कोपयेत् ॥

(भावप्रकाशः)

புகை உடனே கபத்தை உண்டாக்குகிறது, கண்ணுக்கு மிகவும் கெடுதியை உண்டுபண்ணுகிறது. தலை பாரததையுமுண்டாக்குகிறது. வாயு, பித்தமாகியவற்றை கிளப்பிவிடுகிறது.

மழையின் குணம்—

वृष्टिर्वृष्ट्या हिमा बल्या निद्रालस्यविधायिनी ।

(भावप्रकाशः)

மழை ஆண்மையைப் பெருக்கும், குளிர்மையானது, உடம்புக்கு வலிமை யுண்டாக்கும், தூக்கம், சோம்பல் இவைகளை உண்டுபண்ணும்.

சாமர விசிறிக்காற்றின் குணம்—

बालव्यजनमोजस्यं मक्षिकादीनपोहति ।

(சுசுரதசंहிதா)

शमभ्रमकुमहरं चक्षुष्यं शुचि ॥

(चिकित्सातिलकम्)

சாமரவிசிறியின் காற்று ஒஜஸ்ஸை வளர்க்கும் (நம் உடம்பிலுள்ள ஏழு தாதுக்களுடைய சாரமான உயிர்ப்பொருள் ஒஜஸ் எனப்படும்) ஈ, கொசு முதலிய வற்றை அகற்றும், ஓய்ச்சல், மயக்கம், களைப்பு இவற்றைப்போக்கும், கண்ணுக்கு நலம் செய்யும், சுத்தமானது.

பனைமட்டை விசிறிக்காற்றின் குணம்—

शोषदाहश्रमस्वेदमूर्च्छाभो व्यजनानिलः ।

(சுசுரதசंहிதா)

तालवृन्तभवो वातसिद्धोषशमको मतः ।

பனைமட்டை விசிறியின் காற்று, களைப்பு, எரிச்சல், ஓய்ச்சல், வியர்வை, மூர்ச்சை இவற்றைப்போக்கும்.

மூங்கில் விசிறியின் குணம்—

वंशव्यजनजस्तूणो रक्तपित्तप्रकोपनः ।

(भावप्रकाशः)

மூங்கிற் விசிறியின் காற்று வெப்பத்தை உண்டாக்கும் ரக்த சம்மந்தமான நோய்களையும் பித்தத்தையும் கிளப்பிவிடும்,

சட்டை அணிவதின் குணம்—

वातातपरजस्वेदमलत्रं कीर्तिवर्धनम् ।

बलवर्णकरं श्रेष्ठं सुखं कूर्पासधारणम् ॥

(चिकित्सातिलकम्)

சட்டை அணிவது காற்று, வெயில், தூசி, வியர்வை, அசுத்தம், இவற்றைப் போக்கும். புகழை வளர்க்கும், வலிமை, நிறம் இவற்றை உண்டாக்குவதில் சிறந்தது, இதமானது.

தலைப்பாகை அணிவதின் குணம்—

उष्णीषं कान्तिहृत् ॥

(सुसुतसंहिता)

चक्षुष्यं केश्यमुष्णीषं वातातपरजोऽपहम् ।

(चिकित्सातिलकम्)

தலைப்பாகை ஓரியை உண்டாக்கும், கண்ணுக்கு கூந்தலுக்கும் நலம் செய்யும், காற்று, வெயில், தூசி இவற்றைப்போக்கும். (தொப்பிக்கும் இந்த குணங்கள் உள்ளன.)

பாத அணியை அணிவதின் குணம்—

उपानद्धारणं नेत्र्यमायुष्यं पादरोगहृत् ।

सुखप्रचारमोजस्यं वृष्यं च परिकीर्तितम् ॥

(भावप्रकाशः)

பாத அணியை அணிவது கண்களுக்கு இதமானது, ஆயுளை வளர்க்கிறது. காவின் நோயைப் போக்குகிறது. சுகமாக நடக்கமுடியும்படிச் செய்கிறது. ஓஜஸ் (நம் உடம்பிலுள்ள ஏழு தாதுக்களுடைய சாரமான உயிர்ப்பொருள்) ஆண்மை இவற்றை வளர்க்கிறது.

பாத அணி இல்லாமல் நடப்பதின் கெடுதி—

पादाभ्यामुपानद्भ्यां सदा चक्रमणं नृणाम् ।

अनारोग्यमनायुष्यं चक्षुरूपघातकृत् ॥

(सुश्रुतसंहिता)

எப்பொழுதும் மனிதர்களுக்கு பாதஅணிகளற்ற கால்களால் நடப்பது நோயை உண்டாக்கும், ஆயுளைக் குறைக்கும், கண்களுக்குக்கெடுதியைச் செய்யும்.

குடையைப்பிடிப்பதின் குணம்—

वर्षानिलरजोघर्महिमादीनां निवारणम् ।

वर्ण्यं चक्षुष्यमौजस्यं शङ्करं छद्मधारणम् ॥

(सुश्रुतसंहिता)

குடையைப்பிடிப்பது மழை, காற்று, தூசி, வெயில், பனி முதலியவற்றைத் தடுக்கும், உடம்புக்கு நல்லநிறத்தைக்கொடுக்கும், கண்ணுக்கு நலம் செய்யும். ஓஜஸ்ஸை (நம் உடம்பிலுள்ள ஏழு தாதுக்களுடைய சாரமான உயிர்ப்பொருள்) வளர்க்கும், சுகத்தைக் கொடுக்கும்,

காற்று வாங்குவது—

सुखं वातं प्रसेवेत ग्रीष्मे शरदि मानवः ।

(सुश्रुतसंहिता)

மனிதன் சித்திரை, வைகாசி, ஆனி, ஆடி ஆகிய மாதங்களில் இதமான காற்றை அடையவேண்டும்.

படிமானமான காற்றுள்ள இடத்திலிருப்பதின் குணம்—

निवातं ह्यायुषे सेत्र्यमारोग्याय च सर्वदा ।

(सुश्रुतसंहिता)

படிமானமான காற்றுள்ள இடம் எப்பொழுதும் நீண்ட ஆயுளுக்கும், நோயற்ற வாழ்வுக்கும் ஏற்றது.

பேய்க் காற்றின் குணம் -

प्रवातं रौक्ष्यैवैवर्ण्यस्तम्भकृदाहपक्वितनुत् ।

स्वेदमूर्च्छापिपासाघ्नं ॥

(சுசுருதசंहிதா)

பேய்க்காற்று வறட்சி, நிறமாற்றம், பிடிப்பு இவற்றை உண்டாக்கும்; எரிச்சல், ஜீர்ணசக்தி, வியர்வை, மூர்ச்சை, தண்ணீர்த்தாகம் ஆகியவற்றைப் போக்கும்.

கீழ் காற்றின் குணம் -

प्राग्वायुरुष्णेऽभिव्यन्दी त्वग्दोषाशीविषकुमीन् ।

सन्निपातज्वरश्वासमामवायुं च कोपयेत् ॥

(அஷ்டாங்கசம்ஹித:)

கீழ் காற்று வெப்பத்தை உண்டாக்கும். உடம்பை கனக்கச்செய்யும். சர்ம சம்பந்தமான நோய், மூலம், விஷதோஷம், கிருமி, ஸன்னிபாதஜ்வரம், ச்வாஸநோய், கீல்வாயு ஆகியவற்றைக் கிளப்பிவிடும்.

மேல்காற்றின் குணம்—

पश्चिमः शिशिरो हन्ति मूर्च्छां दाहं रुषं विषम् ।

(அஷ்டாங்கசம்ஹித:)

மேல்காற்று குளிர்மையானது. மூர்ச்சை, எரிச்சல், தண்ணீர்த்தாகம், விஷதோஷம் இவற்றைப் போக்குகிறது.

வடகாற்றின் குணம்—

उत्तरो मारुतः स्निग्धो मृदुर्मधुर एव च ।

कषायानुरसः शीतो दोषाणां चाप्रकोपनः ॥

तस्माच्च प्रकृतिस्थानां छेदनो बलवर्धनः ।

क्षीणक्षयविधार्तानां विशेषेण तु पूजितः ॥

(சுசுருதசंहிதா)

வடகாற்று தைப்படுடையது, இலேசானது, இனிப்பை முதல் சுவையாகவும், துவர்ப்பை துணைச் சுவையாகவும், கொண்டது. குளிர்மையானது, தோஷங்களைக் கிளப்பக்கூடியதல்ல. ஆகவே இது உடம்பை நீர்க்கச்செய்கிறது. நோயற்ற மனிதர்களுக்கு வலிமையை உண்டாக்குகிறது. ரக்தத்துடன்கூடிய இருமல், ஷயரோகம், விஷதோஷம், இவை உள்ளவர்களுக்கு மிகவும் ஏற்றது.

தென்றலின் குணம் —

दक्षिणो मारुतः श्रेष्ठो नेत्र्योऽङ्गबलवर्धनः ।

रक्तपित्तप्रशमनो न च वातप्रकोपनः ॥

(अष्टாङ्गசংগ্রहः)

தென்றல் சிறந்தது. கண்ணுக்கு நலம் செய்யும். உடம்பின் வலுவை வளர்க்கும். ரக்த பித்தம் (கண், காது, மூக்கு, வாய், மலதுவாரங்கள், மயிர்க் காம்புகள் இவற்றின் வழியாக ரக்தம் கசிதல்) என்னும் நோயைப்போக்கும், வாயுவைக் கிளப்புவதல்ல.

கடற் காற்றின் குணம் —

... .. उद्ध्यनिलैः श्वयथुः स्याद्वि सर्पवान् ।

शृशोष्मा लोहिताभासः प्रायशः पित्तलक्षणः ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

கடற் காற்றால் பரவும் தன்மை உடையது, மிகவும் வெப்பமுடையது, செந்நிறம் கொண்டதும், பெரும்பாலும் எரிச்சல் போன்ற பித்தத்தின் குறிகளுடன் கூடியதுமான வீக்கம் உண்டாகும்.

(இன்று நவீன மருத்துவ விஞ்ஞானிகள் கடற்காற்று நோயற்ற வாழ்வை கொடுக்கிறதெனக் கூறுவது சிந்திக்கத்தக்கது)

தூசி முதலியவற்றைத் தவிர்க்கவேண்டுமென்பது—

अजखरमाहिषोऽपादापांसुस्तुषकणिका परिमार्जनीरजश्च ।

परमुखपवस्त्रशूर्पातो मरुदपि देहभूतां करोत्यलक्ष्मीम् ॥ (चिकित्सातिलकम्)

ஆடு, கழுதை, எருமை, ஓட்டகம் இவற்றின் கால் தூசி, உமிப்பொடி, துடைப்பத்தின் தூசி, பிறரின் முகத்தின் காற்று, பிறர் வஸ்திரத்தின் காற்று, முறத்தின் காற்று, இவை மனிதர்களுக்கு அமங்களாகரமானவை

குதிரைமேலூருவதின் குணம் —

अश्वारोहणमग्निदीप्तिजननं बल्यं वयःस्थापनम् ।

मेदोर्गं कफकोपशोषणकरं स्वेदोद्गमोत्पादकम् ।

तेजः कान्तिविषधनं रक्तिकरं कीर्तिप्रदं श्रीकरम्

नो शस्त्रं भ्रमिणां भगन्दरवतां पित्तासृगशीवताम् ॥ (चिकित्सातिलकम्)

குதிரைமேலூருவது பசித்தீ வளர்ச்சியை உண்டாக்கும். வலிமையைக் கொடுக்கும். நடுத்தரவயதை நிலைநிறுத்தும். ஊழற்சதையைப் போக்கும். கபத்தின் மிகுதியைக் காயவைக்கும். வியர்வையின் எழுச்சியை உண்டாக்கும்.

தேஜஸ், ஒளி இவற்றை வளர்க்கும். சிற்றின்பத்தைத் தூண்டிவிடும். புகழைக் கொடுக்கும். மங்களகரமானது. குதிரைமேலுருவது பாட்டாளிகளுக்கும், பவித்ரிநோய்(Fistula)பித்த சம்பந்தமானநோய், மூலம் (Piles) இவை உள்ளவர்களுக்கும் சிறந்ததல்ல.

யானை மேலுருவதின் குணம்—

माङ्गल्यतेजोबलकीर्तिसंपदायुष्करं देहदृढत्वकारि ।

मेदःकफघ्नं लघु दीपनं स्यादारोहणं भद्रमतङ्गजस्य ॥ (चिकित्सातिलकम्)

யானை மேலுருவது மங்களகரமானது. ஒளி, வலிமை, புசும், பொருள், ஆயுள் இவற்றை உண்டாக்கும், உடல் இறுகும்படிச் செய்யும், ஊழற்சதை, கபம் இவைகளைப் போக்கும், உடம்பு இலேசாக இருக்கும்படி தோன்றச் செய்யும், பசியைத் தூண்டும்.

அந்தி சந்திநேரங்களில் செய்யக்கூடாதவை—

सन्ध्यास्वभ्यवहारस्त्रीस्वप्राध्ययनचिन्तनम् ।

... .. त्यजेत् ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

சந்திநேரங்களில் சாப்பிடுவது, பெண்ணுடன் கூடுவது, தூங்குவது, படிப்பது, சிந்திப்பது ஆகியவற்றை விடவேண்டும்.

சந்திநேரங்களில் சாப்பிடுவது முதலியவற்றிலுண்டாகும் கெடுதி—

भोजनाज्जायते व्याधिर्मेथुनाद्र्मवैकृतिः ।

निद्रया निःस्वता पाठादायुर्हानिः ॥ (भावप्रकाशः)

சந்திநேரத்தில் சாப்பிடுவதால் நோயுண்டாகும். புணர்ச்சியால் கருக்கேடுறும். தூங்குவதால் பல குறைந்துவிடும். படிப்பதால் ஆயுள் அழிந்து போகும்.

இரவு சாப்பாடு—

रात्रौ तु भोजनं कुर्यात्प्रथमप्रहरान्तरे ।

किञ्चिदूनं समश्नीयाद्दुर्जरं तत्र वर्जयेत् ॥

(भावप्रकाशः)

सर्वं च तिलसम्बद्धं नाद्यादस्तमिते रवौ ॥

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

இரவில் முதல் முன்று மணி நேரத்தில் (ஆறு மணி முதல் ஒன்பது

மணிக்குள்) ஆகாரத்தை உட்கொள்ளவேண்டும். பகற் சாப்பாட்டைவிட சற்றுக் குறைவாகவே சாப்பிடவேண்டும். இரவில் எளிதில் ஜீர்ணமாகாத பொருளை விலக்கவேண்டும். சூர்யன் மறைந்த நேரத்தில் (இரவில்) என் சம்பந்தமுள்ள எந்த உணவுப் பொருள்களையும் உண்ணக்கூடாது.

இரண்டுவேளைகளிலும் வழக்கத்தைவிடக் குறைவாகச் சாப்பிடவேண்டிய நாட்கள்—

कार्तिकस्य दिनान्यष्टावष्टावामहणस्य च ।

यमदंष्ट्रा समाख्याता स्वल्पभुक्तो हि जीवति ॥

(शाङ्गधरसंहिता)

கார்த்திகை மாதத்தின் இறுதி எட்டு நாட்களுள், மார்ச்சு மாதத்தின் கடைசி எட்டு நாட்களும் “யமதம்ஷ்ட்ரா” (யமனின் கோரைப்பல்) என்று கூறப்பட்டுள்ளது. இந்த நாட்களில் வழக்கத்தைவிடக் குறைவாக சாப்பிடுபவன் தான் (நோயற்றவனாக) வாழ்கின்றான்.

இருட்டின் குணம்—

तमो मोहावहं नित्यं पित्तघ्नं जाड्यकारणम् ॥

(चिकित्सातिलकम्)

पित्तहृत्फहृत्कामवर्धनं क्षमकृच्च तत् ।

(भावप्रकाशः)

இருட்டு எப்பொழுதும் மோகத்தை உண்டாக்கும், பித்தத்தையும், கபத்தையும் போக்கும், சோம்பலை உண்டாக்கும். சிற்றின்பத்தை வளர்க்கும், ஓயச்சலை உண்டுபண்ணும்.

விளக்கின் குணம்—

प्रदीपः कान्तिजननो हृद्यो लक्ष्मीविवर्धनः ॥

(चिकित्सातिलकम्)

விளக்கு ஒளியைக் கொடுக்கும், இதயத்திற்கு நலம் செய்யும், செவ்வத்தை வளர்க்கும்.

நிலாவின் குணம்—

ज्योत्स्ना शीता स्मरानन्दप्रदा तृट्पित्तवाहहृत् ।

(भावप्रकाशः)

मोहमूर्च्छाभ्रमहरी चेतोदृष्टिप्रसादिनी ।

(चिकित्सातिलकम्)

நிலா குளிர்மையானது, சிற்றின்பத்தின் இன்பத்தை வளர்க்கும், தண்ணீர்த் தாகம், பித்தம், எரிச்சல், குழப்பம், மூர்ச்சை, மயக்கம் இவற்றைப் போக்கும். மனம், கண்கள் இவைகளுக்குத் தெளிவைக் கொடுக்கும்,

பனியின் குணம்—

ततो न्यूनगुणः कुर्यादवश्यायोऽनिलं कफम् ।

(भावप्रकाशः)

பனி நிலாவிற்குள்ள குணங்களை சற்றுக் குறைவாகக் கொண்டுள்ளது. வாயு, கபம் இவற்றை உண்டாக்கும்—

பஞ்ச மெத்தையின் குணம்—

तत्पं लक्ष्मीकरं चैव मेदोघ्नं त्वक्प्रसादनम् ।

श्रमानिलहरं हृद्यं पुष्टिनिद्राश्रुतिप्रदम् ॥

(चिकित्सातिलकम्)

பஞ்ச மெத்தை மங்களகரமானது. ஊழற்சதையைப் போக்கும், சர்மத்திற்கு தெளிவை உண்டாக்கும். ஒப்ச்சல், வாயு இவற்றைப் போக்கும். உடம்புக்கு வளர்ச்சி, தூக்கம், உறுதி ஆகியவற்றைக் கொடுக்கும்.

கட்டில் முதலியவற்றின் குணம்—

त्रिदोषशमनी खट्वा ।

भूशय्या बृंहणी वृष्या काष्ठपट्टीतु वातला ॥

(भावप्रकाशः)

கட்டில் மூன்று தோஷங்களையும் குறைக்கும். தரையில் படுப்பது வலுவை உண்டாக்கும், ஆண்மையை வளர்க்கும். மரத்தின் பலகை வாயுவை உண்டு பண்ணும்.

கட்டில் முதலியவற்றின் உயரம்—

जानुतुल्यं मृदुशुभं सेवेत शयनासनम् ।

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

முழங்கால் உயரமுள்ளதும், மிருதுவானதும், மங்களகரமானதுமான கட்டில் முதலியவற்றை உபயோகிக்கவேண்டும்.

மனிதனுக்குப் புணர்ச்சியில் விருப்பமியற்கை யென்பது—

शरीरे जायते नित्यं देहिनः सुरतस्पृहा ।

(भावप्रकाशः)

மனிதனுக்கு எப்பொழுதும் உடற் புணர்ச்சியில் விருப்பமுண்டாகின்றது.

புணர்ச்சிக்கேற்ற காலம்—

रात्रौ व्यवायं कुर्वीत योषिता निजया सह ।

(भैमकुतूहलम्)

இரவில்தான் தன்னுடைய மனைவியுடன் புணரவேண்டும்.

பகலில் புணர்ச்சி கூடாதென்பது —

आयुःक्षयभयाद्विद्वान् नाहि सेवेत कामिनीम् ।

(भावप्रकाशः)

புலவனுன் மனிதன் ஆயுள் குறைந்துவிடுமென்ற பயத்தால் பகலில் பெண்ணை அடையக்கூடாது.

புணர்ச்சிக்கேற்ற இடம் —

विहारं भार्यया कुर्याद्देशेऽतिशयसंवृते ।

रम्ये श्राव्यङ्गनागाने सुगन्धे सुखमास्ते ॥

(भावप्रकाशः)

மிகவும் மறைவானதும், அழகானதும், இனிப்பான பெண்பாட்டுடன் கூடியதும், நறுமணமுடையதும் இதமான காற்றுடையதுமான இடத்தில் மனைவியுடன் இன்பநுகர்ச்சிகளை அடையவேண்டும்.

புணர்ச்சிக்குத் தகாத இடம்—

देशे गुरुजनासन्ने विवृतेऽतित्रपाकरे ।

श्रूयमाणे व्यथाहेतुवचने न रमेत ना ॥

(भावप्रकाशः)

பெரியார்களுடன் கூடியதும், மிகவும் வெளிப்படையானதும், மிகவும் வெட்கத்தை அளிக்கக்கூடியதுமான இடத்தில் துன்பத்திற்கு ஏதுவான சொற்கள் கேட்க்கும்போது மனிதன் மனைவியுடன் இன்பத்தை அடைவது கூடாது.

புணர்ச்சிக்கேற்றவன் —

स्नातश्चन्दनलिप्ताङ्गः सुगन्धः सुमनोऽन्वितः ।

भुक्तवृष्यः सुवसनः सुवेषः समलङ्कृतः ॥

ताम्बूलवदनः पत्न्यामनुरक्तोऽधिकस्मरः ।

पुत्रार्थी पुरुषो नारीमुपेयाच्छयने शुभे ॥

(भावप्रकाशः)

மனிதன் குளித்தவனாயும், சந்தனத்தை பூசிக்கொண்டவனாயும், நறுமணமுடையவனாயும், அமைதிகொண்ட மனமுடையவனாயும், ஆண்மையை வளர்க்கும் பொருட்களை உட்கொண்டவனாயும், சுத்தமான வஸ்திரத்தை அணிந்தவனாயும் சுத்தமான வேடம் பூண்டவனாயும், நன்கு அலங்கரித்துக்கொண்டவனாயும்,

தாம்பூலம் போட்டுக்கொண்டவனாயுர், மனை வியிடம் மிகவும் காதல் கொண்டவனாயுர், அதிக மனவெழுச்சுடையவனாயுர், மகனை விரும்புவனாயுர், மனை வியை மங்களகரமான படுக்கையில் கூட வேண்டும்.

புணர்ச்சி செய்த உடனே சௌசம் செய்துகொள்ள வேண்டுமென்பது —

न कुर्यान्मिथुनीभूय शौचं प्रति विलम्बनम् । (अष्टाङ्गसंग्रहः)

புணர்ச்சி செய்தபிறகு ஆண்குறி முதலியவற்றை சுத்தம் செய்துகொள்வதற்கு தாமதம் செய்யக்கூடாது.

புணர்ச்சிக்குப் பிறகு செய்யவேண்டியவை—

स्नानानुलेपनहिमानिलखण्डखाद्य-

शीताम्बुदुग्धरसयूषसुराप्रसन्नाः ।

सेवेत चानुशयनं विरतौ रतस्य

तस्यैवमाशु वपुषः पुनरेति धाम ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

புணர்ச்சிக்குப் பிறகு ஸ்நானம், நறுமணமுள்ள சந்தனம் முதலான பூச்சுகள், குளிர்ந்த காற்று, கற்கண்டினால் செய்யப்பட்ட சிற்றுண்டிகள், குளிர்ந்த ஜலம், பால், மாம்ஸரஸம், கஞ்சி வகைகள், ஜலத்தில் சேர்த்த அன்னத்தின் மேலுள்ள தெளிவுநீர் இவற்றை அடையவேண்டும், அடுத்தாற்போல் தூக்கத்தையும் அடையவேண்டும். இவ்வாறு செய்வதால் புணர்ச்சி செய்த மனிதனுடைய உடம்புக்கு விந்துவானது மீண்டும் விரைவில் உண்டாகும். (கோடைகாலத்தில் மட்டும் குளிப்பது நல்லது.)

புணர்ச்சிக்குப் பின் செய்யவேண்டியவற்றை செய்யாவிடிலுண்டாகும் கெடுதி—

दृष्ट्यायुरोजःशुक्रानां क्षयं मेढ्राश्रयान् गदान् ।

षायोः कोपमधर्मं च मूदः प्रामोत्योऽस्यथा ॥

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

புணர்ச்சிக்குப் பிறகு செய்யவேண்டியவற்றைச் செய்யாவிடில் அறிவற்ற வனாகிய மனிதன் கண், ஆயுள், ஓஜஸ் (நம் உடம்பிலுள்ள ஏழு தாதுக் களுடைய சாரமான உயிர்ப்பொருள்) விந்து ஆகியவற்றின் அழிவையும், ஆண் குறியைப்பற்றிய நோய்களையும், வாயுவின் கிளர்ச்சியையும், பாபத்தையும் அடைகின்றான்.

புணர்ச்சிக்குப் பிறகு செய்யக்கூடாதவை—

तत ऊर्ध्वमग्निर्कर्मप्रतापायासव्यायामशोकादिवर्जनमिति । (काश्यपसंहिता)

புணர்ச்சிக்குப் பிறகு நெருப்பினருதில் வேலை செய்வது, வெயில், ஓய்ச்சலைத் தரும் வேலை, தேகப்பயிச்சி, துக்கம் முதலியற்றை விடவேண்டும்.

புணர்ச்சியில் காலநியமம்—

त्रिभिस्त्रिभिरहोभिर्हि समेयात्प्रमदां नरः ।

सर्वेष्टुषु घर्मे तु पक्षात्पक्षाद्ब्रजेद्बुधः ॥

(सुश्रुतसंहिता)

निदाघे पश्चिमे मासे मैथुनं चैव वर्जयेत् ।

(भेलसंहिता)

புலவானு மனிதன் எல்லா ருதுக்களிலும் மூன்று நாட்களுக்கு ஒருமுறை வீதம் பெண்ணைக் கூடலாம். கோடையில் மட்டும் பதினைந்து நாட்களுக்கு ஒரு முறை கூடவேண்டும். கோடையிலும் பின் மாதத்தில் (ஆடி) புணர்ச்சியை விடவேண்டும்.

புணர்ச்சியில் அதிகமாக ஈடுபடுவதாலுண்டாகும் தீங்கு—

भ्रमकुमोरुदौर्बल्यबलधात्विन्द्रियक्षयः ।

अपर्वमरणं च स्यादन्यथा गच्छतः स्त्रियम् ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

शूलकासज्वरश्वासकार्यपाण्ड्वामयक्षयाः ।

अतिव्यवायाज्जायन्ते रोगाश्चाक्षेपकादयः ॥

(सुश्रुतसंहिता)

புணர்ச்சியில் கூறிய காலநியமத்திற்கு மாறாக அளவை மீறி பெண்ணை அடைபவனுக்கு தலைச்சுற்றலும், உடல் வாட்டமும், தொடையின் வலுக்குறைவும், உடல்வலிமை, ரக்தம் போன்ற தாதுக்கள், புலன்கள் இவற்றின் அழிவும், அகால மரணமும் உண்டாகும். அதிகமாக புணர்ச்சி செய்வதால் வயிற்றுவலி, இருமல், ஜ்வரம், ச்வாஸநோய், இளைப்பு, சோகை, ஊயம், வலிப்பு முதலிய நோய்கள் உண்டாகின்றன.

அளவான புணர்ச்சியினாலுண்டாகும் நன்மை:—

स्मृतिमेधायुरारोग्यपुष्टीन्द्रियशोबलैः ।

अधिका मन्दजरसो भवन्ति स्त्रीषु संयताः ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

பெண்களிடம் கட்டுப்பாட்டுடன் ஈடுபடுபவர்கள் ஞாபகசக்தி, தாருண சக்தி, ஆயுள், நோயின்மை, வளர்ச்சி, புலன்களின் திறமை, புகழ், வலிமை ஆகிய

வற்றால் சிறந்தவர்களாக ஆகின்றார்கள், தாமதமாக அணுகக்கூடிய கிழத் தன்மையை உடையவர்கள் ஆகின்றார்கள். (விரைவில் முதுமை உண்டாகாதென்று பொருள்.)

புணர்ச்சிக்கேற்ற வயது—

पञ्चविंशे ततो वर्षे पुमान्नाரி तु षोडशे ।

समत्वागतवीर्यौ तौ जानीयात् कुशलो भिषक् ॥

(சுசுருதசंहிதா)

ஆண் இருபத்தைந்தாவது வருடத்திலும், பெண் பதினாரும் வருடத்திலும்தான் முற்றிலும் பெறப்பட்ட சக்தியைக்கொண்டவர்களாக ஆகின்றார்கள் என்று வல்லவனான வைத்தியன் அறியவேண்டும். (இந்த வயதுதான் புணர்ச்சிக்கு ஏற்றது. வாக்க்படாசார்யர் அஷ்டாங்கஸங்கிரஹத்தில் இவ்வாறே கூறியிருந்த போதிலும் அஷ்டாங்கஹரி நதயத்தில் ஆணின் வயதை இருபதாகவே கூறியுள்ளார்)

புணர்ச்சிக்கேற்ற வயதை அடைவதற்கு முன்பே புணர்ச்சி செய்வதா லுண்டாகும் கெடுதி—

ऊनषोडशवर्षायामप्राप्तः पञ्चविंशतिम् ।

यथाधत्ते पुमान् गर्भं कुक्षिस्थः स विपद्यते ॥

जातो वा न चिरं जीवेज्जीवेद्वा दुर्बलेन्द्रियः ।

(சுசுருதசंहிதா)

பதினாறு வயதுக்குக்குறைந்த வயதுள்ள பெண்ணிடம் இருபத்தைந்து வயதை அடையாமலிருக்கும் ஆண் கர்பத்தை உண்டு பண்ணுவானானால் அந்த கர்பமானது வயிற்றிலேயே இறந்து போகிறது. ஒருசமயம் உயிருடன் பிறந்தாலும் வெகுநாட்கள் பிழைத்திருக்காது, ஒரு சமயம் பிழைத்திருந்தாலும் வலிமையற்ற புலன்களுடையதாக வாழும்.

கர்பமுண்டாகக் கூடியகாலமும், கர்பமுண்டாக்குவதற்கேற்ற காலமும்—

ऋतुरनु द्वादश निशाः पूर्वास्तिस्त्रोऽत्र निम्दिताः ।

एकादशी च ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

षोडशरात्रमित्यन्ये । शुद्धयोनिगर्भाशयार्तवाया मासमपि तु केचित् । तद्वदष्टावो-
ऽप्यस्तीत्यपरे ।

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

ருதுகாலம் பன்னிரண்டு இரவுகளாகும், (ஒவ்வொருமாதமும் மாதவிடாய் உண்டான நாள் முதற்கொண்டு பன்னிரண்டு நாட்கள் ருதுகாலம் எனப்படும். இன்னாட்களில் பெரும்பாலும் கர்பமுண்டாவதற்கு இடமுண்டு) இவற்றுள் முதல் மூன்று இரவுகளும், பதினேராவது இரவும் (கர்பமுண்டாவதற்கு) ஏற்றவையல்ல,

பதினாறு இரவுகள் ருதுகாலமென்று பிறர் கூறுவர். சுத்தமான பெண்குறி, கருப்பை, ருதுசோணிதம் ஆகியவற்றை உடையவருக்கு மாதம் முழுவதுமே ருது காலமென்று சிலரும், அவ்வாறே மாதவிடாயே காணாமலும் ருதுகாலம் உண்டென்று சிலரும் கூறுவர்.

ஆண் பெண் குழந்தைகளைப்பெறும் வழி—

... ... யுமாஸு ச்யாஸுத்ராஸ்யாஸு கன்யகா ।

(அஷ்டாங்கஹ்ரயம்)

... சுதேஃபிலாஸோ யதி வித்யதே தயோ: ।

பிரபுஷ்ய பாஸ்ய வநிதா சுவதக்ஷிணம் சயித புச்யாமபர் சுஹூதகம் ॥

(கல்யாணகாரகம்)

(ருதுகாலத்தில்) இரட்டைப்பட்ட நாட்களில் (மனைவியைக் கூடுவதால்) மகன், ஒற்றைப்படை நாட்களில் (மனைவியைக் கூடுவதால்) பெண் பிறக்கும். (மாதவிடாயுண்டான தினம் முதல் 4, 6, 8, 10, 12வது நாட்கள் இரட்டைப் பட்டநாட்கள், 5, 7, 9வது நாட்கள் ஒற்றைப்படை நாட்கள்)

(புணர்ச்சிக்கு பிறகு) கணவன் மனைவிகளுக்கு மகனிடம் விருப்பமிருக்குமானால் பெண் தன்னுடைய வலது பக்கத்தை அழுத்திக்கொண்டு ஒரு முகூர்த்த காலம் (சுமார் ஒருமணி நேரம்) படுத்திருக்கவேண்டும். மகனிடம் விருப்பமிருந்தால் இடது பக்கத்தை அழுத்திக்கொண்டு படுத்திருக்கவேண்டும்.

தாய் தந்தையர்களின் ஆகாரம் முதலியவற்றின் தன்மையையொட்டி குழந்தையின் தன்மை அமையுமென்பது—

அஹாராசாரவேஷாபிரியாஹிபி: சமநிவதௌ ।

விபுஸீ சஸுபேயாத் தயோ: புத்ராஃபி தாஹ: ॥

(சுசுதசंहிதா)

பெண் ஆண்கள் எவ்விதமான உணவு, பழக்க வழக்கம், செய்கை இவற்றை கொண்டிருந்தவர்களாய்க் கூடுவார்களோ அவர்களின் மகனும் அவ்விதமானவன் தான்.

புணர்ச்சி சமயத்திலுண்டாகும் பெண்ணின் மனப்போக்கையொட்டி கர்ப்பத்தின் தன்மை உண்டாகுமென்பது :—

गर्भापपत्तौ तु मनः क्षिया यं

जन्तुं व्रजेत्तत्सदृशं प्रसूते ।

(சரகசंहிதா)

கருத்தரிக்கும் சமயத்தில் பெண்ணின் மனம் எந்த உயிரினத்தை நாடுகிறதோ அதைப்போலுள்ள கர்ப்பத்தைப் பெறுகிறாள்.

புணர்ச்சி சமயத்திலிருக்கும் ஆண் பெண்களின் மன நிலையையொட்டி கர்ப்பத்தின் தன்மை அமையுமென்பது :—

ऋतौ यदा स्त्रीपुरुषौ प्रसन्नमनसौ रहः ।

उपेयातामथ तदा गर्भो भवति सात्त्विकः ॥

ऋतौ यदा स्त्रीपुरुषौ व्यायस्तமனசौ भृशम् ।

उपेयातामथ तदा गर्भो भवति राजसः ॥

ऋतौ यदा स्त्रीपुरुषौ प्रदीनमनसौ रहः ।

उपेयातामथ तदा गर्भो भवति तामसः ॥

(भेलसंहिता)

ருது காலத்தில் எப்பொழுது ஆண் பெண்கள் தெளிந்த மனமுடையவர்களாய்த் தனியொன்றில் கூடுவார்களோ அப்பொழுது ஸாத்திவிக குணமுடையதான கர்ப்பமுண்டாகிறது. ருது காலத்தில் எப்பொழுது ஆண் பெண்கள் மிகவும் அமைதியற்ற மனமுடையவர்களாய் தனிமையில் கூடுவார்களோ அப்பொழுது ராஜஸ் குணமுடையதான கர்ப்பமுண்டாகிறது.

ருதுகாலத்தில் எப்பொழுது ஆண் பெண்கள் ஏழ்மை மனமுடையவர்களாய் தனிமையில் கூடுவார்களோ அப்பொழுது தாமஸ் குணமுடையதான கர்ப்பமுண்டாகிறது.

(ஸாத்திவிக குணமுடையவன் இன்ப துன்பங்களைச் சமமாகவே நினைத்துக் கொண்டாடுவான். ராஜஸ் குணமுடையவன் இன்பத்தை இன்பமாகவும், துன்பத்தைத் துயரமாகவும் காணிக் கொண்டாடுவான். தாமஸ் குணமுடையவன் இன்ப துன்பங்களை அனுபவிக்கவே தெரியாதவனாயிருப்பான்.)

புணர்ச்சிக்குத் தகாதவன் :—

अथाशितोऽधृतिः क्षुद्धान् दुःखिताङ्गः पिपासितः ।

बालो वृद्धोऽन्यवेगार्तस्यजेद्भोगी च मेथुनम् ॥

(अष्टाङ्गஹ்ரயம்)

அளவை மீறி ஆகாரமுட்கொண்டவனும், மன அமைதியற்றவனும், பசியுடையவனும், சரியான நிலைமையற்ற உடலுறுப்புகளுடையவனும், தண்ணீர் தாகம் கொண்டவனும், இளம் வயதிலுள்ளவனும், வயது முதிர்ந்தவனும், மலம், மூத்திரம் முதலியவற்றை வெளி இடவேண்டிய நிலையிலுள்ளவனும், நோயுற்றவனும் புணர்ச்சியை விடவேண்டும். (இவ்விதிகள் பெண்ணுக்கும் பொருந்தும்)

புணர்ச்சிக்குத் தகாதவள் :—

ग्राम्यधर्मे लज्जन्तारोमनुत्तानां रजस्वलाम् ।

अप्रियामप्रियाचारं दुष्टसंकीर्णमेहमाम् ॥

अतिस्थूलकृशां सूतां गर्भिणीमन्ययोषिताम् ।

(अष्टाङ्गहृदयम्)

वर्णवृद्धां वयोवृद्धां तथा व्याधिप्रपीडिताम् ।

(सुश्रुतसंहिता)

மல்லாந்தில்லாதவளையும், மாதவிடாய் கண்டவளையும், மனதிற்குப் பிடித்த மில்லாதவளையும், அருவருப்பான வேலைகளைச் செய்பவளையும், கெட்டுப்போயும் சுருங்கியுமிருக்கும் பெண் குறியுடையவளையும், மிகப் பருமனான அல்லது மிகவும் மெலிந்த உடலைப் பெற்றவளையும், பிரசவித்திருப்பவளையும், கருத் தரித்தவளையும், பிறருடைய மனைவியையும், ஜாதியால் உயர்ந்தவளையும், வயதால் முத்தவளையும், நோயுற்றவளையும் புணர்ச்சியில் விட்டுவிடவேண்டும்.

பசியுடையவன் முதலியவர்கள் புணர்ச்சியைச் செய்வதாலுண்டாகும் கெடுதி :—

श्रुतिः शुब्धचित्तश्च मध्याह्ने तृषितोऽवलः ।

स्वितश्च हानिं शुक्रस्य वायोः कोपं च विन्दति ॥

(सुश्रुतसंहिता)

பசியுடையவனும், மன அமைதியற்றவனும், நடுப்பகலிலும், தண்ணீர் தாகம் கொண்டவனும், வலிமையற்றவனும், நின்றுகொண்டிருக்கிறவனும் புணர்ச்சியில் ஈடுபடுவதால், விந்து ஸூயமடைவதையும், வாயுநின் கிளர்ச்சியையும் அடைகின்றான்.

மிகவும் இளம் வயதிலுள்ளவனுக்கு புணர்ச்சியைச் செய்வதாலுண்டாகும் கெடுதி :—

अतिबालो वसंपूर्णधातुः क्षियं व्रजन् ।

वपुष्येत सहसा तक्षगमिव काजलम् ॥

(चरकसंहिता)

முழுமை பெறுதிருக்கும் விந்துவைக் கொண்டுள்ள, மிகவும் இளம் வயதி உள்ளவன் பெண்ணை அடைந்து குறைந்த ஜலமுடைய குளம்போல் வற்றி விடுவான்.

கிழவனுக்குப் புணர்ச்சியைச் செய்வதாலுண்டாகும் கெடுதி :—

शुक्लं रुक्षं यथा काष्ठं जन्तुजग्धं विजर्जरम् ।

स्पृष्टमाशु विशीर्येत तथा वृद्धः क्षियं व्रजन् ॥

(चरकसंहिता)

எவ்வாறு காய்ந்துபோனதும், பசையற்றதும், பூச்சி பிடித்ததும் உளுந்தது மான கழி தொடுவதாலேயே உடனே விரிந்துபோகுமோ ; அவ்வாறே கிழவன் பெண்ணை அடைந்து விரிந்துபோவான்.

மலவேகம் உண்டாவது முதலிய நிலையில் புணர்ச்சி செய்வதாலுண்டாகும் தீங்கு :—

उषारिते मूत्रिते च रेतसश्च विधारणे ।

उत्ताने च भवेच्छीघ्रं शुक्राश्मर्यास्तु सम्भवः ॥

(சுசுரதசंहிதா)

மல மூத்திரங்களை கழிக்கவேண்டுமென்ற உணர்ச்சி உண்டானபோது புணர்ச்சியைச் செய்வதாலும், விந்துவைத் தடுப்பதாலும் (புணர்ச்சியைச் செய்யாமலே இடுப்பது) மல்லாந்த நிலையிலிருந்து பணர்ச்சியைச் செய்வதாலும் விரைவில் “சுக்ராச்மரீ” மூத்திரப்பையில் வந்து கெட்டிப்பட்டு கற்பாலாகிறது. என்னும் நோயுண்டாகிறது. (விரை வீக்கமும் நீரிழிவுக்கூட உண்டாக்கக்கூடும்)

நோயாளிக்குப் புணர்ச்சி செய்வதாலுண்டாகும் கெடுதி :—

व्याधितस्य रुजा प्लीहि मृत्युमूर्च्छा च जायते ।

(சுசுரதசंहிதா)

நோயுற்றவனுக்கு புணர்ச்சி செய்வதால் மண்ணீரலில் வலியும், மூர்ச்சையும், மரணமும் உண்டாகின்றன.

மாதவிடாய் கண்டுள்ளவளுடன் கூடுவதாலுண்டாகும் தீங்கு :—

रजस्वला प्राप्नवतो नरस्यानियतात्मनः ।

दृष्ट्वायुस्तेजसां हानिरधर्मश्च ततो भवेत् ॥

तत्र प्रथमे दिवसे ऋतुमत्यां मैथुनगमनमनायुष्यं भवति, यश्च तत्राधीयते गर्भः स प्रसवमानो विमुच्येत, द्वितीयेऽप्येवं सूतिकागृहे वा, तृतीयेऽप्येवमसंपूर्णाङ्गोऽल्पायुर्वा भवति।

(சுசுரதசंहிதா)

கட்டுப்பாடற்ற ஆண்மாவைக் கொண்டுள்ளதால் மாதவிடாய் கண்டவளுடன் கூடும் மனிதனுக்குப் பார்வை, ஆயுள், ஒளி, ஆகியவற்றிற்கு கெடுதியும் பாவமும் உண்டாகும். பெண் மாதவிடாய் கண்டுள்ளபோது முதல்நாளில் கூடுவது ஆணின் ஆயுளுக்கு இதமானதாகுவதில்லை, அந்நாளில் எந்த கர்ப்பமானது உண்டாக்கப்படுகிறதோ அந்த கர்ப்பம் பிறக்கும்பொழுதே இறக்கும். இவ்வாறு இரண்டாவது நாளில் உண்டாக்கப்படும் கர்ப்பமும் இறக்கும். அல்லது பிரஸவ அறைக்குள் இருக்கும் சமயத்திலேயே இறக்கும். இவ்வாறே மூன்றாம் நாளில் உண்டாக்கப்படும் கர்ப்பமும் பிரஸவ அறைக்குள் இருக்கும்பொழுதே

இறந்துவிடுகிறது. அல்லது எல்லா அவயவங்களையும் பெற்றிராமலோ குறைந்த ஆயுளைக் கொண்டுள்ளதாகவோ பிறக்கும். (மாதவிடாய்க் கண்டவளுடன் கூடுவதால் வெறி, வலிப்பு, ஆகிய நோய்களுமுண்டாகக் கூடும்.

கெட்டுப்போன பெண் குறிபுடையவளைக் கூடுவதாலுண்டாகும் தீங்கு:—

... ... दुष्टयोनौ तथैव च ।

उपदंशस्तथा वायोः कोपः शुक्रस्य च क्षयः ॥

(சுசுதசंहிதா)

அவ்வாறே கெட்டுப்போன பெண் குறியில் (விந்துவை விடுவதால்) உபதம்சம் (ஆண் குறியிலுண்டாகும் நோய்) வாயுவின் கிளர்ச்சி, விந்துவின் அழிவு ஆகியவை உண்டாகும்.

பிரசவித்தவளுக்குப் புணர்ச்சியாலுண்டாகும் கெடுதி:—

मैथुनोपगमाद् घोरान् व्याधीनाप्नोति दुर्मतिः ।

आक्षेपकं पक्षघातमङ्गप्रहमेव च ॥

गुह्यप्रदेशे शययुं कासश्वासौ च दारुणौ ।

रुधिरं शुक्रवच्चापि सरजस्कं प्रवर्तते ॥

(சுசுதசंहிதா)

பிரசவித்தவள் புணர்ச்சியில் ஈடுபடுவதால் கொடுமையான நோய்களை அடைகின்றாள். வலிப்பு, பாரிச வாயு, உடல் பிடிப்பு, பெண் குறியில் வீக்கம், இருமல், சுவாச நோய் (Asthma) இயற்றையும் அடைகின்றாள். இரத்தமும் ஆண்களுக்கு விந்துவுடன் சேர்ந்து கசிவதுபோல் மாதவிடாய் இரத்தத்துடன் சேர்ந்து கசியும்.

(பிரசவித்தவளுக்கு பிரசவித்து ஒன்றரை மாதம் வரையில் அல்லது மறுபடியும் மாதவிடாய் காணும் வரையில் புணர்ச்சி கூடாது.

கருத்தரித்தவளுக்கும், நோயுற்றவளுக்கும் புணர்ச்சியாலுண்டாகும் கெடுதி:—

गर्भिण्यां गर्भपीडा स्याद् व्याधितायां बलक्षयः ।

(சுசுதசंहிதா)

கருத்தரித்தவளிடம் கூடுவதால் கர்ப்பத்திற்கு கேடுண்டாகும். நோயுற்றவளிடம் கூடுவதால் பலக்குறைவு உண்டாகும்.

வயது முதிர்ந்தவளை அடைவதாலுண்டாகும் தீங்கு:—

वयोऽधिकां स्त्रियं गत्वा तरुणः स्वविरायते ।

(भावप्रकाशः)

வயது முதிர்ந்தவளை அடைந்து வாலிபன் கிழவனாகின்றான்,

விடியற்காலையிலும் நள்ளிரவிலும் புணர்ச்சி செய்வதின் தீங்கு :—

प्रत्यूषस्यर्धरात्रे च वातपित्ते प्रकुप्यतः ।

(சுசுரதசंहிதா)

விடியற்காலையிலும் நள்ளிரவிலும் (புணர்ச்சி செய்வதால்) வாயு, பித்தம் இவை கிளர்ச்சியை அடைகின்றன.

ஆண் மல்லாந்த நிலையிலிருந்து புணர்ச்சி செய்வதன் விளைவு :—

यो भार्यायामृतौ मोहादङ्गनेव प्रवर्तते ।

ततः स्त्रीचेष्टिताकारो जायते षण्डसंज्ञितः ॥

तत्र कन्या यदि भवेत्सा भवेन्नरचेष्टिता ।

(சுசுரதசंहிதா)

எந்த ஒருவன் அறிவினத்தால் நுதுகாலத்தில் மனைவியிடம் பெண்போல் மல்லாந்த நிலையிலிருந்து கூடுகிறானோ அப்போது அப்பொழுது பெண் செயல்களுடையவனாகிய “ஷண்டன்” என்று கூறப்படுவான் பிறக்கின்றான். ஒரு சமயம் அப்பொழுது பெண் உண்டானால் அவள் ஆண் செயல்களுடையவளாக ஆவாள். (சுக்ராசுமீ [முத்திரப் படையில் விந்து கெட்டிப்பட்டு கற்போலாவது] என்னும் நோயும் உண்டாகக்கூடும்.)

வந்துவைப் பாதுகாக்கவேண்டுமென்பது :—

आहारस्य परं धाम शुक्रं तद्रक्ष्यमात्मनः ।

क्षये ह्यस्य बहून् रोगान् मरणं वा नियच्छति ॥

(சரகசंहிதா)

ஆகாரத்தின் மிகவும் சரமான பொருள் விந்து. தன்னுடைய விந்து பாதுகாக்கப்படவேண்டும. இந்த விந்துவுக்கு அழிவுண்டானால் பல நோய்களையோ மரணத்தையோ அடைகின்றான்.

மனிதனுக்கு உணவைப்போல் தூக்கமுமின்றியமையாததென்பது :—

देहवृत्तौ यथाहारस्तथा स्वप्नः सुखो मतः ।

(சரகசंहிதா)

உடலிருப்பில் எவ்வாறு உணவு முக்கியமானதோ அவ்வாறு சுகத்தைக் கொடுக்கும் தூக்கமும் முக்கியமானது.

இரவில் தான் தூங்கவேண்டுமென்பது :—

यथकाष्ठमतो निद्रा रात्रौ सेवेत सास्थ्यतः ।

(அஷ்டாங்கஹ்யம்)

ஆகையால் வழக்கத்திற்கேற்றவாறு இரவில் ஏற்ற காலத்தில் தூக்கத்தை அடையவேண்டும்.

இரவு தூக்கத்தின் அளவு :—

प्रहरद्वयं शयानो हि ब्रह्मभूयाय कल्पते ।

(दक्षस्मृतिः)

ஆறுமணி நேரம் தூங்குகிறவன் தன்னிலைமையில் பெறும் சாந்தியை அடையத் தகுதி பெறுகிறான்.

இரவில் திரிபலா குர்ணத்தை உட்கொள்ளவேண்டுமென்பது :—

शीलयेत् ... — — — ।

त्रिफलं मधुसर्पिर्भ्यां निशि नेत्रबलाय च ॥

(अष्टाङ्गஹ்ஹம்)

இரவில் (சாப்பாட்டுக்குப் பிறகு தூங்குவதற்கு முன்பு) கண் வலிமைக்காக “திரிபலா குர்ணத்தை” தேன் நெய் இவற்றுடன் தினந்தோறும் உட்கொள்ள வேண்டும் (விரை நீக்கி சம எடையாகச் சேர்க்கப்பட்ட கடுக்காய், நெல்லிக் காய், தான்றிக்காய், இவற்றின் தூளுக்கு திரிபலா குர்ணமென்று பெயர்.)

படுக்கும் முன்பு கடவுளை நினைக்கவேண்டுமென்பது :—

शास्त्रारमनुसंस्मृत्य स्वशय्यां चाथ संविशेत् ।

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

பிறகு கடவுளை நினைத்து தன்னுடைய படுக்கையை அடையவேண்டும்.

ஏற்ற காலத்தில் தூங்குவதாலுண்டாகும் நன்மை :—

पुष्टिर्णबलोऽसाहमग्निदीप्तिमतन्द्रिताम् ।

करोति धातुसाम्यञ्च निद्रा काले निषेविता ॥

(सुश्रुतसंहिता)

ஏற்ற காலத்தில் பெறப்பட்ட தூக்கமானது வளர்ச்சி, ஒளி, வலிமை, சுறுசுறுப்பு, பசித்தீவளர்ச்சி, நெம்பு, தாதுக்களின் சமநிலை இவற்றை உண்டாக்கு கிறது.

தூங்கிக்கொண்டிருப்பவனை எழுப்பக்கூடாதென்பது :—

— — — युक्तनिद्रं न बोधयेत् ।

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

ஏற்ற தூக்கத்தை அடைந்திருப்பவனை எழுப்பக்கூடாது.

தூக்கமில்லாமல் போவதாலுண்டாகும் கெடுதி :—

निद्रानाशादङ्गमर्दशिरोगौरवजृम्भिकाः ।

जाड्यं ग्लानिर्भ्रमापक्तिस्तन्द्रा रोगाश्च वातजाः ॥

(अष्टाङ्गஹ்ஹம்)

தூக்கமில்லாமல் போவதால் உடம்புவலி, தலை பாரம், கொடிற்றாவி, திமிர், சோர்வு, தலை சுற்றல், அஜீர்ணம், சோம்பல், மற்றும் வாயு சம்பந்தமான நோய்கள் (இவை உண்டாகும்)

தூக்கமில்லாமல் போவதற்கு ஏது:—

நிद्रानाशोऽनिलात्पित्तान्मनस्तापात् क्षयादपि ।

सम्भवत्यभिघाताच्च ॥

(சுருதசंहிதா)

வாயுவினாலும், பித்தத்தினாலும், மனக்கவலையினாலும், ஷய நோயினாலும் அடிபடுவதாலும் தூக்கமில்லாமல் போகிறது.

தூக்கமில்லாமல் போனால் செய்யத்தக்கவை:—

निद्रानाशेऽभ्यङ्गयोगो मूर्ध्नि तैलनिषेवणम् ।

गान्धस्योद्धर्तनं चैव हितं संवाहनानि च ।

शालिगोधूमपिष्टान्नभक्ष्यैश्चैव संस्कृतैः ॥

भोजनं मधुरं स्निग्धं क्षीरमांसरसादिभिः ।

द्राक्षासितेक्षुद्रव्याणामुपयोगो भवेन्निति ॥

(சுருதசंहிதா)

मस्तुना पादतलकौ मर्दयेन्निद्रयार्थिनाम् ।

(चिकित्सातिलकम्)

தூக்கமில்லாமலிருப்பின் நல்லெண்ணெய்யை தேய்த்துக்கொள்ளுதல், தலையில் எண்ணெய் வைத்துக்கொள்ளுதல் உடம்பிற்கு நலங்குப்பொடியைப் பூசுதல், உடம்பைப் பிடித்துக்கொள்வது, கற்கண்டு சேர்த்துச் செய்யப்பட்ட அரிசி, கோதுமை ஆகியவற்றின் மாப்பண்டங்கள், பஷணங்கள் இவற்றுடன் கூடியதும், பால், மாமிசம் முதலியவை சேருவதால் இனிப்பானதும் நைப்புள்ளது மான சாப்பாடு இவை இதமானவை. இரவில் திராட்சை, சர்க்கரை, கற்கண்டு இவற்றை உபயோகிப்பதும் இருக்கவேண்டும். தூக்கம் விரும்புவோர்களின் உள்ளங்கால்களை தயிரின்மேல் தெளிவுடன் தேய்க்கவேண்டும்.

தூக்கத்தைத் தடுப்பதாலுண்டாகும் தீங்கும் அதற்குப் பரிகாரமும்:—

निद्राया मोहमूर्धाक्षिगौरवालस्यजृम्भिकाः ।

अङ्गमर्द्धं तत्रेहः स्वप्नसंवादनानि च ॥

(அஷ்டாங்கஹ்ரயம்)

தூக்கத்தின் வேகத்தைத் தடுப்பதால் மயக்கம், தலையும் கண்களும் பாரமாயிருத்தல், சோம்பல் கொடிற்றாவி, உடம்புவலி ஆகியவை உண்டாகும். அந்திலையில் தூங்குவதும், உடம்பைப் பிடித்துக்கொள்வதும் ஏற்றது.

இரவில் கண்விழித்தவனுக்குப் பகல் தூக்கத்தின் அளவு :—

असत्याजगराद्धं प्रातः स्वप्यादभुक्तवान् ।

(अष्टाङ्गஹ்ரத்யம்)

பழக்கமில்லாத இரவிற் கண்விழித்தலுக்குப் பாதிநேரம் காலை யில் உணவை உட்கொள்ளாதவனுய்த் தூங்கவேண்டும்.

இரவிலும் தூக்கம் கூடாதவர்கள் :—

विषार्तः कण्ठरोगी च नैव जातु निशास्वपि ।

(अष्टाङ्गஹ்ரத்யம்)

விஷத்தால் பாதிக்கப்பட்டவனும், தொண்டை நோயுடையவனும் எப் பொழுதுமே இரவுகளிலும் கூட தூங்கக்கூடாது.

அதிக தூக்கத்திற்குப் பரிசாரம் :—

निद्रातियोगे वमनं हितं संशोधनानि च ।

लघनं रक्तमोक्षश्च मनोव्याकुलनानि च ॥

(सुश्रुतसंहिता)

தூக்கம் மிதமிஞ்சி இருப்பின் வாந்தி எடுப்பதும், சோதன சிகிதனைகளும் (பேதிக்கு சாப்பிடுவதுபோன்றவை) பட்டினி கிடப்பதும், அசுத்த இரத்தத்தை வெளிப்படுத்துவதும், மன அமைதி இன்மையை உண்டுபண்ணுவதும் இதமானவை.

இன்பம் துன்பம் முதலிய துவந்துவங்கள் தூக்கத்திற்குட்பட்டவை என்பது :—

निद्रायत्तं सुखं दुःखं पुष्टिः कार्यं बलाबलम् ।

वृषता क्षीयता ज्ञानमज्ञानं जीवितं न च ॥

(अष्टाङ्गஹ்ரத்யம்)

இன்பம், துன்பம், வளர்ச்சி, இளைப்பு, வன்மை, வன்மையின்மை, ஆண்மை, பேடித்தனம், அறிவு, அறிவின்மை, வாழ்க்கை, மாணம் இவை தூக்கத் திற்குட்பட்டவை. (ஏற்ற தூக்கத்தால் இன்பம் முதலியவையும், ஏற்றதாகாத தூக்கத்தால் துன்பம் முதலியவையுமுண்டாகுமெனப் பொருள்).

உணவு, உறக்கம், உறவு இம்முன்றுமே உடலிருப்புக்கு இன்றியமையாதவை என்பது :—

आहारशयनाभ्याचर्यैर्युक्त्या निषेवितैः ।

शरीरं धार्यते नित्यमगारमिव धारणैः ॥

(अष्टाङ्गஹ்ரத்யம்)

முறைப்படி அடையப்பட்ட உணவு, உறக்கம், புணர்ச்சி இவற்றால் உடம்பானது தூண்களால் வீடு தாங்கப்படுவதுபோல எப்பொழுதும் தாங்கப் படுகின்றது.

குடியிருப்பதற்கேற்ற ஊர் :—

वसन्त्राज्याम्बुभैषज्यसमित्पुष्पतृणैर्धने ।

सुभिक्षक्षेमरम्यान्ते पण्डितैर्मण्डिते पुरे ॥

(அஷ்டாங்கசம்গ্রஹ:)

தண்ணீர், மந்த்ரு, மமித்து, மலர், புல், விறகு ஆகியவற்றைமிகுதியாகச் கொண்டுள்ளதும், செழிப்புள்ளதும், நன்மைபயக்கக்கூடியதும், அழகிய சுற்று வட்டாரங்களையுடையதும் புலவர்களுடன் கூடியதுமான ஊரில் குடியிருக்க வேண்டும்.

குடியிருப்பதற்குத் தகாத வீடும், ஊரும் :—

नैकाहमप्यधिवसेद्वास्तु तच्छास्त्रगर्हितम् ।

न देशं व्याधिबहुलं नावैद्यं नाप्यनायकम् ॥

नाधर्मिजनभूयिष्ठं नोपसृष्टं न पर्वतम् ।

(அஷ்டாங்கசம்গ্রஹ:)

மனை சாந்தித்தினால் பாராட்டப்படாத வீட்டில் ஒருநாள்கூட குடியிருக்கக்கூடாது. அதிக நோய் தருவதும், வைத்தியரில்லாததும், தலைவனற்றதும், அறத்தில் பற்றற்ற மக்களைக்கொண்டதும், உபத்திரவத்துடன் கூடியதுமான ஊரில் குடியிருக்கக்கூடாது. மலையில் குடியிருக்கலாகாது.

அணுகிப் பழகத்தக்கவர்கள் :—

बुद्धिविद्यावयःशिलधैर्यस्मृतिसमाधिभिः ।

वृद्धोपसेविनो वृद्धाः स्वभावज्ञा गतव्यथाः ॥

सुमुखाः सर्वभूतानां प्रशान्ताः शंसितव्रताः ।

सेव्याः सन्मार्गवक्ताः पुण्यश्रवणदर्शनाः ॥

(चरकसंहिता)

அறிவு, கல்வி, வயது, நன்னடத்தை, நெஞ்சரம், ஞாபகசக்தி, மன திடனடக்கம் இவற்றால் உயர்ந்தவர்கள், வயது முதிர்ந்தவர்களுக்குத் தொண்டு செய்பவர்கள், இயற்கையை அறிந்தவர்கள், கவலையற்றவர்கள் எல்லா உயிர் சளிமூர் மலர்ந்த முகமுடையவர்கள், அமைதியுற்றவர்கள், பாராட்டப்பட்ட விருசங்களுடையவர்கள், நல்வழியைக் கூறுபவர்கள், கேட்பதாலும், பார்ப்பதாலும் புண்பத்தை உண்டாக்கக்கூடியவர்கள் ஆகியோர் அணுகிப்பழகத்தக்கவர்கள்.

விலக்கத்தக்கவர்கள் :—

பாபவृத்தவச:சத்வா: சூசகா: கலஹ்ரியா: ।

மமோபஹாஸினோ லூதா: பரவூஹித்ய: ஶதா: ॥

பராபவாதரதயத்யபலா ரிபுசேவின: ।

நிஷ்டிணாஸ்யக்ததர்மாண: பரிவர்த்த்யா நராஹமா: ॥

(பாகசंहிதா)

ந லோகஹூபவிஹித்யேந் சஶ்ஞக்தேத நாஸ்திகை: ।

(அஷ்டாங்கசம்ஶஹ:)

பாவமான நடத்தை, சொல், மனம் இவற்றை உடையவர்கள். உளவர்கள், சண்டையில் விருப்பமுடையவர்கள், பிறர் மனம் புண்ணாகச் சிரிப்பவர்கள். பேராசையுள்ளவர்கள், பிறரின் முன்னேற்றத்தை விருப்பாதவர்கள், கொடியவர்கள், பிறரை நிந்திப்பதில் விருப்பமுடையவர்கள், புலனடக்கமில்லாதவர்கள், எதிரியைச் சார்ந்தவர்கள், இரக்கமற்றவர்கள், கடமையைக் கைவிட்டவர்கள், ஆகியோர் விலக்கத்தக்கவர்கள். மனித வர்க்கத்தாலும், அரசனாலும் வெறுக்கப்பட்டவர்களுடனும், கடவுள் இல்லை என்பவர்களுடனும் பழகுவதும் கூடாது.

பழகிக்கொள்ளத்தக்க சில நல்லொழுக்க முறைகள் :—

கலிவீரகவிந் ச்யாத் தீர: சம்பத்ரிபத்திபு ।

த்யான்திமான் தத்யிணோ தத்ய: சூசமீத்யிதகார்யகூத ।

தீமான் தீமான் மஹோஸாஹ: சந்திதாதி திரியாதியி: ॥

அத்யுத்யுத்திர்மதீர: சாதூராத்யிதவத்ஸல: ।

தாதா தித்ய: தித்ய: தத்ய: ததா ததா ததா ததா: ॥

அநுத்யாதா துவாதானா தீனானாமநுகம்தக: ।

அத்யாதாகாரி தீனானா ததூதானாமநுநாதக: ॥

தூவாதிதாதி துதூத: துதூத: துதூத: ॥

(அஷ்டாங்கசம்ஶஹ:)

சண்டை, பகை இவற்றில் விருப்பமுடையவனாக இருக்கக்கூடாது. செல்வ முண்டான போதும், ஆபத்துண்டானபோதும், நெஞ்சுரமுடையவனாகவும், பொறுமையுள்ளவனாகவும், அன்புடையவனாகவும், திறமையுடையவனாகவும், நன்றாகக்கவனித்து வேலை செய்பவனாகவும், வெட்கம்கொண்டவனாகவும், அறிவாளியாகவும், மிகுதியான உற்சாகமுடையவனாகவும், பங்குகொண்டு அனுபவிப்பவனாகவும், அன்புள்ள விருந்தினர்களுடையவனாகவும், மட்டமான பிழைப்பற்றவனாகவும், அடர்ந்த பெருந்தன்மையுடையவனாகவும், நல்லவனாகவும், தன்னை

அணுகியவர்களிடமன்புள்ளவனாகவும், பித்ருக்களுக்கு பிண்ட த்னா த்நு வனாகவும் யாகம் செய்பவனாகவும், ஹோமம் செய்பவனாகவும், தையயுள்ளவனாகவும், நற் செய்திகளை ஸம்மதிப்பவனாகவும், ஏழைகளிடமிருக்கமுடையவனாகவும், பயந்தவர் களுக்குத் தைரியமுண்டாக்குகிறவனாகவும், கோபம் கொண்டவர்களுக்கு அமைதி யுறச் செய்பவனாகவும், முதலில் சென்று பேசுபவனாகவும், மலர்ந்தமுகமுடைய வனாகவும், நற்குணமுடையவனாகவும், மதிப்பிற்குரியவர்களை மதிப்பவனாகவும் இருக்கவேண்டும்.

सातपत्रपद्मप्रणो विचरेद्युग्मात्रहृक् ।

निशि चात्यायिके कार्ये दण्डी मौली सहायवान् ॥

प्राष्ट्य पर्यटेद्रात्रो न प्राष्ट्य शिरोऽहनि ।

क्षैत्यपूज्यध्वजाशस्तच्छायाभस्मतुषाशुचीन् ॥

नाकामेच्छर्करालोष्टबलिस्नानभुवो न च ।

(அஷ்டாங்கசம்பஹ்)

குடை, பாத அணிகள் இவற்றை உடையவனாய் ஒரு நுகத்தடியளவு வரை கணவைத்துச் செல்லவேண்டும். இரவில் மிகவும் பயனுள்ள வேலையிருப் பின் தடியுடையவனாயுந், தலைப்பாகை அணிந்தவனாயும் துணையாட்களோடு கூடியவனாயும், செல்லவேண்டும். இரவில் தலையை மூடிக்கொண்டு திரிய வேண்டும். பகலில் தலையை மூடிக்கொண்டு திரியக்கூடாது கிராமதேவதைக் கிடமான மரம், பூஜிக்கத்தகுந்தவர்கள், கொடிகள், அசுத்தமானவர்கள் இவற்றின் நிழல்கள், சாம்பல், உமி, அசுத்தமான பொருட்கள் இவற்றையும், பருக்கைக் கற்கள், ஓடுகள், பலிகொடுக்குமிடம், குளிக்குமிடம் ஆகியவற்றையும் மிதிக்கக் கூடாது.

... व्रजेत् ।

नासमिहितपानीयो नातिपूर्णं न सन्ततम् ॥

(அஷ்டாங்கசம்பஹ்)

குடிநீர் இல்லாமலும், வெகு வேகமாகவும், தொடர்ந்தும் வழிநடப்பது கூடாது.

दद्याद्दर्मातिवृद्धस्त्रीभारिचक्रिद्विजन्मने ।

(அஷ்டாங்கசம்பஹ்)

நோயாளி, வயதுமுதிர்ந்தவன், பெண், சுமையைச் சுமந்துகொண்டிருப் பவன், வண்டி, அந்தணன், இவர்களுக்கு வழியைக் கொடுக்கவேண்டும்.

नदीं तरेभ बाहुभ्यां नाभिस्कन्धमभिव्रजेत् ।

तारोद्वेदिषमं शैलं नावं संशयितां तरुम् ॥

(அஷ்டாங்கசம்பஹ்)

ஆற்றைக் கைகளால் கடக்கக்கூடாது. நெருப்புக் கூட்டத்தை எதிர் நோக்கிச் செல்லக்கூடாது. மிகவும் மேடுபள்ளங்களை யுடைய மலை, நன்கு அறியப் படாதிருக்கும் மரக்கலம், மரம் இவற்றில் ஏறுவது கூடாது.

नास्मानमीक्षेत जले न तटस्थो जलाशयम् ।

न प्रतिस्फालयेदम्बु पाणिना चरणेन वा ॥

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

ஜலத்தில் தன்னுருவைப் பார்க்கக்கூடாது. கரையிலிருந்து கிணறு முதலிய வற்றை எட்டிப் பார்க்கக்கூடாது. ஜலத்தைக் கையால் அல்லது காலால் அடிக்கக் கூடாது.

नोत्सङ्गे भक्षयेद्भक्ष्यान् जलं नाञ्जलिना पिवेत् ।

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

பசுஷணங்களை மடியில் வைத்து உட்கொள்ளக்கூடாது. தண்ணீரை இருகைகளின் சேர்க்கையினால் குடிக்கக்கூடாது.

... कुर्यात् ।

नासंवृतमुखो हास्यक्ष्वोद्गारविजृम्भणम् ।

पाणिद्वयं युगपत्कण्डूयेन्नात्मनः शिरः ॥

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

வாயை மூடிக்கொள்ளாமலிருப்பதானும் சிரிப்பது தும்முது, ஏப்பம்விடுவது கொடிற்றுவி விடுவது ஆகியவற்றைச் செய்யக்கூடாது. இருகைகளால் ஒரே சமயத்தில் தன்னுடைய தலையைச் சொரியக்கூடாது.

वहेन्न भारं शिरसा युगपच्चाग्रिवारिणी ।

नामिकां न विकुण्ठियाद्शनान्न विघट्टयेत् ॥

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

தலையில் சுமையைச் சுமப்பது கூடாது. ஒரே சமயத்தில் நெருப்பு, ஜலம் இவற்றைச் சுமப்பதும் கூடாது. மூக்கைக் குடைவது கூடாது. பற்களைக் கடிப்பது கூடாது.

पादं पादेन नाक्रामेन्न कण्डूयेन्न शौचयेत् ।

न कांस्यभाजने तौ च नोपविष्टः प्रसारयेत् ॥

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

காலைக் காலினால் மிதிக்கக்கூடாது. சொரியக்கூடாது. சுத்தம் செய்யக் கூடாது. கால்களை வெண்கலப் பாத்திரத்தில் கழுவக்கூடாது. உட்கார்ந்து கால்களை நீட்டுவதும் கூடாது.

सर्वथेक्षेत नादित्यं ।

नेक्षेत प्रततं सूक्ष्मदीप्तमेध्याप्रियाणि च ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

சூரியனை எப்பொழுதும் பார்ப்பது கூடாது. எப்பொழுதும் நுண்ணிய பொருள், ஒளியுற்ற பொருள், அகத்தமான பொருள், மனதுக்குப் பிடிக்காத பொருள் ஆகியவற்றைப் பார்ப்பதும் கூடாது.

अभीक्ष्णं निर्मलान् दध्यान्खवादमलाशयान् ।

(அஷ்டாங்கசம்ப்ரஹ் :)

எப்பொழுதும் நகங்கள், கால்சுள், மலத்துவாரங்கள் ஆகியவற்றை சுத்தமாக வைத்துக்கொள்ளவேண்டும்.

शयित नैकशयने न चाश्रियात्तया सह ।

(அஷ்டாங்கசம்ப்ரஹ் :)

மனைவியுடன் ஒரே படுக்கையில் படுப்பது கூடாது. அவளுடன் உண்ணுவதும் கூடாது.

नान्यदेवार्चने कर्म कुर्याद्वावेन वर्षति ।

(அஷ்டாங்கசம்ப்ரஹ் :)

கடவுளை பூஜிக்கும்பொழுது மற்றொரு வேலையைச் செய்யக்கூடாது. மழை பெய்யும்போது மழையில் நடப்பது கூடாது.

परोपघातक्रियया वर्जयेदर्जनं श्रियः ।

(அஷ்டாங்கசம்ப்ரஹ் :)

பிறரைத் துன்புறுத்தும் செயலால் செல்வத்தைச் சேமிக்கக்கூடாது.

साहसं वर्जयेत्कर्म रक्षञ्जीवितमात्मनः ।

(चरकसंहिता)

மனிதன் தன்னுடைய உயிரைப் பாதுகாப்பவனாய் தன் சக்திக்கு மீறிய வேலையை விட்டுவிடவேண்டும்.

वेगान्न धारयेद्वातविण्मूत्रक्ष्वत्सुधाम् ।

निद्राकासश्रमश्वासजृम्भाश्रुच्छिर्दिरेतसाम् ॥

रोगास्सर्वेऽपि जायन्ते वेगोदीरणधारणैः ।

(अष्टाङ्गहृदयम्)

அபான வாயு, மலம், முத்திரம், தும்மல், தண்ணீர்த்தாகம், பசி, தூக்கம், இருமல், அயர்வின் பெருமூச்சு, கொடிற்றாவி, கண்ணீர், வாந்தி, விந்து ஆகியவற்றின் வேகங்களை தடுக்கக்கூடாது. (மலம் முதலியவற்றை கழிக்கவேண்டுமென்ற உணர்ச்சி உண்டானபோது அவற்றை வெளிப்படுத்தாமல் தடுப்பதும், பசி எடுத்தபோது ஆகாரமுட்கொள்ளாமலிருப்பதும், தண்ணீர்த்தாகமுண்டானபோது தண்ணீரைப்பருகாமலிருப்பதும் அவ்வவற்றின் வேகங்களைத் தடுப்பதாகும்). இந்த வேகங்களை பலவந்தமாக வெளிப்படுத்துவதாலும், தடுப்பதாலும், நோய்கள் அனைத்துமே உண்டாகின்றன.

धारयेत्तु सदा वेगान् हितैषी प्रेत्य च ह च ।

लभेष्ट्याद्वेषमात्सर्यरागादीनां जितेन्द्रियः ॥

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

இம்மையிலும் மறுமையிலும் நன்மையை விரும்புவன் கட்டுப்பட்ட புலன்களைக் கொண்டவனாய் பேராசை, பொருமை, பகைமை, பிறரின் நற்குணங்களில் வெறுப்பு, ஆசை முதலியவற்றின் வேதங்களை எப்பொழுதும் அடக்க வேண்டும்.

हिंसास्तेयान्यथाकामं पैशुन्यं परुषानृते ।

संभिन्नालापव्यापादमभिध्यादृग्विपर्ययम् ॥

पापं कर्मेति दशधा कायवाङ्मानसैस्त्यजेत् ।

(अष्टाङ्गसंग्रहः)

கொலை செய்வது, களவாடுதல், அறத்திற்கு முரண்பாடுடைய புணர்ச்சி, கோள்சோல்வது, கடுமையாகப் பேசுவது, பொய்பேசுவது, முன்பின் முரணாகப் பேசுவது, தீமை செய்யுமெண்ணம் பொருமை, கடவுள் இல்லை என்பதுபோன்ற அறிவுமாற்றக்கொள்கை, இவ்வாறு பத்துவிதமான பாபச்செயல்களை உடல், வாக்கு, மனம் ஆகியவற்றால் செய்வதை விட்டுவிடவேண்டும்.

प्रतिभूर्न भवेत्क्वापि न च साक्षी वृथा भवेत् ।

स्थागं न धारयेज्जातु द्यूतं दूरास्परित्यजेत् ।

(भावप्रकाशः)

எவ்விடத்திலும் பிறரின் பொறுப்புடையவனாக ஆகக்கூடாது. வீணாக சாட்சியாகக்கூடாது. எப்பொழுதும் அடகுவைத்துக்கொள்ளக்கூடாது. சூதாடுவதை எட்டியே தள்ளிவிடவேண்டும்.

मूवमसु न कुर्वीत पुरीषं च कदाचन ।

न निष्ठीवेत्तथा प्राज्ञो रक्षन् जीवितमात्मनः ॥

(भेलसंहिता)

அறிவாளியானவன் தன்னுயிரைக் காப்பாற்றிக்கொள்வதின் பொருட்டு ஜலத்தில் மூத்திரத்தையும், மலத்தையும் எப்பொழுதும் விடக்கூடாது. அவ்வாறே ஜலத்தில் துப்புவதும் கூடாது.

पुरोवातातपरजस्तुधारपरुषानिलान् ।

अनृजुः श्वथूद्वारकासस्वप्रान्नमैधुनम् ॥

कूलच्छायाभुपद्विष्टव्यालदंदिद्विषाणिनः ।

हीनानार्थातिनिपुणसेवा विप्रदुश्चमैः ॥

तोयारिणपूज्यमध्येन यानं भूमं शवाश्रयम् ।

मयातिसक्तिं विस्मभस्वातन्त्र्ये क्षीषु च त्यजेत् ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

எதிர்க்காற்று, எதிர்வெயில், புழுதி, பனி, பேய்க்காற்று, இவற்றை விட வேண்டும். உடம்பைக்கோணலாக வைத்துக்கொண்டவனாய் தும்முவது, ஏப்பம் வீடுவது, இருமுது தூங்குவது, ஆகாரமுட்கொள்வது, புணர்வது ஆகியவற்றையும் விடவேண்டும். ஆற்றங்கரையின் நிழல், அரசனின் பகைவன், மதயானை, கோரப்பற்களுள்ள பாம்பு முதலியவை, கொம்புள்ள மிருகங்கள், அற்பன், துஷ்டன், மிகத்திறமை உடையவன் இவர்களை சேவிப்பது; உயர்ந்தவர்களுடன் பகைமை; ஜலம், நெருப்பு, இவற்றிற்கு நடுவிலும், பூஜிக்கத் தகுந்தவர்களுக்கு நடுவிலும் செல்லுவது, பிணத்தின் புதை, மதுபானத்தில் மிக்கவிருப்பம், பெண்களிடம் நட்பிக்கை இஷ்டப்படி பழகுதல் ஆகியவற்றையும் விட்டுவிடவேண்டும்.

नामिं सुखेनोपधमेत् । नावाक्शिराः शयीत ।

(सुश्रुतसंहिता)

நெருப்பை வாயினால் ஊதக்கூடாது. குப்புறப் படுக்கக்கூடாது.

न पूज्यमङ्गलान्यपसव्यं गच्छेन्नैतराण्यनुदक्षिणम् ।

न पन्थानमवमूत्रयेत् ।

(चरकसंहिता)

பூஜிக்கத் தக்கவை, மங்களகரமானவை ஆகியவற்றிற்கு இடது பக்கமாக செல்வது கூடாது. மற்றவைகளுக்கு வலது பக்கமாகச்செல்வது தகாது. நடைபாதையில் மூத்திரத்தை விடுவது கூடாது.

नाङ्गैश्छेत्त विगुणं नासीतोत्कटकस्थितः ।

देह्वाक्चेतसां चेष्टाः प्राक् श्रमाद्विनिवर्तयेत् ॥

नोर्ध्वजानुश्चिरं तिष्ठेन्नक्तं सेवेत न द्रुमम् ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

அந்தந்த அவயவங்களால் அவ்வவற்றிற்கு இயல்பாகாத வேலைகளைச் செய்யக் கூடாது. மிக ஒடுக்கமான இடத்தில் உட்கார்ந்திருப்பது கூடாது. உடல், வாக்கு, மனம் இவற்றின் செயல்களை களைப்புண்டாவதற்கு முன்பே நிறுத்திவிட வேண்டும். முழங்காலை உயர்த்தியவாறு வெகுநேரம் உட்காருதல் கூடாது. இரவில் மரத்தினடியில் தங்கக்கூடாது.

स्पर्शैकाहारशय्यादिसेवनात्प्रायशो गदाः ।

सर्वे संचारिणो नेत्रत्वग्बिकारा विशेषतः ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

(तस्माद्विज्रयेद्रोगिगात्रसंस्पर्शनादिकम्)

நோயுற்றவனோடு உடலுடன் உடல் ஒட்டியிருக்கும்படி பழகுவது, ஒரே கலத்தில் ஒரே சமயத்தில் உண்ணுவது, ஒரே படுக்கையில் படுப்பது முதலிய வற்றைச் செய்வதால் பெரும்பாலும் நோய்களனைத்தும் பரவுகின்றன. கண் நோய்கள், சர்மவியாதிகள், ஆகியவை விசேஷமாகப் பரவும்தன்மையுடையவை. (ஆகையால் நோயுற்றவனுடன் உடல் ஒட்டியபடி பழகுவது முதலியவற்றை விட்டுவிடவேண்டும்.)

अवृत्तिव्याधिशोकार्त्ताननुवर्तेत शक्तिः ।

आत्मवस्सततं पश्येदपि कीटपिपीलिकम् ।

विमुखान्मार्थिनः कुर्यान्नावमन्येत नाक्षिपेत् ।

उपकारप्रधानः स्यादपकारपरेऽप्यरौ ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

ஜீவநோபாயமில்லாமை, நோய், துயரம் இவற்றால் வருந்துபவரை சத்திக் கியன்றளவு ஆதரிக்கவேண்டும். கிருமி, எறும்பு ஆகியவற்றையும்கூட தன்னை போலவே எப்பொழுதும் பார்க்கவேண்டும். யாசகர்களை உதவிசெய்யாமல் திருப்பப்பட்ட முகமுடையவர்களாகச் செய்யக்கூடாது; அவமதிப்பது கூடாது; ஏளனம் செய்வது கூடாது. பகைவன் தீமை செய்யுமிண்ண முடையவனாக இருந்தாலும் தான் உதவிசெய்யும் கருத்துடையவனாக இருக்கவேண்டும்.

न कश्चिदात्मनः शङ्कुं नात्मानं कस्यचिद्रिपुम् ।

प्रकाशयेन्नापमानं न च निःस्नेहतां प्रभोः ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

தனக்கு எவரையும் பகைவனாகவும் தன்னை எவருக்காவது பகைவனாகவும் வெளிப்படுத்தக்கூடாது. தனக்கோ அல்லது பிறருக்கோ நேர்ந்த அவமதிப்பையும் வெளிப்படுத்தக்கூடாது. தன்னிடம் தலைவனுக்குள்ள வெறுப்பையும் வெளியிடக் கூடாது.

काले हितं मितं ब्रूयाद्विसंवादि पेशलम् ।

नैकः सुखी न सर्वत्र विश्रब्धो न च शक्तिः ॥

अनुयायाप्रतिपदं सर्वधर्मेषु मध्यमाम् ।

भक्त्या कल्याणमित्राणि सेवेतरदूरगः ।

(अष्टाङ्गहृदयम्)

சமயம் வாய்த்தபோது இதமாகவும், அளவாகவும் முன்பின் விரோத மில்லாமலும் இனிப்பாகவும் பேசவேண்டும். தான் ஒருவனை இன்பங்களுடைய வனாக ஆக்கக்கூடாது. எல்லோரிடமும் நம்பிக்கை கொண்டவனாகவுமிருக்கக் கூடாது. நம்பிக்கையற்றவனாகவுமிருக்கக்கூடாது. தீயவர்களுக்கு எட்டியிருப்ப துடன் நல்லோர்களை அன்புடன் அணுகிப் பழகவேண்டும்.

மண்டையைப் பாதுகாக்க வேண்டுமென்பது:—

ऊर्ध्वमूलमधःशाखमृषयः पुरुषं विदुः ।

मूलप्रहारिणस्तस्माद्रोगान् शीघ्रतरं जयेत् ॥

सर्वेन्द्रियाणि येनास्मिन् प्राणा येन च संभिताः ।

तेन तस्योत्तमांगस्य रक्षायामाहतो भवेत् ॥

(அஷ்டாங்கஹ்ரதம்)

மனிதன் மேலே வேளையும் (மூளை முதலியவை) கீழே கிளைகளையும் (கைகள் முதலியவை) உடையவன் என்று இராமன் அறிவர். ஆகவே வேரை தாக்கி அழிக்கும் நோய்களை விரைவில் தாக்கவேண்டும் புலன்களைத் துமே மண்டையில் அமைந்திருப்பதாலும், உயிர் இவ்வெயாட்டியெயிற்றுப்பதாலும் மண்டையைப் பாதுகாப்பதில் கருத்துள்ளவனாக இருக்கவேண்டும்.

இதயத்தைப் பாதுகாக்கவேண்டுமென்பது:—

अर्थे दशमहामूलाः समासक्ता महाफलाः ।

षडङ्गमङ्गं विज्ञानमिन्द्रियाण्यर्थपञ्चकम् ।

आत्मा च सगुणश्चेतश्चिन्त्यं च हृदि संश्रितम् ।

तस्योपघातान्मूर्छायां भेदान्मरणमृच्छति ।

(चरकसंहिता)

(तदप्रमत्तस्सततं रक्षेद्दृढ्यमात्मनः ।)

இதயத்தில் பெரிய, தொடக்கபாகங்களுடையவையும் மிக்கபடனுடையவையுமான பத்து ரக்தகுழாய்கள் இணைந்திருக்கின்றன. தகைபோன்ற ஆறு அவயவங்களைக்கொண்டுள்ள உடலும், அறிவு, பொறிகளும், புலன்களும், சுகம்போன்ற குணங்களுடன் கூடிய ஆன்மாவும், மனமும், தினைக்கத்தக்கவையும் இதயத்தில் இணைந்திருக்கின்றன. அந்த இதயத்திற்கு சிறிது அடிபடுவதால் மனிதன் மூர்ச்சை அடைகின்றான்; பெரிய அடிபடுவதால் மரணத்தை அடைகின்றான். ஆகவே கவனக்குறைவில்லாதவனாய் எப்பொழுதும் இதயத்தைப்பாதுகாக்க வேண்டும்.

உடலைப் பாதுகாக்கவேண்டுமென்பது—

सर्वमन्यस्परित्यज्य शरीरमनुपालयेत् ।

तदभावे हि भावानां सर्वाभावः शरीरिणाम् ॥

(चरकसंहिता)

மற்ற எல்லா வேலைகளையும் விட்டுவைத்து உடலை நோய் அணுகாமல் பாதுகாக்கவேண்டும். நோயற்ற உடல் இவ்வெயினில் மனிதர்களுக்கு அறம் முதலிய பேறுகளில்லாமை முற்றிலும் உண்டாகின்றதல்லவா!

ஆயுர்வேத உபதேசங்களைப் பின்பற்றுவதின் பயன்:—

स्वस्थवृत्तं यथोद्दिष्टं यस्सम्यगनुतिष्ठति ।

स समाः शतमव्याधिरायुषा न विद्युज्यते ॥

नृलोकमापूरयते यशसा साधुसम्मतः ।

धर्मार्थीवेति भूतानां बन्धुतामुपगच्छति ॥

परान् सुकृतिनो लोकान् पुण्यकर्मा प्रपद्यते ।

(चरकसंहिता)

நோயற்றவனுக்கு நீ ண் ட வா ழ் மை வ த் தொடர்ச்செய்வதற்கு பின்பற்ற வேண்டியதாகக் கூறப்பட்டுள்ள அரிய அம்சங்களை எவன் முறைப்படி அனுசரித்து வருகிறானோ; அவன் நூறு வருடங்கள் நோயற்றவனாய் வாழ்கின்றான், மானிட உலகை புகழினால் நிரப்புகின்றான். ந ல் லே லா ர் க ளி ன் அன்புக்குரியவனாக ஆகின்றான். தர்மார்த்தங்களை அடைகின்றான். எல்லா உயிர்களுக்கும் உறவினையடைகின்றான். புண்யசாலியாய் சிறந்த புண்யலோகங்களையும் அடைகின்றான்.

भिषजां साधुवृत्तानां भद्रमागमशाखिनाम् ।

अभ्यस्तकर्मणां भद्रं भद्रं भद्राभिठाषिणाम् ॥

(अष्टाङ्गहृदयम्)

—❀—

குயில் ராமாயணம்

பதிப்பாசிரியர் :

தஞ்சை சரசுவதி மகால் நூல்நிலையத் துணை நூலகர்,
ம. சீராளன்.

தஞ்சை சரசுவதி மகால் நூல்நிலைய நிர்வாகக் குழுவுக்காக
கௌரவக் காரியதரிசி,
திரு. நீ. கந்தசாமிப் பிள்ளை அவர்களால்
வெளியிடப்பட்டது.

ஸ்ரீ வாணீ விலாச அச்சகம், ஸ்ரீரங்கம்.

முன்னுரை

இராமாயணக் கதையை 'சூலாய் குயிலே' என்ற சொல்லை மருடமாக அமைத்துக் கூறுவது இந்நூல். இப்பெயருடைய முன்று சுவடிகள் சரசுவதி மகாலில் உள்ளன. அவற்றுள் 51 (a) என்ற எண்ணுள்ள சுவடியைப் படிவெடுத்து இந்நூலாகப் பதிப்பிக்கப்பட்டுள்ளது.

இராமசரிதத்தைக்கூறும் சிறு நூல்கள் இம்மொழியில் மட்டுமின்றி ஏனைய மொழிகளிலும் பரந்து கிடக்கக் காண்கிறோம். குயில் ராமாயணம் என்னும் இந்நூல் 128 பாடல்களில் இராமனது கதையைக் கூறுகின்றது. எளிய நடையில் அமைந்துள்ள இந்நூல் வேறெங்கும் இருப்பதாகத் தெரியவில்லை. மகாவிலுள்ள மற்ற இரண்டு சுவடிகளும் (எண்கள் 52, 53) சிறிதும் பயன்படாத விதமாகச் சிதைந்துள்ளன. இம்மூன்றும் ஒன்றன் பிரதியே. இப்பதிப்பை மற்ற இரண்டு சுவடிகளுடன் ஒப்புநோக்க இயலாமற்போனது பெருங்குறை என்றே சொல்லவேண்டும். மகாவின் தமிழ்ச் சுவடிகளின் பட்டியலைப் பதிப்பித்துள்ள காலஞ்சென்ற திரு L. உலகநாத பிள்ளையவர்களே “இப்பிரதிகளைப் படிப்பதும் செய்யுட்டொகை காண்பதும் கடினமாயிருக்கின்றது” என்று கூறியுள்ளார்கள்.

குயிலுக்குக் கோகிலம் என்றொரு பெயர் உண்டு. ஆகவே இதனைக் கோகில ராமாயணம் என்று கூறப்பட்டுள்ளது. நூலின் இறுதியில் இச்சுவடியைப் படிவெடுத்த வெங்கட்ராமன் என்பவர் “கோகில ராமாயணம் எழுதி முடிந்தது முற்றும்” என்று எழுதியுள்ளார். புட்களில் இனிய ருரலை எழுப்ப வல்லது குயில். இதன் ருரல் மக்களை மட்டுமின்றி இறைவனையும் மயக்க வல்லது போலும்! மாணிக்கவாசகப் பெருமானாரும் தாம் திருவாய் மலர்ந்தருளிய திருவாசகத்தில் “குயிற் பத்து” என்று பத்துப் பாடல்களைப் பாடியிருக்கின்றார். அதன் பாடல் ஒன்றையும் இவண் காட்டுதும்

“கீதமினிய குயிலே! கேட்டியேல் எங்கள் பெருமான்
பாதமிரண்டும் வினவில் பாதாளம் ஏழினுக்கப்பால்
சோதி மணிமுடி சொல்லில் சொல்லிறந்து நின்ற தொன்மை
ஆதிசூனம் ஒன்றும் இல்லான் அந்தமில்லான் வரக்கூவாய்”

— என்பதாகும்.

தமிழில் மிகச்சிறந்த காவியம் கம்பராமாயணம் என்பர். வாலமீகி முனிவர் இயற்றிய இராமகாதையைத் தழுவி, கம்பர் தமிழில் விடுத்தமென்னும் ஒன்பாவால் கட்டுரைத்தான். அது ‘கம்பராமாயணம்’ என்று பெயர் பெற்றது. தமிழறிந்த மக்களும் அருள் நெறி பற்றுவோரும் விரும்பிக் கற்கும் கம்பராமாயணம் தாங்கி நிற்கும் இலக்கிய இன்பமும், கற்பனைப் புனைவும், உவமை நயமும் நவில்தொறும் நவில்தொறும் நயம் பயப்பவை. இக்கதையைத் தழுவியெழுந்த இந்நூலும் சிறப்பு மிக்கது என்பதில் ஐயமில்லை.

எளியநடையில் அமைந்துள்ள இந்நூல் சிற்சில இடங்களில் பாடல்களின் அடிகள் மாறுபட்டு முன்பின்னாகவும், பொருள் தெளிவு இன்றியும் உள்ளன. அக்குறைகள் சுவைத்து இன்புறும்போது வெயில்முன் பனித்துளிபோல் ஆகிவிடும்.

ஆசிரியர் இராமபிராணத் தம் வாயார மனங்குளிர பல பெயர்களும் அடைமொழிகளும் இட்டு விளிக்கின்றார். அவற்றை ஒரே இடத்தில் அன்பர்கள் படித்தால் இன்பம் மிகும் என்று எண்ணித் தொகுத்தளிக்கின்றேன். அவை அபிராமன், இராமச்சத் திரன், உபகுலராமன், உலகநாயகன், கார்முகில் வண்ணன், கிருணபரமன், ராமன், கொற்றவனிராமன், கோதண்ட ராமன், சானகி ராமன், சிங்கார ராமன், சீராம ராமன், சோதி ரெகுநாதன், தசரத ராமன், தம்பிரான் ராமன், தார்வேந்தன், துங்கமுகில் ராமன், நாராயணன், நீதி ரெகுநாதன், நீல முகில் வண்ணன், பானுகுல ராமன், புயல்மேனி ராமன், பூபால ராமன், பெருமானிராமன், பெருமானிராமன், மன்னவனிராமன், ரெகுநாதன், வீரரெகுநாதன், வேதகிரி ராமன் என்பனவாகும்.

நூலாசிரியர் இன்னொருவரே சரியாகத் தெரியவில்லை. நூலின் ஏழாவது பாடலில் வருகின்ற அடியொன்றில் நூலாசிரியர் பற்றிய சிறு குறிப்பு ஒன்றுள்ளது.

“அருமறையில் நெறியெனும் பெரும்பாடி யமுந்தகவி
அரசனுட கிளவாமுக் கூவாய் — ருயிலே” — என்பதாகும்

அமிர்த கவிராயர் என்பவர் கோகுலசதகம் என்னும் நூலைப் பாடியிருப்பதும் இங்கே குறிப்பிடத்தக்கது. பெரும்பாடி என்னும் ஊரில் பிறந்த அமிர்தகவி என்னும் புனைப்பெயர் பூண்ட ஒருவர் இதனைச் செய்திருக்கலாம் எனவும் கொள்ள இடமுள்ளது. இருப்பினும் புலவர் வரிசைப் பட்டியலிலும், நூல்வரிசைப் பட்டியலிலும் திட்டவாட்டமான ஆதாரம் எதுவுமில்லையாதலால் இத்துடன் நின்று இதனை ஆராய்ச்சியாளர்களின் ஆய்வுக்கு விட்டுவிடுகிறேன்.

மேலும் இந்நூலை வெளியிட எனக்கு அனுமதியளித்து ஆதரவு காட்டிய எமது மகால் கௌரவக் காரியதரிசி தமிழ் முதறிஞர் திரு நீ. கந்தசாமிப்பிள்ளை அவர்கட்கு நன்றிக் கடப்பாடுடையேன். எனக்குத் தக்க ஆர்வமுட்டி இந்நூலைப் பதிப்பிக்கத் தூண்டிய நூலகர் திரு வே. கோபால ஐயங்கார் எம். ஏ., அவர்களுக்கு என் நன்றி கலந்த வணக்கம் உரித்தாகுக. காலத்தில் செய்த உதவி ஞாலத்தின் மாணப் பெரிது என்பதற்கிணங்க உறுதுணையாய் இருந்த தமிழ் ஆய்வாளர் வித்துவான் திரு வீ. சொக்கலிங்கம் அவர்கட்கும் என் உள்ளங்கனிந்த நன்றி உரித்தாகுக.

இறையருளால் நிறைவுற்ற இந்நூலின் “குற்றங்களைந்து குணத்தினைக் கோடல் கற்றறிந்த மாந்தர் கடன்” ஆகும். இத்துடன் சிதைவின்றி இந்நூல் முழுமையும் அடங்கிய கவடிகள் கிடைப்பின் அதனை எமது மகாலுக்கு அனுப்பித்தந்தால் மறு பதிப்பு செவ்வனே அமையும். அன்னாருக்கு நாமும் தமிழுலகமும் நன்றி செலுத்துவோம்.

தஞ்சாவூர் }
9-2-1969 }

ம. சீரானன்,
துணை நூலகர்,
சரசுவதி மகால் நூல் நிலையம்.

*குயில் ராமாயணம்

செங்கதிர வன்குலவன் நெஞ்சமர புங்கவன்

செஞ்சிலையில் விஞ்சுமதி தீரன் — குயிலே
எங்களுக்கு கங்கன்தொழும் எங்களுட தம்பிரான்

¹ இன்பமுடன் ராமகதை பாட — குயிலே
கங்கையொடு திங்களணி யுஞ்சடை படைத்தவன்
கண்டமது கன்றுவிட முண்டோன் — குயிலே
மங்கையுமை பங்கனுயிர் மந்திமுகன் தந்திமுகன்
வந்துமுன்ன டந்தருளக் கூவாய் — குயிலே

1

கொன்றைமலர் தும்பைசெரு செண்பகமு முல்லையும்

கொத்தாலி சூடும்சிவன் முருகன் — குயிலே
வென்றுமயி லேறிவரும் வேகமுடன் வேலோனும்
வேட்டைவினை யாடுமந்தக் காட்டில் — குயிலே
கன்றுமா நின்றெடுத்த கருங்குறத்தி வள்ளியம்மை
காக்கும்புன லாயுதனைக் கண்டு — குயிலே
அன்றுருகு மனமகிழ்ந்து அவள்தனை மணம்புணர்ந்த
அறுமுகவன் முன்னடக்கக் கூவாய் — குயிலே

2

பெருக்கவே வாழ்வுதரும் பெருமாள்தன் மருமகனை

பிறைகுடுஞ் சிவனுடைய மகனை—குயிலே
தருக்குமாங் கரிமுகவன் தனக்கிளைய சகோதரன்
தருமவடி வானகுரு பரனை—குயிலே
மருக்குலா வங்கா(யுங்) குழல்வள்ளி னாயகனை
வானோர்கள் போற்றுமயி லோனை—குயிலே
திருக்கைவே லாயுதனை நினைப்பவர்கள் வினைதீர்க்கும்
செகத்திலுள்ளோர் வாழ்வென்று கூவாய்—குயிலே

3

மாமாது னாட்டகன் அயோத்தி நகராதிபன்

ஆழியிற் றுயிலு மாயன்—குயிலே
இராமாய ணக்கதை யாகமமுந் தப்பாமல்
எப்பொழுது மிப்பொரு ளுரைக்க—குயிலே

*சரசுவதி மகால் சுவடி எண்-53,

1. இன்பமுள்

ஆமான வேதத்தில் முதலான சொற்பணிந்த
அங்கமுஞ் செங்கண்மனை யாளன்—குயிலே
நாமாது கலைமாது வேதாவி னுல்வந்த
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

4

திருவளரு மணிமார்பன் திருக்கட லடைத்தவன்
செருக்கிடு மரக்கர்குல காலன்—குயிலே
வரியரவி லேதுயிலு மாயனுங் கேளந்த
மாபலியைச் சிறையில்வைத்த வள்ளல்—குயிலே
அரியமறை யோர்களும் பெரியபெரு மாளெங்க
ளணியரங் கேசரபி ராமன்—குயிலே
கரியமுகில் மேனியன் பரமனிவ னேயென்று
கருணையுடன் காத்தருளக் கூவாய்—குயிலே

5

வாகுவெள் னையவன் தசரத குமாரனை
வாழ்த்திடு மயோத்திநகர் மன்னன்—குயிலே
தியாகசீ லன்கனகத் தான்தூரன் பெரிய
தேவகோ பாலகுண சீலன்—குயிலே
மேகமா மேனியன் கருணையில் மிகுந்ததொரு
சதுர்வேத நாயகன் வீரதீரன்—குயிலே
ஏகதா ரவிரதன் பரதார சகோதரன்
சீராம சந்திரன்வரக் கூவாய்—குயிலே

6

பரிதிஇட குலதீப னினியரெரு நாயன்
பரவைது மூலகாளும் பரமன்—குயிலே
தருமவடி வாகவே ராமகதை யின்பொருட்டால்
தன்நாவிற் சுருக்கமே சொன்னான்—குயிலே
திருமகளி லருள்மேவு கலைக்கொம்பு மாமுனியும்
செந்தமிழ் (மொழியினுல் செய்தான்)—குயிலே
அருமறையில் நெறியெனும் பெரும்பாடி யமுதகவி
அரசனுட கிளைவாழக் கூவாய்—குயிலே

7

அனுதினமும் வினையுடனே அநியாய மேசெய்யும்
அரக்கரா லிருக்க முடியாது—குயிலே
முனிவர்களு மிமையவரும் அலைகடலி லேசென்று
முறையிடவே துயிலணிந்து கெட்டு—குயிலே

கனியுடைய கானகத்தில் அனைவோரு முனிபிறகே
கலிகரடி முசுறெனவே புவியில்—குயிலே
சனியுமுதல் நாமயோத்தி வருவோ மென்ன
தசரத ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

8

மந்திகளில் லாமல்மிக நொந்துவேந் தனைநோக்கி
மந்திரி சுமந்திரி நினைந்து—குயிலே
கந்தனென வருவரோ முனிபாத னிட்டதன்னில் (ஞன)
கண்டதொரு கொம்புமுனி யுண்டு—குயிலே
அந்தமுனி யருளாலே சந்ததியுண் டாமவனை
அடவுடனே அழையுமுத லின்று—குயிலே
சிந்தையுடன் வணந்தன்னில் வந்தவகை சொற்பணிந்த
வரராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

9

அமரர்களும் முனிவர்களும் அயோத்திநக ராதிபன்
அந்தரத்தில் வந்துமலர் சிந்த—குயிலே
திமிரமிகு கடல்மேவுங் கண்டுளப மாயனும்
சங்கரனும் பங்கையனுங் கூடி—குயிலே
குமரனென வடிவுகொண் டேகவுரு வாகியே
கோளரக்கர் தங்கன்குல மறுக்க—குயிலே
திமிரமது தீர்க்கவேர் தினகரனைப் போலுதித்த
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

10

படியிலுள்ள மனிதரும் பழையதவ முனிவரும்
பச்சைமலர் தூவியே மெச்ச—குயிலே
அடியலொரு சாபந்தனில் கடியசிலை யாயிருக்கும்
அகலிகையை மிதித்துமுத்தி யளித்து—குயிலே
வடிவுடைய மனிதரும் குமரனும் போலவே
மாமுனியும் லெட்சுமணருந் தாமும்—குயிலே
நெடியகடல் புடைசூழ்ந்த மிதிலைநக ரதுசேர்ந்த
நீலமுகில் வண்ணன்வரக் கூவாய்—குயிலே

11

மதியாமல் மிதிலைதன்னில் மணம்புணர வேணுமென்று
வருத்திமன்னர் நெரிக்கியிடு மளவில்—குயிலே
கதிரோதன் குலந்தன்னி லவதரித்த தசரதர்
கருணையுடன் உகந்தன்னை முருகன்—குயிலே

சதுர்வேத முனிபிறகே தம்பியுட னேசென்று
தாக்கியே தனுவைரெண் டாக்கி—குயிலே
எதிராரு மில்லையென்று பேர்படைத்து மணம்புணர்ந்த
தசரத ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

12

உரைசெய்ய முனிவர்களு மும்பர்களும் போற்றவே
உலகறியக் கலியாணஞ் செய்து—குயிலே
முரசுதாரை எக்காள நாதசுர முழங்கவே
முடிகிநெடு வழியில்வரு மளவில்—குயிலே
பரசுரா மன்சிலையை வாங்கியவன் தந்தளவில்
பயந்துடனே பங்கமது பண்ணி—குயிலே
திரைசெய்வார் கடல்குழ் அயோத்திநக ரதுசேர்ந்த
அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

13

உம்பர்களும் முனிவர்களும் சிலவித்தியா தரரும்
கூடவே வந்துசே விக்க—குயிலே
அம்புலியை ஆண்டவன் தசரத மகாராசன்
அன்புடனே எல்லோரையும் அழைத்து—குயிலே
செம்பொன் முடிசூட்ட வென்றுமகர தோரணனாட்டி
தெருக்களெங்கும் சிறக்கஅலங் கரித்து—குயிலே
தம்பியுடனே திருவை அயோத்திநக ரதுசேர்த்த
தம்பிரான் ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

14

தாதாருங் குழல்கைகேயி தன்மகனுக் கேஅரசு
தருவே னென்றுசொல்லித் தகைய—குயிலே
தீதாளிட் டாளென்று தசரத மகாராசன்
சிந்தைதனில் மெத்தவே மொந்து—குயிலே
வேதாக மதுநெறி தவறாமலே யன்று
மதித்திடவே நின்றுசும் மதித்து—குயிலே
மாதாபி தாவுரைத்த வார்த்தைதவ ருதவன்
மன்னவ னிராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

15

சாத்திரங்கள் காவியங்கள் சதுமறைகள் தப்பாமல்
சாத்திவரு மந்தணர் தமக்கு—குயிலே
தோத்திரங்க ளோதிவரும் கவிகளுக்கு மினிதான
சுத்தநவ ரெத்தினமணி முத்தி—குயிலே

மாத்திரனும் யானைகளும் மாதானமுங் கோதானமும்
மட்டறவே பட்டாடை தானும்—சூயிலே
யாத்திரா தானம்பண்ணி ஏற்றமுடன் வீற்றிருந்த
ரெகுநாத னிங்குவரக் கூவாய்—சூயிலே

16

குடகலதி பண்ணிவிட்ட குணக்கூனி கைகேயி
கோத்ததொரு மரவுரியுந் தரித்து—சூயிலே
சடையுடைய வசிட்டரையும் தசரதம கீபனையும்
தாய்மார்கள் மூவரையும் பணிந்து—சூயிலே
இடையூறு வாராமல் இடதுகையில் சிலையேந்தி
இன்பமுள்ள தம்பிதுணை யாக—சூயிலே
அடவிதனில் திடமுடனே என்னையுங்கொண் டேருடந்த
அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—சூயிலே

17

சேனைபணி பலகோடி தெரிவையர்கள் பலகோடி
தேடறியத் தேவர்பல கோடி—சூயிலே
ஆனையணி பலகோடி அணிபணியாள் பலகோடி
அரக்கனையும் மறைத்துமிக நெருக்கி—சூயிலே
மாநகரி லுள்ளசது மறையோரு மிமையவரு
மந்திரிகள் வந்துவழி விடவே—சூயிலே
கானகத்தி லினியதொரு காரணத்தி னூல்கடந்த
கார்முகில் வண்ணன்வரக் கூவாய்—சூயிலே

18

மித்திரரெல் லாரையு மமத்திமந் திரிகளும்
மீண்டுபோ மென்றுவழி விடவே—சூயிலே
முத்திதருங் கங்கைநதி கடந்துகுகன் வழிவிடவே
முத்திதமிழ்ப் பத்தியங் கடந்து—சூயிலே
புத்திரசேர கத்திலே தசரதம கீபனுயிர்
போகவே மோகமது செய்து—சூயிலே
சித்திரகூ டத்தில் தம்பியுட னேசென்ற
தம்பிரான் ராமன்வரக் கூவாய்—சூயிலே

19

வாயாரக் கூசாமல் வளளதனில் கைகேயி
வனவாசம் போமென்று சொல்ல—சூயிலே
காசாம்பு மேனியரும் லெட்சுமணருந் தாழுமாய்க்
காட்டிலே போனவகை கேட்டு—சூயிலே

யேயேஎன் தமையனை யோட்டினாய் உன்வயிற்றில்
 பிறந்ததுவும் பெரும்பாவ மென்று—குயிலே
 தாயாரை மிகநொந்த தம்பிபர தனையுள்ள
 தம்பிராமன் ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

20

ஆரென்ன சொன்னாலுந் தாயாரே நீகேளாய்
 அண்ணனுக் கில்லாத தினிஎனக்கு—குயிலே
 தேரென்ன கிரியென்ன திரளென்ன பரியென்ன
 சிவிகைபொருள் கவிகள் தா னென்ன—குயிலே
 பாரென்ன சுகமென்ன மனைமக்கள் பெண்டென்ன
 பாலடிசில் பட்டாடை தானென்ன—குயிலே
 சீரென்ன தானென்று நொந்ததம் பியையுள்ள
 சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

21

இரதமத கரிபுரவி விருதுமன் னவர்சேனை
 எல்லவரு மொக்கவே செல்ல—குயிலே
 பரதருங் கூடவந்து ரகுபதியே சரணமென்று
 ப(க்க)மிரு பாதமும் பணிந்து—குயிலே
 சுரதருவே னுன்தந்தை சொர்க்கமது சேர்ந்தாரென்று
 சொன்னபின் துக்கமுங் கொடுத்து—குயிலே
 விரகமுட னேமிக்க உத்தரகிரி யைபண்ணும்
 வீரரெகு னாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

22

வந்தபரதன் தன்தமையன் மலர்ப்பாதந் தனைப்பணிந்து
 மன்னவனே எழுந்தருளு மென்று—குயிலே
 தந்தையொடு தாயுரைத்த வார்த்தைதவ ருதவனுக்குச்
 சந்ததமு மேந்திவிரு தென்று—குயிலே
 அந்தவன வாசபதின லாண்டு சென்றுபின்
 அன்புடனே அங்குவரு வோம்நாம்—குயிலே
 சிந்தையவ மெண்ணாமல் திரும்பாயென் றருள்செய்த
 சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

23

சிங்காத னத்திலொரு நரிஇருந்து வாழுமோராச
 சிம்மமே வாழ்வ தல்லால்—குயிலே
 அங்காரி ருப்பார்கள் உம்மையல் லாதினி
 அடியேனு முடன்வருவ தென்றார்—குயிலே

தங்காம லிப்பொழுது சடிதியில்வரு வேனென்று
தம்பியுட னின்பமுஞ் சொல்லி—குயிலே
மங்காமல் வாழவென்று திருவடிகள் கொடுத்தருளும்
வரராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

24

தன்னுடைய குருவுமுயர் தெய்வமே யானதொரு
தமையனுட மலர்ப்பதம் பணிந்து—குயிலே
பொன்னடியை வாங்கியவன் தலைமீதி லேகொண்டு
புந்திமிக வேயுருகி நொந்து—குயிலே
மன்னவன்பதி னுலாண்டு சென்றுபின் வராதிருந்தால்
வன்னியிலே விழுவேன்நான் என்றார்—குயிலே
சொன்னபர தன்தமைய னாகவே படைத்த
சோதிரகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

25

தம்மையவ ரிப்பொழுது மிகுநன்று சுகமாய்
நந்திக்கிரா மத்திலே வந்து—குயிலே
தமையனுக் கில்லாத வைபோக மென்றெண்ணி
தன்னிலே நெஞ்சமது கன்னி—குயிலே
தமையனில் பெரியதவ முனிபால வேனெடி
யாடைகட்டி மரவுரியுந் தரித்து—குயிலே
சுமைகனத் தவர்போலே இருந்ததம் பியையுள்ள
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

26

சித்திரகூ டங்கழிந்து தம்பியருந் தாமுமாய்
தெண்டகா ரணியவனஞ் சேர்ந்து—குயிலே
அத்திரிமா முனியிடத்தில் முசுருந்த னருளாலே
ஆடையுட னுபரணம் வாங்கி—குயிலே
சத்துருவா கியவிராதன் தனையம்பி னுல்கொன்று
சரபங்க முனிக்குமுத்தி யளித்து—குயிலே
மித்துருமா முனிவரும் வினைதீர்க்க வென்றுரைக்க
வீரரெகு னாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

27

அந்தண ரந்தரத்தில் இடந்தனிலே வந்தணுகி
அவனுடைய அடியிணைகள் தொழுது—குயிலே
இந்திரனு முனிக்குவந்தே துணைசிலுவாள் தொடுத்து
இத்தலத்தில் வருவதே தென்று—குயிலே

தந்தருள வாங்கியவன் பஞ்சவடித் தலஞ்சேர்ந்த
பானுகுல ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

28

(இப்பாடலில் ஒரு அடி குறைவாக உள்ளது)

மன்னவர்கள் குமரனே மன்மதனே முருகனே
வானோர்க ளரச னீதானே—குயிலே
உம்மைஎதி ரேகண்ட கன்னியர்கள் தங்கள்மன
முருகாத பெருஞ்சீல ருளரோ—குயிலே
தன்னையே மணம்புணர வேணுமென்று சூற்பனகை
தனக்கென்று சம்மதி யாமல்—குயிலே
உன்னையன்றி லொருவரையும் தீண்டேனென் றருள்செய்த
உபகுல ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

29

சேர்க்கஇரு கைகளும் செம்பவள வாய்களும்
செந்தாம ரைக்கண்கள் தானும்—குயிலே
பார்க்கஇனி யென்றழகு பதினாயி ரங்கண்கள்
படைத்தாலும் போதுமோ வென்று—குயிலே
வார்குலவு கொங்கைமங்கை மடந்தைபோல் வந்தென்னை
மணம்புணர வேணுமென்று சொல்லி—குயிலே
*மூர்க்கமுறு சூர்ப்பனகை முக்கையறுப் பித்துவிடும
முகில்வண்ண னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

30

நல்லதொரு பெண்ணமுதை அண்ணனுக் காமென்று
நான்கண்டு நாடிடு மளவில்—குயிலே
வீல்லுடைய மானிடவர் ரெண்டுபே ரங்கிருந்து
பிடித்தெந்தன் மூக்குமுலை யரிந்தார்—குயிலே
அல்லநவ மேனியர் கரதூச ணர்முன்னே
அபயமுனக் கபயமே என்று—குயிலே
சொல்லியந்தச் சூர்ப்பனகை கைகூப்பிடவே செய்துவிட்ட
சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

31

சுருக்கமத்த கரிபுரவி நெருக்கியிட வேயந்த
வனத்திலிமிகச் சினத்துடனே சென்று—குயிலே
அரக்கர்பதி னாலாயி ரம்பேரை யுங்கொன்று
அன்றுமொரு சிங்கமே யன்று—குயிலே

தருக்குலங்கி மடிந்திடவே கரதூசண ரையுங்கொன்று
சணத்திலொரு கணையில் விழுவெட்டி—குயிலே
இருக்குந்தவ முனியர்கா எங்கெங்கும் சஞ்சரிக்கும்
ரெகுநாத னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

32

கண்ணின லீனியதொரு பெண்ணைநான் கண்ணுக்கு
காணிக்கை யாகுமென்று கருதி—குயிலே
எண்ணாத மானிடவர் ரெண்டுபே ரங்கிநந்து
பிடித்தெந்தன் மூக்குமுலை யரிந்தார்—குயிலே
விண்ணோர்க ளரக்கர்கர தூசணரை யுங்கொன்ற
பின்புடனே துற்பனகை சொல்ல—குயிலே
அண்ணாபி ராவண வென்றஹற வேண்டிட
அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

33

தம்பிமா ரிங்குளோர் மடிந்தாறென் றோடிவந்து
தங்கைதான் குற்பனகை சொல்ல—குயிலே
வெம்பியே மறுளாகி மேதினியில் வந்தவனும்
விழிக்கண்ணீர் பொழிய விழுந்து—குயிலே
கும்பியே கொதித்தெழுந்து குணமான தம்பியரைக்
கொன்றவர்க ளாரடா வென்று—குயிலே
தம்பிதா னுடையவர் சாம்பிடவே சொற்பணித்த
தம்பிரான் ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

34

ஆரிப்படிச் செய்தவர்கள் அரிதானே பிரம்மனே
அலைகட லி லெனக்கு மானிடர்கள்தான்—குயிலே
வேங்கைப்புலி மீசைதன்னில் ஊஞ்சலாடின வரைடா
விடப்பாம்பி னுடலைமிதித்தவ னாரடா—குயிலே
தூங்கிக்கொல்லுஞ் சிங்கந்தன்னை எழுப்பின னாரடா
துலங்குமதி லிலங்கை காவலனே—குயிலே
கீங்குதவ மாரீசன் பாற்சொல்ல வேசெய்த
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

35

கருதியே வருமந்த தென்னிலங்கைக் காவலனை
கடுகியே பிடித்துவரச் சொல்லி—குயிலே
மருவியே தான்சென்று மாரீசனைக் கொடிய
மாயவன் வல்லபனை அழைத்து—குயிலே

இருவர்மா னிட வர்வந்து கரதூசணரை யுங்கொன்று
என்தங்கை மூக்குமுலை யரிந்தார்—குயிலே
உருவமா னுகியே நடவென்று சொற்பணித்த
உலகநா யகன்வரக் கூவாய்—குயிலே

36

மறவேள்வி நிறைவேற கௌசிகன் பின்சென்று
வனத்திலெங்கள் தாடகையை வதைத்தார்—குயிலே
முறையோவென் றலறவே தம்பியைக் கொன்றாடி
முடுகியென்னைக் காவில்விழ வடித்து—குயிலே
விரகமுட னேவரும் வேந்தர்க்கா னுமவரை
பேசியிடக் கூசுவோ மென்று—குயிலே
இறையோமுன் மாரீசனைப் புகழ்பேர் படைத்த
ரெகுநாத னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

37

பேரீச தான்கொண்டு அரக்கர்மன மிகத்தளந்து
பித்தெனவே மதித்துநின்று தீர்த்து—குயிலே
மாரீச னேயடா மானிடரை நீயணுகி
மானுகிப் போகாயே யானால்—குயிலே
புரீச நான்சொன்ன வார்த்தைகே ளாதஉன்னை
பட்டுவிழ வெட்டுவே னென்றான்—குயிலே
சிரீச வாளெடுக்க செய்துமிக வேவிடுத்த
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

38

குன்றெனவே தோள்படைத்த மன்னவனை எனைஇங்கே
கொல்லுவயோ யாமாகிச் சொல்லாய்—குயிலே
வென்றியுள்ள ரெகுநாதர் விடுஞ்சரத்தில் படுவதற்கு
வெற்றியுடன் முத்திபெற லாகும்—குயிலே
ஒன்றுபட உரைத்திடவே உம்மையது கேட்டளவில்
உனக்குமுன் பெருஞ்சேனை தனக்குர்—குயிலே
நன்றியுள்ள ரெகுநாதர் பார்சொல்ல வேசெய்த
வபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

39

தாருடனே இலங்கைமன்னர் தலைகள் பத் துமுருள
வேதாக மாஎன்னி மித்தமாக—குயிலே
பாருலகில் வாழவென்று பரசமுனி உதவிவிட்ட
பாக்கியங்கள் உள்ளதுவும் போக்கி—குயிலே

வேருடனே தன்னுடைய கிளைகளெல்லாம் மாண்டுவிட
விண்ணின்மே லேத்திவிடு மென்று—குயிலே
தேருடனே அவனையும் மாரீசனை வரப்பணித்த
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

40

1கானகத்தில் நாங்கனொரு பர்ணசா லையிலநாங்கள்
கானகத்தில் நாமிருக்க வேண்டி—குயிலே
மானிலத்தில் பிறந்ததொரு பொன்மான் ரூபமாய்
மாரீசன் வடிவுகொண்டு வரவே—குயிலே
ஈனமத்த பாணுகுல வேந்தருடன் முகனோக்கி
இதுபிடித்துத் தரவேண்டு மென்றான்—குயிலே
நானுரைத்த வார்த்தையது தவறாம லேநடந்த
நாராய ணன்வரவே கூவாய்—குயிலே

41

காதாரும் விழிபடைத்த காசாம்பு மேனியற்கு
கையிலகப் படாதே கழிய—குயிலே
சூதாகி வந்தவகை திருவுள்ளத் திலேநினைந்து
துய்யதொரு பாணமொன்று தொடுத்து—குயிலே
சூதாகி ஒளிந்திருந்து வரவிட்ட சிலையரக்கன்
மாரீச னேஉங்கள் மானே—குயிலே
சீதாய லட்சுமணு வென்றலற வேகொன்ற
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

42

ஏதொன்றும் தெரியாது நம்முடைய ரெகுநாதா
உன்பேரும் என்பேருஞ் சொல்லக்கேட்டேன்—குயிலே
சூதாகி வந்துபெருஞ் சூழ்ச்சிதனை முடித்து
துள்ளிவந்த புள்ளிமா னென்று—குயிலே
தாதாரும் ராமருக்கு சரியுள்ள ரோவென்று
சாத்தியே என்னையென்று தேற்றி—குயிலே
தீதொன்று மில்லையென்று திருத்தம்பி யையுள்ள
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

43

தன்னையே மாணுக எண்ணினே னென்மனதில்
உன்தமைய னுக்குமிடர் வந்தால்—குயிலே
என்னையே கொண்டிருக்க எண்ணினையே தெய்வமே
என்றுசர² மினிவிடுவே னென்றான்—குயிலே

1. காரணத்தில் என்றுள்ளது
2. சார

அன்னையே இருமென்று தம்மிலே நொந்துகொண்டு
அடியெந்தன் அடியிணைகள் தொழுது—குயிலே
சொன்னதே தவறாமல் பின்சொன்னதம் பியையுள்ள
சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

44

பூங்கிளிகா ளன்னங்காள் புண்டரீக வண்டுகள்
புயல்வண்டு கிளிக்குயி லினங் காள்—குயிலே
ஓங்கிவந்த தெய்வங்க ள் உழையினங்காள் கேளுங் கள்
உனக்குப்பர பென்தாய ரென்று—குயிலே
நீங்கிவந்த இலக்குமணர் நின்றுநெடு மூச்செரிந்து
நீண்டதொரு சிலைஉணையு மேந்தி—குயிலே
ஏங்கியெந்தன் வார்த்தைகேட்டு பின்சொன்னதம் பியையுள்ள
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

45

சந்நியாசி வேடங்கொண்டு தென்னிலங்கை தன்னுடைய
செல்வமும் பலபெருங் கிளையும்—குயிலே
மின்னுச மாகவொரு காசாயந் துணையுடுத்து
பெருத்ததண்டுங் கமண்டலமு மேந்தி—குயிலே
சந்நியாசி வேடங்கொண்டு தசக்கரீவன் தலைக்காட்டி
தன்தேரி லெனைஏற்றிக் கொண்டு—குயிலே
மின்னுசை பூண்டதோர் வினையறுக்குந் தலையறுக்கும்
வீரரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

46

இத்திருவை கொண்டுபோ கிறவன் யாரடா
இப்பொழுதும் துணைப்பொருள் சேனை—குயிலே
சித்தபூடன் தாக்கியே சடாயுவும் ராணனும்
திடுக்கிடவே தேர்சித றடித்து—குயிலே
அத்திறமு ரைத்தபின் சட்டையற வெட்டினான்
அல்டமிது கற்பனைய ரக்கன்—குயிலே
கொற்றமுடி பத்தையும் அறுத்துவிட வேயெங்கள்
சொற்றவ னிராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

47

வையப்பாவை யழகாக வளர்ந்தநக ரதுகாட்டி
வச்சிரமணி மண்டபங் காட்டி—குயிலே
உட்பரிகை மேலிருந்து செப்புமதி லதுகாட்டி
உய்யாச னப்பதிவு காட்டி—குயிலே

சப்பரமஞ் சத்திலவன் ஏற்றினனை யழைத்தளவில்
சம்மதித்தி டாதிருந் தென்னை—குயிலே
இப்பெரிய வசோகவனத்தில் முடிச்சிறையில் வைத்த
விராவணன் இறந்திடவேக் கூவாய்—குயிலே

48

காயுண்டு கழுதுண்டு சனியுண்டு மிருகமுண்டு
கண்டதொரு பர்ணசாலை சுளுண்டு—குயிலே
நீயுண்டு என்றெண்ணி உண்ணுகான் மிகநம்பி
நெடுந்தூரம் மான் பிறகே நடந்தேன்—குயிலே
பேயேநீ தம்பிநீ திருவையிட்டு வருவரோ
பிடித்தவளை எடுத்தாக்கஞ் சொன்னான்—குயிலே
வாயுண்டோ நமுகென்று தொந்ததம் பிடியுள்ள
வாராம னிங்குரக் கூவாய்—குயிலே

49

இந்திரர்பெ ருஞ்சூர் எதிர்ந்திடவே விசைந்தருளும்
என்தமைய னென்சேதி கேளாய்—குயிலே
செந்திருவை ந்ன்தேவி சென்னவார்த் தைதன்னை
செவிகொண்டு கேட்க முடியாது—குயிலே
பொங்கிடு மெங்கியை என்னுடைய பெஞ்சம்
புகுந்தெரிந்த தீப்போலே யானேன்—குயிலே
வந்தவகை இதுவென்று நொந்ததம் பிடியுள்ள
மன்னவனி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

50

தேனந்த மொழிகைகேயி உரைசேட்டு நம்மையவர்
தெண்டகா ரணியவனஞ் சேர்ந்து—குயிலே
மானந்த மொழிச்சீதை மான்வந் ததுகண்டு
மருள்கொண்டு சொல்லும்வார்த் தைகேட்டு—குயிலே
நான்வந்தே னித்தூரம் நன்குலத்தி லுள்ளதோர்
நாரியர்கள் வார்த்தைதனைக் கேட்டு—குயிலே
ஏன்வந்தா யிலட்சுமணு யென்றுமிக வேயமுத
சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

51

கொன்றளவில் மாணையும் கொடியசிலை யாலேந்தி
கொழுந்தியுட னேனடுத்துக் கொண்டு—குயிலே
கன்றிழந்த பசுப்போலே கதறிமிகப் பதறியே
கன்னல்மென் மொழிச்சீதை தன்னை—குயிலே

இன்றுமுத லாகவுன்னை ஏன்பிரிந் தேனே
இவ்வகையோ தெய்வமே யென்று—குயிலே
சென்றனுதி பர்ணசாலை எங்குந் தேடு மெங்கள்
சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

52

மழையணைய குழலாளை மதியணைய நுதலாளை
மலைகளெனும் முலைகளுடை யாளை—குயிலே
இடைசறிய உடையாளை இனியவடி வுடையாளை
இமையவர்தம் மமுர்தமொழி யாளை—குயிலே
கழையணைய தோள்படைத்த கஞ்சமல வஞ்சியைக்
கனகமெனும் சானகியை இங்கே—குயிலே
உழையினங்காள் கண்டிரோ சானகியை யென்றுருகும்
உலகநா யகன்வரக் கூவாய்—குயிலே

53

காதுதனி லிடர்விழியும் மோகமது ரூபமும்
காரிகையே வெகுசிறு குழலே—குயிலே
பேதையைஎண் ணுதளவில் பெண்ணமுதை இன்பமுடன்
பெரும்புயத்து விரும்புவளர் கருப்பை—குயிலே
ஓதினமே தாராவே உம்மையது அடையாளம்
உங்கள்நடை ஒப்பவர்க ளிங்கே—குயிலே
சீதையைநீர் கண்டிரோ சானகியை என்றுருகும்
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

54

புயலெனுங் குழலாளைப் பொருந்திப் பிரிந்திருக்க
போகாத மாக்காதல் பூண்டேன்—குயிலே
துயலேது செய்யாது சோரக்கர முடனாகம்
தும்பியுண்ட கனிப்போலே ஒம்பி—குயிலே
துயலேது மறியாமல் திரியுமெனக் குண்மைசொல்லும்
சேயிழையே உன்னுடைய சாயல்—குயிலே
மயிலேநீர் கண்டிரோ சானகியை என்றுருகும்
சானகி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

55

சிங்கமொத்த திரள்படைத்த செங்கதிர் குலதீபன்
சிந்தைமிக வேயுருகி நொந்து—குயிலே
இங்கிதத்தை அறியாம லின்பமுள்ள தம்பியுடன்
என்பொருட்டில் நானுரைத்த வார்த்தை—குயிலே

வங்கமத்த கடல்குழும் மண்ணுலகும் அங்காரி
வெண்களை யிலின்று குயிலே
சம்கரிப்பே நின்தனுவைத் தாவென்று சொற்பணித்த
நாராய ணன்வரக் கூவாய்—குயிலே

56

வேதமும் பதினாறு லோகமும் சுரதாரும்
ஓதமும் வேதமுனி வோரும்—குயிலே
ஏதுமொன் றறியாத தேவரீர் கோபமுனி
இக்கணக்கில் பொறுத்தருளு மென்று—குயிலே
காதுவெண் கண்ணகொண்டு கடுகியே விடுவரோ
கன்னாவில் பொறுத்தருளு மென்று—குயிலே
பாதபங் கயமிரண்டும் பணிந்ததம் பியையுள்ள
பானுகுல ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

57

அண்டத்தை யுண்டவன் தேவியை விடானாகில்
அங்கத்தை யோங்குமொரு சிதறி—குயிலே
கண்டத்தி னால்வெட்டித் துணித்திடுவே னென்ன
கனதுட்ட ராவணனை வெட்டி—குயிலே
சண்டபிற சண்டகிரி வடகிரிவி முந்ததுபோல்
தம்பக்க சத்தே இழந்தான்—குயிலே
கண்டத்தி னலுயிர்த் துணிக்கும்ச டாயுவை
கண்டரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

58

பக்கமகிழ்ந் தேயவன் பக்கலுற வேவந்து
பத்தியொடு பட்சமுக மொற்றி—குயிலே
மைக்கனக மேருகுழல் மடக்கொடித னக்காக
மட்டறவே வேறுநினை யேலென்று—குயிலே
அக்கனக மேருகிரி யொக்கும் சடாயுவை
அவன்கமலத் திருக்கையி லடக்கி—குயிலே
துக்கமது விடுவித்த சொர்க்கமவனுக் கேயளித்த
சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

59

சிவந்ததொரு கண்களும் நீண்டதொரு கைகளும்
பெருவயிற்றில் பிறந்தசீர் முகமும்—குயிலே
கபந்தனெதி ரேவந்து கடுகியே பொருதந்த
ஷுணத்திலொரு கணியில்விழ வெட்டி—குயிலே

தவந்தன்னில் மிதந்துள்ளர் கவரியுட னேதனிச்
 சென்றுமது சொர்க்க மளித்து—குயிலே
 தவந்தன்னி லேபிறந்த கபத்தனையெல் லாமறுத்த
 சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

60

அப்புறத் தூணியும் சிறுசிலையும் மரவரியும்
 அடவிதன்னில் முனிவர்போல் சடையு—குயிலே
 கம்பமொரு கொண்ட வென்னரனை யோனுமுயர்
 கொண்டலறும் போல்வருகை கண்டு—குயிலே
 உட்பர்போற் றும்பெரிய கதிரவனு முடனின்ற
 உலகறிப ரூபமாய் நின்று—குயிலே
 பம்பையாற் றங்கரையில் தம்பியுட னேசென்ற
 பானுதல ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

61

வந்தவர்க ளாரடா விசுர்பலவர் தேவரோ
 வாலியுடை வஞ்சனைகள் தானே—குயிலே
 எந்தவகை யோவென்று மந்திரியுந் தாமுமாய்
 ஏறியே குன்றின்மீது பார்த்து—குயிலே
 சிந்தைதனி லெந்தனிடம் சந்தேகந் தெளிந்துநீ
 சென்றறிய வேண்டுமினி யென்று—குயிலே
 அந்தஅநு மனைஇரவி மைந்தன்வர விடக்கண்ட
 அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

62

தோத்தியனுங் கதிரோனை இறையென்று நாடியந்த
 அதிதூரம் பாய்ந்ததொரு தீரன்—குயிலே
 வேத்துமுக மாகியவன் ஆகமுங் குஞ்சியும்
 மேவிவிட்ட முன்னாலும் வாலும்—குயிலே
 சாத்திரவி யாக்கிரமும் சாத்திரமு முயிர்கொள்ள
 பிரமசாரி ரூபமது தோன்றி—குயிலே
 காற்றின்மக னனுமனிடம் காதிவிட்ட குண்டலத்தை
 கண்டரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

63

துங்கமுகில் வாணரோ மங்கையுமை பாகரோ
 சுரர்பணிய வாழும்நீ ராரோ—குயிலே
 எங்கிலுமெ முந்தருளும் நீர்உங்கள் பேர்சொல்லு
 மென்றுநின்று கொண்டுஅனு மாருக்கேட்க—குயிலே

பொங்குகடல் புடைகுழ் அயோத்திநக ராதிபன்
பூபால தங்கன்குல தீபன்—குயிலே
செங்கனகத் திண்புயன் தசரதகு மாரணென
இராமலெட்சு மணர்வரக் கூவாய்—குயிலே

84

என்னும முங்கேளும் என்னையும்வாயு புத்திரனென்பார்
என்பேரை யும்அனுமா ரென்பார்—குயிலே
மன்னனான சுக்வன் உங்களை அறி வேனென்று
வாவென்று சொல்லிவர விட்டான்—குயிலே
பொன்னான மேனியன் வாடாம லேயேநான்
சகந்தனிலெ முந்தருளு மென்று—குயிலே
அன்னுழி கையில அனு மான்தோள்மீதி லேறிவரும்
அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

85

எம்பிரா னுரையுமனு மான்கொண்டு வருமளவில்
எதிர்கொண்டு நின்றுசுக் ரீவன்—குயிலே
வெம்பியே நீரிங்கு வந்தகரு மந்தன்னை
விளம்பியருளி னாரென்று கேட்டு—குயிலே
தும்பிசேர் குழலாளைத் தேவியைத் தேடிநாம்
இத்தூரம் வந்தோமே என்று—குயிலே
தம்பிதா னுடையவன் அயோத்திநக ராதிபன்
தார்வேந்த னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

86

வக்கிரங்க ளேசெய்யும் துரத்திவிடு மென்தமையன்
வாலிதன்னை வதைக்கவல்லீ ரானால்—குயிலே
அக்கிரம மேபண்ணும் அரணுனை அரியாணை
அக்கினியை யொக்குமா மாகில்—குயிலே
சக்கரங்க ளாலன்று கொண்டுபோ னவனுடைய
தலைகள்பத்தும் தாக்கிடவே நின்றான்—குயிலே
சுக்கிரீவ மகராசன் சித்தமுடன் சொற்கேட்கும்
சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

87

மின்னினமாய் விளங்கும் கதிரோதன் மன்னர்
வீரியற் கதிபசுக் கிரீவன்—குயிலே
தன்னுடைய தமயனா ல் நொந்தவிதங் கள்தன்னை
சாத்தினது கண்டவனைத் தேற்றி—குயிலே

உன்னுடைய மனமகிழ வாலியைக் கொன்றுளும்
 உனக்குமுடி சூட்டுவே னென்றானும்—குயிலே
 என்னுடைய ஞாயகன் அயோத்திநக ராதிபன்
 இராமசந் திரன்வரக் கூவாய்—குயிலே

68

சந்தேக மறக்கேளும் எதிர்நின்று பொருமன்னர்
 தங்கள் பலஞ் சம்பாதி யென்று—குயிலே
 எந்தமைய னைப்போலே துந்துமிய திக்காயம்
 எடுக்கவல்லீ ராமாகி வின்று—குயிலே
 வந்தவனை உரத்துடனே செயித்திடவல் லீரென்று
 வல்லுயிர் சுக்கீரவன் சொல்ல—குயிலே
 விர்தையுத்த பாதத்தால் பத்துயோ சனைதாரம்
 விர்திஎறி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

69

தசரதகு மாரனே ரெகுபதியே சரணமென்று
 இன்னுமொரு சோதனையுண் டென்று—குயிலே
 நீடுமா வாலியைர் தோள்வலிவு கேளுமிந்த
 நிறைமரத்தி லொருமரத்தை யெய்வான்—குயிலே
 ஊடுருவ வல்லனென்று கேட்டளவில் வில்லெடுத்து
 உடனம்பால் மரமேழு மெய்தார்—குயிலே
 சடைமுடிமேல் கிரிநாட மிகவாளி தொட்ட
 சீராம ராமன் வரக்கூவாய்—குயிலே

70

அந்தரத்தில் கொண்டுசெல்லும் அவ்வளவில் ராவணனும்
 அடுத்தபணி போட்டதுகண் டெடுத்து—குயிலே
 சுந்தரத்தில் மிக்கதொரு சோதியே பாரென்று
 சுக்கிரீவ மகராசன் கொடுக்க—குயிலே
 மந்தரத்தில் நிகரான தனத்திலணி பணியென்று
 வஞ்சமத்த நெஞ்சமது வாங்குங்—குயிலே
 செந்திருவைக் கண்டதுபோல் சிந்தைமகிழ்ந் தேயிருந்த
 சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

71

உனக்கினிய தினைமாவும் மதுரமிஞ் சியதேனும்
 ஓருநாளும் மறவாமல் தருவேன்—குயிலே
 மனக்கவலை யுஞ்சிரிப்பும் நீங்காம லேளந்தன்
 மழைக்குறு மயில்போலே மெலிந்தேன்—குயிலே

எனக்கும்நீ டியவாலி தனக்கும்வா ளரக்கனுக்கும்
இடைக்கண்கள் மேன்மேலும் துடிக்க—குயிலே
கனக்கஉற வாகியந்த இரவிமைந்தன் தனைச்சேர்ந்த
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

72

இனையாம லுந்தமையனைப் பூசலுக் கணுகியவர்
இன்றுநீ அழையென்று சொல்லி—குயிலே
திடமாக வேசென்று சுக்கிரீவ மகராசன்
சினத்தொரு மனத்தோடே அழைத்து—குயிலே
படையான அளவிலே ஏகவுரு வாகியந்தப்
பகையான வாலிதன்னைக் கொல்ல—குயிலே
அடையாள மோர்சற்று மறியாம லேனின்ற
அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

73

மாற்றவர்க ளாகியவ ரிருவரும் பொருதந்த
வாலியின் கையினால் இளைத்து—குயிலே
தோற்றுடன் வந்தும்மை நம்பினே னென்றுசொல்லி
சுக்கிரீவ மகராசன் சொல்ல—குயிலே
வேற்றுமுக மாகியவன் நின்றலறக் காணென்று
மிக்கபுணர் கோடியை மேவி—குயிலே
சுற்றமெனும் வாலியைக் கொல்லவே சொல்லென்ற
கொற்றவ னிராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

74

தலையுமுட லுஞ்சிதறி வாலியுந் தம்பியும்
சத்திமுழு துங்கொண்டு கொட்டி—குயிலே
அலையுமிலை யும்போல மலையுமிலை யும்போல
மலையுமிடை யும்போல வந்துநின்று—குயிலே
மலையுமவிடை யும்போல வந்தாடு தாக்கிமிக
மண்டிப் பொரும்பூசல் கொண்டுநின்று—குயிலே
மலையுமிலை யுஞ்சிதறி மரத்திலிறம் வீசச்சேர்த்த
மன்னவனி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

75

மேருவில் பெரியவன் தீரரில் புவிபுகழ்
வீரரில் பெரியதொரு தீரன்—குயிலே
வாரியைக் கடையுமிரு மார்புபொற் புயமுடைய
வாலியைக் கொல்லவென்று சொல்லி—குயிலே

தாரையைப் புணருமணி மாற்பில்குறை ஈறைகொள்
தாருவிலத் தருகொளித்து நின்று—குயிலே
நீரகைத் துருகுமுனை வானிதொட் டிடவல்ல
ராமலட்சு மணர்வரக் கூவாய்—குயிலே

76

கவரான கணைவந்து பட்டவுட னேநெஞ்சம்
கன்னி (றி) யவன் மெத்தவே நொந்து—குயிலே
அபராத மில்லாதி ருந்திடவே நீர்முந்தி
அனியாய மாயென்னையெய்ய லாமோ—குயிலே
1உவராழி உலகுதன்னில் ஒளிந்துநின் றேயெய்யும்
உங்கன்குல முறைமையோ வென்றான்—குயிலே
புவியரசு புகழ்வாலி மிகநொந்து சொற்கேட்கும்
புயல்மேனி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

77

குதுக்கு டன்படுவரோ துரரான வர்கள் தான்
சுக்கிரீவன் வார்த்தைதனைக் கேட்டு—குயிலே
ஏதுக்கு எனை (ய)வன் யெய்தாயி ராவணனை
நானேபி டித்துவா ரேனோ—குயிலே
வாதுக்கி டந்தவன் வாலிலேகட் டுண்டிருந்ததுங்
சுகமீது சொல்லக் கேட்டில்லையோ—குயிலே
பேதைக்கு னாடியவன் மணிமாப்பு தனிலெய்த
பெருமாளி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

78

மன்னவர்க் கினிதாகி உன்னருகி லேசேர்ந்து
வாழென்று திருவாய் மலர்ந்து—குயிலே
சொன்னமொழி தவறாத தசரதகு மாரனும்
சுக்கிரீவ னுக்குமுடி சூட்டி—குயிலே
மின்னுமொழி காலமொரு னாலுமாத மும்மந்த
வெற்படவியி லேசென்று மேவி—குயிலே
என்மறந் தேன்மயல் உத்தே பிறந்த
சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

79

ஆகமெங் குங்கருதி அம்புவில் லையுமேந்தி
அன்புவி தனைக்காண வெம்பி—குயிலே
ஆகமெங் கும்பரவி தேரிடமும் வாராமல்
வாய்த்தகடல் கரைமீது சேர்ந்து—குயிலே

மேகவனத் தேயுருகு மென்போல வேசென்று
முழங்கியே தண்ணீர்க்குச் சேர்ந்து—குயிலே
மேகமெங்குந் தளருந்தம்பி பாரா யென்ற
தம்பிரான் ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

80

காரணைய குழல்சரிய விழிசுழல மலையணைய
களபமுலை புளகமது வென்ன—குயிலே
தேனிருந் தீழமது பருகிஇட இளகமது
தேவ அனு ராகமது மேவி—குயிலே
வானில்மட மாதர்மணி முத்துவட மற்றுவிழ
வதுபோல வன்னங்கு மிதமாய்—குயிலே
சோனைமழை பெய்யுமது தம்பிபா ராயென்ற
தம்பிரான் ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

81

எண்டிசையு மேபாரும் மேத்துபுகழ் வாய்த்தனை
இன்பமுள்ள தம்பிதுணை யாக—குயிலே
கண்டவன மெங்கும் நாடகசாலை போலவே
கத்துமத வளைதாளை தான்மொத்த—குயிலே
குண்டலம் முழங்கியிட பாக்கியமு தாகவே
கோலமா மதுகொண்டு சொல்ல—குயிலே
வண்டினங்கள் பாடுமயி லாடுமது பாரென்ற
வேதகிரி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

82

உற்பலாசி சீதைதன்னை ஊடுமின் னாடியே
ஒடிவரும் வாடையது பாராய்—குயிலே
சற்றும் பணித்துக்கும் விளக்கேத்து மதுபோலவே
தாக்குடனே தூக்கமது பாராய்—குயிலே
வெற்பருகை இந்திரன் வஜ்ரங்கொண் டுடநடந்த
விண்ணின்மே லெண்ணப்பஞ் சுட்டது போல்—குயிலே
மெப்புலங்கள் தவமுமது தம்பிபா ராயென்ற
தம்பிரான் ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

83

கரியமுயர் பேரியும் வேந்தர்தெருவில் நீவினையாட
சிறக்கவொரு சிலகாலம் பிறந்து—குயிலே
பரியதுவரை யுள்ளது பளபள்வென மின்னவே
பற்றிவெயி லெரிக்குமது பாராய்—குயிலே

கரியமுகி லினமெங்கும் வெளிரிட்டது பார்தம்பி
கலங்கிவரு மவரெல்லாம் துலங்க—குயிலே
பெரியவர்கள் மனதுபோல் பெருகுமது பார்தம்பி
பெருமானி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

84

அனைத்துலக மாகவே மருவி இரவிமைந்தன்
ஆணினமவ னுக்குண ணினமாக—குயிலே
இணக்கமறி யாதஇளங் கோடியு டுக்குமுலை
குலபுருஷன் தோன்றுமது போல—குயிலே
பனைக்குமுயிர் மரங்களெல்லாம் பறித்துவரு மதுதெளிந்து
பற்றவே மெல்ல மெல்ல வற்றி—குயிலே
மணற்குன்று தோற்றுமது தம்பிபா ராயென்ற
தம்பிரான் ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

85

என்னன்பு தம்பியவன் நம்மைமதி யாதகுணம்
என்னன்பு மகிமையறி யானே—குயிலே
இன்னம்பொ றுக்குமது வாலியவன் போனவழி
அறியானே வென்று சொல்லிச் சொன்னார்—குயிலே
சுவர்ணம் ¹படுத்துமவர் மாளுகின்ற ரென்றுசொல்லி
நம்முடைய சுக்கிரீவன் தொடர்ந்து—குயிலே
என்னன்பு குன்றமல் இருக்கின்ற ரென்றுசொன்ன
ரெகுநாத னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

86

மின்னுரு மிரவிமகன் வாசலிற் சென்றபின்
மறந்திடவே சேதினா னறிந்து—குயிலே
விண்ணளவே போய்வந்து வாலியைக் கொன்றபின்
வெண்சரங் கண்டுமிக நொந்து—குயிலே
எண்ணாம லெங்களை இருந்தகா ரனிகந்தனை
ஏதென்று கோபமது தாக்கி—குயிலே
பன்னாக வேநின்று சொன்னதம் பியையுள்ள
சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

87

மேருகிரி யும்பெரிய மால்வரைக ளுங்கடலும்
மேதினியு மெங்கெங்குங் குன்ற—குயிலே
நாரியுந் தம்பியும் அனுமானும் யிரவிபோல்
நாரியும் அனுதினமுங் கூடி—குயிலே

காரியங்கள் கருதாமல் மதிமயங்கி மறந்தளவில்
கதித்ததொரு சிலைதனையு மேந்தி—குயிலே
வீரியந் தவறாமல் தம்பிதனை வரவிட்டு
வெகுண்டுமுன் கோபமது தாக்கி—குயிலே
சூரியன் தன்மகனைக் காண்பித்துக் கொண்டருளும்
கோதண்ட ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

88

(இப்பாடலில் ஒரு அடி அதிகமாக உள்ளது)

கோலமுற்ற மலர்ப்பாத மதனைப்பணிந் துதான்செய்த
குற்றங்கள் பொறுத்தருளு மென்று—குயிலே
வேலையொத்த முழங்கும்வரை வீரர்தமை அழையென்று
மேதினியும் பாதாளம் தானும்—குயிலே
மாலைபொத்த குழலானை மாதாவைத் தேடியொரு
மாதருட னேவாரு மென்று—குயிலே
நாலுதிக்கு மேவிவிட்ட நல்வீரர் தம்மையுள்ள
நாராய ணன்வரவே கூவாய்—குயிலே

89

அனுமார்த வமுனியும் அங்கதனும் சாம்பவனும்
அங்கதகு மாரனையு மழைத்து—குயிலே
மருவாத வாளரக்கன் தேவியைக் கொண்டுபோய
வண்டார்கு ழலானைத் தேடி—குயிலே
ஒருநாளு முந்தன்னை மறப்பதில்லை யென்றுசொல்லி
முன்புள்ள அத்தனையுஞ் சொல்லி—குயிலே
திருவாழி மோதிரமும் அடையாளங் கொடுத்தருளும்
புயல்மேனி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

90

சாம்பவனும் அனுமாரும் அங்கதகு மாரனும்
கதிராரும் பலகோடி பேரும்—குயிலே
சோம்பியெங்கு மடங்காமல் ஓடியெங்குந் தேடிவந்து
சேர்ந்ததழல் சானகியை இங்கே—குயிலே
பூம்பாவை இந்திரன் மகேந்திரன்பொ றுப்பேறிப்
பார்த்துமிச தண்ணீர்க்குச் சோர்ந்து—குயிலே
1 சேலையவர் தவறிதென் திசையிலே விட்ட
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

91

குகைபுகுந்து தண்ணீரைக் குடித்துபின் னடியோரும்
 கூடிவழி யறியாமல் தேடி—குயிலே
 மிகமலந்து பித்தளவி லாரணங்கு வழிகாட்ட
 மீண்டுமந்தத் தலத்தையவர் தாண்ட—குயிலே
 மிகமெலிந்து சங்கரிப்பன் நம்மையவ னிப்பொழுது
 மொய்குழலைக் காணாமல் போனான்—குயிலே
 பகைமுடித்து உயிர்விடுவோ மென்றவீ ரரையுள்ள
 பாணுகுல ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

92

செம்பொன்மணி மதிலிலங்கை உப்பரிகை துழவே
 சிங்காரச் சோலைதனி லுள்ளே—குயிலே
 அம்பர்மிகு மிருகண்ணீர் பெருகவே சிந்தை தன்னில்
 அருந்ததிபோ விருந்தவனைக் காட்டி—குயிலே
 வெம்பான மிரவியுடன் தாற்கியிற் குள்ளதுவும்
 வேந்தர்தவம் விழுந்ததுயில் மாணே—குயிலே
 சம்பாதி தனைக்கேட்ட வீரர்தனை யேயுள்ள
 ரெகுநாத னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

93

ஒன்னாக நீளுமினி உதவியினை லங்கையூர்
 ஒருநாறு யோசனையுண் டென்று—குயிலே
 மின்னாறு மிப்பெரிய சம்பாதி சொல்லிடவே
 நினைவோடு எல்லோருங் கேட்டு—குயிலே
 கன்னாவி வீரவிமகன் அலைகடல்க டந்துநின்று
 கடுகியவர் வல்லா ரென்று—குயிலே
 நினைந்த வந்தரிக்கும் வீரஅனு மனையுள்ள
 நீதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

94

மின்னுயிர் இரவியைக்கண்டு இறையென்று நாடினான்
 விண்ணின்மகன் எண்ணாமல் பாய்ந்தான்—குயிலே
 உன்னையென்று யென்னையவன் பெற்றவுட னேயன்று
 நீசெய்ய ஆர்செய்வா ரென்று—குயிலே
 அன்னையவன் வரநித்தம் வீரஅனு மனைஅழைத்து
 மாரீசன் பெரியசாம் பவனும்—குயிலே
 சுவர்ணமலை போலவும் ஓங்குஅனு மனையுள்ள
 சோதிரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

95

மருப்புடைய களிற்றினமும் வாலிபுட புலியினமும்
 அடங்கலெனு முகஞ்சிதறி நடுங்க—குயிலே
 பொறுப்புமணி குடல்பிடுங்கிப் புறப்பட்டதுபோல
 முழஞ்சிலம்பும் காவலெல்லாம் நடுங்க—குயிலே
 விருப்பமுட னனைவோரும் துரத்திடவே பொறுத்ததொரு
 வீறுமணி வீறுமலை யேறி—குயிலே
 நெருப்பிழவே மிகுத்ததொரு வீரஅனு பனையுள்ள
 வீரரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

96

சாகாத வரமென்று பெற்றஉல கன்பெரிய
 சாகாத மென்மனத்தி லெண்ணி—குயிலே
 ஆகாசம் புவியுபுர ரடியினு லென்று
 அளந்தவன் போலே வளர்ந்து—குயிலே
 நாகாச னங்கொண்ட வேகமது வேகொண்டு
 நடுக்கமற வேகட லைக் கடந்து—குயிலே
 ஆகாச மார்க்கத்தில் கிளம்புமனு பனையுள்ள
 அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

97

உடல்சுருக்கி யவள்வயிற்றில் இடம்புகுந்து மிகச்சீறி
 மோதிரமொத்த முதுகுதனைப் பீறி—குயிலே
 குடல்பிடுங்கி நெடுங்கடல்போல் வெம்பிபே விசுப்பியில்
 விசைகொண்டு உலகமண்டி மெச்ச—குயிலே
 கடல்கடந்து இலங்கைகண்ட வீர அனு பனையுள்ள
 1காள்முகில் வண்ணன்வரக் கூவாய்—குயிலே

98

(இப்பாடலில் ஒரு அடி குறைவாக உள்ளது)

அத்தமொடு முத்தியைய ளித்திடும் ரக்கனவன்
 அத்தமன மேயான பின்பு—குயிலே
 சித்திரமணி வாசலுயிர் காவற்கா ரைக்கண்டு
 தென்னிலங்கை தேவியுங் கண்டு—குயிலே
 கயிற்றை முறுக்கியவ னைப்பொருது குத்தியந்த
 கயக்குளென் கரியதும் புக்கு—குயிலே
 புத்தியுட னோடிமெங்குந் தேடும்அனு பனையுள்ள
 பூபால ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

99

கங்குலெனு மங்கையவர் அங்கையது தம்பிவளர்
 சந்துகமெ னுப்படியுங் கடந்து—குயிலே
 பங்கையவி ருப்புமடல் வர்ணாசு வரணமே
 பாற்கடலில் திரண்டவடி வென்று—குயிலே
 சங்கமென வெள்ளிமலை தானென்று எதிரான
 தத்தியென வந்துகுண திசையில்—குயிலே
 திங்களென மதிகண்டு கிளப்புமனு மனையுள்ள
 சிங்கார ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

100

விரைகமல மலர்த்திருவை மிதிலைமலை தனைக்கண்டு
 விருப்பமுடன் தொழவேண்டு மென்று—குயிலே
 திரைகடலை அழகாக்குங் கோட்டைதனி லுள்ளே
 தெருக்களெங்கும் தேடியுடல் சுருக்கி—குயிலே
 சரக்கறையு மங்கணமு மாடமொடு கூடமு
 பலைக்கமனை யுந்தேடிச் சலித்தேன்—குயிலே
 அரக்கர்மனை யுப்புந்நது தேடுவனு மனையுள்ள
 அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

101

செங்கனக மேருகிரி ராசனது வீதியில்
 திண்ணைகளு மெங்குமோடித் தேடி—குயிலே
 துங்கமணி தங்குதலை வாசலுந் தாண்டியே
 தொடர்ந்துபல கட்டுகளுங் கடந்து—குயிலே
 மங்கையர்க ளய்யாயி ரம்பேரையும் பார்த்துவாழ்த்த
 மதிலரண் மனையுங் கடந்து—குயிலே
 வெங்கண் அரக்கனையும் கண்டஅனு மனையுள்ள
 வேதகிரி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

102

தாதுமல ரணியுட்கும் அரக்கனுமண் டோதரியும்
 சயனமது செய்யுமது கண்டு—குயிலே
 மாதையிவ னோபுணரும் அபராத னானுயிரை
 வாங்குமென் கோபம் நீங்கி—குயிலே
 வேதகிரி தவறினும் நீதிதவ ருளென்று
 விரித்தகுழல் சரிந்திட யின்று—குயிலே
 சீதையிவ ளல்லவென்று தெளிஅனு மனையுள்ள
 சிங்கார ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

103

இலங்கைமுழு துந்தேடி எந்தன்பி ராட்டிதன்னை
 எங்கேநான் காண்பேனென் றெண்ணி—குயிலே
 கலங்கியிட சம்பாதி சொன்னமொழி தனைநினைந்து
 காரரக்கன் அரண்மனையுங் கடந்து—குயிலே
 மலங்குஞ் நீலமலர் புன்னைசிலம்பு தெங்கு(ம்)
 பாதிரி யிளமாதுளை அசோகம்—குயிலே
 துலங்கினிய பூங்காவில் புதுந்தஅனு மனையுள்ள
 துங்கமுகில் வண்ணன்வரக் கூவாய்—குயிலே

104

வண்டேறு மலர்வாழி கொண்டேசி லம்நெய்ய
 வளர்ந்தமலை யன்மேனி தளிர்ந்து—குயிலே
 திண்டோள்கள் இருபதிலும் அணிகல்பல கலகலென
 சிறந்தமணி முடிகள்வெயி லெறிப்ப—குயிலே
 திண்டோள்கள் அண்டைகளில் வண்டோத ரியுமினிய
 தைய்யலரும் சூழ்வ ரென்று—குயிலே
 அண்டத்துக் காரியத்தை நினை அனு மனையுள்ள
 அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

105

கிட்டஇனி வாவென்று அழைத்தளவி லவன்வார்த்தை
 கேளாதி ருந்தவனை மீள—குயிலே
 வெட்டிவிடு வேதினென்று பட்டயமெ டுத்தளவில்
 வேண்டாமென் றுதிருச்சடை விலக்க—குயிலே
 துட்டமுடன் மடக்கியோர் எங்களுக்கு மங்கையரை
 இறைசேர்த்து விடுமென்று சொல்ல—குயிலே
 துட்டனவே சோதியே அரக்கனை வதக்கிய
 துங்கமுகில் வண்ணன்வரக் கூவாய்—குயிலே

106

மட்டற வேளையும் புலிபோலே ராட்சசிகள்
 வனந்தன்னில் மான்போல் வளர்ந்து—குயிலே
 உளற்றுகிற வாலியைர் விட்டுவிட நினைத்தளவில்
 உகமையுடன் திருச்சடைவந் தேத்தி—குயிலே
 ஆள்வரவே நொந்தவர்க்கு அனுமான வர்வந்து
 அன்னமே அஞ்சாதே யென்று—குயிலே
 கிளையுத்த கள்ளர்போல் கேட்குமனு மனையுள்ள
 கிருபையாள ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

107

மறத்திலிருந் தனுமானும் கதைசொல்லவே

வாளர்க்கன் மாயமிது வென்று—குயிலே

தூரத்திவிடு வாரிலையோ வென்றளவி லனுமானும்

குதித்திறங்கி அடியிணைகள் தொழுது—குயிலே

கரத்திலணி திருவாழி திறங்கொடுத்த தளவில்

கண்களிலு மங்கையொத்திக் கொண்டாள்—குயிலே

1 தரத்துடனே அடையாளம் கொடுத்த அனு மனையுள்ள

கிருபையாள் ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

108

இந்தவகை வேலைதன்னை நூறுயோ சனைகடந்து

நீவந்த வகைசொல்லக் கேட்க—குயிலே

முந்தவே பூமியை அளந்தமா யனைப்போல

மூர்த்தியொரு வடிவொடு வேந்தனைக்கண்டு—குயிலே

2 சிந்தைதனி எந்தனுட ருபமது காட்டியே

சிறுகுரங்கு என்றுரைத் திடவே—குயிலே

அன்னமே உர்முடைய திருமுகத்து நெற்றியில்

அழகுபிறை எழுதினே னென்று—குயிலே

சொன்னமொழி திருவாழி மோதிரங் கொடுத்தளவில்

தூதுபோய் வாருமென்று சொன்னார்—குயிலே

என்னையே ஏவின ரென்னுமனு மனையுள்ள

எங்கள்ரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

109

(இப்பாடலில் இரண்டு அடிகள் அதிகமாக உள்ளன.

பாடல் முன் பின்பாக இருப்பதோடு சொற்கள் சிதறுண்டுள்ளன)

மிரவி 3 தன் அனுப்பிய திருவாழி மோதிரங்கண்டு

மாதமொன்றில் வாராத போது—குயிலே

4 மரவியின முங்கோடி அரக்கர்தலை நறுக்களவும்

உயிர்மட்டும் விடுவதில்லை யென்றுள்—குயிலே

ஆவிதன்னை விடுவேனென்று அனுமான் தன் னிடம்சொல்லி

அணியொன்றை அடையாளங் கொடுத்து—குயிலே

தேவிதனை மறந்திருக்க நீதியோ உமக்கென்ற

தசரத ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

110

1. திடத்துடனே என்றுள்ளது

2. சீதை தனி லெந்தனிட என்றுள்ளது

3. தன் மனுகியே என்றுள்ளது

4. மாலவியின என்றுள்ளது

கொங்காரு கோங்கமும் செண்பகமும் புன்னையும்
கொங்குமுதல் இனமெல்லாம் விரும்ப—குயிலே
வங்கார ரெகுபதி இத்திரற்கு வாவென்று
வாண்கொண்டு தேன்கொண்டு வளரும்—குயிலே
சிங்காரச் சோலைதன்னை மறந்திடவே மாலெங்கும்
திடத்துடனே பிடுங்கியெங்கு மடித்து—குயிலே
சங்காரம் பண்ணிவினை யாடுமனு மனையுள்ள
சிங்கார ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

111

மன்னினெங்கும் பெரும்பாடி அரசரீடக் கிளைவாழ்க்
கண்டுமுத லானவடிவு கொண்டு—குயிலே
தென்னிலங்கை தானனுமன் சொன்னமட்டு மேகண்டு
அதுக்கான உபாயத்தை நினைத்து—குயிலே
தன்னுடைய மனமகிழ ராமகதை அத்தனையுந்
தப்பாம லெப்பொழுதும் உரைக்க—குயிலே
நன்னிசேர் தென்னிலங்கை ராமச்சந் திரற்கன்று
நன்னாலும் வாழ்வென்று கூவாய்—குயிலே

112

வரியான விளஞ்சேலை அத்தனையு முறித்திடவே
ராட்சசிகள் கண்டுபயந் திடவே—குயிலே
குறியாகப் போகின்ற வரக்கர்பதி னுயிரம்பேர்கள்
கிங்கிலியர் வந்துபொரு மளவில்—குயிலே
எறிதனிலே விழுந்து மடிவதும் எல்லோரும்
எடுத்தெடுத்துத் திட்டனவே கொன்று—குயிலே
பெரியவர்கள் மனதுபோல் கரியமுகில் வண்ணனெங்கள்
பெருமானி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

113

கெம்பிமான் வந்தளந்து கிங்கிலியர் அரக்கனையும்
விண்ணுலகு சேர்ந்தவகை கேட்டு—குயிலே
விண்ணளவே போயவன் வருமளவி லவன்வார்த்தை
கொண்டுவந்து சொல்லவேண் டும்என்று—குயிலே
கிங்கிலியர் வந்தவகை கேட்ட(வுடன்) அனுமானும்
அட்டகா சம்பண்ணி யதட்டி—குயிலே
செம்புமா வியுங்கொன்ற வீரஅனு மனையுள்ள
வீரரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

114

மிஞ்சிலா மொருமலையில் வளர்ந்தமலை யதுபோல
 வாளரக்கன் வந்துகனை பொழிய—குயிலே
 துஞ்சிமா லியைக்கொன்ற செம்புமா லிறையென்று
 தூதுபோய் சொன்னவகை கேட்டு—குயிலே
 பஞ்சசேனாதி பதிகளையும் அணைவோரை யுக்கொன்று
 பானுகுல வீரர்வந்து காண—குயிலே
 விஞ்சுதோ ரணமீதில் விளங்குஅனு மனையுள்ள
 வீரரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

115

வெம்பிமான் ¹மனந்தளந்து கிங்கிலிய ரரக்கனும்
 விண்ணுலகம் சேர்ந்தவகைக்கேட்டு—குயிலே
 கம்பமோர் கரிபுரவி நெடியதோர் கொடியரக்கன்
 வெகுவாக அரக்கனவன் வந்து—குயிலே
 அம்புமாரி யதுபோல முடுகியவன் வருமளவில்
 அட்டகா சம்பண்ணி யதட்டி—குயிலே
 செம்புமா லியுங்கொன்ற வீரஅனு மனையுள்ள
 வீரரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

116

இலட்சியமில் லாமலே அதிகார மந்திரிகளையுங்
 கைகால் வாங்கினது கேட்டு—குயிலே
 பட்சமிக வேயுள்ள தன்மகளை யேயழைத்து
 பாயும் புலிபோலே பார்த்து—குயிலே
 பட்சமத (ப்போரி)லே மலைகள் விழுந்ததுபோல்
 வாயாலே இரத்தம்விழக் குத்தி—குயிலே
 அட்சதகு மாரணையுங் கொன்றஅனு மனையுள்ள
 அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

117

அந்தரத்தில் துந்துமியு மார்பரியச்சென்று
 அட்சதகுமாரன் பட்டவகை கேட்டு—குயிலே
²வந்ததன் மகனழைத்து வல்லரக்க னுடன்சென்று
 வானரத்தைப் பிடித்துவா வென்று—குயிலே
 சிந்தைமிக வேறின்று சேவுகத்தைச் சொல்லியவன்
 வேகமுடனே கோபித்துக் கொண்டு—குயிலே
 இந்திரசித் தின்கையி லகப்பட்ட அனுமனையுள்ள
 அபிராம னிங்குவரக் கூவாய்—குயிலே

118

1. வந்தளந்து என்றுள்ளது
2. இராமாயன் தன்மகன் என்றுள்ளது.

பாசத்தை வீசியவன் இடையறுக்கி முன்சொல்ல
பாயும்புலி போலே நடக்க—குயிலே
ஆசனத்தி லாரென் னரக்கன் திடுக்கிடவே
சிம்மாச னத்தில் முழங்கி—குயிலே
ஆயவன்றன் தீரத்தைக் கண்டோர் பலர்சொல்ல
வாளெடுத்து வெட்டவே ஓங்கி—குயிலே
மாயத்தால் வாட்சுருட்டி வளருமனு மனையுள்ள
மன்னவனி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

119

யாருடைய தூதுநீ சொல்லடா வென்றுசொல்லி
அதட்டியே அரக்கனவன் கேட்க—குயிலே
பாரடா கேளடா வஞ்சலக மாதாவைக்
கொண்டுந் ததுளன்னடா வென்று—குயிலே
கேளடா தசரதகு மாரனுனைச் சினந்து
முடியறுப் பதற்கு முன்னே—குயிலே
பாரடா வென்னுண்மை என்:ற அனு மனையுள்ள
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

120

வெம்பியே மிகச்சிறுகி பூங்காவ னந்தன்னை
வேருடனே பிடுங்கியெங்கு மடித்து—குயிலே
அம்புலியை நிகரான செப்புமா லியும்வந்து
சேனாதிபதி களையும் அட்சதகுமாரனையுங் கொன்று—குயிலே
1சுவர்ணமாக வேலின்று தலையறுக்கு மனுமானைத்
தலையறுக்கக் கொண்டுபோ மென்று—குயிலே
சம்மார்க்க மணிமார்பன் விபூசணரை வரப்பணித்த
வீரரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

121

பூத்தாரை மங்கைமறை யோரை வைணவரை
வகைநடந்த சின்னபேர் தன்னை—குயிலே
தூதுவரைக் கொல்லுவரோ ஏழுலகில் அண்ணா
இதூதத் தினத்துக்கு அடுத்திராது—குயிலே
எதுசெய்வோ மென்றுராவண னுங்கேட்டளவில் இவனுடைய
வாட்சுட்டு அனுப்புவோ மென்றான்—குயிலே
இதுநல்ல காரியமென் றுராவணனும் சொற்பணிந்த
சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

122

பட்டணத்தி லுண்டான பலபுடவை கொண்டுவந்து
 பருக்கவே சுற்றிஎண்ணெய் வார்த்து—குயிலே
 கடுகியே தீக்கொழுத்திச் சிரித்துக்கொண்டு ராவணனும்
 இதுபோய் சீதைக்குக் காட்டு—குயிலே
 துள்ளிவிழுந் தனுமானும் சுட்டுவிழுப் பட்டணத்தைக்
 கொளுத்தியந்த வால்தன்னால் சுட்டு—குயிலே
 ஓட்டமுடன் சுட்டுவனை யாடுமனு மனையுள்ள
 சீராம ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

123

அரக்கியர்கள் ராட்சசிகள் குழல்சுறுள னாறவே
 அந்தரத்தில் ராவணனும் சொல்ல—குயிலே
 ஒருநூறு யோசனை வழிவந்து ஓடியெங்கும்
 ஒளியாமல் பட்டணத்தைச் சுட்டு—குயிலே
 தெருவையொரு முந்நூறு யிரமெங்கு மோடிச்சுட்டு
 சீதையைப் பணிந்துபதம் போற்றி—குயிலே
 1. அருங்கடலைக் கடந்துவந்து வென்ற அனு மனையுள்ள
 வேதகிரி ராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

124

மன்னுலகு துன்னுகுழல் சீதைகையில் மணிகொடுத்து
 வாய்புதைத்து (ஒதுங்கி நின்று)—குயிலே
 தென்னிலங்கை வாசகத்தை நேசமுட னேஉரைத்து
 நீதியுடன் சொல்லியவ ரனுப்ப—குயிலே
 இன்றுபடை எடுப்போமென் றுரைத்தெழுந்து பாற்கடலில்
 எல்லோரும் ஒக்கவே வந்து—குயிலே
 தென்றிசைக் கடற்கரையில் வடபுறத்திலே வந்த
 வானராதி ராயன்வரக் கூவாய்—குயிலே

125

எண்டிசையும் எண்ணியவன் விமானத்தி லேறிவந்து
 எழு (ஞாயிறு போலவே தோன்றி)—குயிலே
 மீண்டுமவன் இறங்கிவந்து மெத்தவே கோபமுடன்
 வெந்துவிழுந் பட்டணத்தைக் கண்டு—குயிலே
 பண்டுபோ லிலங்கைகன்னை படையுமென் றனுமானும்
 பாணுகுல சீராமன்வரக் கூவாய்—குயிலே

126

(இப்பாடலில் ஒரு அடி குறைவாக உள்ளது)

1. மையக்கடலை என்றுள்ளது.

2. ராமனிற்கு வரக்கூவாய் என்றுள்ளது.

பேருலக வாளர்கள் புறப்பட்ட டிருந்தளவில்
 பிரகத்தன் பிற்பலங்கள் மொழிந்து—குயிலே
 வீரியங்கள் பரிந்திடவே மெத்தவும் கோபமுடன்
 கண்டளவில் அவன்வார்த்தை கேட்டு—குயிலே
 நாடியவன் கண்டதொரு விறதனியன் வந்துசொல்ல
 வெம்பிமிக பனமுறுகி நின்று—குயிலே
 சொல்லியன் பர்தவிக்க விபூசணரை வரப்பணித்த
 வீரரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

127

சீறியனு மானவன் ¹இப்படிச் செய்ததும்
 அவருடைய படைத்தலைவ ரென்று—குயிலே
 நேர்பட்ட இரணியனை நெஞ்சம் பிளந்தவன்
 இன்னுமொரு தானாக வந்தார்—குயிலே
 இடமலங்கக் கமலமணிப் (பூண்வாளி கடுகியே)
 விடுமவரை விட்டுவிடு மென்று—குயிலே
 நாடியவன் வார்த்தைதொரு நாலுபே ருங்கூடி
 நாராயண (னாகி ராவணனைக் கொ)ன்று—குயிலே
 நீடுபுகழ் தென்னிலங்கை வபீசணருக் கேயளித்த
 வீரரெகு நாதன்வரக் கூவாய்—குயிலே

128

(இப்பாடலில் ஒரு அடி மிகுதியாக உள்ளது)

கோகில ராமாயணம் முற்றும்.

4

பாட்டின் முதற்குறிப்பு அகராதி

	செய்யுள் எண்		செய்யுள் எண்
அ		என்னன்பு	86
அண்டத்தை	58	என்னும்	63
அத்தமொடு	99	எம்பிரானு	66
அந்தண	28	ஏ	
அந்தரத்தில் கொண்டு	71	ஏதொன்றும்	43
அந்தரத்தில் துந்து	118	ஓ	
அம்புறு	61	ஒன்றாக	94
அமரர்	10	க	
அரக்கி	124	கங்கு	100
அனுதினமும்	8	கண்ணி	33
அனுமார்	90	கரிய	84
அனைத்துலக	55	கருதியே	36
ஆ		கவரான	77
ஆரிப்படி	35	காதாரும்	42
ஆரென்ன	21	காதுதனி	54
இ		காயுண்டு	49
இத்திருவை	47	காரணைய	81
இந்தவகை	110	காணாகத்தில்	41
இந்திரர்	50	கிட்ட இனி	106
இரத மத	22	குகை புகுந்து	92
இலங்கை	104	குடகலதி	17
இலட்சிய	117	குன்றெனவே	39
இளையா	73	கொங்காரு	111
உ		கொன்றளவில்	52
உடல்	98	கொன்றை மலர்	2
உம்பர்	14	கோலமுற்ற	89
உரை செய்ய	13	ச	
உற்பலா	83	சந்தேக	69
உனக்கு	72	சந்நியாசி	46
எ		சாகாத	97
எண்டிசையும்	126	சாத்திரங்கள்	16
எண்டிசையுமே	82	சாம்பு	91

செய்யுள் எண்

செய்யுள் எண்

சிங்கமொத்த	56	புயலெனுங்	55
சிங்காதனத்தி	24	பூங்கிளி	45
சித்திர	27	பூத்தாரை	122
சிவந்த	60	பெருக்க	3
சீறியனுமான்	128	பேரீசு	38
சுருக்க	32	பேருலக	127
சூதுக்குடன்	78	ம	
செங்கதிர்	1	மட்டற	107
செங்கனக	102	மதியாமல்	12
செம்பொன்	93	மந்தி	9
சேர்க்க	30	மரத்தி	108
சேனைபணி	18	மருப்பு	96
த		மழை	53
தசரத	70	மற்றவர்	74
தம்பிமா	34	மறவேள்வி	37
தலையுமுட	75	மன்னெனங்கும்	112
தன்னுடைய	25	மன்னவர்கள் குமர	29
தன்னையே	44	மன்னவர்கள் தா	79
தாதாருங்	15	மன்னுலகு	125
தாதுமல	103	மாமா	4
தாருடனே	40	மிஞ்சி	115
திருவளரு	5	மித்திர	19
துங்கமுகில்	64	மிரவி	109
தேனந்த	51	மின்னுளு	87
தோத்திய	63	மின்னி	68
ந		மின்னு	95
நம்மையவ	26	மெங்கு	80
நல்லதொரு	31	மேருகிரி	88
ப		மேருவில்	76
பக்கமகிழ்	59	ய	
பட்டண	123	யாருடைய	120
படியிலுள்ள	11	வ	
பரிதி	7	வக்கிர	67
பாசத்தை	119	வண்டேறு	106

	செய்யுள் எண்		செய்யுள் எண்
வந்த பரதன்	23	வெம்பிமான் மனந்	116
வந்தவர்	62	வெம்பிமான் வந்த	114
வரியான	113	வெம்பியே	121
வாகு	6	வேதமும்	57
வாயா	20	வையப்பாவை	48
விரை	101		

PADA GUCCHA

(An Anthology of Songs by Several Poets)

Edited by

T. R. BHIMA RAO,

Marathi Pandit,

Sarasvathi Mahal Library, Thanjavur.

Published by

Thiru N. KANDASWAMY PILLAI,

Honorary Secretary,

**FOR THE ADMINISTRATIVE COMMITTEE OF
THE TANJORE MAHARAJA SERFOJI'S SARASVATI MAHAL LIBRARY,
THANJAVUR.**

Printed at

The Sri Vani Vilas Syndicate Ltd., Srirangam.

A. D. 1969

Price: Rs. 1-25

PREFACE

PADAGUCCHA, as the title suggests, is a compilation of several poetical and musical compositions written by different authors. Some of the rulers of the Tanjore Maratha dynasty were themselves musical composers and literary authors of great distinction and numerous noteworthy scholars and poets also adorned their courts. Apart from regular works of considerable length, they also wrote several short and stray pieces of devotional songs and prayers, addressed to popular deities like Ganapati, Rama and Siva. These pieces generally belong to the type of songs called *Abhanga* and *Ovi*. A very large number of these are preserved in the T. M. S. S. M. Library, Thanjavur in the form of paper manuscripts in bundles of miscellanies called *Vahi*. As these are preserved in the very source of their origin, it is quite likely that they are not available elsewhere, except, if at all, as copies of these ones. These devotional lyrics are arranged, in the text, under different sections based on the deities to whom they are addressed and in the index they are shown in the alphabetical order of the authors.

The original manuscripts are defective in many places, with sheets damaged or corroded by insects and with many scriptorial slips and errors. I have tried to rectify the slips or to supply the missing syllables, to the best of my humble knowledge by surmising the probable readings by referring to other poems on the same topics and to similar works of the same author. Any constructive remarks on the texts by the readers will be respectfully received and gratefully acknowledged in subsequent editions of the work. The main motive of the editor in compiling these songs is to preserve the precious compositions so that they may not be lost to posterity. They are placed before the public as the editor's humble contribution to the religious literature in Marathi, in the fervent hope that they may study, memorize and use these songs in their individual prayers and in the community prayers like Bhajans and derive the grace of God by their invocations.

It is my pleasant duty to record here my heartfelt gratitude to Thiru N. Kandaswami Pillai, the Honorary Secretary of the T.M.S.S. M. Library for his kind permission accorded to me to publish this collection of songs through the Journal of the T. M. S. S. M. Library and to Thiru V. Gopala Iyengar, M. A., the Librarian, for his having helped me at various stages of the editorial work.

T. R. BHIMA RAO,

Marathi Pandit,

T. M. S. S. M. Library.

Thanjavur,

Date: 15—3—69.

पदगुच्छ कर्त्याचे नांव आणी माहिती
(प्रति एक कर्त्याचे पदाची माहिती पृष्ठांकांत माजविला आहे)

क्रमांक	कर्त्याचे नांव	गणपति पद	शिव पद	राम पद
१	अच्युत		१३	
२	अनाम	२, ११, १२	१४, १५	५२
३	अनंतदासप्रभु			३४, ३५
४	आदेश			३२, ३३
५	आनंदनंदन	९		३३
६	आनंदतनय			"
७	आनंदात्मज			३४
८	उद्धवचिद्धन		१४, १५	
९	एकसुतात्मज			३५
१०	एकोजीराजा		१५	
११	केशव			३५, ३६, ३७
१२	केशवराज			३७
१३	गिरि			३८
१४	गिरिदास			"
१५	गोविंद		१६	
१६	गोविंदगोप			३८
१७	गोसाविनंदन	५, ६	१६	
१८	गोसाबिसुत			३९
१९	जगजीवन			४०
२०	त्र्यंबक			४१
२१	दासकृष्ण			"
२२	नरहरि		१७	४२
२३	नागेशात्मज बिठ्ठल		"	
२४	निजदास			४२

२५	निंबा		४३
२६	नीलकंठ	१८	
२७	नीलकंठसुत्रामीराम		४३
२८	परमानंद	७	
२९	प्रतापराम		४४
३०	प्रह्लादात्मज	४	
३१	बालक		४४
३२	निंबा	१८, १९, २०, २१, २२	४५
३३	भानुसुत	२, ३, ४,	
३४	भीमराजगोस्वामी	२३	
३५	भीम		४५
३६	मछारि	१०	
३७	महादेव		४६
३८	माधवराय		"
३९	मानपुरिप्रभु	१०	
४०	मामाप्रभु	२८	
४१	मेरु	२४, २५, २६, २७	
४२	मेरुस्वामी		४६
४३	रुद्र		४८
४४	रंगनाथ		४९
४५	रंगोकृष्ण	२७	
४६	राघवदास		४७
४७	रामांकित		४८
४८	वामन		४९
४९	वासुदेवीमाधवदासी		५०
५०	विट्ठलदासी		"
५१	विश्वनाथसुत	२८	
५२	वीरेशात्मज	२९	
५३	वेंकटगिरि	"	

५४	वैकटगिरिप्रभु			५०
५५	शरभोजीराजा (शरभेंद्र)	१	३१	
५६	शंकरसुत		३०	
५७	शाहुराजा	१	"	
५८	शिवराम		"	५१
५९	सहजचैतन्य			"
६०	श्रीधर			५२

रामलक्ष्मणभरतशत्रुघ्न । कैसे चौधे महावीर ।
रुद्रद्वारे पहा कैसे रामरणरंग धीर ॥ ४ ॥

रंगनाथ

४२

कमललोचन रामा श्यामवर्ण पुरुषोत्तमा ।
जानकी प्राणवल्लभ श्रीदयाब्धी रामा ॥ १ ॥
मृगनाभी लल्हाटी कौस्तुभ पदकें कंठि ।
मुगुट शोभतो किरीटी सावल्या रामा ॥ २ ॥
चरणी गंगोदक अंजनीसुत सेवक रथवाहने ।
सन्मुख श्रीदयाब्धी रामा ॥ ३ ॥
रंगनाथ द्वाणे रामा दीन तुझे सर्वोत्तमा ।
उतरि भवसिंधु सीमा ॥ ४ ॥

वामन

४३

अहो रामा जळधरश्यामा सद्गुणग्रामा पावन नामा ।
पूरित मुनिजन कामा कामांतक विश्रामा ।
कमळ भवाब्धी सुरासुर भूसुर मुनिजन हृदया रामा ॥ १ ॥
अहो ईशा अजा जगदीशा परम परेशा ।
क्षितिजा शोकविनाशा क्षमाशील अविनाशा ॥
पवित्र परिकर परम मनोहर पंकजमित्र सुधौशा ॥ २ ॥
मायाजलधि तराया त्वगुण गाया करिकर छाया ।
पद सरसिज भवतोया पावन करिसी अगाया ।
सदय हृदय करुणा वरुणालय वामन देवराया ॥ ३ ॥

वासुदेवी माधवदासी

४४

सुखर मोचन हे रामा । साधुमुनिजन विश्रामा ।
 योगीमंडन निज धामा । दंडन रजनीचर यमा ॥ ध्रु० ॥
 अघटित केळासे करणी । नारी धरिला पाषाणी ।
 शिळा उद्धरिळा चरणी । अखंड ध्यातो शूलपाणी ॥ १ ॥
 राघव पूर्ण अवतारी । रामनामे जनतारी ।
 तरले जड मूढ संसारी । भक्तालागी कैवारी ॥ २ ॥
 काय सांगों महिमेसी । करुणा करतो सगुणरासी ।
 वासुदेवीं माधवदासासी । लाघलें निजपद सुमनेसी ॥ ३ ॥

विठ्ठलदास

४५

दीनदयाळा राजस रघुनंदना ॥ ध्रु० ॥
 दशरथनंदन जानकि जीवना ।
 योगीमानस मोहना ॥ १ ॥ ॥ दीन ॥
 वरदविभीषण पशुपति जीवना ।
 पालय दास दीना ॥ २ ॥ ॥ दीन ॥
 विठ्ठलदास हरिरूप चिंतित ।
 लीन मौन मना ॥ ३ ॥ ॥ दीन ॥

वेङ्कटगिरि प्रभु

४६

रामा तूं माझा यजमान ॥ ध्रु० ॥
 तुझाचि कोण मनोरथ पुरवी ।
 तुझाचि हा अभिमान ॥ १ ॥ ॥ रामा ॥

दाता तूंची दीनाचि याचन ।	
तुझनाही थोर लहान ॥ २ ॥	॥ रामा ॥
तुझविण इच्छा करि आणि कांसी	
तरि हचि मला अपमान ॥ ३ ॥	॥ रामा ॥
नसेरेसें धन देउनियां ।	
तूं वाटवीसी बहुमान ॥ ४ ॥	॥ रामा ॥
बेंकटगिरि प्रभु पूर्ण उदाग ।	
तुझे नामचि दे मज दान ॥ ५ ॥	॥ रामा ॥

शिवराम

४७

त्यजुनि काम भज तूं राम ।	
पावसी विश्राम न लगता श्रम ॥ १ ॥	
माया मोहीं कां गुंतसी प्राणी ।	
स्वहितासी हानी स्मर चाप पाणी ॥ २ ॥	
शिवराम ह्मणे मज मालो कृपेने	
पावलों खूणे पडलों मौन ॥ ३ ॥	

सहजचैतन्य

४८

अखंडवाचे रामनाम । त्यासि न बाधि क्रोधकाम ॥	॥ ध्रु ॥
रामनाम जपे वाचे । ब्रह्मसुख तेथे नाचे ॥ १ ॥	
रामनाम वाचे टाळी । महादोष होय होळी ॥ २ ॥	॥ अ ॥
दोन्हीची अक्षरासाठी । ब्रह्मा धावे पाठो पाठी ॥ ३ ॥	॥ अ ॥
विद्या विद्याचि निवृत्ती । कीर्तीवंता नामकीर्ती ॥ ४ ॥	॥ अ ॥
एकाजनार्दनि नाम । सहजचैतन्य निष्काम ॥ ५ ॥	॥ अ ॥

पंकजलोचन रामा । जय पंकजलोचन रामा ॥ ॥ ध्रु ॥
 रामण मारण कुंभविदारण । नीलपयोधर श्यामा ॥ १ ॥ ॥ जय ॥
 भूमिसुतानन कंजनिशाकर । रूपविनिर्जित कामा ॥ २ ॥ ॥ जय ॥
 शैलसुताधव दाहविनाशन । श्रीधर पूरित कामा ॥ ३ ॥ ॥ जय ॥

अनाम

जय जानकी रमण । जय विभीषण शरण ।
 जय सरोरुह चरण । जय दीन तरुण ।
 जय लोक शरण्य । जय भक्त कारुण्य ।
 जय दिव्य लावण्य । जय जगत्पुण्य ॥ १ ॥ ॥ जय जय ॥

सकल लोक वास । साकेतपुरवास ।
 अकलंक निज दास । अब्जमुख हास ।
 शुक्लमुनिस्तुतिपार । शुभग निज चरित्र ।
 मकर कुंडल कर्ण । मेघश्यामवर्ण ॥ २ ॥ ॥ जय जय ॥

कमनीय कोटिर । कौस्तुभालंकार ।
 कमलाक्ष रघुवीर । कमलाविहार ।
 समररिपुजधीर । सकल गुणगंभीर ।
 अमर हृत्संचार । अखिलार्थहर ॥ ३ ॥ ॥ जय जय ॥

रूपनिदितमार । रुचिर सद्गुण शूर ।
 भूप दशरथकुमार । भूमी हर हर ।
 पापसंघविदार । पंक्तिमुख संहार ।
 श्रीपते सुकुमार । सीता विहार ॥ ४ ॥ ॥ जय जय ॥

रामपरपदे संपूर्ण ॥

‘वैशाख्याममावास्यायां सप्तदश मारुतीस्त्रिवत्सा अप्रवीता उपाकरोति सप्तदश च पृथनीरुक्षणः, तान्पर्यग्निकृतान्प्रोक्षितानितर आलभन्ते प्रतरानुत्सृजन्ति’ इति श्रुतेन पर्यग्निकृतवाक्येन तदन्ताङ्गरीतिविधिः । आत्मवाक्ये च मरुत्पदानुपङ्गेण सप्तदशोक्षयागाः विधीयन्त इति त्रिवत्सायागे सप्तदशभिस्सह चतुस्त्रिंशत्कर्माणीति ‘¹ पञ्च शारदीयास्तथेति चे’ दित्यधिकरणे सिद्धान्तितत्वाच्च अत्राप्युक्षयागे चोदकाभावेन सप्तदशत्वायोगात् । अस्मन्मते धात्वर्थ एव साक्षादन्यस्य भावनान्वयद्वारत्वाद्यागभेदसिद्धिः । केचित्तु, उपाकरोतीति पदस्य पूर्ववाक्येऽनेक-कर्मविधायित्वमुत्तरवाक्ये त्वेककर्मविधायित्वमिति वैरूप्यापत्तिरेव यागभेदिकेत्याहुः । तत्र, शब्दाधिकारमात्रोच्छेदापत्तेः । धातुपदबोध्यतावच्छेदककोटौ संख्याया अप्रवेशेनोभयतोऽपि यागमात्रबोधकत्वेन वैरूप्याभावाच्च । अन्यथा ‘चमसेनापः प्रणयति’ ‘गोदोहनेन पशुकामस्य’ ‘सृन्मयेन प्रतिष्ठाकामस्य’ इत्यत्रापि उत्तरवाक्ययोरनुषक्तस्य प्रणयतेः, स्वान्वितवाक्योपात्त-तृतीयान्तपदबोध्यार्थनिष्ठाङ्गतानिरूपिताङ्गित्वबोधकस्य, वैरूप्यमभ्या गोदोहनाद्यङ्गित्वेन प्रणयन-बोधकत्वापत्तेः पशुकामादिपदस्य सार्वकामवाक्यप्राप्तप्रधानफलानुवादकतया हविःसामान्यलक्षण-कवणप्रदवत् कालमात्रोपलक्षणकतया दीर्घसोमवाक्यस्थधृतिपदवदर्थवाद्तया चोपपत्तेः । तथा च ‘² नैमित्तिके विकारत्वात्क्रतुप्रधानमन्यत्स्यात्’ इति चातुर्थिकाधिकरणविरोधः ।

न च चमसेन सह विकल्पापत्त्यैवेति निरस्तुं शक्यम्; बार्हद्गिरपार्थुकेश्वरो योवाजीयानां द्वादशाहिकव्रतस्तोत्रसाधनत्वेन ब्रह्मादिभेदेन विहितानामपि साम्नां सामान्यविहितेनाभिवर्तसाम्ना सह विकल्पस्य सिद्धान्तसंमतत्वात् । मूर्धावसिक्तस्याधानान्तराभावेनाभिवर्तन एतन्मात्रपरतया राणकोक्तेरनुचितत्वादिति नानया युक्त्या भेदसिद्धिः । न च भवदुक्तापि युक्ति ‘वसन्ताय कपिञ्जलानालभेत’ इत्यादौ त्रीनित्यादिपदाश्रवणात् अनैकान्तिकीति वाच्यम्; कपिञ्जलन्यायेनाध्याहारस्य सिद्धेः । न चाध्याहतपदे लक्षणादिदोषाभावात् कपिञ्जलेष्वेव संख्यान्वयोऽस्त्विति वाच्यम्; विप्रकृष्टसंबन्धमूलकभावनान्वयापत्तेः । आकरे तु द्रव्यगतापि संख्या बोधकसहकारेण कर्मभेदिका संभवतीत्याशयेन प्राजापत्यानिति बहुत्वं, देवतासंबन्धविशिष्टद्रव्यगतं वा? द्रव्यमात्रगतं वा इत्यादि-विचारः कृतः । सर्वथापि स्वकारणादिपरिच्छेदकत्वसंबन्धेन संख्यावती भावनेति प्राथमिकबोधोत्तर-मर्थापत्त्या यागभेदसिद्धिस्तदन्यथानुपपत्त्या तज्जनककृत्यात्मकभावनाभेदसिद्धिरिति...सिद्धान्त इति

कथं वैपरीत्यम् ? तत्कारकाणां क्रियान्वय इति पक्षः पारिप्लवाधिकरणादात्राकरे.....निराबाध एव
..... सोमस्य यागे अन्वयस्याभावेन तत्सामान्याधिकरणन्यायान्मत्वर्थलक्षणा ।

इति रायाणां षष्ठी कक्ष्या ।

सन्तु तावत्कारकाणां क्रियान्वयप्रतिपादका आकरग्रन्थाः । परन्तु ते सर्वेऽपि यागद्वारा
परंपरया भावनासंबन्धमादायोपपन्नाः । यद्यपि साक्षादेव संबन्धस्तदापि भवदुक्तेरीत्यैव यः
कोऽप्यन्वयबोध आवश्यक एव । तत्र हि न सोमयागयोरभेदातिरिक्तसंबन्धेनान्वयो विषयः,
नामार्थधात्वर्थयोरभेदातिरिक्तसंबन्धेनान्वयस्याव्युत्पन्नत्वात् । तन्निर्वाहश्च न लक्षणामन्तरा संभवति ।
ततश्चायमत्रान्वयक्रमः - आदौ करणयोः क्रियान्वय धात्वर्थावरुद्धायां तस्यां द्रव्यस्य
धात्वर्थान्वयमन्तरेण तदयोगात् सोमविशिष्टस्य तदन्वयस्ततस्तत्संबन्धं विना विशिष्टत्वान्वयायोगा-
द्यागोद्देशेन सोमविधिः । ततश्च श्रुतविधौ क्रियान्वयनिर्वाहार्थं यागद्वारान्वयं वक्तुं सोमपदे
मत्वर्थलक्षणावश्यं कल्पयितव्या ।

वस्तुतस्तु प्राथमिकबोधेऽपि प्रत्ययार्थभावनयां यागविशेष्यत्वेनोपस्थितायां प्रकृत्यर्थस्य
यागस्यान्वयसमकालं प्रकृत्यन्तरार्थस्य नान्वयस्संभवति । प्रत्ययार्थे हि प्रकृत्यर्थस्य विशेषणत्व-
मविवादम् । विशेषणस्य चान्ययोगव्यवच्छेदकत्वमावश्यकम् । उक्तञ्च 'रथन्तराधिकरणे
वार्तिककारैः -

समासस्सति सामर्थ्ये तच्चापीष्टं विशेषणे ।

विशेषणं व्यवच्छेत्तु ² विशेष्यव्यापि चोच्यते ॥

इति । समास इति सर्ववृत्तीनामुपलक्षणम् । एवञ्च प्रकृत्यर्थविशेषणस्य विशेषणान्तरयोगव्यवच्छेदक-
त्वसामर्थ्यात्सोमादेः पदान्तरापात्तस्य कथं भावनायां विशेषणत्वं संभवति ? कथमन्यथा
व्रीहियवयोः समुच्चयविशेषनिरासः सिद्धान्तसंमतः सिद्धयेत् ? इत्थमेव च नव्यैस्समर्थ्यते -
तृतीयार्थे करणत्वे प्रातिपदिकार्थव्रीहीणां विशेषणत्वेन तस्य च विशेषणान्तरयोगव्यवच्छेदकत्व-
सामर्थ्येन यवानां करणत्वेनान्वयायोगात् न तयोः समुच्चय इति । यद्यप्ययोगव्यावृत्तिरूपनियम-
फलकत्वेनापि विशेषणत्वसंभवः, तथापि विशेष्ये व्यावर्त्यो विशेषणस्यायोगो विशेषणान्तरयोग-

1. पू. मी. द. 2-3-1.

2. "ज्योतिष्टोमे च नास्ति तत्" इति मुद्रिततन्त्रवार्तिकपुस्तके विद्यमानः पाठः (सं) ।

व्यवच्छेदमन्तरा न ^१ व्यवच्छिद्यत इति सिद्धयति करणत्वे व्रीहिभिन्नानामनन्वयः । एतल्लाभायैव वार्तिके 'विशेष्यव्यापि चे'ति विशेषणविशेषणं, विशेष्ये व्याप्यवृत्तीत्यर्थः ।

यत्तु निरपेक्षसाधनत्वं तृतीयार्थ इति प्राञ्चो व्यवहरन्ति; तन्न । भावप्रधाननिर्देशेन 'हेतौ' इति सूत्रेण हेतुत्वभावे तृतीयाया अनुशासनेन निरपेक्षस्य तृतीयाविभक्तिशक्यतावच्छेदक-कोटावप्रवेशात् ।

यदपि राणककृता हेत्वधिकरणे उक्तं ^२ 'समर्थः पदविधि'रिति वैयाकरणपरिभाषानुसारा-न्निरपेक्षसाधनत्वं प्रतीयत इत्यादि, तदपि न । पदोद्देश्यको विधिः पदविधिः, स समर्थाश्रितो बोध्य इत्येव वैयाकरणैस्तद्व्याख्यानात् । सुबिधेः पदोद्देश्यकत्वाभावेन तत्र समर्थपरिभाषाया अप्रवृत्तेः ।

यदपि पदकोटिविधिः पदविधिरिति व्याचक्षते, तदपि न । समासतद्धितैकशेषसमास-विधिकृतां शाब्दिकसंमतानां भवत्संमतसुबिधेश्च तेन संग्रहेऽपि, पराङ्गवद्भावस्य पदनिष्पादकत्वा-भावेन तत्संग्रहानापत्तेः । इष्यते च पराङ्गवद्भावेऽपि समर्थपरिभाषाप्रवृत्तिर्वैयाकरणैः । अन्यथा 'यत्ते दिवो दुहितर्मतभोजनं तद्रास्व भुनजामहै' इत्यत्र 'दिव' इति सुबन्तस्य, पराङ्गवद्भाववत् 'ऋतेन मित्रावरुणावृतावृधावृत्स्पृशे'त्यत्र 'अयमग्रे जरिता' इत्यादौ च ऋते नायमित्यादि-पदानामपि पराङ्गवद्भावापत्तिः । मित्रावरुणौ इत्यस्याग्रे इत्यादेश्वामन्त्रितस्यैव परतः सत्वात् । न चेष्टापत्तिः; आमन्त्रितस्य चेति षाष्टेन सूत्रेणामन्त्रितविभक्त्यन्तस्यादिरुदात्तो भवति इत्यर्थकेन आद्युदात्तत्वापत्तेः । इष्यते त्वत्राष्टमिको निघातः । अष्टमेऽध्याये हि आमन्त्रितस्य चेति सूत्रेण पदात्परस्य अपादादिस्थितस्य आमन्त्रितस्य सर्वस्यानुदात्तः स्यादित्यर्थकेन अनुदात्तो विहितः । स च ऋतेनायमिति पदयोः पराङ्गवद्भावे कथं सङ्गच्छते? मित्रावरुणावित्यादेः आमन्त्रितत्वेऽपि पदात् परत्वाभावापत्तेः, पादादित्वापत्तेश्च । पराङ्गवद्भावाभावे हि ऋतेनेत्येतास्मात् पदात्परत्वात् अपादादित्वाच्च युज्यतेऽनुदात्तता । स च समर्थपरिभाषाप्रवृत्त्यैव निर्वाहः । सामर्थ्यस्य विशिष्टैकार्थप्रतिपादकत्वलक्षणैकार्थीभावरूपत्वात् दिवोदुहितरित्यनयोः पदयोः दुर्बन्धिनी दुहिते-त्येकार्थप्रतिपादकत्वात् । ऋतेन मित्रावरुणौ इत्यादौ ऋतेनेति पदस्याशाथे इत्यनेनैवान्वयादामन्त्रितेन सहान्वयाभावेन आमन्त्रिततदङ्गयोः पदयोः विशिष्टैकार्थप्रतिपादकत्वाभावात् । तस्मान्मित्रावरुणा-

१. परिच्छिद्यत इत्यर्थः.

२. पू. मी. द-१-२-३.

३. ऋग्वेदे-७-८१-५

४. ऋग्वेदे १-२-८

५. ऋग्वेदे १०-१४२-१

वित्यादौ आष्टमिकसर्वनिघातसिद्धयर्थं षाष्ठाद्युदात्तत्वनिरासार्थञ्च समर्थपरिभाषाप्रवृत्तिरावश्यकी ... सत्तपदोद्देश्यको विधिः पदविधिरित्यर्थे संगृह्यते । सुबन्तामन्त्रित विभक्त्यन्तमुद्दिश्यैव पराङ्गवद्भाव-विधानात् । पदनिष्पादको विधिरिति व्याख्याने तु न तत्संग्रहः तेन पदस्यानिष्पत्तेः ।

किञ्च सामर्थ्यं हि द्विधा भाष्यकारैरङ्गीकृतं - एकार्थीभावरूपं व्यपेक्षारूपञ्चेति । समासस्थले निर्गपरापरयस्पर्शस्यार्थबोधकत्वेनैकार्थीभावस्वीकारात् । परशुना वृश्चन्नित्यत्र व्यपेक्षालक्षणसामर्थ्येनैव पराङ्गवद्भावोपपादनात् । व्यपेक्षा च परस्पराव्ययित्वम् । एवञ्च व्रीहीणां यवसापेक्षत्वरूपसामर्थ्यस्या-भावात् कथं समुच्चयः ? न च नेरेपेक्ष्यमपि तृतीयं सामर्थ्यम्, मानाभावात् । तस्मान्नैकयापि रीत्या व्रीहियवयोः परस्परनैरेपेक्ष्येण साधनत्वमनुशासनवशात्सिद्ध्यतीति, प्रत्ययार्थे प्रकृत्यर्थस्य विशेषणत्वबललभ्यमेव विशेषणान्तरयोगव्यावृत्तिरूपनैरेपेक्ष्यमित्यसंमतमङ्गीकृत्य समुच्चयो निरसनीयः । विजिष्ठश्च न्यायः सुबन्त इव तिङन्तेऽपि तुल्यः । प्रत्ययार्थे प्रकृत्यर्थस्य विशेषणत्वाविशेषात् । यागस्य करणत्वेन भावनायामन्वये, करणान्तरयोगव्यवच्छेदावश्यभावात् कथं सोमस्य भावनायां करणत्वेनान्वयः ? प्रत्युत सप्तमाद्यादिषु सोमस्येतिकर्तव्यताकोटिप्रवेशकथनाद्यागोपकारकत्वस्यैवेति कर्तव्यतात्वरूपतेति कथं सोमस्य भावनायां करणत्वेनान्वयः ? याग एव तदन्वयनिर्वाहार्थं मत्वर्थलक्षणा स्वीकार्या ।

इति शास्त्रिणां सप्तमी कक्ष्या ।

प्राथमिकक्रियान्वयबोधोत्तरं जायमानस्य पार्ष्टिकयागान्वयबोधस्य शाब्दत्वे सर्वमिदमुपपद्यते । तदेव तु न सङ्घटते । 'सकृदुच्चरितः शब्दः सकृदर्थं गमयतीति व्युत्पत्त्या प्राथमिकक्रियान्वय-बोधेन जनितान्वयबोधत्वेन निराकांक्षतया पार्ष्टिकान्वयबोधजननासामर्थ्यात् । अन्यान्यवितोपस्थित-स्यार्थस्यान्यान्यवये नैराकांक्ष्याच्च । अन्यथा ग्रहं संमार्ष्टीत्यादौ ग्रहैकत्वयोरुभयोः कारकश्रुत्या संमार्गभावनान्वयः, पश्चात्पार्ष्टिकान्वय इति वक्तुं शक्यतया ग्रहैकत्वादेरपि विवक्षापत्तेः । नच तत्र प्राथमिकबोध एव न संभवति, वाक्यभेदप्रसक्त्यैकत्वं भावनायामुद्देश्यद्वयासमावेशात्कुतः पार्ष्टिकान्वयः ? कुतस्तरां च विवक्षेति युक्तम्, सकृदुच्चरितन्यायानङ्गीकारे वाक्यभेदस्यैवादोषत्वात्, तादृशव्युत्पत्तिविरोधस्यैव मन्त्रतन्त्रदूषकताबीजत्वात् ।

यदाहुर्ग्रहैकत्वाधिकरणे वार्तिककृतः,

‘पुनरुच्चार्यमाणश्च समान्नायाद्बहिः स्थितः ।

प्रत्ययः पौरुषेयत्वादप्रमाणं प्रसज्यते ॥’

इति । ततो धात्वर्थविरुद्धायां तस्यामित्यादि, तदसत् । प्राथमिकबोधे धात्वर्थाविरोधवद्द्रव्येणाप्य-
विरोधाद्धात्वर्थान्वयं त्रिना द्रव्यान्वयायोग इत्यस्यैव असंभवदुक्तिकत्वात् । न च समानपद-
श्रुत्या यागस्य झडिति करणाकांक्षापूरकत्वमिति वाच्यम् ; यागस्वरूपस्य समानपदश्रुत्या
झडित्युपास्थितावपि करणताया लक्षणयैवोपस्थित्यवश्यभावेन शैघ्रयमन्तरत्वहेत्वोः समान-
पदोपात्तत्वलाक्षणिककारकत्वयोर्धात्वर्थ इवोपपदार्थेऽपि श्रुतकारकत्वभिन्नपदोपात्तत्वयोरविशेषात्सम-
बलत्वेनैककालीनान्वयसंभवान् । ईदृशमेव च समबलत्वं, ¹ यत्प्रवर्यं प्रवृणक्तीति सामान्यविधिना
सह, न प्रथमयज्ञे प्रवृज्यादिति विशेषनिषेधस्य स्वीकृतं राणककृता यत्सामान्यविधित्वोपजीव्य-
त्वयोर्विलावहेत्वोऽसामान्यमिति । यत्र वाक्ये धात्वर्थोपपदार्थावन्यतोऽप्राप्ती श्रूयते, तत्र
धात्वर्थस्य न भाव्यत्वेन भावनायामन्वय इति । साधनतयैव ² भावार्थाधिकरणन्यायप्रवृत्तिरिति
न तद्विरोधोऽपि । न चोभयोरपि फलजनकत्वापत्त्या ³ प्रतिपदाधिकरणविरोधः ; परस्पराकांक्षा-
योग्यताभ्यां विशिष्टादेकस्मात्फलमिति सुबचत्वात् । तस्मात्कारकाणां क्रियान्वयपक्षे न कथञ्चिदपि
लक्षणोपपद्यते ।

यदपि वस्तुतस्त्वित्यादिना भावनायां प्रकृत्यर्थातिरेकेण विशेषान्तरमन्वेतुमनर्हमित्युक्तं,
तदपि विचार्यम् । न तावद्भावनायामन्यान्ये इतराविशेषणत्वेनोपस्थितिस्तन्मम् ; नीलो घट
इत्यादौ घटत्वविशेषितत्वेनोपस्थितेऽपि नीलान्वयदर्शनात् । कारकाणां क्रिययैवान्वय इति व्युत्पत्तेरेक
विशेषणेनान्विताया अप्याकांक्षाशान्त्यभावस्य तन्त्रत्वेन तस्या निराबाधत्वात् । प्रत्युत्तेतरविशेषण-
तयोपस्थिते पदार्थान्तरान्वयस्याव्युत्पन्नत्वेन भावनाविशेषणे यागे कथं सोमवतोऽन्वयः ? अन्यथा
नित्यो घट इति वाक्यस्यापि नित्यत्वविशिष्टघटत्ववानयमिति बोधजनकत्वापत्तिः । इष्यते तु
तत्र घटत्वे नित्यत्वान्वयसिद्धयर्थं लक्षणया मुख्यविशेष्यत्वोपस्थितिः सकलतान्त्रिकैः । कथमन्यथा
ऋद्धस्य राजपुरुष इति वाक्यस्यासाधुता भवन्मते सङ्गच्छताम् ? न च भवन्मते गुणोप-
पदे मत्वर्थलक्षणानङ्गीकारेण धात्वर्थान्वयानङ्गीकारे नामोपपदे ज्योतिष्टोमादेरभेदेन याग एवा-
न्वयावश्यम्भावादितराविशेषणत्वेनोपस्थित एव पदान्तरान्वय इति व्युत्पत्तिविरोध इति वाच्यम् ;
अस्मन्मते प्राथमिकबोधे नाम्नामपि भावनायामेवान्वयात् । पार्ष्टिकबोध एवारुणैकहायनीन्या-
येनाभेदस्य विषयत्वात् । ननु संज्ञापदानां शब्द एवार्थो न जात्यादिकमिति डित्थादिशब्देषु

1. पू. मी. द. 3-3-12.

2. पू. मी. द. 2-1-1.

3. पू. मी. द. 2-1-1,

सर्वसंमतम् । नहि शब्दस्य भावनायां करणत्वं संभवतीत्यकारकत्वात्कथं तत्र तदन्वयः ? यदि ज्योतिष्टोमपदवाच्ये लक्षणा । तदोद्भिदधिकरणपूर्वपक्षात्सिद्धान्ते किमतिरिच्यते ? तुल्योऽयं पर्यनुयोगस्तवापि ॥

अथ शब्दार्थयोस्तादात्म्यमप्यस्येव, घटोऽयमित्यादिसामानाधिकरण्यदर्शनात् । शक्तिरपि च तादात्म्यं नेश्वरेच्छारूपा । तथा सति अस्मात्पदादयमर्थो ज्ञातव्य इत्याकारकेश्वरेच्छाविषयताया एव कारणतारूपत्वाद्यापत्त्या गङ्गापदस्य तन्निष्ठजनकतायाश्च, तीरबोधस्य तन्निष्ठजन्यतायाश्च, तयोर्निरूप्यनिरूपकभावस्य च जगन्मात्रविषयकसर्वज्ञेश्वरेच्छाविषयताया अङ्गीकार्यत्वेन गङ्गापदात्तीरं बुध्यत्वित्याकारकेश्वरेच्छाविषयत्वसिद्ध्या शक्त्यैवोपपत्तौ लक्षणामाक्षेच्छेदापत्त्या च बहुव्याकुली स्यात् । अथ पक्षः सोपपत्तिको वैयाकरणनव्यैर्मञ्जूषायां प्रपञ्चितः ॥

तदङ्गीकारेऽपि धर्महान्यभावादुक्तसमयबन्धविरोधेनोद्भिदधिकरणपूर्वोत्तरपक्षयोरपि विशेष इति चेत् — तुल्योऽयं समाधिर्ममापि । यागाभिन्नस्य शब्दस्यापि करणत्वोपपत्तेः । किञ्च आरुण्यस्याप्यमूर्तत्वेन क्रयभावनायां करणत्वायोगेन कथं तदधिकरणे भावनान्वयसमर्थनम् ? तदर्थगुणिलक्षणायास्तु पार्थिकोऽरुणैकहायन्योत्संबन्ध इति सिद्धान्तो विरुद्धयेत । सोमवत इव प्राथमिकबोध एव धात्वर्थेऽन्वयसम्भवात् । अतस्तृतीयाया एवकरणपरिच्छेदार्थकत्वं योग्यता-वशादूरीकार्यम् । तच्च नामशब्देऽपि तुल्यम् । नामधेयस्यापि धात्वर्थपरिच्छेदकत्वात् ॥

यद्यप्येतत्पक्षे उद्भिदधिकरणसिद्धान्ते सुपि प्रत्यये लक्षणा, पूर्वपक्षे तु प्रातिपदिक इत्यापद्यते ; तथाप्यसञ्ज्ञातविरोधिनि प्रातिपदिके लक्षणामुपेक्ष्य चरमश्रुतविभक्त्येव लक्षणा सार्थायसी हि । अत एव ^३शाखायां तत्प्रधानत्वादिति चातुर्थाधिकरणे, प्राचीमाहरतीत्यत्र वृक्षस्य यत्किञ्चिद्दिग्भवां शाखां प्राच्यां दिशि नयतीत्यर्थ एवाश्रितः पूर्वपक्षे । यद्यपि तन्नैव सिद्धान्ते अभिधात्रीं प्रातिपदिकश्रुतिमपेक्ष्य विनियोक्त्वा विभक्तिश्रुतिर्बलीयसीत्याश्रित्य प्रातिपदिक एव लक्षणामाश्रित्य पूर्वदिग्भवां शाखामानयतीत्येवार्थः समाश्रितः । यदुक्तं तन्त्रसारे ;

विनियोगप्रधानत्वाद्भिधात्र्येव तद्वशात् ।

व्याख्येयानर्थिका हि स्याद्विनियोगाद्वेऽभिधा ॥

इत्यादि, तदधिकरणस्य च नाम्न्यसम्भवाद्विनियोगश्रुतिरेवेहान्यथा नेतव्या । किञ्च गुणविधिपक्षे यागनिरूपितकरणतावाचिनी तृतीया, नामपक्षे तु यागनिष्ठकरणतावादिनी । अनुवादे च लक्षणा न दोषः । वस्तुतस्तु नैते द्वित्यादिवत्संज्ञाशब्दाः, द्वित्वजजातेरेकव्यक्तिकत्वादोषवशाद-
सिद्धावपि दोषव्यक्तीनामनेकत्वेन शब्दान्तरादिसिद्धभेदप्रतियोगित्वाद्याश्रयत्वेनोद्भित्त्वादेर्जातिस्वो-
पपत्तेः । तेनोद्भित्त्वजातिमतः करणत्वयोग्यत्वात्सम्भवत्येव भावनायामन्वयः प्रथमः । नच
संज्ञाशब्दत्वाभावे संज्ञया भेदानुपपत्तिः, भेदप्रमाणभूतसंज्ञापदस्य कर्मवाचकशब्दपरत्वात् ।
माभूद्वा संज्ञया भेदः । अनन्यपरपुनःश्रुतिरूपादभ्यासादेव तत्सम्भवान्, उद्भिदा यजेत बलभिदा
यजेत, विश्वजिता यजेतेत्यादौ यजेतरभ्यस्तत्त्वान् ॥

वस्तुतस्तु, निरूपपदकधात्वर्थविधिरूपयतेस्नाति हीत्यादिरूप एकस्मिन्नेव प्रकरणे पुनः
पुनरभ्यस्तानेवोदौ कापि न दृश्यत इति, अपितु सोमपदक एव । तच्चोपपदं यदि गुणवाचकं
तदा गुणादेव भेदः, यदि नामधेयं तदा संज्ञयैव भेद इति काभ्यासस्यासंकीर्णमुदाहरणं ?
'समिधो यजति' 'तनूनवातं यजति' इत्यादावभ्यासोदाहरणत्वेन सम्मतेऽपि नामधेयस्यैव
भेदकत्वसम्भवात् । अतो नामोपपदकानामपि धात्वर्थपुनःश्रुतिमतां वाक्यानामभ्यासोदा-
हरणत्वमेव । यत्र च गुणोपपदविशिष्टस्यैव विधेः पुनःश्रवणेऽयं, अपः प्रणयतीत्यस्य षड्वारं
श्रवणं, न तत्र कर्मभेदः स्वीक्रियते, द्वितीयादिश्रवणस्यार्थवादादर्थतयोपपत्त्या पुनःश्रुतेरनन्य-
परत्वाभावात् । तत्र प्रत्यभ्यासं स्तुतिदर्शनात् । यत्र चाध्वरकल्पायां, 'सरस्वतीमाज्यस्य यजेत
बार्हस्पत्यश्चरु' रित्यस्य त्रिवारं श्रवणम्, तन्नोत्पत्तिशिष्टपूर्वाह्नादिकालभेदश्रवणेन गुणादेव भेदः ।
यत्र त्ववर्जनीयकालभेदमात्रं नोत्पत्तिशिष्टः कालभेदो न वार्थभेदः, तादृशस्य सोपपदकस्य
निरूपपदकस्य वा पुनः श्रुतिः स्यात्, तादृशस्थले कर्मण आवृत्तिरेव कल्पयितुमुचिता अन्यूनानति-
रिक्ताङ्गस्य पुनःपुनः क्रियमाणस्य ईषदपि वैलक्षण्याभावे भेदे मानाभावात् । अत एवोत्तर-
मीमांसायां चतुर्थप्रथमे असकृदुपदेशेऽप्यावृत्तिसाधन एव हेतुत्वयोग्यता भगवता व्यासेनैव
प्रदर्शिता, आवृत्तिरसकृदुपदेशादिति । यत्र च वाक्येषु नामधेयानि भिन्नानि भिन्नानि न च
धात्वर्थस्य पुनः श्रुतिः, तादृशस्थल एव नाम्नां भेदकत्वम् । अत एवाथैष ज्योतिरथैष विश्वज्योति-

रथैष सर्वज्योतिरित्यस्यैव संज्ञाधिकरणोदाहरणत्वेन, समिधो यजतीत्यादेरभ्यासाधिकरणोदाहरणत्वेन च प्राचां मतमपि सङ्गच्छते ।

नच ज्योतिरादिवाक्यत्रये एतेन सहस्रदक्षिणेन यजेतेत्यस्यानुषङ्गादस्यैवाभ्यास इति वाच्यम् ; अनुषङ्गस्य वाक्यभेदात्तरकालिकत्वात् । वाक्यभेदसिद्धेश्च परस्परविभिन्नार्थमुख्यविशेष्यकबोधजनकत्वसिध्युत्तरकालिकत्वात्, तस्याः नामतो भेदसिद्धिसापेक्षत्वात् । न चानुषङ्गात्पूर्वं तिङ्पदाभावन न वाक्यत्वं ; अस्ति भवन्तीपरः प्रथमपुरुषेऽप्रयुज्यमानोऽप्यस्ति ' इति कात्यायनानुशासनन ' अथेष ज्योतिरस्तीति परिपूर्णत्वात् । नचैतेन यजेतेत्यस्य तिङः सुबन्तस्येवोत्पत्तिविधित्वेन ज्योतिरस्तीति वाक्यमात्रस्य विधावन्तर्भाव इति वाच्यम् ; उत्पत्तिविधेरज्ञातभावनाज्ञापकत्वाज्ञातकरणज्ञापकत्वभेदेन द्वैविध्यसंभवात् । उत्पत्तिविनियोगप्रयोगविधित्वानां कचित्सामानाधिकरण्यवदग्निहोत्रं जुहोतीत्यादावुत्पत्तिविधिद्वैविध्यस्यापि साङ्कर्यसंभवात् । न च विधिप्रत्ययस्याभावात्कथं तस्य विधिवाक्यत्वं ? करणमात्रोत्पत्तिविधानस्यानपेक्षितत्वात्, प्रेरणाबोधस्तु भावनोत्पत्तिविधिना सहैकवाक्यत्वाद्भविष्यति ।

अत एवार्थवादाधिकरणे,^१ तद्भूताधिकरणनिर्णीतक्रियार्थत्वाभाववतां वाक्यानामानर्थक्यमाशङ्क्य, विध्यैकवाक्यत्वेन कथितः परिहारोऽर्थवादेष्विव ईदृशवाक्येष्वपि तुल्य एव ।^२ 'ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां ददाति' इत्यत्र ऋत्विगानमनभाव्यकदक्षिणाविशिष्टदानकरणकविध्याक्षिप्तप्रधानभाव्यकभावनायां करणीभूतदक्षिणास्वरूपज्ञानमात्रार्थे^३ 'गौश्चाश्वश्चाश्वतरश्चेत्यादि तस्य द्वादशशतं दक्षिणे'त्येतद्वाक्ये भाष्यकारीय उत्पत्तिविधिव्यवहारोऽतत्परत्वेन नेयः । ईदृशस्थले उद्देश्यविधेयभावव्यवहारस्तु, पर्वतो वह्निमान् यद्योहं सोऽसौ सोऽहमित्यादाविव अभेदेऽपि ज्ञानीयविषयताविशेषपरत्वेनोपपद्यते । न पुनरर्थभावनाभाव्यकरणपरत्वेन । एवञ्च, ऋत्विग्भ्य इति विशिष्टविध्याक्षिप्तविशेषविधिना दक्षिणात्वसामान्यस्य दानभाव्यकरणतावच्छेदकस्य ज्ञातत्वाद्दुद्देश्यतावच्छेदकत्वं, द्वादशशतसंख्याकगवि समुच्चिताश्वादित्वस्यैतत्पूर्वमज्ञातत्वाद्विधेयत्वावच्छेदकत्वं सङ्गच्छते । तेनेष्टगर इत्याशयेन 'विध्यर्थवादमन्त्राणामुपयोगोऽधुनोच्यते' इत्यर्थवादाधिकरणवार्तिके विधिपदोक्तिरिति

१. पू. मी. द-१-२-१

२. पू. मी. द-१-१-७

३. पू. मी. द-१०-२-८

४. पू. मी. द-१०-३-१२

वक्तुं शक्यम् । करणकवाक्ये दानभाव्यकविधित्वस्वीकारेण वाश्चादिषु दक्षिणात्वस्य ज्यासज्यवृत्तित्वाद्धेन्वा करण एकयापि दक्षिणात्वपर्याप्त्यधिकरणया धेन्वा प्राकृतसर्वदक्षिणानिवृत्तिः साधिता युज्यते । गवाश्चादिदक्षिणाभाव्यसमर्थने तु गवाश्चादित्वदक्षिणात्वयोः पार्थिक-सामानाधिकरण्य(भेद) बोधसम्भवेऽपि, उद्देश्यविधेयभावे विनिगमनाविरहात् गवाश्चादिष्वपि दक्षिणात्वविधिप्रसक्त्या तस्य पर्याप्तत्वापत्त्या धेनोर्गोमात्रनिवर्तकत्वापत्तिः ॥

या च ^१ धेन्वाधिकरणे दक्षिणेत्युद्देश्यं वा विधेयं वेति तदर्थचिन्ता प्रवर्तते सापि शुद्धयेतेति करणमात्रोत्पत्तिविधिपरत्वेनैव भाष्यसमर्थनं युक्तमिति न राणकभाष्ययोर्वैमत्यसिद्धिः । भाष्यमतेऽप्यृत्तिरभ्य इत्यस्यैव दक्षिणादानविधित्वात् । वाक्यैकवाक्यत्वस्यैव ^२ चतुर्धाधिकरण-विषयवाक्ययोरिव सुवचत्वात् न वाक्यभेदोऽपि । यजेतेत्यनेनान्वययोग्यस्य ज्योतिःपदग्याख्यादि-साकाङ्क्षत्वेनाख्यातभेदे सिद्धे चतुर्धाधिकरणवाक्यवदेकवाक्यतायाः संभवात् । तस्मात्तादृशस्थले एतत्संज्ञया धात्वर्थभेदः । भावनायास्तु सर्वत्र धात्वर्थरूपगुणादुत्पन्नशिष्टार्थप्रतिरूपादेव भेदः ॥

इयांस्तु विशेषः, प्राथमिकबोधोत्पूर्वं प्रथमोपस्थिताभ्यासाद्वेदसिद्ध्युत्तरमेव नामधेय-सिद्धिरित्यादि यथायथं विभावनीयम् । तस्मान्नामधेयानामपि सिद्धं प्रथमबोधे भानम् । उद्भिदादि-पदानां शक्तिप्रहाभावेनोद्भिच्चेन वाच्यपदार्थविशेषकरणिका भावनेति बोधः प्रत्यक्षोपस्थितस्यापि पदस्य शब्दबोधे भानासंभवात् । सहकारपदार्थान्तरभानस्यापि सहकारतरौ मधुरं पिको रौतीत्यादि वाक्ये शब्दबोधानुभवात् सहकाराख्यतरुविशेषे कोकिलो रौतीति । नच लक्षणया पुनः सहकार-शब्दस्योपस्थितिः संभवति, शक्योपस्थित्यभावे तत्संबन्धलक्षणाया अपि भानासंभवात् । तदसाधुत्व-लिङ्गकशक्यत्वप्रकारकानुमितेः संभवेन तत्संबन्धस्यापि भानसंभवात् इत्यन्यदेतत् । तस्मात्सर्वथा इतरविशेषणत्वेनोपस्थिते यागे सोमवतो नान्वयः संभवतीति विपरीतमेतत् ॥

यदपि विशेषणस्यान्ययोगव्यवच्छेदकत्वमावश्यकमित्यादि, तदपि चिन्त्यम् । 'दण्डी कुण्डली च देवदत्तः' इत्यादौ दण्डादेः कुण्डलाद्यव्यवच्छेदकत्वात् । योऽपि व्रीहियवयोः समुच्चय-निरासाय नव्यमीमांसकैः सोऽपि बन्ध्यः, व्रीहिकणत्वे व्रीहीणां विशेषणत्वेऽपि

1. पू. मी. द-10-3-14.

2.. पू. मी. द. 8-1-18.

यवानामपि कुण्डलतुल्यत्वप व्यापि विशेषणत्वोपपत्तेः । नचायोगव्यावृत्त्यान्य-
योगव्यावृत्तिः फलतीत्युक्तम् । घटभूतलयोरुभयोरपि व्याप्यवृत्तित्वेन पार्थिवविकाराणामेव
तथात्वात् । घटेषु घटत्वमित्यादौ घटत्वे सर्वघटानां व्याप्यवृत्तित्वेन भानात् ग्रीष्मादीनां करणत्वे
व्याप्यवृत्तित्वे मानाभावात् विशेष्यव्यापि चेत्यस्य विशेष्यसंबन्धमात्रार्थकत्वात् ।
व्याप्यवृत्तित्वार्थकत्वे च विभिगमनाविरहात् देशतः कालतश्च व्याप्यवृत्तित्वं वक्तव्यम् । तत्र
समुच्चये देशतो व्याप्यवृत्तित्वहानिवत् विकल्पे कालतो व्याप्यवृत्तित्वहानिप्रसंगादुभयमपि हातव्यं
स्यात् । यद्वा वचनबलादन्यतरस्मिन् व्याप्यवृत्तित्वे *

कथन्तर्हि 'तस्मिन् यदन्तः तदन्वेष्टव्यम्' इति उपक्रमे दहराकाशान्तर्वर्तिमात्रस्योपासनविधानमुपपद्यत इति? उच्यते । नात्र तदन्तर्वर्तिमात्रोपासनं विधीयते । किन्तु उभयोपासनम् । 'अथ य इहात्मान मनुविद्ये'त्यादिना उभयोपासननिगमनात् । किं पुनरत्रोभयोपस्थापकम्? तदन्वेष्टव्यमिति तच्छब्द इति ब्रूमः । कथन्तर्हि तस्मिन् यदन्तरिति तदन्तर्वर्तिमात्रगोचरयच्छब्दनिर्दिष्टपरामर्शिनस्तच्छब्दस्योभयोपस्थापकत्वं? तदुच्यते । तस्मिन् यदन्तरिति यच्छब्दोऽप्युभयविषय एव । किन्तु विद्यते यदन्वेष्टव्यमिति, तस्मिन् यदन्तरिति वाक्यस्यायमर्थः—हृदयपुण्डरीकमध्यवर्ती यो दहराकाशः यच्च तदन्तर्वर्तिगुणजानमिति । तत्कथं एकेन यच्छब्देनोभयपरामर्शः? लिङ्गद्वयविषयस्य वा कथमेकलिङ्गत्वम्? उभयार्थस्य वा कथमेकवचनान्तत्वम्? एतत्सर्वं भगवान् पाणिनिः परिहरति; 'त्यदादीनि सर्वैर्नित्यम्, नपुंसकमनपुंसकेनैकवच्चास्यान्यतरस्याम्' इति; सर्वैश्शब्दैस्समभिव्याहारे त्यदादीनां नित्यमेकशेषत्वं, नपुंसकानपुंसकशब्दद्वयसन्निपाते नपुंसकैकशेषतां तस्य च विकल्पेनैकवद्भावं ब्रुवन् । तदन्तर्वर्तिगुणविषयस्य यच्छब्दस्य एकवचनान्तत्वं जात्यभिप्रायम् । 'अस्मिन् कामास्समाहिता' इत्यत्र बहुत्वावगमात् ।

ननु प्रथमश्रुतैकवचनस्वारस्थानुरोधेन 'अस्मिन् कामा' इति बहुवचनस्य 'अदितिः पाशानि'तिवदविवक्षास्तु । मैवम्, तस्मिन् यदन्तरित्येकवचनस्योद्देश्यगतत्वेन अस्मिन् कामा इति बहुवचनस्योपादेयगतत्वाच्च । उपादेयगतयोर्हि लिङ्गवचनयोर्विवक्षितत्वं, उद्देश्यगतयोश्चाविवक्षितत्वं ग्रहाधिकरणे निरणायि । नचोपक्रमस्वारस्यावगतगुणमात्रोपासनविध्यनुरोधेनोपसंहारावगतगुण्युपासनाविधिभङ्गश्शङ्कनीयः । उपक्रमावगतगुणोपासनविध्यबाधेन गुण्युपासनोपसंहारात् । उपक्रमाधिकरणे हि उपक्रमावगतस्य उपसंहारेण बाधो न युक्त इत्युक्तम् । अतोऽस्मिन्वाक्ये परमपुरुषस्यैवापहतगन्तत्वादिगुणाष्टकविशिष्टस्योपास्यत्वप्रतिपादनान्नान्यस्य कस्यचिदुपास्यत्वप्रतीतिरिति स्थितम् ।

यद्युक्तम्, तैत्तिरीयदहरविद्यायां 'दहरं विष्णुम्' मित्यादिना परमपुरुषव्यतिरिक्तस्य तदन्तर्वर्तिनः कस्यचित्स्वस्योपास्यत्वमुक्त्वा, तद्विशेषजिज्ञासायां 'यः परस्स महेश्वर' इति विशेषनिर्णयश्च क्रियत इति । तदप्युक्तम् । सर्ववेदान्तप्रत्ययन्यायेनास्य दहरविद्यावाक्यस्य छान्दोग्यदहरविद्यावाक्येनैकाध्यात्, तस्य चापहतपाप्मत्वादिगुणाष्टकविशिष्टपरमपुरुषविषयत्वनिर्णयादस्यापि गुणाष्टकविशिष्टपरमपुरुषोपासनविधिपरत्वनिश्चयात् । अत एव 'यः परस्स महेश्वर' इति महेश्वरशब्दोऽपि महानीश्वर इत्यवयवशक्त्या सर्वेश्वरे तस्मिन्नेव वर्तते । किञ्च यद्वेदावावित्यादिना

सर्ववाचकजातप्रकृतिभूताकारवाच्यतया प्रसिद्धं यच्छब्देनानूय तस्य महेश्वरत्वमत्र प्रतिपाद्यते । अकारवाच्यतया प्रसिद्धश्च अकारो विष्णुवाचक इत्यादिभिर्विष्णुरेव । अकारो वै सर्वा वागिति चाकारस्य सर्ववाचकजातप्रकृतिभूतत्वं श्रूयते । अ इति ब्रह्मेति श्रुत्या ब्रह्मणोऽकारवाच्यत्वावगमादनन्यपरनारायणानुवाककारणवाक्यादिभिर्नारायणस्यैव परब्रह्मत्वनिर्णयाच्च स एवाकारवाच्य इति निश्चीयते । अतश्चाकारवाच्यतया प्रसिद्धो नारायण एवात्र महेश्वरशब्देनाभिधीयते । अनन्तरञ्च नारायणानुवाके तस्यैव सर्वेश्वरत्वं ब्रह्मशिवयोस्तद्विभूतित्वञ्च प्रतिपाद्यते ।

यच्च बृहदारण्यके 'य एषोऽन्तर्हृदय आकाश' इत्यादिना आकाशशब्देन भगवन्तमुक्त्वा तदन्तर्बर्तितया ईशानशब्देन रुद्रः प्रतिपाद्यत इत्युक्तम् । तदपि न साधीयः । अत्राकाशशब्दस्य परमपुरुषवाचित्वाभावात् । तदभावश्चाकाशशब्दस्य भूताकाशप्रसिद्धिप्राचुर्यात् तस्यैव स्वतः प्रतीतिः । तदपवादहेतोश्च परमपुरुषासाधारणधर्मान्वयस्यादर्शनात् । हृदयान्तर्बर्तित्वन्तु 'तस्यान्ते सुषिरं सूक्ष्म'मिति हृदयावच्छिन्नसुषिरशब्दवाच्यभूताकाशस्यापि श्रूयते । किञ्च परमपुरुषगुणान्वयाद्धि 'दहरोऽस्मिन्नन्तर आकाश' इत्यत्राकाशशब्दस्य तद्वाचित्वनिश्चयः । इह त्वाकाशे शयानस्य वशित्वादितद्गुणान्वयश्रवणात्स एव परमपुरुषो न तदाश्रय आकाशशब्दनिर्दिष्ट इत्यवसीयते । 'तत्रापि दहं गगनं विशोक' इत्यत्रापि अपहृतपाप्मत्वाद्यन्यतमविशोकत्वश्रवणेन गगनशब्दस्य परमपुरुषपरत्वावगमः । ^१ अतो न देवतान्तरपरत्वप्रत्ययः ।

यच्चोक्तम्, अथर्वशिखायां 'कारणन्तु ध्येय' इत्यादिना आकाशाख्यपरमपुरुषान्तर्बर्तिनः शम्भुशिवनाम्नो रुद्रस्योपास्यत्वप्रतीतिरिति । तदप्युक्तरीत्या आकाशशब्दस्य हृदयाकाशवाचित्वेन परमपुरुषपरत्वाभावात्तदन्तर्बर्तिनश्च कारणत्वादिभगवदसाधारणगुणान्वयश्रवणात्, शम्भुशिवशब्दयोश्च रुद्रादन्यत्राऽपि लोकवेदयोः प्रयोगदर्शनात्, 'विश्वाक्षं विश्वशम्भुवं' 'शाश्वतं शिवमच्युत'मिति नारायणेऽपि दृष्टप्रयोगत्वाच्च नारायणस्यैवात्र ध्येयत्वावगमाद्युक्तम् । किञ्चाऽस्मिन्वाक्ये कश्च ध्येयः इत्युक्तमन्य 'कारणन्तु ध्येयः' इति कारणस्यानुवादेन तस्य ध्येयत्वविधानावगमात्, अनुवादस्य च प्राप्त्यपेक्षत्वात्तत्प्रापकमहोपनिषदादिषु च नारायणस्यैव कारणत्वनिर्णयात् स एवात्र ध्येयतया विधीयत इति निश्चीयते । अत एवात्र ध्यायीतेशानमिति ध्येयतयोक्त ईशानः, पतिं विश्वस्येयादिप्रसिद्धो नारायण एव । यः पुनरत्र 'ब्रह्मविष्णु-

रुद्रेन्द्रास्ते सर्वे संप्रसूयन्त' इति विष्णोः कार्यमध्ये निवेशः; स चास्य वाक्यस्य उक्तनीत्या कारणैकध्येयत्वविधिपरतया संप्रसूयन्त इति श्रुत्यन्तरप्रसिद्धोत्पत्त्यनुवादत्वावगमात्, श्रुत्यन्तरेषु ब्रह्मादीनां कर्मनिमित्तसृज्यत्वलक्षणोत्पत्तिप्रसिद्धेः, भगवतश्च 'अजायमानो बहुधा विजायत' इत्यादिषु जगदुपकारार्थं स्वेच्छावताररूपजन्मावगमात्, अत्राऽपि इन्द्रानुजरामकृष्णादिवत् ब्रह्म-रुद्रमध्यगतविष्णुत्वेनावतार इत्यवगन्तव्यम् । तथा च महाभारते पञ्चमवेदे 'रक्षार्थं सर्वभूतानां विष्णुत्वमुपजग्मिवनि'ति । अत्र च ध्येयत्वविधिपरे वाक्ये ^१तदुक्तिर्ध्येयत्वोपयोगिसौलभ्य-प्रदर्शनाय ।

यत्तु 'सत्यं ज्ञानमनन्तं ब्रह्मे'त्यत्र परमव्योमशब्देन भगवन्तं निर्दिश्य तदाधेय-तयोपास्यं ब्रह्म प्रतिपाद्यत इति । तदप्यसारम् । अत्राऽपि ब्रह्मण एव ध्येयस्य 'तस्माद्वा एतस्मादात्मन आकाशस्संभूतः' 'तस्माद्वा एतस्माद्विज्ञानमयादन्योन्तर आत्मानन्दमयः' 'स यश्चायं पुरुषे । यश्चासावादित्ये । स एकः' इत्यादिषु जगत्कारणत्वजगदन्तरात्मत्वादित्य-मण्डलान्तर्वर्तित्वादिभगवदसाधारणधर्मसम्बन्धश्रवणात्, आधारस्य च परमव्योमस्तद-भावात्तत्त्वैवोपास्यत्वप्रतीतेः । अत्र परमव्योमशब्दस्तु 'तदक्षरे परमे व्योमन्' 'तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः' 'हिरण्यमे परे लोके विरजं ब्रह्म निष्कलमि'त्यादिश्रुत्यन्तरप्रसिद्ध-भगवद्दिव्यलोकपरः ।

यत्त्वर्थवशिरासि प्रथमे खण्डे रुद्रेण स्वस्य सर्वैश्वर्यं घोषितं, तत् 'सोन्तरादन्तरं प्राविशदि'ति परमात्मानुप्रवेशादुक्तमिति श्रुत्यैव व्यक्तमुक्तम् । तथाहि, 'सोन्तरादन्तरं प्राविश'दिति रुद्रवाक्ये 'स' इति परोक्षनिर्देशस्वारस्यात्, 'प्राविशदि'ति प्रथमपुरुषनिर्देशाच्च रुद्रादन्यः परमात्मा रुद्रस्य अन्येषाञ्चान्तरात्मतया स्थित इति प्रतीयत इति । न च वाच्यं 'नान्यः कश्चिन्मत्तो व्यतिरिक्त इती'ति शब्देन रुद्रवाक्यसमाप्यवगमात् रुद्रव्यतिरिक्तस्य परमात्मनो-ऽप्रस्तुतत्वेन स इति तच्छब्देन परामर्शयोगात् प्रस्तुतस्य रुद्रस्य परामर्शसम्भवाच्च 'सोन्तरा-दन्तरं प्राविश'दिति वाक्यं न रुद्रवाक्यं, अपितु वेदवाक्यमेव, तत्र च रुद्र एवात्मतया प्रविष्टः परमात्मेति प्रतिपाद्यते, न रुद्रव्यतिरिक्तः कश्चिदिति । सोहमित्यादिप्रपञ्चेन रुद्रवाक्या-समाप्तिप्रतीतेः, इतिशब्दस्य हेतुप्रकारयो^२रन्यतरवाचित्वसम्भवाच्च, सोन्तरादन्तरमिति वाक्यस्य रुद्रवाक्यतावगमात्, 'अहमेवैकः प्रथममास'मित्यादिना सर्वात्मभूतपरमात्मनस्त्वात्मतया रुद्रेण

प्रस्तुतत्वात् स इति तच्छब्देन परामर्शसम्भवाच्च, सोन्तरादितिवाक्येन रुद्रव्यतिरिक्तस्यैव परमात्मनो रुद्राद्यन्तरात्मत्वेन प्रवेशनिश्चयात् । अतो रुद्रादन्यस्तदन्तरात्मा नारायण एव रुद्रवाक्ये अहंशब्देन सर्वात्मत्वेन निर्दिश्यत इति निश्चीयते । सोन्तरादिति वाक्यस्य श्रुतिवाक्यत्वेऽपि पूर्वोक्तानन्यपरानेकश्रुत्यन्तरानुरोधात् 'प्राविशदिति' 'यस्य यस्य हि यो भावस्तेन तेन हि तन्नरम् । अनुप्रविश्य मेधावी क्षिप्रमात्मवशं नयेदि'त्यादिवद्बुद्ध्यनुप्रवेश परत्वसम्भवाच्चात्तेन वाक्येन रुद्र एव सर्वान्तरात्मानं भगवन्तं समाधिना प्राविशत् साक्षात्कृतवानित्युच्यत इत्यवसीयते । अतोऽस्मिन्वाक्ये ^१स्वान्तरात्मा नारायण एव रुद्रेणाहमिति निर्दिश्यते ।

तथा कौषीतकिब्राह्मणे प्रतर्दनविद्यायां 'प्रतर्दनो ह वै देवोदासिरिन्द्रस्य प्रियं धामोपजगामेत्यादौ 'त्वमेव मे वरं वृणीष्व यं त्वं मनुष्याय हिततमं मन्यस' इति मोक्षोपायं पृच्छते प्रतर्दनाय 'मामेव विजानीहि प्राणोऽस्मि प्रज्ञात्मा तम्मामायुरमृतामित्युपास्वे'ति वदन्निन्द्रस्वान्तरात्मपरमात्मोपासनं मोक्षसाधनमित्युपदिशति । यथा च श्रुत्यन्तरे — 'तद्धैतत्पश्यन् ऋषिर्वाग्देवः प्रतिपेदे अहं मनुरभवं सूर्यश्चाहं कक्षीवानृषिरस्मि विप्र' इत्यादिना ब्रह्मणस्सर्वान्तरात्मत्वं सर्वशब्दानां तत्पर्यवसायित्वं च, 'यस्य पृथिवी शरीरं', 'यस्यात्मा शरीरं,' 'एष सर्वभूतान्तरात्मापहतपाप्मा दिव्यो देव एको नारायणः,' 'तदैक्षत बहु स्यां प्रजायेये'त्यारभ्य 'अनेन जीवेनात्मनानुप्रविश्य नामरूपे व्याकरवाणि' 'सोऽकामयत बहु स्यामि'त्युपक्रम्य 'तदनुप्रविश्य, सच्च त्यच्चाभवादि'त्यादिश्रुतिप्रसिद्धं समाधिना साक्षात्कुर्वन्वामदेवः, अहंशब्देन स्वान्तरात्मानं परमात्मानं निर्दिश्य तत्सामानाधिकरण्येन मनुसूर्यादीन् व्यपदिशति ।
तथा च प्रह्लादः —

‘सर्वगत्वादनन्तस्य स एवाहमवस्थितः ।

मत्तः सर्वमहं सर्वं मयि सर्वं सनातने' ॥

इत्यादि । एतत्सर्वं 'शास्त्रदृष्ट्या तूपदेशो वामदेववदि'त्यस्मिन्नधिकरणे सूत्रकारेण निरणायि । महाभारते च —

‘विष्णुरात्मा भगवतो भवस्यामिततेजसः ।

तस्माद्वनुज्यांसंस्पर्शं स विषेहे महेश्वरः' ॥

इति रुद्रान्तरात्मत्वं विष्णोः प्रतिपाद्यते । तथा तस्मैव ब्रह्मरुद्रसंवादे ब्रह्मा रुद्रं प्रत्याह —

‘तवान्तरात्मा मम च ये चान्ये देहिसञ्ज्ञिताः ।

सर्वेषां साक्षिभूतोऽसौ न ग्राह्यः केतचित् क्वचित्’ ॥ इति ॥

तथा तत्रैव ब्रह्मरुद्रो स्तुय,

‘एतौ द्वौ विबुधश्रेष्ठौ प्रसादक्रोधजौ स्मृतौ ।

तदादर्शितपन्थानौ सृष्टिसंहारकारकौ’ ॥

इत्युक्तम् ।

यच्च द्वितीये खण्डे ‘यो वै रुद्रस्स भगवानित्यादिदेववचनं तच्च रुद्रवाक्यानु-
रोधित्वेन तदैकार्थ्यावगमान्, रुद्रवाक्यस्य चांक्तरीत्या तदन्तर्यामिपरत्वनिर्णयात्, अनन्य-
परानेकश्रुत्यन्तरविरोधाच्च न रुद्रस्य सर्वैश्वर्यपरमित्यवसीयते ।

यच्च तृतीयचतुर्थखण्डयोः रुद्रनामनिर्देश तन्निर्वचनमुखेन तदैश्वर्यपरत्वमुक्तम्,
तदपि तयोः खण्डयोः ‘स ओङ्कारो य ओङ्कारस्स प्रणवो यः प्रणवः’ इत्यारभ्य ओङ्कारादि
महादेवान्तप्रणवनामनिर्देशनिर्वचनपरतया प्रसिद्धरुद्रपरत्वप्रसङ्गाभावादयुक्तम् । रुद्रादिशब्दानां
प्रणववाच्यपरमात्मपरत्वेऽप्युक्तरीत्या भगवत एव परमात्मत्वनिर्णयात्, अस्मिन्वाक्ये भगवच्छब्द-
सामानाधिकरण्याच्च भगवत्परत्वमेव न्याय्यम् ।

यच्च पञ्चमे खण्डे रुद्रोपासनस्य मोक्षोपायतया विधानम्, तदप्युक्तेन न्यायेन
तदन्तर्यामिभगवदुपासनपरमित्यव्यवसीयते । तथा छान्दोग्ये मधुविद्यायां ‘असौ वा आदित्यो
देवमध्वित्यारभ्य वस्वादिदेवताभोग्यादित्योपासनं मोक्षोपायतया विधीयमानं तदन्तर्यामिपरमात्मो-
पासनपरमिति ‘मध्वादिष्वसम्भवादि’ ल्यधिकरणे निर्णीतम् ।

यच्च तत्र तदङ्गतया भस्मसंस्पर्शविधिः; स च न तस्य सर्वोपासनशेषतामवगमयति ।
यथा सौत्तामणिशेषतया विहितस्य सुराग्रहस्य न सर्वक्रतुशेषत्वप्रसङ्गः ।

ननु ‘अणोरणीयानि’ त्यनुवाके ‘यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधिको रुद्रो महर्षिः ।
हिरण्यगर्भं पश्यत जायमानः स नो देवश्शुभया स्मृत्या संयुनक्तु’ इति रुद्रस्य हिरण्यगर्भोत्पत्तेः
प्रागवस्थानश्रवणेन सर्वकारणत्वं प्रतीयते; नैवम् । न ह्यत्र हिरण्यगर्भोत्पत्तेः पूर्वभावित्वं रुद्रस्य श्रूयते ।

किन्तु हिरण्यगर्भजन्मदर्शित्वम् । नच तावता रुद्रस्य ततः पूर्वभाषित्वासिद्धिः । 'विश्वाधिको रुद्रो महर्षि' रिति योगप्रभावेन कालत्रयवर्तिसर्ववस्तुसाक्षात्कारित्वेन विश्वेभ्यो योगिभ्योऽधिकतयाधिगतस्य पञ्चाद्भाषिनोऽपि अतीतहिरण्यगर्भजन्मदर्शित्वसम्भवात् । हिरण्यगर्भोत्पत्तेः पञ्चाद्भाषित्वञ्च रुद्रजन्मनो महोपनिषदादिषु प्रसिद्धम् । 'स नो देवशुभया स्मृत्या संयुतः' इति भगवदुपासनोपयोगितया रुद्रानुग्रहस्य मुमुक्षोस्तदपेक्षत्ववचनम् । तथाच महाभारते उमामहेश्वर-संवादे देवीं प्रति रुद्रवचनं 'उपास्योऽहं सदा विप्रा उपायोऽस्मि हरेः स्मृता'विति । अत्र 'शुभया स्मृत्ये'ति भगवत्स्मृत्या मां संयोजयत्वित्युच्येत । अथवा 'यो देवानां प्रथम'मिति यच्छब्देन हिरण्यगर्भकारणतया श्रुत्यन्तःप्रसिद्धानुवादान्नारायणस्यैव तथा प्रसिद्धेश्च, अत्र रुद्रशब्दश्च आकाशप्राणादिशब्दवदवयवशक्त्या अपर्यवसानश्रुत्या वा नारायणमेवाभिधत्त इत्यवसीयते ।

श्रीरुद्रश्च न रुद्रस्य सर्वैश्वर्यप्रतिपादनपरः । अत्र जगत्कारणत्वमोक्षप्रदत्वादिसर्वेश्वरा-साधारणधर्मप्रतिपादनादर्शनात् । अग्निचयने चार्थान्तरपरतया तद्विनियोगात् । पूर्वोक्तानन्यपरानेक-श्रुत्यन्तरविरोधाच्च । अत एव ^१ त्वरितरुद्रपञ्चब्रह्ममन्त्राश्च न रुद्रवैभवपराः । 'सर्वो वै रुद्र' इत्यादिनिर्देशस्तु 'ब्राह्मणो वै सर्वा देवताः' 'आरो वा इदं सर्वं'मित्यादिवद्द्रष्टव्यः । 'ब्रह्माधि-पतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिः' — वेदप्रवर्तकस्तन्मुखेन ब्राह्मणवर्गनिर्वाहकश्च ब्रह्मा ज्ञानोपयोगी शिवो मे सदास्त्वित्यन्वयः । उक्तेनैव न्यायेन 'एक एव रुद्रो न द्वितीयाय तस्थे' इत्याद्यपि व्याख्येयम् ।

ननु 'अथ यो ह खलु वा' इत्यादिमैत्रायणीयश्रुत्या त्रिमूर्तीनामंशत्वावगमात् अंशी परमात्मा तदतिरिक्त इति प्रतीयते । नैवम्, उक्तरीत्या विष्णोरेव परमात्मत्वनिर्णयात्, तद्विषयोऽयमंशशब्दस्तदवतारविग्रहमात्रपरः, तस्यांशिना एव स्वांशभूतब्रह्मादि सजातीयावतारात् औपचारिको वा ।

एतेन 'ब्रह्मविष्णुशिवा ब्रह्मन् प्रधाना ब्रह्मशक्तयः' इत्याद्यपि व्याख्यातम् । नच 'स ब्रह्मा स शिव' इत्याद्यभेदोपदेशात् ब्रह्मादीनां नारायणेन स्वरूपैक्यमाशङ्कनीयम् स्रष्टृत्वसृज्यत्वाचर्यत्वाचर्यत्वादिभेदव्यपदेशात् । अभेदव्यपदेशस्तु तत्तदन्तरात्मत्वनिबन्धन इति प्रागेवोक्तम् । श्रुत्यन्तराप्येवमुक्तरीत्या नेतव्यानि । अतस्सर्ववेदेषु वेदान्तेषु च सर्वस्मात्परत्वेन प्रतिपादितं परं ब्रह्म नारायण एव, न ब्रह्मरूपादिरिति सिद्धम् ।

तदेवं प्रत्यक्षश्रुतिभिर्नारायणस्यैव परत्वावगमान्, पौरुषेयाणाञ्च वचसां तदनुरोधेनैव प्रामाण्यात्तदनुरोधीन्येव पुराणादीनि श्रुत्युपबृंहणतयोपादेयानि, नेतराणि ।

किञ्च नारायणपराणां पुराणानां सत्त्वमूलतया प्रामाण्यं, इतरेषां रजस्तमोमूलतया चाप्रामाण्यं वेदार्थसंग्रहे पुरुषनिर्णये च सुव्यक्तमुक्तम् । तस्मान्नारायण एव मुमुक्षुभिर्जिज्ञास्यं परं ब्रह्मेति स्थितम् ।

¹ देवराजार्यपुत्रेण कृतोऽयं तत्त्वनिर्णयः ।

अभंगुरेण यशसा मनसा हर्षशालिना ॥

² इति श्रीलक्ष्मणार्यभागिनेयपौत्रेण वेदान्तविद्याविनोदविदग्धेन वत्सकुलतिलकेन वरदार्यमिश्रेण कृतः परतत्त्वनिर्णयः समाप्तः ॥

हरिः ओम् ॥

श्रीनिवासमहागुरवे नमः । हरिः ओम् । श्रीमते रामानुजाय नमः ।

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वदेहिनाम् ।

पुनातु सर्वदा युष्मान् पुरुषश्च रमापतिः ॥

श्रीवीरराघवगुरवे नमः ॥ श्रीमन्नारायणमहागुरवे नमः ॥

1. अयं श्लोकः 'ख' मातृकायामेवास्ति ।

2. इति श्रीवत्सकुलतिलकवरदराजसूरिकृतिषु तत्त्वनिर्णयः समाप्तः ।

हरिः ओम् । शुभमस्तु ।

श्रीः

श्री पराशरभट्टैरनुगृहीता

*अष्टश्लोकी

(श्री श्रीनिवासाचार्यविरचितव्याख्या समलंकृता)

श्रीपराशरभट्टार्यः श्रीरङ्गेशपुरोहितः ।

श्रीवत्साङ्कसुतः श्रीमान् श्रेयसे मेऽस्तु भूयसे ॥

श्रीपराशरभट्टार्यैरष्टश्लोक्या रहस्य त्रयार्थो विविच्यते, तस्यास्संप्रहेणार्थः प्रकाश्यते ।

अकारार्थो विष्णुरित्यादिना तत्र प्रथमश्लोकेन श्रीमदष्टाक्षरमन्त्रस्य प्रणवार्थः प्रकाश्यते —

अकारार्थो विष्णुर्जगदुदयरक्षाप्रलयकृ-

न्मकारार्थो जीवस्तदुपकरणं वैष्णवमिदम् ।

उकारोऽनन्यार्हं नियमयति संबन्धमनयो-

स्त्रीसारस्वत्यात्मा प्रणव इममर्थं समदिशत् ॥ १ ॥

अस्यार्थः — प्रणवश्चाकारोकारमकारात्मकः । तद्वर्णत्रयं प्रत्येकं पदम् । अकारार्थो विष्णुरिति—
'अक्षराणामकारोस्मि' 'अकारो विष्णुवाचकः' इत्यादिप्रमाणान्यनुसंधेयानि । जगदुदयरक्षाप्रलयकृत्=जगदुदयकृत् जगत्कारणभूतो नारायणः । प्रलयकृत्=प्रलयकर्ता । 'यतो वा इमानी'त्यादिप्रमाणात् । अकारस्यापि सर्वशब्दकारणत्वं सर्व... ..लयस्थानत्वञ्च । 'अकारो वै सर्वा वाक्' 'तस्य प्रकृतिर्लीनस्य' इत्यादिप्रमाणात् । तथा च वाच्यवाचकसंबन्धस्तदोर्थो (त्प्रीति) यते । एवं स्वभावार्थः उक्तः । 'अव रक्षणे' इति धातुः । तस्य प्रक्रिया ऊह्या । मकारार्थो जीव इति । अयं मकारः 'मनु अवबोधने' 'मन ज्ञाने' 'मसी परिणामे' इत्यस्माद्वातोर्निष्पन्नः तथा च ज्ञानस्वरूपत्वज्ञानगुणकत्व-प्रत्यक्षत्वानाश्रयत्वात् देहेन्द्रियादिज्यतिरिक्तजीवसिद्धिरिति भावः । तदुपकरणं वैष्णवमिदमिति—तदिदं सोऽयं जीवः । उपकरणापेक्षया नपुंसकत्वम् । वैष्णवमुपकरणं—विष्णुसंबन्धि स्वं—विष्णोश्शेषमिति यावत् । अनेन लुप्तचतुर्थ्यर्थः प्रकाशितः । उकारस्त्वनयोर्जीवविष्णवोद्देशेषोऽपिभावसंबन्धं लुप्तचतुर्थ्योदितं नियमयति—अन्येभ्यो व्यवच्छिन्नति । अनन्यार्हमिति निरुपाधिकत्वमुच्यते । अन्यत्रायं संबन्ध

औपाधिकः, अत्र तु निरुपाधिकः इति निगमयति । एवं त्रयीसारस्यात्मा प्रणव इममर्थं समदिशन् — उपदिदेश ॥ १ ॥

अथ द्वितीयश्लोकेन नमश्शब्दो व्याख्यायते मन्त्रब्रह्मणीति ।

मन्त्रब्रह्मणि मध्यमेन नमसा पुंसस्वरूपं गति-

गम्यं शिक्षितमीक्षितेन पुनः पश्चादपि स्थानतः ।

स्वातन्त्र्यं निजरक्षणं समुचिता वृत्तिश्च नान्योचिता

तस्यैवेति हरेर्विविच्य कथितं स्वस्यापि नार्हं ततः ॥ २ ॥

मन्त्रेति । मन्त्रब्रह्मणि - श्रीमद्दृष्टश्राव्यमहामन्त्रे । मध्यमेन नमसा—नमश्शब्देन । पुंसो जीवस्य । स्वरूपं-प्रणवोक्तं शेषस्वरूपम् । गतिः - स्वप्रतिपाद्य उपायः । गम्यं - नारायणायेति पदप्रतिपाद्यं कैङ्कर्यरूपं प्राप्यञ्च । शिक्षितम् । कथमिति चेत् :-पुरतः प्रणवेन ईक्षितेन सम्बन्धेन नमसा पुंसः स्वरूपं शिक्षितम् । 'नम' इत्यत्र मकाराध्याहारेण 'अहं मम न' इति वा, किञ्चिदध्याहारेण मम किञ्चिदपि वस्तुभूतं नास्तीति वा—अहंकार-ममकार निवर्तकत्वात् नमसः । पश्चादीक्षितेन नारायणायेति पदसंबन्धेन गम्यं कैङ्कर्यं शोधितम् । उत्तरखण्डनम-श्शब्दवत् । कैङ्कर्येऽपि स्वा ... त्व स्वार्थकर्तृत्वस्वाधीनभोक्तृत्वस्वार्थभोक्तृत्वपरत्वात् नमसः । 'भुङ्क्ते स्वभोगमखिलं पतिभोगशेष'मिति न्यायेन फलित्वमपि तस्यैवेति भावः । स्थानतः—स्वस्थानस्थितेन केनापि संबन्धेनेति यावत् । गतिरुपायश्शोधिताः । चरमश्लोके मुख्यवाक्यैक-शब्दस्य प्रपत्तावपि प्राधान्यं नास्ति । स्वस्य तत्र प्रधानकर्तृत्वं, न जीवस्येति काचन योजना । तन्न्यायेनात्रापि कैङ्कर्यरूपसाध्यसाधनाकाङ्क्षित्वात् मन्त्ररत्नैकाध्याय्य अर्थात् प्रपत्तिरूपनिजभर-समर्पणोपाये स्वस्य प्राधान्यं नास्तीति निबिध्यते । यद्वा, नमसः प्रपत्तिवाचित्वेन काचन योजना । तत्राप्यावृत्त्या उक्तार्थो योज्यः । फलितमाह—स्वातन्त्र्यमिति । आ ... स्वातन्त्र्यं निजरक्षणं समुचिता वृत्तिः - कैङ्कर्यरूपं फलमपि । नान्योचिता - परमात्मव्यतिरिक्तजीवोचिता न भवति । ब्रह्मरुद्रादिप्रतिसंबन्धि ... त् । स्वातन्त्र्यादीनि तस्य हरेरेवेति विविच्य स्पष्टं कथितम् । ततस्तेनैव नमसा एवं कथनादिति वा । स्वस्यापीति । अन्येष्वन्यतमस्य स्वस्यापि नार्हमिति कथितम् ।

'अहं मद्रक्षणभरो मद्रक्षणफलन्तथा । न मम श्रीपतेरेवेत्यात्मानं निक्षिपेद्बुधः ॥'

इतिस्मिन् श्लोके अयमर्थो द्रष्टव्यः ॥ २ ॥

अथ तृतीयश्लोकेन पदत्रयस्यापि वाक्यार्थो यथाक्रमं संग्रहादुच्यते अकारार्थायेति ।

अकारार्थायैव स्वमहमथ मह्यं न निवहाः

नराणां नित्यानामयनमिति नारायणपदम् ।

यमाहास्मै कालं सकलमथ सर्वत्र सकला-

स्ववस्थास्वाविः स्युर्मम सहजकैङ्कर्यविधयः ॥ ३ ॥

अहं अकारार्थायैव—विष्णव एव । स्वं—शेषभूतोऽस्मि । अनेन प्रणवार्थ उक्तः । अहमिति मकारार्थः । एवेत्युकारार्थः । अकारार्थ इत्यनेन अकारार्थस्वमिति लुप्तचतुर्थ्यर्थ उक्तः । अथेति नमःशब्दार्थवर्णनारम्भः । मह्यं नेति नमश्शब्दार्थः । अहमित्यनुवर्तते । अहं मह्यं नेति । मदपेक्षया (मम) शेषत्वं नास्तीत्यर्थः । किञ्चित्पदाध्याहारेण, मम शेषभूतं वस्तु मह्यं किमपि नेति वार्थः । मह्यमिति नमश्शब्दार्थः । नेति नवर्थः । निवहा नराणां नित्यानामिति नरशब्दव्याख्यानम् । नित्यानां नराणामयनमिति तत्पुरुषसमासप्रदर्शनम् । नराणां निवहा अयनं यस्येति बहुव्रीहिप्रदर्शनम् । निवहा इति नराणां बहुत्वं सूच्यते । इति—उक्तप्रकार-प्रदर्शितेन समासद्वयेन नारायणपदं यं पुरुषमाह, तस्मै नारायणाय । अथ=एतच्छरीरपातानन्तरमेव । मम, सकलं कालं—सर्वस्मिन्काले । अत्यन्तसंयोगे द्वितीया, सर्वदेत्यर्थः । सर्वत्र देश इति शेषः । सकलास्ववस्थासु सकलकैङ्कर्यविधयः । विधानं विधिः । स्वरूपप्राप्तकैङ्कर्याणि । सहजेत्युक्त्या संसारा (वस्थायां) कैङ्कर्याकरणमविद्योपाधिकमित्युक्तं भवति । आविःस्युः—आविर्भवन्तु । प्रार्थनायां लिङ् । कालमित्यारभ्य व्यक्तचतुर्थ्यर्थप्रदर्शनम् ॥ ३ ॥

अथ चतुर्थश्लोकेन श्रीमदष्टाक्षरपदार्थज्ञानानामुपयोगप्रकारं दर्शयति देहेति ।

देहासक्तात्मबुद्धिर्यदि भवति पदं साधु विद्याचतुतीयं

स्वातन्त्र्यान्धो यदि स्यात् प्रथम मितरशेषत्वधीश्चेद् द्वितीयम् ।

आत्मश्राणोन्मुखश्चेन्नम इति च पदं, बान्धवाभासलोलः

शब्दं नारायणाख्यं, विषयचपलधीश्चेच्चतुर्थीं प्रपन्नः ॥ ४ ॥

देहेति—प्रपन्नो देहासक्तात्मबुद्धिः—देहे अहंबुद्धियुक्तो भवति चेत्; तदा तृतीयं पदं, साधु—सम्यक्, विद्यात् । तदर्थं सम्यग्विजानीयादित्यर्थः । तेन देहात्मबुद्धिश्शान्त्यतीति भावः । साधु विद्यादित्यस्य सर्वज्ञानुषङ्गः । स्वातन्त्र्यं—ममाहमेव शेषीति बुद्धिमत्त्वम् । तेनान्धो

मूढश्चेत्, प्रथमं पदं अकारं सविभक्तिकं विद्यात् । अनेन नारायणस्य शेषित्वे ज्ञापिते स्वशेषित्व-
बुद्धिदशाम्यति । इतरशेषत्वधीश्चेत्, द्वितीयं पदमुकारं विद्यात् । आत्मत्राणोन्मुखः—स्वरक्षणे
अहमेव कर्तेति बुद्धिविशिष्टश्चेत्, नम इति पदं विद्यात् । चकार उक्तसमुच्चये । बान्धवाभासेषु—
औपाधिकबन्धुषु । लोलः—सक्तश्चेत्, नारायणाख्यं पदं साधु विद्यात् । तेन नारायण एव
निरुपाधिकबन्धुरिति ज्ञायते । विषये - शब्दादौ । अपलबुद्धिर्भवति चेत्, चतुर्थी व्यक्तामनु-
संदध्यात् । तत्र स्वामिकैर्कर्यमेवास्य भोग्यमिति ज्ञायते । एवमष्टाक्षरार्थो व्याख्यातः ॥ ४ ॥

अथ पञ्चमश्लोकेन द्वयार्थो विविच्यते — ईशानामिति ।

ईशानां जगतामधीशदयितां नित्यानपायां श्रियं
संश्रित्याश्रयणोचिताखिलगुणस्यांग्री हरेराश्रये ।
इष्टोपायतया श्रिया च सहितायात्मेश्वरायार्थये,
कर्तुं दास्यमशेषमप्रतिहतं नित्यन्त्वहं निर्ममः ॥ ५ ॥

ईशानां जगतामिति श्रीशब्दस्य कर्मणि व्युत्पत्त्यर्थस्सूच्यते । जगतामधीशस्य दयिता-
मिति कर्तरि व्युत्पत्त्यर्थः । अस्येशाना जगतो विष्णुपत्नी' इति श्रुत्यर्थः स्मारितः । श्रियं
संश्रित्येति । 'अनन्यशरणशरणमहं प्रपद्ये' इति गद्येऽपि श्रीप्रपत्तेः पुरुषकारार्थत्वेन भाष्यकारै-
रुक्तत्वात्, पुरुषकारत्वेन प्रपद्ये इत्यर्थः । आश्रयणोचिताः अखिलाः वात्सल्यादयो गुणा यस्येति
विग्रहः, नारायणपदार्थः । हरेरंग्री इति चरणशब्दार्थ उक्तः । इष्टोपायतया प्राप्त्युपायतया,
शरणशब्दार्थः । अनिष्टानिवृत्त्युपायत्वमपि गृहीतम् । आश्रये—आत्मरक्षाभरनिर्वाहकत्वेनाध्य-
वस्यामि, प्रपद्ये इत्यस्यार्थः । श्रिया च सहितायेत्युत्तरखण्ड श्रीशब्दार्थः । आत्मेश्वराय
सर्वशेषिणे, नारायणशब्दार्थः । अर्थये इति विभक्त्यर्थः । अहमिति प्रार्थनासूचितकर्त्रध्याहारः ।
अशेषं - सर्वविधम् । अप्रतिहतम् — अविच्छिन्नम् । अनेन देशविशेषकैङ्कर्यं विवक्ष्यते । नित्यं—
यावदात्मभावि । दास्यं—दासकर्म कैङ्कर्यम् । कर्तुमर्थये इति संबन्धः । निर्ममः—कैङ्कर्ये
स्वकर्तृत्वस्वकीयत्वाद्यभिमानरहितः । नमःपदं व्याख्यातम् ॥ ५ ॥

अथ षष्ठश्लोकेन द्वयपदानां तात्पर्यार्थप्रदर्शनमुखेन तद्वैभवं प्रख्याप्यते—नेतृत्वमिति ।

नेतृत्वं नित्ययोगं समुचितगुणजातं तनुख्यापनं चो-
पायं कर्तव्यभागं त्वथ मिथुनपरं प्राप्यमेवं प्रसिद्धम् ।

स्वामित्वं प्रार्थनां च प्रबलतरविरोधिप्रहाणं दशैतान्

मन्तारं त्रायते चेत्यधिगतनिगमषट्पदोऽयं द्विखण्डः ॥ ६ ॥

नेतृत्वं—नियमनम् । पुरुषकारकृत्यम् । श्रीशब्दार्थ उक्तः । नित्ययोगमिति मतुबर्थः । द्वितीयाया मन्तारमित्यनेनान्वयः । समुचितगुणजातं—आश्रयणे अवश्यापेक्षितवात्सल्यादिगुण-समूहः । नारायणशब्दार्थ उक्तः । तनोः-दिव्यमङ्गलविग्रहस्य । ख्यापनं, चरणशब्दार्थः । उपायं शरणशब्दार्थः । कर्तव्यभागं-कर्तव्यं प्रपदनरूपमंशं, क्रियापदार्थः । तत् कीदृशम् ? मिथुनपरं-मिथुनविषयम् । परशब्दोऽत्र विषयवाची । यत्परशब्द इतिवत् । अथेत्युत्तरखण्ड-वर्णनप्रस्तावः । अथशब्द उपरिष्ठाद्द्रष्टव्यः । एवं प्रसिद्धं—मिथुनगतत्वेन प्रसिद्धम् । अत्र परशब्दस्य भूतत्वमर्थः । श्रीमच्छब्दार्थ उक्तः । स्वामित्वं-नारायणशब्दार्थः । प्रार्थनाञ्च, कैङ्कर्यस्येति शेषः । चतुर्थ्यर्थः । प्रबलतरस्य स्वरूपरक्षाविषयेभ्यो विरोधिभ्योऽतिशयितस्य विरोधिनः कैङ्कर्यविषयस्य स्वार्थस्वकीयत्वाद्यभिमानरूपस्य प्रहाणं-धूननम् । शोधनमिति यावत् । एतानित्येवमाकारान्दशार्थान् मन्तारं—अनुसंधानं, अधिकारिणम् । त्रायते सिद्धोपायवशीकरणेन चेतनं रक्षतीति । मन्तारं त्रायते इत्यनया व्युत्पत्त्या अधिगतनियमः । यद्वा-निगम इति पाठे—निगम्यतेऽनेनेति व्युत्पत्त्या निगमः—प्रसिद्धिः, प्राप्तप्रसिद्धिः । रक्षाविषयप्रसिद्धिरत्रोचिता । यद्वा-निगमो वेदान्तः । वेदान्तप्रसिद्ध इत्यर्थः । अयं—द्वयाख्यो मन्त्रः । षट्पदः, द्विखण्डश्च भवति ॥ ६ ॥

अथ सप्तमश्लोकेन चरमश्लोको व्याख्यायते मत्प्राप्तीति ।

मत्प्राप्त्यर्थतया मयोक्तमखिलं सन्त्यज्य धर्मं पुन-

र्मामेकं मदवाप्तये शरणमित्यार्तोऽवसायं कुरु ।

त्वामेवं व्यवसाययुक्तं मखिलज्ञानादिपूर्णं ह्यहं

मत्प्राप्तिप्रतिबन्धकैर्विरहितं कुर्यां शुचं मा कृथाः ॥ ७ ॥

मत्प्राप्त्यर्थतयेति — हे अर्जुन । मल्लभहेतुत्वेन मयोक्तं सद्विद्यादिधर्मं परित्यज्य स्थितश्चेत्-तत्राशक्तश्चेदित्यर्थः । पुनरिति वाक्यालंकारः । मामेकं-प्राप्यमेव प्रापकभूतं माम् । मल्लभार्थं शरणं-प्रधानोपाय इति, आनुकूल्यादिविशिष्टस्वरक्षाभरसमर्पणरूपमध्यवसायं । आर्तः—न मे कल्पकोटिसहस्रेणापि साधनमस्तीति रीत्या यावत्कालतत्त्वमुपायान्तरानधिकारादकिञ्चनस्सन, कुरु । ज्ञानशक्त्यादिफलप्रदानोपयुक्तनिखिलगुणपूर्णोऽहम् । हीति प्रमाणसिद्धौ । एवमित्यादि—‘न्यस्यान्य-

किञ्चनः श्रीमन् 'स्वामी स्वशेषं स्ववशं स्वभरत्वेन निर्भरम्' इति श्लोकद्वयेनोक्तविश्वासयुक्तं त्वां, मल्लभविरोधिभिः पापैर्मुक्तं करवाणि, शुचं मा कृथाः । न शोकं कृथा इति समीचीनपाठश्चेत् ऋषिकल्पभट्टार्यैरुक्तत्वात्, बहुलं छन्दसि न माङ्गयोगेऽपीति साधुः व्याख्यानव्याख्येयभावस्सूच्यः ॥

अथाष्टमश्लोकेन चरमश्लोकार्थस्य स्वानुसन्धानप्रकारत्वं दर्शयति—निश्चित्येति ।

* निश्चित्य त्वदधीनतां मयि सदा कर्माद्युपायान् हरे

कर्तुं त्यक्तुमपि प्रपत्तुमनलं सीदामि दुःखाकुलः ।

एतज्ज्ञानमुपेयुषो मम पुनः सर्वापराधक्षयं

कर्तासीति दृढोऽस्मि ते तु चरमं वाक्यं स्मरन् सारथेः ॥ ८ ॥

हे हरे! मयि त्वच्छेषभूते । सदा-इहामुत्र च । त्वदधीनतां-त्वदेकपरतन्त्रस्थितिप्रवृत्तिकतां । निश्चित्य । त्वदुपदेशाच्छास्त्राच्चेति भावः । कर्माद्युपायान्—त्वत्प्राप्तौ साक्षात्परंपरया वा साधनत्वेन त्वदुपदिष्टान् कर्मज्ञानभक्तिरूपहेतून् । कर्तुमनलमसमर्थं, अज्ञत्वादशक्तत्वाच्चेति भावः । शेषः । अतस्त्यक्तुमप्यनलमसमर्थम् । 'न हि कश्चित् क्षणमपि जातु तिष्ठत्यकर्मकृत्' इति नीत्या ।

अपि च, प्रपत्तुं प्रपदनं कर्तुं, उक्तप्रकारेण आत्मरक्षाभरसमर्पणेऽपि अनलमसमर्थम् । प्रपत्तिस्वरूपस्य मया ज्ञातुमशक्यत्वात् । सीदामि—उक्तप्रकारेण कस्याप्युपायस्य परिग्रहाभावेन आगामिनरकदुःखज्ञानादिति । दुःखाकुलः—स धर्मराहित्येन शोचनमेवाकिञ्चन्यरूपोऽधिकारः । एतज्ज्ञानमुपेयुषः, 'स्वामी स्वशेषं स्ववशं' मि-उक्तश्लोकप्रकारोक्तं ज्ञानं विश्वासं प्रापितस्य ममेति भावः । पुनरिति वाक्यालंकारे । सर्वापराधानां मत्प्राप्तिप्रतिबन्धकानां वासनामोचनं कर्तासि—करिष्यसीत्यनेन प्रकारेण । सारथेः—सौलभ्यादिगुणविशिष्टस्येति भावः । ते—अधिकारानुगुण-ज्ञानोपदेष्टुः । चरमं वाक्यं—चरमश्लोकम् । त्वदुक्तमर्थविशेषमिति भावः । स्मरन्—उक्त-प्रकारेणानुसंदधत् । दृढोऽस्मि । एतच्छ्लोकस्थपदानां व्याख्यानव्याख्येयभावस्समर्थैरुद्धः ॥ ८ ॥

इत्येवमष्टश्लोक्यर्थस्संप्रहेण प्रकाशितः ।

कौशिकश्रीनिवासेन वेदान्ताचार्यसेविना ॥

* अयं अष्टमः श्लोकः अस्यां मातृकायां नास्ति तस्य व्याख्यानं परमस्ति । अतोऽस्माभिः श्लोको विलिखितः । (घ)

वृत्त्या देशिकवीक्षणेन कृत्या निर्वाधमुज्जुम्भिता
 लक्ष्मीकान्ततमालसंश्रयवशा दाभोगमाबिभ्रती ।
 भक्त्या कन्दलितप्रपत्तिकलिकाद्वारेण संविह्वता
 स्वान्तोद्यानसमुद्भवा रसघनं सूते गरीयः फलम् ॥

इत्यष्टश्लोकी व्याख्यानं संपूर्णम् ॥

हरिः ॐ । शुभमस्तु । श्रियै नमः ॥

प्रस्तावना

विदितमेवेदं सर्वेषां यदिह मरुमरीचिकानीरसमानोदरेऽनर्थं परम्परामेदुरेऽपारे परम्बसारे
 र्द्वन्द्वारसागरे मज्जम्भज्जमुन्मज्जतां जननमरणरूपक्षारपानमप्यमृतपानमिव मन्यमानानां निवृत्तिसाधन
 मोक्षसाधनमपि निवृत्तावपेक्षावतां प्रेक्षावतां मोक्ष एक एव परमपुरुषार्थतयाभीष्ट इति । स च
 मोक्षस्संसारनिवृत्तिहेतुः, संसारनिवृत्तिश्च ज्ञानादेव संभवति । मोक्षस्य कथ्यन्ते त्रीणि साधनानि—
 कर्म, उपासनं, ज्ञानं चेति । ज्ञानं साक्षाद्धेतुः, तदितरे तु परम्परया इति वेदान्तिनां राद्धान्तः ।
 तथा च श्रुतिः — ‘तमेव विदित्वाऽति मृत्युमेति नान्यः पन्था विद्यतेऽयनाय’ । स्मृतिरपि —
 ‘बुद्धौ शरणमन्विच्छ कृपणाः फलहेतवः’ इति । कर्मोपासनयोस्तु ज्ञानहेतुत्वं प्रतिपादयन्ति ता
 एव श्रुतयः । ‘तमेतं वेदानुवचनेन ब्राह्मणा विविदिषन्ति यज्ञेन दानेन तपसाऽनाशकेन’ इति ।

तच्च ज्ञानं यथास्वरूपमेव वस्तुस्वरूपं निरूपयति । वस्तुनि निरूपिते सद्य एवाज्ञान-
 निवृत्त्या तन्मूलकसंसारनिवृत्तिः ब्रह्मभावश्च सिद्ध्यति इति ज्ञानस्य साक्षात्फलदातृत्वम् । अत एव
 मोक्षोऽपि इहलोकैकसाध्यः न तु पुनर्लोकान्तरममनापेक्षी च । तथा च श्रुतिः—‘ब्रह्म वेद ब्रह्मैव
 भवतीति’ । ‘अत्र ब्रह्म समश्नुत’ इति च । तादृशं ज्ञानमपरोक्षमनुभवरूपतामापद्यमानं पुरुषार्थसाधनं
 भवति । पदार्थनिष्ठा वाक्यार्थनिष्ठाश्चेति तद्धेतुभूताः कथ्यन्त उप्पनिषद्भागाः । पदार्थानि
 जीवब्रह्मेभ्यस्वरूपौ । तन्निष्ठानि च द्विविधानि वाक्यानि त्वंपदार्थनिष्ठानि तत्पदार्थनिष्ठानि चेति ।
 तादृशानि द्विविधानि वाक्यानि जीवब्रह्मणोः पारमार्थिकस्वरूपैक्यरूपस्य वाक्यार्थस्त्वैक्यकारकाणि
 भवन्ति । तथा चाद्वैतज्ञानमेव मोक्षसाधनमिति निर्णीतं भवति ।

तादृशज्ञानसंपादनायैव ब्रह्मसूत्रभाष्यादयः परदशता ग्रन्थाः श्रीशंकरभगवत्पादेन
 विरचिता इति सुप्रसिद्धमेतत् । परन्तु तानि ग्रन्थरत्नानि तर्कारूढानि प्ररूढमतिविभक्तसाध्यानि
 इति करुणालयो भगवानाचार्यः अपण्डितानामज्ञातशास्त्रप्रक्रियाणामपि ज्ञानप्रकर्षोत्पादनायात्पान्य-
 प्याकारेण, विषयतो बृहन्ति प्रसन्नगम्भीराणि ग्रन्थजालानि विरचयामास । तेषु परिगण्यते मनीषा-
 पञ्चकमप्यन्यतमत्वेन । अत्र कथासन्निवेशोप्यनुसन्धेयः । भगवानाचार्यः पद्मपादादिशिष्यपरिवृतः
 पवित्रां काशीं स्वपादस्पर्शदानेन पवित्रतरामकरोत् । तदानीं पुरतः शिरसि गाङ्गमिव मधुरपरीवाहं,
 मधुप्रवाहं दधानः पार्श्वतोः प्रखरज्ञानसारमयैरिव वेदैस्सारमयैरनुदुतः कोऽपि चण्डाल आविरासीत् ।

दृष्ट्वा तमाचार्यः गच्छ गच्छेत्यब्रवीत् । श्रुत्वा तद्वचनं, आचार्यस्याद्वैतापरोक्षानुभूतिं परीक्षितुमभवत् । प्रकटयितुमागतश्चण्डालरूपी भगवान्विश्वेश्वरः प्रकच्छ - अन्नमयमित्यादिना ।

‘मनीषापञ्चके’ नाग्नैव ज्ञायते पञ्चैव श्लोका वर्तन्ते इति । तेषु चत्वारः श्लोकाः ऋग्यजुस्सामाथर्वणां सारग्राहिणः, पञ्चमस्तु वेदान्तविज्ञानमुनिश्चितार्थस्याद्वैतापरोक्षज्ञानानुभवस्य ब्रह्मविद्वरिष्ठस्य फलं प्रस्तौति ।

मनीषापञ्चकस्य व्याख्या बह्व्यो वर्तन्ते । ताश्च बहुत्र बहुधा मुद्राप्य प्रकटीकृता इति नाविदितमेतत्सर्वेषाम् । परन्त्वियं ‘मधुमञ्जरी’ नाद्यापि प्रकाशितेति भाति । अस्माकं कोशालये ‘मधुमञ्जरी’ नाम्नी एकैव मातृकोपलब्धा । अस्यां च व्याख्यातृणां नामनिर्देशो न कुत्रापि दृश्यते । अथापि मङ्गलश्लोकपठनेन वयमेवमनुमिनुमः मधुमञ्जर्याश्चास्या मनीषापञ्चकव्याख्यानभूतायाः कर्तारः श्रीनृसिंहाश्रमिण एव भवितुमर्हन्तीति । कुतः एवमुच्यत इति चेदुच्यते - अयमेव मङ्गल-श्लोकः - श्रीमद्यतीन्द्रमानस्य जगन्नाथमुनिं गुरुम् । मनीषापञ्चकव्याख्या तन्यते मधुमञ्जरी ॥ इति । श्लोकेऽस्मिन्व्याख्यातारः स्वगुरोः नाम जगन्नाथमुनिरिति निर्दिशन्ति । कोऽयं जगन्नाथ-मुनिरिति विचार्यमाणे नृसिंहाश्रमिणां गुरुरिति निश्चीयते । कुत इदमुच्यत इति चेत् श्रीनृसिंहाश्रमिणः परब्रह्मस्वरूपविदोऽद्वैतविद्याटवीसञ्चारिणो जीवन्मुक्ताः सन्यासिनः । ते अद्वैतदीपिका, तत्त्वविवेकः, तद्व्याख्यानभूतः अद्वैतरत्नकोशः, तत्त्वपदार्थशोधनप्रकारः, भेदधिक्कारः इत्येवं परदशतान्ग्रन्थ-विशेषान्विरचयामासुः । एते ग्रन्था मातृकारूपेणास्माकं कोशालये विराजन्ते काशीतः प्रखरबुद्धिमता ‘पण्डितेन’ प्रकाशिताः च । एतेषां ग्रन्थानामुपसंहारवाक्ये (colophon) श्रूयत एवम् - ‘इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य श्रीमज्जगन्नाथाश्रमिपूज्यपादशिष्य श्रीनृसिंहाश्रमिमुनिविरचिते तत्त्व-विवेके द्वितीयः परिच्छेदः’ इत्यादि । श्रीनृसिंहाश्रमिणां शिष्यभूताः श्रीनारायणाश्रमिणोऽपि भेदधिक्कारस्य, तत्त्वपदार्थशोधनप्रकारस्य च, व्याख्यावसरे स्वगुरुं श्रीनृसिंहाश्रमिणं, तद्गुरुं श्रीजगन्नाथाश्रमिणं च प्रस्तुवन्ति । विचारेणानेनेदं निर्णीतं भवति यदस्याः मधुमञ्जर्याः प्रणेतारः श्रीनृसिंहाश्रमिण एव । तेषां गुरुः श्रीजगन्नाथमुनिः, शिष्याश्च श्रीनारायणाश्रमिण इति । विषयः तत्प्रतिपादनं, शैली, इत्यादयोऽपि द्रढयन्ति अमुमेवार्थम् इत्यलं पल्लवितेन ।

॥ मधुमञ्जरी ॥

श्रीनृसिंहाश्रमिप्रणीता “मनीषापञ्चक” व्याख्या

श्रीमहागणपतये नमः ॥

श्रीमद्यतीन्द्रमानस्य जगन्नाथमुनिं गुरुम् । मनीषापञ्चकव्याख्या तन्यते मधुमञ्जरी ॥
तत्रादौ कथा निरूप्यते ।

कदाचिच्छङ्कराचार्यः काशीं प्रति पुरीं ययौ । तस्य ज्ञानपरीक्षार्थं कश्चिद्देवस्समागतः ॥

चण्डालरूपिणं दृष्ट्वा गच्छ गच्छेति चाब्रवीत् । तथोक्तवन्तमाचार्यं स देवः पुनरब्रवीत् ॥
तथा हि —

‘अन्नमयादन्नमयमथवा चैतन्यमेव चैतन्यात् ।

द्विजवर दूरीकर्तुं वाञ्छसि किं ब्रूहि गच्छ गच्छेति ॥ १ ॥’

अस्यार्थः — अद्यते यज्जनैस्तदन्नं, अदन्ति च भूतानि यत्तदन्नं, ‘अद् भक्षणे’ इति धातोरन्नशब्दस्योत्पन्नत्वात् । ‘अद्यतेति च भूतानि तस्मादन्नं तदुच्यते इति’ इति श्रुतेः । तदन्नमयस्तद्विकारस्तत्प्रधानो वा स्थूलदेहोऽन्नमय इत्युच्यते । तस्मादन्नमयात् चण्डालत्वजातिविशिष्टात् विप्रत्वजातिविशिष्टाद्वा । अन्नमयं उक्तलक्षणं स्थूलदेहमन्यतरजातिविशिष्टं दूरीकर्तुं दूरतः परिहृत्य गन्तुं हे द्विजवर ! ‘जन्मना जायते शूद्रः कर्मणा जायते द्विजः । वेदाध्यायी भवोद्विप्रो ब्रह्म जानाति ब्राह्मणः’ इति स्मरणात् । द्विजानां कर्मिणां वा मध्ये वरः श्रेष्ठः अत्यन्तकर्मीत्यर्थः । गच्छ गच्छेति वचसा वाञ्छसि अभिलषसि मनःपूर्वकत्वाद्वागव्यापारस्य । यद्धि मनसा ध्यायति तद्वाचा वदति । ‘वाङ्मे मनसि प्रतिष्ठिता, मनो मे वाचि प्रतिष्ठित’मित्यादिश्रुतिभ्यो वागव्यापारस्य मनोव्यापारपूर्वकत्वं सिद्धम् । तदुक्तं भाष्यकृता श्रीविष्णुसहस्रनामभाष्ये — मनसा वा अग्रे सङ्कल्पयत्यथ वाचा व्याहरति । यद्धि मनसा ध्यायति तद्वाचा वदतीति श्रुतिभ्यां संस्मरणम् । ध्यानं च नामकीर्तन एवान्तर्भूतमिति । किं ब्रूहीति काकुत्स्वरेण आक्षेपः कृतः । पश्चाद्भारमवलम्बयति अथवेति । अथवा उत चैतन्यमेव । चेतनमेव चैतन्यम् । न तु भिन्नश्चेतनधर्मः । चेतनस्याद्वितीयत्वेन व्यक्तिभेदस्यानङ्गीकारेण जातेरनङ्गीकारात् ।

तच्च चैतन्यं कूटस्थरूपं प्रतिबिम्बरूपमवच्छिन्नरूपमेव । नान्यत् । तादृशादेव चैतन्यात् पूर्वोक्तोभयजातिविशिष्टस्थूलदेहान्तर्वर्तिनः दूरीकर्तुं वाञ्छसि किं ब्रूहि गच्छ गच्छेति पूर्ववदनुषज्यते ।

एवं द्वेधा विकल्प्य द्वितीयविकल्पमादौ परिहरन् प्रतिबिम्बावच्छिन्नचैतन्याभ्यां तयोश्चैतन्ययोर्दूरीकरणेच्छा न युज्यत इति क्रमेण सदृष्टान्तमाह —

किं गङ्गाम्बुनि बिम्बितेऽम्बरमणौ चण्डालवाटीपयः-

पूरे वान्तरमस्ति काञ्चनघटीमृत्कुम्भयोर्वाम्बरे ।

प्रत्यग्वस्तुनि निस्तरङ्गसहजानन्दावबोधाम्बुधौ

विप्रोऽयं श्वपचोऽयमित्यपि महान्कोपं विभेदभ्रमः ॥ २ ॥

गङ्गाम्बुनि आर्यावर्तक्षेत्रे काश्यादिपुण्यनगरप्रान्ते देवतामनोहारिणी विष्णुपादोद्भवा भागीरथीजाह्नवीत्यपरपर्यायनाम्नी विलसति गङ्गा, तस्याः सर्वपापक्षयकरं परम्परया मोक्षप्रापकं च यदम्बु जलं तस्मिन् अम्बरमणौ अम्बरे नभसि मणिरिव दीप्यते अतिशयेन विराजमानत्वादम्बरमणिः सूर्यः तस्मिन् बिम्बिते प्रतिबिम्बिते सति प्रतिच्छायया दृश्यमाने सतीति यावत् । तदेव चण्डालवाटीपयःपूरे चण्डालाः श्वपचाः तेषां वाटी वीथिः तस्यां यत्पयःपूरः चर्मछेदनादिना दुर्गन्धं दुर्मलिनं जलं तस्मिन् बिम्बिते सतीत्यनुषज्यते । अन्तरं भेदः अस्ति विद्यते किमित्याक्षेपः उभयत्रापि योज्यः । नान्तरमनुभूयते । विद्वद्विद्वत्साम्येनेत्याक्षेप्तुरभिप्रायः । एवं प्रतिबिम्बपक्षानङ्गीकारे भेदभ्रमस्यानवकाशं प्रदर्शय अवच्छिन्नपक्षेऽपि तं दर्शयति काञ्चनेति । काञ्चनेन सुवर्णेन निर्मिता घटी कुम्भः काञ्चनघटी मृदा प्रसिद्धया गन्धादिगुणवत्या निर्मितः कुम्भः मृत्कुम्भः तयोस्ताभ्यां अवच्छिन्नं यन्नभः तस्मिन्नन्तरमस्ति किमित्याक्षेपः । नास्त्येवेति तात्पर्यम् । अत्र उभयपक्षयोः प्रतिबिम्बयोः अवच्छिन्नयोर्वा बिम्बेन अनवच्छिन्नेन प्रतिबिम्बाभ्यां अवच्छिन्नाभ्यां वा बिम्बस्य अनवच्छिन्नस्य प्रतिबिम्बयोरवच्छिन्नयोर्वा परस्परं भेदगन्धस्य न कदाचित् अवकाशः । व्यवहारभेदस्य उपाधिपरामर्शमन्तरेणाविभाव्यमानत्वात् । विचाराभावजीवनस्य द्वैतमिथ्याभ्रमस्य विचारवद्विर्ते वस्तुत्वं अवसीयते । किन्तु विचारविकलैरेवेत्यतो विचारवता भवता कथमुच्यते गच्छ गच्छेत्यभिप्रायः ।

सम्प्रति दृष्टान्ते सोपाधिकयोरन्योन्यमनुपाधिकेन ताभ्यां तस्य च भेदाभावेऽपि उपाधिभूतयोरार्यावर्तादिपुण्यापुण्यक्षेत्रयोः अथ च तत्स्थगङ्गादिपुण्यापुण्यजलस्य भेदस्य विद्यमानत्वात्

दार्ष्टान्तिकेऽपि विप्रत्वाविप्रत्वजातिविशिष्टयोः स्थूलदेहयोः तत्संस्कारतत्तदभावविशिष्टयोः अन्तःकरण-
योश्च भेदस्यानुभूतत्वात् विप्रत्वजातिविशिष्टतत्संस्कारोपेतदेहतदन्तर्वर्त्यन्तःकरणाभ्यां तज्जातिराहित-
तत्संस्कारशून्यदेहतदन्तःकरणयोः दूरीकरणेच्छा युक्तैवेति वदता शङ्कित इव पुनरप्यभ्यस्तप्रपञ्चविधुरे
परमात्मनि विज्ञातेन किञ्चिदन्यद्विद्यत इति । यत्र त्वस्य सर्वमात्मैवाभूत् तत् केन कं
पश्येदियादिश्रुतिमवष्टभ्य सर्वात्मकत्वमात्मनोऽनुभवन् उपाधिदृष्ट्यापि तद्दूरीकरणेच्छा न घटिष्यत
इति प्रथमं विकल्पं परिहरति । प्रत्यग्वस्तुनीति । प्रातिलोभ्येन मिथ्याध्यस्तसर्वप्रपञ्चवैलक्षण्येन
अञ्चति प्रकाशत इति प्रत्यक् परमात्मा न च वस्तु अनध्यात्मस्वभावत्वे सति कल्पितसमस्तवस्त्वधि-
ष्ठानभूतः तस्मिन् प्रत्यग्वस्तुनि किञ्च निर्गतः प्रपञ्चरूपः तरङ्गो यस्मात् सहजानन्दावबोधाम्बुधेः
सहजस्वभावः आनन्दः सुखं अवबोधस्फुरणं स्वभावभूतो न केनापि निर्वर्तितः आनन्दश्चा-
सावबोधश्चेति सहजानन्दावबोधः स एव अम्बुधिरिवाम्बुधिः अपर्यन्तत्वात् । तस्मिन्निस्तरङ्ग-
सहजानन्दावबोधाम्बुधौ प्रत्यग्वस्तुनि अहमित्यनुभूयमाने सतीति शेषः । विप्रोऽयं द्विजातिः
अध्ययनशीलः श्वपचोऽयं चण्डालः पशुघातुक इति । इयत्तापरिच्छेदशून्योऽयं विभेदभ्रमः
द्वैतभ्रान्तिः कुतस्सम्भवति न कुतोपित्यर्थः । प्रत्यगेकरसस्य वस्तुनो निष्प्रपञ्चोक्तेरिति भावः ।

एवं केवलपारमार्थिकदृष्टिमवलम्ब्य आक्षिप्तस्सन्नाचार्योऽयं देवस्तारकोपदेष्टा पूर्णपुरुषो
विध्वेश्वरो भवितुमर्हतीति निश्चित्य, यथोक्तमेवमेतत् । एतादृशदृष्टिमत्सु भवादृशेषु नास्माकं
चण्डालत्वादिप्रतीतिरित्यभिप्रेत्य जागृत्यादिभिः पञ्चभिर्दशलोकैः स्वानुभवं निरूपयति । तत्र
तावच्चतुर्षु वेदेषु यानि प्रसिद्धानि 'प्रज्ञानं ब्रह्म, अहं ब्रह्मास्मि, तत्त्वमसि, अयमात्मा
ब्रह्मे'त्येवंपाणि क्रमेण ऋग्यजुस्सामाथर्वणोपनिषद्गतानि महावाक्यानि अर्थतोऽनुक्रामति जाग्र-
दित्यादिना —

जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु स्फुटतरा या संविदुज्जृम्भते

या ब्रह्मादिपिपीलिकान्ततनुषु प्रोता जगत्साक्षिणी ।

सैवाहं न च दृश्यवस्त्विति दृढप्रज्ञापि यस्यास्ति चेत्

चण्डालोऽस्तु स तु द्विजोऽस्तु गुरुरित्येषा मनीषा मम ॥ १ ॥

अस्यायमर्थः— यस्यापि कस्यचित्पुरुषविशेषस्य दृढप्रज्ञास्तिचेत्स पुरुषश्चण्डालोऽस्तु
द्विजो वास्तु गुरुरित्येषा मम मनीषेत्यन्वयः । अत्र सैवाहं न च दृश्यवस्त्विति प्रज्ञायाः प्रकारः

उक्तः । स्फुटतरेति संविदः प्रसिद्धिद्योतनार्थं जानामीत्यादिसंव्यवहारेषु प्रज्ञानस्य विजृम्भ-
माणत्वात् प्रज्ञानानुभवहीनस्य लोष्टवन्नरसमाकृतेः शास्त्रार्थविचारे(णा,धिकाराच्च । अथवा ।
स्फुटतरेति संविदो नावृतत्वमुच्यते । तस्यास्सर्वाधिष्ठानतया सर्वप्रकाशकत्वेनावरणाज्ञानस्यापि
भासकत्वात् । तमेव भान्तमनुभाति सर्वमित्यत्र श्रुतौ सर्वशब्देनावरणस्यापि विवक्षितत्वात् ।
चैतन्यप्रसिद्धिद्योतनं तु यच्छब्देन भवति । ननु यच्छब्देन चैतन्यस्य प्रसिद्धिर्विवक्षिता
चेत्तर्हि सा प्रसिद्धिः केत्याकाङ्क्षायामाह—जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिष्विति । इन्द्रियैरर्थोपलब्धिः जागरितं,
करणेषूपसंहृतेषु जागरितसंस्कार्यप्रत्ययः सविषयः स्वप्नः, सर्वप्रकारज्ञानोपसंहारे बुद्धेः कारणात्मना
अवस्थानं सुषुप्तिः इत्येवंलक्षणात्मिका जाग्रदाद्यवस्थाः प्रसिद्धाः । तासु प्रसिद्धास्ववस्थासु
संविदपि प्रसिद्धा । नन्वेवं शास्त्रकृतपरिश्रमाणां संवित्प्रसिद्धिरस्तु, तदतिरिक्तानां कथमिति
चेदुच्यते । शब्दान्तरेण व्यवहृतत्वादिति । संवित् प्रतिज्ञानं चैतन्यं बोधः । साक्षी कूटस्थः
स्वयमात्मेत्येवंप्रकारकैश्शब्दैर्व्यवहृतुं असंस्कृता अपि देशभाषादिना सांकेतिकशब्दैरात्मानं चैतन्यरूपं
सर्वसंव्यवहारसाधकत्वेन व्यवहरन्ति । ज्ञापकं च तेषां वर्तमानं विजानामीत्यादि । तत्र
विजानामीत्यादिव्यवहारो बोधैकहेतुक इत्यनुमानादिना प्रमाणेनाविज्ञानतोऽपि प्रसिद्धया
जानन्त्येव । इदानीं ज्ञानमस्ति व्यवहारोप्यस्ति । इदानीं ज्ञानं तु नास्ति व्यवहारोऽपि
नास्ति इत्यन्वयव्यतिरेकज्ञानं विवेकिनां गुरुमुखात्सिद्धमपि अविवेकिनाऽनुभवत एव सिद्धम् ।
तद्यथा — चन्द्रमा भगवतो नेत्रं हृदयमित्यदिरूपणाविज्ञातोऽपि मूढर्ज्ञात एव स्वप्रकाशत्वेन,
शिशिरकरत्वेन, मण्डलाद्याकारेण च । एवमेव संवित् स्वतस्सिद्धस्वप्रकाशेत्यादिना लिङ्गसिद्ध-
कान्त्यादिविशेषानुभवविवेकेनाज्ञाताऽपि संविद्यव्यवहारसाधकत्वप्राधान्येन विज्ञाता भवति । तस्मात्
विवेकविकलानामप्यात्मसिद्धिरस्तीति बोध्यम् । व्यवहारबलेनेत्यभिप्रेत्याह — उज्जृम्भत इति ।
उत् अधिकं यथा तथा जृम्भते उल्लसति व्यवहारहेतुतया प्रकाशत इत्यर्थः । यद्वा, उदपि
जृम्भत इति हेतुः संवित्प्रसिद्धौ विद्वत्स्वविद्वत्सु च अहमिति सर्वदा भानात् । विद्वांसो हि
वयं स्म जाता इति जानन्ति, अविद्वांसोऽपि तथा । किन्तु प्रकारान्तरेण । अत एव
विद्वदविद्वद्भेदो जागृदित्यारभ्य उज्जृम्भत इत्यन्तेन इयता ग्रन्थसन्दर्भेण प्रज्ञानं ब्रह्मेति
महावाक्यस्य प्रज्ञानशब्दस्य अर्थ उक्तः ।

अथ ब्रह्मशब्दस्यार्थमाह — या ब्रह्मादिपिपीलिकान्ततनुषु प्रोता जगत्संक्षिणीति

ब्रह्मा चतुर्मुखः आदिः येषां ते ब्रह्मादयः पिपीलिका कीटविशेषः अन्तः येषां ते पिपीलिकान्ताः ब्रह्मादयश्च ते पिपीलिकान्ताश्च ब्रह्मादिपिपीलिकान्ताः प्राणिनः तेषां तनवः शरीराणि तासु जगतः प्रपञ्चस्य साक्षिणी साक्षादव्यवधानेन ईक्षणकर्त्रीति हेतोः प्रोता अनुगततया वर्तमाना या प्रसिद्धा संवित् व्याख्याता । एवं ब्रह्मशब्दस्य परिपूर्णत्वमर्थमुक्त्वा तेन प्रत्यगात्मन एकत्वमभिवदति सैवाहमिति ।

सैव प्रसिद्धैव संविदहं अहंपदलक्षितः अहंप्रत्ययव्यवहारयोग्यश्च चिदात्मा । न च दृश्यवस्तु दृशा व्याप्यत इति दृश्यं जगत्तद्वस्तु जगतो वस्तुत्वं कल्पितसम्बन्धेन परमार्थ-वस्तुनि विद्यमानमुपचर्यते । जगतः कल्पितत्वेन वस्तुतो वस्तुत्वाभावेऽपि व्यवहारसत्यत्वाङ्गी-कारात् योग्यं वस्तुत्वमस्तीत्यभिप्रायः । तदहं न भवामि दृश्यवस्तुनो जडत्वात् परिच्छिन्न-त्वाच्च इति दृढप्रज्ञा दृढा संशयासम्भावनादिभिरबाधिता प्रज्ञा मतिः अज्ञानां देहात्मप्रज्ञेव यस्य कस्यचिदपि पुरुषविशेषस्य श्रुत्याऽऽचार्यसादमहिम्ना अस्ति विद्यते चेद्यदि स तु पुरुषश्चण्डालः पशुघातुकोऽस्तु भवतु अथवा जात्या विप्रोस्तु गुरुस्सर्वज्ञो भगवानिति । ‘ज्ञानी त्वात्मैव मे मतिः’ इति स्मृतेः । ‘तस्मादात्मज्ञमर्चयेत् भूतिकामः’ इत्यादिश्रुतेश्च । एषा एतादृशी मम मनीषा मदीया बुद्धिरनुभव इति यावत् ।

इदमत्राकृतम् — पुरुषधौरेयो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु या स्फुटतरा संविदुज्जृम्भत इति इयता ग्रन्थेनोक्तशब्दार्थं बुद्ध्वा तस्यार्थस्य या ब्रह्मादिपिपीलिकान्ततनुषु प्रोता जगत्साक्षिणीति इयता ग्रन्थेनोक्तब्रह्मशब्दार्थतत्त्वं विज्ञाय तद्विज्ञानस्य फलभूतं सैवाहं, न च दृश्यवस्त्विति इयता ग्रन्थेनोक्तवाक्यार्थानुभवं कुर्वन् स्थिरप्रज्ञो भूत्वा समाहितस्सन् वर्तेत न तस्मिन् मम चण्डालत्वादिविपरीतज्ञानं किन्तु ब्रह्मत्वमतिरेव । ब्रह्म वेद ब्रह्मैव भवतीति श्रुतेरिति यद्यपि सर्वमात्मेति विज्ञानात् पञ्चमत्वादिप्रतीतिः न पारमार्थिकी तथापि व्यवहारसाङ्कर्यानापत्तये व्यवहारे भट्टनय इति न्यायात् भावनया स्वात्मनस्सर्वात्मकत्वमनुभवन् क्रियया यावत्प्रारब्धं द्वैतव्यवहारे यथापूर्वं यथाशास्त्रं विदुषा वर्तितव्यमिति च लोकसंग्रहमेवार्थं संपश्यन्कर्तुमर्हसि इति स्मृतेराचार्य-स्याभिप्रायान्तरं विज्ञायते । ननु चण्डालोऽस्तु स तु द्विजोऽस्तु गुरुरित्यभियुक्तैर्वक्तुमुचितमिति चेन्न आक्षिप्तुर्देवस्य चण्डालवेषधारित्वात् आक्षेपस्यापि विप्रोऽयं श्वपचोऽयमित्येवंरूपत्वात् उक्तस्योक्यनु-सारित्वात् । अथ परमार्थवस्तुन उपनिषदेकसमधिगम्यत्वेन वेदाधिकारिणामेव तदनुभवस्तथापि यः

कश्चन योगभ्रष्टो गहना कर्मणो गतिरिति वचनात् किञ्चित्कर्मशेषतया चण्डालदेहधार्यपि भवेन्नामै-
तस्मिन्जन्मनि न तस्याध्ययनापेक्षा जन्ममात्रेणैव प्रारब्धकर्मणो नष्टत्वात् भूतपूर्वगत्या तस्य
ब्रह्मानुभवस्य सिद्धत्वात् न तस्मिन् मम चण्डालत्वादिभ्रमः । न हि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह
विद्यत इति स्मृतेः । अत्र पिता अपिता माता अमाता लोका अलोका देवा अदेवा वेदा
अवेदास्तेनो अस्तेनो भवति भूगहा अभूगहा चण्डालो अचण्डाल इत्यादिश्रुतेश्च ।

इदानीं यजुर्वेदोपनिषद्गताहंब्रह्मास्मीति महावाक्यार्थमभिवर्णयति ब्रह्मैवाहमिति ।

ब्रह्मैवाहमिदं जगच्च सकलं चिन्मात्रविस्तारितं

सर्वं चैतद्विद्यया त्रिगुण्या शेषं मया कल्पितम् ।

इत्थं यस्य दृढा मतिस्तु सुखतरे नित्ये परे निर्मले

चण्डालोऽस्तु स तु द्विजोऽस्तु गुरुरित्येषा मनीषा मम ॥ २ ॥

यस्य मतिस्तु सुखतरे परे निर्मले दृढा स तु पुरुषश्चण्डालोऽस्तु द्विजो वास्तु मम
गुरुरित्यन्वयः । सुखतरेत्यादिपिशेपणैर्विशेषो परे किमिति मतिर्दृढेत्याकाङ्क्षायामाह ब्रह्मैवाहमिति ।
अहमहंशब्दप्रत्ययाभ्यामुपलक्षित आत्मा ब्रह्मैव परिपूर्णः परमात्मेव इदं सकलं समस्तं जगत्
चेतनाचेतनात्मकं चिन्मात्रविस्तारितं चिन्मात्रे चिदेकरसे ब्रह्मणि विस्तारितं प्रपञ्चितम् । केन
विस्तारितमित्याशङ्कायामाह सर्वं चैतदिति । एतत्परिदृश्यमानमशेषं ब्रह्मादीश्वरसहितं सर्वं
जगत् त्रिगुणात्मिकया अविद्यया मया अध्यक्षेण कल्पितं रचितं दृश्यमेवंप्रकारेण निश्चित्येति
शेषः । दृढप्रज्ञा दृढबुद्धिरसंभावनादिभिर्न बाधितेत्यर्थः । यस्य वा कस्यचित्पुरुषवरस्य अस्ति
विद्यते चेदित्यनेन ज्ञाननिष्ठाया दुर्लभत्वमुक्तम् । स तु चण्डालोस्त्वित्यादि स्पष्टम् ।

शश्वन्नश्वरमेव विश्वमखिलं निश्चित्य वाचा गुरो-

नित्यं ब्रह्म निरन्तरं विमृशता निर्व्याजशान्तात्मना ।

भूतं भावि च दुष्कृतं प्रदहता संविन्मये पावके

प्रारब्धाय समर्पितं स्ववपुरित्येषा मनीषा मम ॥ ३ ॥

अधुना सामवेदोपनिषद्गतामहावाक्यस्यार्थमाह शश्वदिति । अखिलजगत्कारणं सत्तामात्रं
वस्तु यन्निर्दिष्टं सदेव सोम्येदमग्र आसीदित्यादिना तदेव त्वं न ततो भिन्नोऽसि । भेदस्य
मिथ्यात्वात् वस्तुन एकरूपत्वादित्युपदेष्टुराचार्यस्य वाचा वचसा ब्रह्म परिपूर्णं वस्तु निरन्तरं

स्वात्मनोऽभिन्नं निश्चित्य निश्चयेन ज्ञात्वा अखिलं समस्तं जगत् शश्वत् सर्वदा नश्वरमेव
न तु नित्यमिति नित्यं सर्वदा विमृशता आलोडयता अ । एव निर्व्याजशान्तात्मना निर्व्याजो
निष्कपटः शान्त उपरतः आत्मा अन्तःकरणं यस्य तेन भूतं अतीतिं भावि आगामि चकारेण वर्तमानं
च यद्दुष्कृतं दुःस्वानुभवकारणं पापं संविन्मये अहं ब्रह्मास्मीति ज्ञानस्वरूपे पावके अग्नौ प्रदहता
प्रकर्षेण दहनं कृतवता येन पुरुषधौरेयेण ब्रह्मविन्मुख्येनेति यावत् । स स्वीयं वपुः शरीरं
प्रारब्धाय अवश्यं भाविफलाय कर्मणे समर्पितं सम्यगर्पितं प्रारब्धाधीनं कलेवरं कृतं तस्य जीविते
मरणे वा न स्वयं बुद्धिर्विक्रियत इति भावः । स तु चण्डालोऽस्तु द्विजो वेति सर्वमनु-
षङ्गितव्यम् । शिष्टं स्पष्टम् ।

या तिर्यङ्नरदेवताभिरहमित्यन्तस्फुटं गृह्यते

यद्भासा हृदयाक्षदेहविषया भान्ति स्वतोऽचेतनाः ।

तां भास्यैः पिहितार्कमण्डलनिभां स्फूर्तिं सदा भावय-

न्योगी निर्वृतमानसो हि गुरुरित्येषा मनीषा मम ॥ ४ ॥

संप्रति अयमात्मा ब्रह्मेत्यर्थरणशास्त्रोक्तमहावाक्यार्थमाह या तिर्यङिति । तत्र तावत्
अयमात्मा ब्रह्मेति वाक्यस्य ब्रह्मशब्दार्थमाह या तिर्यगिति । या प्रसिद्धा स्फूर्तिः स्फुरणं
चैतन्यमिति यावत् । तिर्यङ्नरदेवताभिः तिर्यग्भिः पशुभिः नैर्मानुषैः देवताभिः देवैश्च अहमित्यहं-
प्रत्ययव्यवहारयोग्यतया अन्तर्विज्ञानमयशब्दवाच्यायां बुद्धौ स्फुटमनावरणं यथा तथा
गृह्येऽनुभूयते । किञ्च, यद्भासा यस्याः स्फूर्तिर्भासा प्रकाशेन हृदयं हृदि हृद्गोलके अयनं
स्थानमस्येति हृदयं मनः अक्षाणि इन्द्रियाणि ज्ञानकर्माख्यानि देहः स्थूलः विषयाः शब्दाद्याः
वचनाद्याः ते सर्वे स्वतः स्वभावतः अचेतनाः जडा अपीत्यपिशब्दो द्रष्टव्यः । भान्ति प्रकाशन्ते
चेतना इवेत्यर्थः । पुनर्भास्यैः प्रकाश्यैः हृदयाक्षदेहविषयैः पिहितार्कमण्डलनिभां पिहितमाच्छादितं
मेघैर्यद्वर्कमण्डलं तन्निभां तत्सदृशीं स्फूर्तिं सदा नित्यं योगी निर्जितेन्द्रियो भावयन्नहमिति ध्यायन्
इति आत्मशब्दार्थो व्याख्यातः । या तिर्यङ्नरदेवताभिरिति ब्रह्मणो रूपमुक्तम् । यद्भासा हृदयाक्ष-
देहविषया इत्यात्मनो रूपमुक्तम् । ताभ्यां भास्यैः पिहितार्कमण्डलमिति ब्रह्मात्मनोरेकत्वमुक्तम् ।
यच्छब्दद्वयेन स्फूर्तिं समष्टिव्यष्ट्युपाधिविशिष्टां लक्षयित्वा तच्छब्देनैकान्वयेन तस्य योजितत्वात् ।
एवं निर्वृतमानसो मोक्षसुखयुक्तमानसो हि प्रसिद्धं स गुरुरित्यादि स्पष्टम् । अथवा हिशब्दो
हेत्वर्थः । यस्मान्निर्वृतमानसस्तस्माद्गुरुरिति ।

एवं महावाक्यचतुष्टयस्य जीवब्रह्मैकपरत्वमभिवर्ण्य तन्निष्ठस्य गुरुत्वमपि व्याख्याय
अधुना फलितमाह —

यत्सौख्याम्बुधिलेशलेशत इमे शक्रादयो निर्वृताः

यच्चित्ते नितरां प्रशान्तकलने लब्ध्वा मुनिर्निर्वृतः ।

यस्मिन्नित्यसुखाम्बुधौ गलितधीर्ब्रह्मैव न ब्रह्मवि-

द्यः कश्चित्स सुरेन्द्रवन्दितपदो नूनं मनीषा मम ॥ ५ ॥

यत्सौख्याम्बुधिरिति यत्प्रसिद्धं विद्वत्सु सौख्यं सुखं अम्बुधिः समुद्र इव समुद्रः
अपर्यन्तत्वात् । एतस्यैवानन्दस्यान्यानि भूतानि मात्रा उपजीवन्तीति श्रुतेः । तस्य सौख्याम्बुधे-
लेशलेशतः सूक्ष्मसूक्ष्मतरात् लेशमात्रा इत्यर्थः । इमे प्रसिद्धाः शक्रादयः इन्द्रादयः ब्रह्मवृहस्पति-
प्रभृतयः आदिशब्देनोच्यन्ते । निर्वृताः मुक्ता आनन्दिनो जाता इत्यर्थः । यत्सुखं चित्तेऽन्तःकरणे
नितरामत्यन्तं प्रशान्तं कलनं चलनं यस्मिन् तथा तस्मिन्सति लब्ध्वा प्राप्य अपरोक्षतया
अहमित्यनुभूयेत्यर्थः । स मुनिर्भननशीलो निर्वृतो मुक्तो भवतीत्यर्थः । यस्मिन्न्योगिप्रत्यक्षगम्ये प्रसिद्धे
नित्यसुखाम्बुधौ सुखमेव अम्बुधिः सुखाम्बुधिः नित्यश्चासौ सुखाम्बुधिश्चेति नित्यसुखाम्बुधिः
सुखस्य विषयजनितस्य वृत्त्यधीनतया क्षणिकत्वेऽपि अविषयजनितस्य वृत्त्यधीनत्वाभावान्नित्यत्वम् ।
अत एवापरिच्छिन्नत्वं चेति विज्ञेयम् । तत्र तस्मिन्नित्यसुखाम्बुधौ गलिता भ्रष्टा विलीनेत्यर्थः ।
बुद्धिः ब्रह्माकारवृत्तिरिति यावत् । यस्य स तथा स ब्रह्मैव ब्रह्मस्वरूप एव न ब्रह्मवित् ब्रह्म
वेत्तीति ब्रह्मवित् वृत्तेरुपरतत्वात् । वृत्त्यधीनं वेद्यत्वं वेदितृत्वं च । तादृशः । कश्चित् इत्यनेन
ब्रह्मविनिर्विकल्पकसमाधिमान् लोके दुर्लभतर इति गम्यते । स ब्रह्मविद्वरिष्ठः सुरेन्द्रवन्दितपदः
सुरेन्द्रः देवेन्द्रः तेन वन्दितः नमस्कृतः पादो यस्य स तथा नूनं सत्यम् । अस्मिन्नर्थे न सन्देह
इति यावत् । एवं मम मनीषेति स्पष्टम् ॥

*“ मनीषापञ्चकस्यैवं कृता ” ॥

वाक्यसुधा ॥

(भीमदासभूपालविरचितव्याख्यासङ्कलिता)

—*—

ओं नमः परमात्मने ॥

श्रीभीमदासभूपालो निजबुद्धिविशुद्धये ।

पदैर्वाक्यसुधामेतां विवेकयति निर्मलैः ॥

तत्र तावद्भगवान् शंकराचार्योऽविद्याविषयधरमुषितप्रबोधस्य जगतोऽनुग्रहाय वाक्यसुधां
नाम शास्त्रसंग्रहं चकार । तत्रायमाद्यः श्लोकः —

रूपं दृश्यं लोचनं दृग्दृश्यं दृक्च मानसम् ।

दृश्या धीवृत्तयस्साक्षी दृगेव न तु दृश्यते ॥ १ ॥

अस्यार्थः — रूपं दृश्यमेव भवति । तत्र लोचनं दृक् । पश्यतीति दृक् । दृग्दृश्यं
दृश्यमपि भवति । तत्र मानसं दृक् द्रष्टृ । मनसा हि लोचनं गृह्यते । वृत्तिशब्देन मनोवृत्तयः
उच्यन्ते । ता लोचनापेक्षया दृशः, साक्ष्यपेक्षया दृश्याः । साक्षी आत्मा । साक्षी च दृगेव न तु
दृश्यः, तस्य स्वतः प्रकाशत्वात् । एतेन दृश्यानां मिथ्यात्वं द्रष्टुः सत्यत्वमिति शास्त्रार्थो
दर्शितः । दृश्यत्वाद्विषयेन्द्रियवृत्तीनां मिथ्यात्वम् । द्रष्टृत्वादात्मनः सत्यत्वमुक्तम् ॥ १ ॥

इदानीं भेदित्वात्तेषामसत्यत्वं एकत्वादात्मनः सत्यत्वं श्लोकत्रयेण प्रतिपादयति—

नीलपीतस्थूलसूक्ष्मह्रस्वदीर्घादिभेदतः ।

नानाविधानि रूपाणि पश्येल्लोचनमेकधा ॥ २ ॥

आन्ध्यमान्द्यपटुत्वेषु नेत्रधर्मेषु चैकधा ।

सङ्कल्पयेन्मनः श्रोत्रत्वगादौ योज्यतामिदम् ॥ ३ ॥

कामसङ्कल्पसन्देहाः श्रद्धाश्रद्धे धृतीतरे ।

हीर्षाभीर्षित्येवमादीन्भासयत्येकधा चितिः ॥ ४ ॥

अस्यार्थः — एकप्रकारमेव लोचनं नीलपीतस्थूलसूक्ष्मह्रस्वदीर्घादिभेदेन नानारूपाणि पश्यति । तथा अन्धत्वमन्दत्वपदुत्वभेदेन नानारूपेषु नेत्रधर्मेषु एकप्रकारमेव मनः सङ्कल्पयति । इदन्तूपलक्षणम् । शीतोष्णमृदुखरादिभेदेन नानाभूतं स्पर्शमेकप्रकारमेव त्वगिन्द्रियं गृह्णाति । एवं श्रोत्राद्यपि । अपि च कामोऽभिलाषः सङ्कल्पः कर्माध्यवसायः सन्देहः संशयः श्रद्धा तथेति प्रत्ययः तद्विपरीताऽश्रद्धा धैर्यमधैर्यं च । लज्जाबुद्धिर्भीरित्येवमादिभेदेन नानाभूतं मनः एकप्रकारेव चित्तिरात्मा भासयति ॥ (१-४)

इदानीं सविकाराणां मिथ्यात्वं, निर्विकारस्य सत्यत्वं परप्रकाशस्य मिथ्यात्वं, स्वप्रकाशस्य सत्यत्वं प्रतिपादयितुमाह —

नोदेति नास्तमायाति न वृद्धिं याति न क्षयम् ।

स्वयं विभात्यथान्यानि भासयेत्साधनं विना ॥ ५ ॥

अस्यार्थः — न जायते न नश्यति न वर्धते न क्षीयते । स्वयमेव प्रकाशते विनैव साधनमन्यत्प्रकाशयति आत्मा । आत्मव्यतिरिक्तं तु जायते नश्यति वर्धते क्षीयते स्वयं न भाति अन्यत्र भासयति । भासयत्यपि चेद्दीपादि तदपि वर्त्यादिसाधनसोपेक्षम् ॥ ५ ॥

ननु बुद्ध्यादिकं स्वयमेव प्रकाशमानं अन्यानि च साधनं विना प्रकाशयतीति प्रतीयते । तत्कथमात्मैव तथेत्यत आह —

चिच्छायावेशतो बुद्धौ भानं धीस्तु द्विधा स्थिता ।

एकाहङ्कृतिरन्या स्यादन्तःकरणरूपिणी ॥ ६ ॥

अस्यार्थः — चिद्रूपस्यात्मनः प्रतिबिम्बप्रवेशाद्बुद्धौ प्रकाशो भवति । न तु स प्रकाशो बुद्धेः, तस्य प्रकाशस्य धीरिति नाम, धारणात्मकत्वात् । सा द्विधा भवति । एकाऽहङ्काररूपेण, अन्याऽन्तःकरणरूपेण ॥ ६ ॥

छायाहङ्कारयोरैक्यं तच्चायःपिण्डवन्मतम् ।

तदहङ्कारतादात्म्याद्देहश्चेतनतामियात् ॥ ७ ॥

अस्यार्थः — चिच्छायायाः प्रकाशरूपायाः अहङ्कारेण अप्रकाशरूपेण ऐक्यं यदा भवति

तदाऽहङ्कारोऽपि प्रकाशते । यथामेः दाहादिशक्तिमत्तौ लोहपिण्डेन यदैक्यं भवति तदा लोह-
पिण्डस्यादाहकस्यापि दाहकत्वं भवति तथा देहोप्यहङ्कारेण सह ऐक्यं प्राप्य चेतनवशेष्यते ॥ ७ ॥

अहङ्कारस्य तादात्म्यं चिच्छायादेहसाक्षिभिः ।

सहजं कर्मजं भ्रान्तिजन्यं च त्रिविधं क्रमात् ॥ ८ ॥

अस्यार्थः—अहङ्कारस्य चिच्छायाया देहेन साक्षिणा च ऐकात्म्यं मेलनं भवति । येन
मेलनेन अहमिति चिच्छायाविष्टा बुद्धिः परामृश्यते । अहमिति कायः परामृश्यते । अहमित्यात्मा
च परामृश्यते । तच्च तादात्म्यं त्रिविधं भवति । सहजं कर्मजं भ्रान्तिजन्यं च । तत्र चिच्छायाया सह
यदहङ्कारस्य तादात्म्यं तत्सहजम् । यच्च देहेन सदाहङ्कारस्य तादात्म्यं तत्कर्मजम् । यत्साक्षिणा
सदाहङ्कारस्य तादात्म्यं तद्भ्रान्तिजम् । इति क्रमादेव ज्ञातव्यम् ॥ ८ ॥

सम्बन्धिनोस्ततोर्नास्ति निवृत्तिस्सहजस्य तु ।

कर्मक्षयात्प्रबोधाच्च निवर्तते क्रमादुभे ॥ ९ ॥

अस्यार्थः—सम्बन्धिनोः चिच्छायाहङ्कारयोः सतोः विद्यमानयोः सहजस्य तादात्म्यस्य
निवृत्तिर्न भवति । यावदहङ्कारो यावच्चिच्छाया तावन्निवृत्तिर्नास्तीत्यर्थः । सम्बन्धिविनाशे निवृत्ति-
र्भवतीत्यर्थः । यत्तु शरीराहङ्कारयोस्तादात्म्यं तत्कर्मक्षयान्निवर्तते । यच्चात्माहङ्कारयोस्तादात्म्यं
तत्प्रबोधान्निवर्तते । अज्ञानादेवाहमित्यात्मपरिच्छेदो भवति । प्रबोधेनाज्ञाननिवृत्तौ अपरिच्छिन्न-
एवात्माहमिति नोच्यते ॥ ९ ॥

अहङ्कारलये सुप्तौ भवेद्देहोऽप्यचेतनः ।

अहङ्कृतिविकाशोर्द्धः स्वप्नस्सर्वस्तु जागरः ॥ १० ॥

अस्यार्थः—सुप्तौ सुषुप्त्यवस्थायां अहङ्कारस्य लये जाते देहः स्वधर्ममेव प्राप्नोति,
अचेतन एव भवति । यदाऽर्धो अहङ्कारविकाशः तत्र स्वप्नावस्था भवति । यदा सर्वोऽहङ्कारो
भवति तदा जाग्रदवस्था भवति ॥ १० ॥

पूर्वं चित्तिच्छायावेशेन बुद्धिर्धीसंज्ञा भवति । सा द्विविधा । एकाऽहङ्कृतिः अन्याऽन्व-
करणरूपेत्युक्तम् । तत्राहङ्कृतेः प्रकारो दर्शितः । इदानीमन्तःकरणप्रकारमाह —

अन्तःकरणवृत्तिश्च चित्छायाैक्यमागता ।

वासनां कल्पयेत्स्वप्ने बोधेषु विषयान्बहिः ॥ ११ ॥

अस्यार्थः — चित्छायाया सहैक्यमागतान्तःकरणवृत्तिः स्वप्ने वासनां कल्पयेत् । यथा वासनया गजादयः स्वप्ने दृश्यन्ते । बोधेषु जाग्रदवस्थासु बह्वी रूपादीन् कल्पयति ॥ ११ ॥

मनोऽहंकृत्युपादानं लिङ्गमेकं जडात्मकम् ।

अवस्थात्रयमन्वेति जाग्रतो म्रियते तथा ॥ १२ ॥

अस्यार्थः — मनोऽहङ्कारमुपादाय जडात्मकं लिङ्गशरीरमेकमप्यवस्थात्रयं प्राप्नोति । जाग्रतः जाग्रदवस्थातः जाग्रदवस्थां स्वप्नावस्थां सुषुप्त्यवस्थां चेति मनस्यहङ्कारे च जाग्रति शरीरस्यापि जाग्रदवस्था, तद्द्वयस्यार्धलये शरीरस्यापि स्वप्नावस्था, सर्वलये सुषुप्त्यवस्था । जडात्म-
कस्य लिङ्गस्य भूतसङ्गात् विश्लेषरूपा मरणावस्थापीत्यर्थः ॥ १२ ॥

लिङ्गमचेतनम् । तस्य चैतन्यश्लेषः किंकृत इत्याह —

शक्तिद्वयं हि मायाया विक्षेपावृतिरूपकम् ।

विक्षेपशक्तिर्लिङ्गादि ब्रह्माण्डान्तं जगत्सृजेत् ॥ १३ ॥

अस्यार्थः — मायाया अविद्यायाः शक्तिद्वयमस्ति । एका विक्षेपशक्तिः, अन्या त्वावृत्त-
शक्तिः । विक्षेपशक्तिरात्मस्वभावं विक्षिप्य शरीराद्युत्पादयति । आवृत्तशक्तिः येन बोधात्मना
स्वरूपेण मुक्तिः स्यात् तमावृत्त्य बन्धं स्थिरीकरोति । तदाह — विक्षेपशक्तिरित्यादि ॥ १३ ॥

विक्षेपशक्तिर्जगत्सृष्टिं कुरुत इत्युक्तम् । तत्र सृष्टिरेव का इत्याकाङ्क्षायामाह —

सृष्टिर्नाम ब्रह्मरूपे सच्चिदानन्दवस्तुनि ।

अन्धौ फेनादिवत्सर्वं नामरूपप्रसारणम् ॥ १४ ॥

अस्यार्थः — सच्चिदानन्दरूपे अस्तिभातिप्रियात्मके वस्तुनि नामरूपप्रकाशनं सृष्टिः ।
यथा अन्धौ फेनादिसृष्टिः । तोयात्मके समुद्रे तोयस्यैव आघातपरिक्षोभादिना प्रकारान्तरं प्राप्तस्य
फेन इति नामरूपविशेषश्च जायते । तथा बलवदगार्थिवाचयवसम्पर्कात् कालिकासंज्ञां प्राप्नोति नीलं
च रूपं भवतीत्यादिशब्दार्थः ॥ १४ ॥

अन्तर्दृश्ययोर्भेदं बहिश्च ब्रह्मसर्गयोः ।

आवृणोत्यपरा शक्तिः सा संसारस्य कारणम् ॥ १५ ॥

अस्यार्थः — सा तु द्वितीया आवृतिशक्तिरविद्यायाः दृग्दृश्ययोः भेदमावृणोति आच्छादयति । दृक् आत्मा दृश्यं मन आदि । तयोः भेदमन्तः आवृणोति । बहिश्च ब्रह्मप्रपञ्चयोर्भेदमावृणोति । सेयं आवृतिशक्तिः संसारस्य मूलं भवतीत्यर्थः ॥ १५ ॥

साक्षिजीवयोरभेदं प्रतिपादयितुमाह —

साक्षिणः पुरतो भानं लिङ्गदेहेन संयुतम् ।

चित्तिच्छायागमावेशाज्जीवस्स्याद्वावहारिकः ॥ १६ ॥

अस्यार्थः — साक्षिणः आत्मनः लिङ्गशरीरेण युक्तं यत्पुरतः भानं स व्यावहारिको जीवो भवति । सुखदुखादिभोगार्थं व्यवहरति । कस्मात्पुरतः भानं भवति । चित्तिच्छाया-समावेशात् आत्मप्रतिबिम्बवेशात् ॥ १६ ॥

तस्य जीवत्वमारोपात् साक्षिणोप्यवभासते ।

आवृतौ तु विनष्टायां भेदे भाते प्रयाति तत् ॥ १७ ॥

अस्यार्थः — तस्य साक्षिणोप्यारोपान् आवृतिविलसितान् जीवत्वं भवति । आवृतौ नष्टायां पुनः बिम्बप्रतिबिम्बयोर्भेदे भाते प्रकाशिते तज्जीवत्वं प्रयाति अपगच्छतीत्यर्थः ॥ १७ ॥

अन्तरावृतिविलासमुक्त्वा बहिश्च ब्रह्मसर्गयोरिति सूचितायाः बहिरावृतेर्विलासमाह —

तथा सर्गब्रह्मणोश्च भेदमावृत्य तिष्ठति ।

या शक्तिः शुद्धसद्ब्रह्मविकृतत्वेन भासते ॥ १८ ॥

अस्यार्थः — तथा तेनैव प्रकारेण सर्गब्रह्मणोरपि भेदमावृणोति । या शक्तिस्तथैव व्याहारः । तथा शुद्धसद्ब्रह्मविकृतत्वेन भासते । विकृतं भासत इत्यर्थः ॥ १८ ॥

तत्राप्यावृतिनाशे तु विभाति ब्रह्मसर्गयोः ।

भेदस्तयोर्विकारस्स्यात् सर्गे न ब्रह्मणि क्वचित् ॥ १९ ॥

अस्यार्थः - तत्रापि बहिरपि आवृतिरूपायाः अविद्यायाः नाशे ब्रह्मप्रपञ्चयोर्भेदो भाति । तयोश्च ब्रह्मसर्गयोः मध्ये सर्गे विकारस्स्यात् । न तु क्वचित् ब्रह्मणि विकारः स्यात् ॥ १९ ॥

आवृतिनाशे ब्रह्मजगतोर्भेदो भातीति कथं प्रतीयते इत्यत आह—

अस्ति भाति प्रियं रूपं नाम चेत्यर्थपञ्चकम् ।

आद्यं त्रयं ब्रह्मरूपं जगद्रूपं ततो द्वयम् ॥ २० ॥

अस्यार्थः— सर्वत्र प्रपञ्चे अस्तीति प्रत्ययः प्रकाशत इति च प्रियमिति च । तथा रूपं नाम च । आकाशादौ यद्यपि रूपं नास्ति तथापि रूपं शब्देन । अनेनैतद्वयवच्छेदकस्वभावो विवक्षितः । एतच्चार्थपञ्चकं सर्वैस्सर्वत्र सम्मिलितमिव प्रतीयते । आवृतिनिवृत्त्या तु अस्ति भाति प्रियमिति सच्चिदानन्दरूपस्य ब्रह्मणो रूपम् । रूपं नाम च जगतो रूपम् ॥ २० ॥

तत्रोपपत्तिमाह—

खवाताग्निजलोर्वीषु देवतिर्यङ्मनरादिषु ।

अभिन्नास्सच्चिदानन्दाः भिद्येते रूपनामनी ॥ २१ ॥

अस्यार्थः - गगनपवनदहनसलिलधरासु असंहतभूतेषु सुरपशुमनुजादिषु च सत्ता, प्रकाश आनन्दश्चेति त्रयोऽर्थाः न भिद्यन्ते । अभिन्नत्वाद्ब्रह्मरूपता ज्ञायते । तत्रैव गगनादौ रूपनामनी द्वावर्थौ भिद्येते । भिन्नत्वात्तद्द्वयं जगद्रूपतया ज्ञायते ॥ २१ ॥

बहिरावृतिनाशे ब्रह्मप्रपञ्चयोः भेदे जाते अधिकारिणः समाधिमुपदिशति —

उपेक्ष्य नामरूपे द्वे सच्चिदानन्दतत्परः ।

समाधिं सर्वदा कुर्याद्बृहदये वाथवा बहिः ॥ २२ ॥

अस्यार्थः—जगद्रूपद्वयं नामरूपात्मकं उपेक्ष्य असत्यत्वेन गृहीत्वा सच्चिदानन्दे तत्परः तात्पर्यवान् समाधिं कुर्यात् । सकृत्कृतसमाधेस्तत्त्वसाक्षात्कारो न भवतीत्याह— सर्वदा । तथा च स्मृतिः— ज्ञात्वा च सततं ध्येय इति । कुत्र समाधिं कुर्यादित्याह— हृदये वा बहिर्वेति ॥ २२ ॥

तत्र हृदये यस्समाधिः तस्य द्वैविध्यमुद्दिश्य प्रथमस्य द्वैविध्यमाह —

सविकल्पोऽविकल्पश्च समाधिः द्विविधो हृदि ।

दृश्यशब्दानुविद्धोऽयं सविकल्पः पुनर्द्विधा ॥ २३ ॥

अस्यार्थः — हृदि समाधिर्द्विविधो भवति । एकः सविकल्पकः द्वितीयः निर्विकल्पकः । तत्र सविकल्पकं लक्षयति-दृश्यशब्दानुविद्धः दृश्योऽर्थः शब्दः संज्ञा ताभ्यामनुविद्धः उल्लिखित-सम्बन्धो यः समाधिः स सविकल्पकः । अत एव द्विविधः दृश्यानुविद्धः शब्दानुविद्धश्चेति ॥ २३ ॥

प्रथममाह —

कामाद्याश्चित्तगा दृश्याः तत्साक्षित्वेन चेतनम् ।

ध्यायेद्दृश्यानुविद्धोऽयं समाधिस्सविकल्पकः ॥ २४ ॥

अस्यार्थः — कामसंकल्पादयो मनोविलासाः दृश्याः तस्य साक्षी समीक्षकः आत्मा इति यदा ध्यायेत् तदा दृश्यानुविद्धः सविकल्पकः समाधिः ॥ २४ ॥

द्वितीयमाह —

असङ्गः सच्चिदानन्दः स्वप्नो द्वैतवर्जितः ।

अस्मीति शब्दविद्धोऽयं सविकल्पस्समाहितः ॥ २५ ॥

अस्यार्थः — असङ्गः सङ्गवर्जितः, व्यापकत्वात् सर्गसङ्गोऽस्तीत्यत आह — सच्चिदानन्दः । नामरूपाभ्यां जगद्रूपाभ्यां तस्य सङ्गो नास्ति । स्वप्नप्रतिभासार्थमपि परसङ्गमपेक्षत इत्यत आह — स्वप्नः । तर्हि स्वस्मिन्या प्रभा तस्या एव सङ्गो भविष्यतीत्यत आह — द्वैतवर्जितः । एवंभूतो यः आत्मा सोऽहमस्मि इति शब्दानुविद्धः सविकल्पः समाधिः ॥ २५ ॥

निर्विकल्पं समाधिं तृतीयमाह —

अनुभूतिरसावेशात् दृश्यशब्दानपेक्षितः ।

निर्विकल्पः समाधिस्स्यात् निर्वातस्थितदीपवत् ॥ २६ ॥

अस्यार्थः — दृश्यशब्दाभ्यां, रूपेण नाम्ना च, अनपेक्षितः त्यक्तः अनुभवरसास्वादात् । निर्वाताच्चलदीपवद्भावः हृदि निर्विकल्पः समाधिः ॥ २६ ॥

एवं हृदि समाधिर्त्रयमभिधाय बहिस्समाधिर्त्रयमाह सार्धश्लोक द्वयेन —

हृदीव बाह्यभेदेऽपि यस्मिन्कस्मिंश्च वस्तुनि ।

समाधिराद्यस्सन्मात्रानामरूपानिराकृतिः ॥ २७ ॥

अस्यार्थः — यथा हृदि सविकल्पकस्समाधिः द्विधा भवति तथा बाह्यभेदेऽपि बाह्य-
प्रपञ्चेऽपि सत्तामात्रं गृहीत्वा ततो नामरूपे निराकृत्य यः समाधिः स बहिर्दृश्यानुविद्धः
सविकल्पकश्चतुर्थः । स कुः भवति इत्याकाङ्क्षायामुच्यते—यस्मिन्कस्मिन्वस्तुनि । घटे वा पटे वा
अन्यत्र वा । तत्र नामरूपाभावे सन्मात्रे विशेषः कोऽपि नास्ति ॥ २७ ॥

बहिःशब्दानुविद्धं सविकल्पकं पञ्चमं समाधिमाह —

अखण्डैकरसं वस्तु सच्चिदानन्दरूपकम् ।

इत्यवच्छिन्नचित्तोऽयं समाधिर्मध्यमो मतः ॥ २८ ॥

अस्यार्थः — सैन्धवखिल्यवदखण्डैकरसं सच्चिदानन्दरूपकं वस्तु इति चिन्तावच्छेदवान्
समाधिः बहिःशब्दानुविद्धः सविकल्पकः पञ्चमः । द्वितीयविकापेक्षया स मध्यमो भवति इति
स्वप्नन्धे मध्यम उक्तः ॥ २८ ॥

इदानीं बहिर्निर्विकल्पकं षष्ठं समाधिमाह —

स्तब्धीभावो रसास्वादात्समाधिः पूर्ववन्मतः ।

एतैस्समाधिभिः षड्भिर्नयेत्कालं निरन्तरम् ॥ २९ ॥

अस्यार्थः — पूर्ववत् निर्वातास्थिरदीपवत् । रसास्वादात् स्तब्धीभावः निश्चेष्टतयाऽवस्थानं
षष्ठो बहिर्निर्विकल्पकः समाधिरित्यर्थात्प्राप्यते । श्लोकोत्तरार्धेन निदिध्यासनविधिमुपदिशति —
एतैरित्यादि । एतैः षड्भिः समाधिभिः कालं निरन्तरं गमयेत् ॥

उक्ता अपि समाधिभेदा नाम्ना निर्दिश्यन्ते यथा—(१) हृदि दृश्यानुविद्धः सविकल्पकः
(२) हृदि शब्दानुविद्धः सविकल्पकः (३) हृदि निर्विकल्पकः (४) बहिर्दृश्यानुविद्धः सविकल्पकः
(५) बहिःशब्दानुविद्धः सविकल्पकः (६) बहिर्निर्विकल्पकश्चेति ॥ २९ ॥

अभ्यासयोगात्समाधिसिद्धौ फलमाह —

देहाभिमाने गलिते विज्ञाते परमात्मनि ।

यत्र यत्न मनो याति तत्र तत्र समाधयः ॥ ३० ॥

अस्यार्थः—अहं कर्ता अहं भोक्ता इत्यादिदेहसंबन्धार्थोऽभिमानः सः देहाभिमानः तस्मिन्गलिते नष्टे सति यत्नं विनापि यत्र यत्र मनः प्रवर्तते तत्र तत्र ब्रह्मण्येव प्रवर्तते इति तत्र तत्रैव समाधयः ॥ ३० ॥

एतदर्थप्रतिपादनार्थमागमं लिखति —

भिद्यते हृदयग्रन्थिः छिद्यन्ते सर्वसंशयाः ।

क्षीयन्ते चास्य कर्माणि तस्मिन् दृष्टे परावरे ॥ ३१ ॥

अस्यार्थः—तस्मिन्परावरे दृष्टे हृदयग्रन्थिः हृदयजो मिथ्याभिनिवेशः स भिद्यते पृथग्भवति । संशयाश्च सर्वे छिद्यन्ते । कर्माणि च सुकृतानि दुष्कृतानि च सर्वाणि क्षीयन्ते । परावर इति, परमात्माऽवरात्मैकभावरूपे तत्वे । यद्वा, परा विरिञ्चाद्या अवरा यस्मात्स परावरः ॥ ३१ ॥

जीवस्य त्रैविध्यमाह —

अवच्छिन्नश्चिदाभासस्तृतीयः स्वप्नकल्पितः ।

विज्ञेयस्त्वविधो जीवस्तत्राद्यः पारमार्थिकः ॥ ३२ ॥

अस्यार्थः—जीवस्त्रिविधो ज्ञेयः । एकोऽवच्छिन्नः, द्वितीयश्चिदाभासः, तृतीयस्त्वप्नकल्पित इति । त्रयाणां मध्ये अवच्छिन्नस्य सत्यत्वमाह —तत्राद्यः पारमार्थिक इति ॥ ३२ ॥

नन्ववच्छिन्नं घटादि असत्यं प्रतीयते । यदि जीवोऽप्यवच्छिन्नस्तदा तस्याप्यसत्यत्वमियत आह —

अवच्छेदः कल्पितस्यादवच्छेद्यं तु वास्तवम् ।

तस्य जीवत्वमारोपाद्ब्रह्मत्वं तु स्वभावतः ॥ ३३ ॥

अस्यार्थः—यथा घटावकाशादौ अवच्छेदः घटादिना परिमितत्वमेव काल्पनिकं न त्वाकाशः तथा जीवस्यावच्छेदः एव कल्पितः । येन ब्रह्मणि जीवत्वमारोप्यते । स्वभावतस्तु तस्य ब्रह्मत्वमेव । यथा घटाकाशस्य स्वभावतो महदाकाशत्वमेव तथेत्यर्थः ॥ ३३ ॥

अवच्छिन्नस्य जीवस्य पूर्वेण ब्रह्मणैकताम् ।

तत्त्वमस्यादिवाक्यानि जगुर्नेतरजीवयोः ॥ ३४ ॥

अस्यार्थः— तत्त्वमस्यादिवाक्यैरप्यवच्छिन्नस्यैव जीवस्य पूर्वेण ब्रह्मणा ऐक्यमुच्यते नत्वाभासिकस्वप्रकल्पितयोर्जीवयोः ॥ ३४ ॥

ब्रह्मण्यवस्थिता माया विक्षेपावृतिरूपिणी ।

आवृत्या खण्डतान्यस्मिन्जगज्जीवे प्रकल्पते ॥ ३५ ॥

अस्यार्थः— विक्षेपः आवृतिरूपो यस्यामस्ति सा माया ब्रह्मण्यवस्थिता । तत्रावृत्या खण्डता भेदो भवति अन्यस्मिन् विक्षेपे जीवे जगत्प्रकल्पते ॥ ३५ ॥

जीवोन्तस्थश्चिदाभासो जगत्स्याद्भूतभौतिकम् ।

अनादिकालमारभ्य मोक्षात्पूर्वमिदं द्वयम् ॥ ३६ ॥

अस्यार्थः— अन्तरवस्थितो जीवश्चिदाभासः, भूतभौतिकरूपं च जगत्स्यात् । एतद्द्वयं अनादिकालमारभ्य प्रवर्तते । यदा मोक्षो भवति तदा ब्रह्मीभावे द्वयं निवर्तत इत्यर्थः ॥ ३६ ॥

चिदाभासस्थिता निद्रा विक्षेपावृतिरूपिणी ।

आवृत्य जीवजगती पूर्वे नूत्ने च कल्पयेत् ॥ ३७ ॥

अस्यार्थः— चिदाभासे जीवे विक्षेपावृतिरूपा निद्रारूपा अत्रिद्या जीवजगती आवृणोति । तत्रैव पूर्वं अनुभूते जीवजगती नूत्ने इह जन्मन्यनुभूते च जीवजगती कल्पयेत् । स जीवः स्वप्रकलितस्तृतीय उच्यते । कल्पितजीवापेक्षया तु द्वितीयः ॥ ३७ ॥

प्रतीतिकाल एवैते स्थिते त्वाप्रतिभासिके ।

नहि स्वप्नप्रबुद्धस्य पुनस्वप्ने स्थितिस्तयोः ॥ ३८ ॥

अस्यार्थः— एतयोः कथं परिकल्पितत्वमित्याह— एते जीवजगती प्रतीतिकाल एव स्थिते । न त्वन्यदा स्वप्रातिरिक्तावस्थायाम् । तदेव दर्शयति-नहीत्यादिना । स्वप्नप्रबुद्धस्य पुरुषस्य पुनः स्वप्ने तयोः स्थितिर्न, स्वप्नानां भिन्नविषयत्वात् ॥ ३८ ॥

स्वप्रकल्पितमुक्त्वा प्रातिभासिकजीवमाह —

प्रातिभासिकजीवो यः तज्जगत्प्रातिभासिकम् ।

वास्तवं मन्यतेऽन्यस्तु मिथ्येति व्यावहारिकः ॥ ३९ ॥

अस्यार्थः — यः प्रातिभासिकः जीवः सः तज्जगत् प्रातिभासिकं, वास्तवं पारमार्थिकं मन्यते । अन्यस्तु व्यावहारिकः संसारे व्यवहरन् मिथ्येति मन्यते ॥ ३९ ॥

प्रातिभासिकजीवमुक्त्वा व्यावहारिकजीवप्रकारमाह —

व्यावहारिकजीवो यः तज्जगद्व्यावहारिकम् ।

सत्यं तथैव मिथ्येति मन्यते पारमार्थिकः ॥ ४० ॥

अस्यार्थः — यो व्यावहारिको जीवः सः तद्व्यावहारिकं जगत् सत्यं मन्यते । तथैव स्थितं पारमार्थिकः मिथ्येति मन्यते ॥ ४० ॥

पारमार्थिकजीवप्रकारमाह —

पारमार्थिकजीवस्तु ब्रह्मैक्यं पारमार्थिकम् ।

प्रत्येति वीक्षते नान्यत् वीक्षते त्वनृतात्मना ॥ ४१ ॥

अस्यार्थः — पारमार्थिकजीवः पारमार्थिकं ब्रह्मैक्यं प्रत्ययेन अवधारयति । अन्यच्च न वीक्षते । वीक्षते यदि जगत् तदा असत्यत्वेनैव वीक्षते । पूर्वश्लोकानामभिप्रायसंग्रहः — स्वप्नादौ यः प्रातिभासिको जीवः प्रातिभासिकं जगत् स्वप्नरूपं सत्यं मन्यते । जाग्रदवस्थायां स्थितो व्यावहारिकः तत्स्वप्नजगत् मिथ्या मन्यते । पुनर्व्यावहारिको यो जीवः स जगद्व्यावहारिकं सत्यं मन्यते । तदेव पारमार्थिको जीवः मिथ्येति मन्यते । पारमार्थिको जीवः ब्रह्मणा संहैक्यं प्रत्येति अन्यन्न वीक्षत इति सत्यम्, असत्यं तु अन्यदपि वीक्षते । अन्यथा सर्वज्ञत्वहानिप्रसङ्ग इति ॥ ४१ ॥

ननु सच्चिदानन्दा भावाः पारमार्थिके साक्षिणि युज्यन्ते । तत्कथं व्यावहारिके प्रातिभासिके च दृश्यन्त इत्याकांक्षितं दृष्टान्तेन पूरयन्नाह —

माधुर्यद्रवशैत्यादिजलधर्मास्तरङ्गके ।

अनुगम्याथ तन्निष्ठे फलेप्यनुगता यथा ॥ ४२ ॥

अस्यार्थः — यथा जलधर्माः माधुर्यद्रवशैत्यादयः तरङ्गके अनुगम्य स्थिता दृश्यन्ते । तरङ्गनिष्ठे तरङ्गस्थिते शैवलशृङ्गाटकादिफलेऽप्यनुगता भवन्ति ॥ ४२ ॥

साक्षिस्थास्सच्चिदानन्दाः संबद्धा व्यावहारिके ।

तद्द्वारेणानुगच्छन्ति तथैव प्रातिभासिके ॥ ४३ ॥

अस्यार्थः — तथा साक्षिणि स्थिताः सच्चिदानन्दा भावाः व्यावहारिके जीवे संबद्धाः तथैव तद्द्वारेण प्रातिभासिके जीवेऽनुगच्छन्ति । द्वितीयार्थे सप्तमी ॥ ४३ ॥

एकमात्मानमङ्गीकुर्वते वेदान्तिनः । आत्मत्वयख्यापनमुपहासायेति मत्वा दृष्टान्तद्वारेण तल्लयप्रकारमाह —

लये फलस्य तद्धर्मा द्रवाद्यास्तु तरङ्गके ।

तस्यैव विलये नीरे तिष्ठन्त्येते तथा पुरा ॥ ४४ ॥

अस्यार्थः— यथा जलफलस्य शीर्णत्वादिना विनाशे द्रवमाधुर्यशैत्यादयो धर्मास्तरङ्गके तिष्ठन्ति । तस्य तरङ्गस्यापि निवातादिना विलये ते धर्मा जले तिष्ठन्ति ॥ ४४ ॥

प्रातिभासिकजीवस्य लये स्युर्व्यावहारिके ।

तल्लये सच्चिदानन्दाः पर्यवस्यन्ति साक्षिणि ॥ ४५ ॥

अस्यार्थः— तथा प्रातिभासिकजीवस्य सच्चिदानन्दा भावाः व्यावहारिके तिष्ठन्ति । तस्यापि लये सच्चिदानन्दाः साक्षिणि पर्यवस्यन्ति इति सिद्धम् ॥ ४५ ॥

यत्तु वाक्यमुधामेतां विवृत्य विशदैः पदैः ।

पुण्यं मयार्जितं किञ्चित् तद्ब्रह्मणि समर्पितम् ॥ ४६ ॥

सन्दर्भोऽयं योगिनामेव गम्यः

सम्यग्ज्ञातुं याति नो मादृशोऽत्र ।

ब्राह्मी दैवी वर्तते मे न जाने

जिम्हेऽजिम्हे वा पथि प्रस्थितेति ॥ ४७ ॥

त्रिपाठीश्रीबहूनदेवानां कृतिरियं विवृतिः

॥ शुभमस्तु ॥

॥ श्रीः ॥

तञ्जानगराधीश भोसलकुलतिलक शिवाजीमहाराज विरचितं

॥ इन्दुमतीपरिणयनाटकम् ॥

(यक्षगानात्मकम्)

जय कृतान्तभरण	जय सर्वहितकरण ।	
जय सत्सु कृतकरुण	जय भुवनशरण ॥	जय जय ॥ १ ॥
जय दीनभयहरण	जय वेदनुतचरण ।	
जय मञ्जुलाभरण	जय सुगुणशरण ॥	जय जय ॥ २ ॥
जय धूतरिपुनिकर	जय विष्टपाधार ।	
जय विनमदार्तिहर	जय वीरवीर ॥	जय जय ॥ ३ ॥
जय गुप्तसर्वसुर	जय रुचिमदाकार ।	
जय विभो श्रुतिसार	जय शुभागार ॥	जय जय ॥ ४ ॥

शरणमाप्तकृपौघपुरित
शरणमिन्द्रमुखार्चित ।
शरणमर्पितविनमदीप्सित
शरणमार्यभवाच्युत ॥ १ ॥

शरणमात्मविदौघभावित
शरणमञ्जभवेडित ।
शरणमद्भुतगुणविभूषित
शरणमाप्तजनाश्रुत ॥ २ ॥

अथ मङ्गलम् ।

जयदाक्षिसेवाय जय मङ्गलम्
जय देवदेवाय जय मङ्गलम् ।

जगदीज्यचरिताय जलजभवविनुताय
जननादिरहिताय जय मङ्गलम् ॥ १ ॥

सरसिजसुनेत्राय सकलनुतिपात्राय ।
सत्संघमित्राय सन्मङ्गलम् ॥ २ ॥

शुकसनकवेद्याय शुद्धानवद्याय ।
शुभदगुणहृद्याय शुभमङ्गलम् ॥ ३ ॥

निरुपमशरीराय निखिलमुदगाराय ।
निहतबह्वसुराय नित्यमङ्गलम् ॥ ४ ॥

(मङ्गलान्ते)

सूत्रधारः— इत्थं नाट्यारम्भमारचयन् निर्विघ्नेन नाटकसमाप्त्यर्थं आदौ विघ्नेश्वरं प्रार्थयते —

गण्डाभोगगलन्मदाम्बुलहरीखेलद्विरेफावली
नासारंघविवेशनोत्सुकमतौ फीट्कारमातन्वते ।
सद्यो मस्तकधूनेन नमतां विघ्नं परं तामिव
क्षिप्रं वारयते नमो गणपते स्वामिन् सदैवास्तु ते ॥ १ ॥

अपि च—

भद्रं साधुकृते सदा कलयते लोकान् मुदा रक्षते
दैन्यं खण्डयते रिपूंश्च जयते दोषानपाकुर्वते ।
चित्ताब्जे बसते मुहुर्नतततेरीष्मांके खेलते
स्यादेशा महते महागणपते भक्त्याञ्जलिर्देव ते ॥ २ ॥

एवं गणपतिवन्दनमातम्बन् सरस्वतीप्रार्थनां करोति —

यत्कारुण्यमुधातरङ्गविलसद्दृष्ट्यश्चलस्य क्षणं
पातस्थं यदि लभ्यते सुचरितात् प्रायो जनानां तु तत् ।
सद्यः सत्कवितात्मना परिणमन् संराजते सर्वतो
वन्देऽभीष्टदपादपद्मयुगलां तां भारतीं श्रेयसे ॥ ३ ॥

इत्थं सरस्वतीप्रार्थनानन्तरं परमेश्वरप्रार्थना —

सर्वेष्टदाननिरतांघ्रियुगाब्जसेवं

सन्मण्डलीहृदयमृग्यवरप्रभावम् ।

भक्तौघसंपदनुकूलतरोज्ज्वलेहं

भवत्या मुदेऽत्र परमेश्वरमाश्रयेऽहम् ॥ ४ ॥

इति परमेश्वरं प्रार्थयित्वा विष्णुं प्रार्थयति —

^१ लक्ष्मीभूमियुतो रहस्यतिमुदा क्रीडन् रसज्ञोत्तमः

कन्दर्पागमसर्वतन्त्रनिपुणस्तूर्णं पिधायाक्षिणी ।

एकस्याः करपल्लवेन च मिषादन्यामुखं लीलया

चुम्बन्नम्बुजलोचनो वितरतु श्रेयांसि भूयांसि वः ॥ ५ ॥

कमलातिशायि नेत्रं कमलाश्रितवक्षसं लसद्गात्रम् ।

कल्याणाय भविष्युं कन्याणाम्बरमुपाश्रये विष्णुम् ॥ ६ ॥

एवं विष्णुप्रार्थनानन्तरं कवीन्द्रान् प्रार्थयति —

गद्यम् ।

अमुदिनमपि सरसमृदुलपदविन्यासमधुरतरवृत्तिविशेषसाहित्यकरणचतुरान्, परि-
ज्ञातसकलागमशास्त्रस्मृतिपुगणतत्त्वार्थमारान्, सकलनृपकुलतिलकालम्बमानान्, सादर-
मतिरसिकजनाभिलाष्यमानान्, सर्वश्रुतिगुटानन्दनपटुतरप्रभावविशेषान्, संततमपि
समुज्ज्वलमानप्रतोषान्, कल्पनाविशेषकलितत्वरान्, कालिदासप्रमुखकवीश्वरान् निर-
न्तरममन्दतरश्रेयसे वन्दे ॥

सू० — (इत्थं कवीन्द्रप्रशंसां कल्पयन्, नेपथ्याभिमुखमवलोक्य) मारिष ! इतस्तावत् ।

(प्रविश्य)

पारिपाश्विकः— भाव ! एषोऽस्मि ।

सू० — आह्वयतोऽस्मि सकलभुवननिर्माणचातुरीधुरीणस्य, सज्जनसंत्राणनिपुणकटाक्षवीक्षणस्य,
अविद्यान्धकारमोहिताशेषजनसञ्जीवनायेव मुकुटतटाविधृतविराजमाननूतनसुधाकरस्य, स्वसेवा-
विशेषसमुत्सुकाखिललोकपङ्कमक्षालनायेव विकटजटाजूटप्रकटितगाङ्गपूरस्य, सर्वमङ्गलालय-

१ मूलकोशे 'पद्यम्' इति निर्दिष्टम् ।

सर्वमङ्गलाङ्गीकृतवामभागस्य, सज्जनद्वयारविन्दभृङ्गस्य, विविधलीलाविलोबालकालङ्कृतो-
त्सङ्गत्य, निरवधिककृपासारपूरितान्तरङ्गस्य, भद्रनिकराकरस्य भगवतो बृहदीश्वरस्य
चैत्रोत्सवयात्रायां मिलितेन सुगुणगणललितेन सकलकलाविशेषसदृत्तनिकराकरेण विद्वत्प्रकरणे-

पारि० — कथमिव ?

सू० — इन्दोस्तु मण्डलवदुज्ज्वलमात्तलक्ष्म
मध्यप्रदेशमघतीव्रमलापहारम् ।
पद्योज्ज्वलं शुभमरिक्तरसं निरूप-
णत्वेन रम्यमिह यं वरमाहुरार्याः ॥ ७ ॥

तादृशं नूतनं प्रबन्धमभिनीय अस्मन्मनो विनोदय इति ।

पारि० — तर्हि किमिति विलम्ब्यते आर्येण ?

सू० — किं नामधेयमिति तन्नावधारयामि । (क्षणं विचिन्त्य, स्मृतिमभिनीय, सानन्दम्)
अहो करस्थं वस्तु रध्यायामन्विष्यतः सरणिमाश्रितोऽस्मि । नन्विहैव श्लोके प्रथमाक्षरमारभ्य
प्रत्यष्टमाक्षरपंक्तिक्रमेण व्यक्तं ज्ञायत एवास्य नाटकस्याभिधानं इन्दुमतीपरिणयम् इति ।

पारि० — अहो ! कविचातुरीमहिमैतत् । आर्य, केनेदं प्रणीतमिति आलोच्यते ?

सू० — (सक्रोधम्) रे मूर्ख ! किमालोच्यत इति ? न ज्ञायते किमस्य कविः ? तर्हि श्रूयताम् ।
यः खलु अनुपमगुणविभूषणो, विरचिताश्रितजनतोषणो भाति, अपि च—

साहित्यादिकलानिधिः कुवलयामोदप्रदप्राभवः
श्रीमानिन्दुरिवातिदैन्यनिबिडध्वान्तौघविध्वंसकः ।
आप्तस्तोमचकोरपोषणकरः पूर्णोल्लसन्मण्डलः
श्रीतज्ज्ञानगरेऽत्र सद्गणवृतो राजा शिवाज्येधते ॥ ८ ॥

किं च —

सन्तोऽनेककलाविशेषचतुरं स्वायत्तसिद्धिं मुहु-
र्धीरं सर्वगुणाकरं च करुणासिन्धुं प्रशंसन्ति यम् ।
यस्यालोकत एव भ्रूलरिपोः श्रीमद्वदान्येशितु-
स्मूर्यस्येव तमोऽपसर्पति रयादारिद्र्यमाश्वेव हि ॥ ९ ॥

अपि च —

श्रीमद्यत्तरुणप्रतापतपनं संख्यामलोकत्रयं
सच्चित्ताब्जविकासकं रिपुमदध्वान्तच्छिदं सर्वदा ।
दीव्यन्तं तपनोऽनुकर्तुमखिलैरुसैरजसोऽज्ज्वलै-
रद्याप्याचरति प्रदक्षिणविधिं देवालयस्य ध्रुवम् ॥ १० ॥

पारि० — (स्मृतिमभिनीय) भाव, विज्ञायते । योऽयमस्माकमविता, सज्जनमोदनजागरिता,
विमतकुलध्वान्ततरणिः, भोःसल्यंशमुक्तामणिः, सुकवीन्द्रः स शिवाजी महीन्द्र इति,
येनैतदचिरप्रवृत्तमद्भुतसंविधानं सरलपदनिबद्धं रूपकमस्माकं हस्ते विन्यस्तम् । उक्तं च —

^१ सार्लंकारा सरसा मञ्जुपदन्यासराजमानार्या ।
विमला सत्सुक्तिरियं श्रीरिव सततं त्वया सुरक्षयेति ॥ ११ ॥

भाव, तद्वंश्यानरि राज्ञो जानामि, ते तु उत्तरोत्तरं प्रसिद्धयशसः प्रथिनाः ।
तथा हि —

^२ विद्वन्मण्डलगीतकीर्तिलसितश्रीशाहजीन्द्रः कवि-
स्तुक्कोजीनृपतिः प्रतापमहितो दाता प्रतापेश्वरः ।
विद्यादानकवित्वसद्गुणनिधिर्धूर्तारिवर्गः प्रभुः
सत्कीर्तिस्तुलजाधिपश्च शरभक्ष्मापालवर्षस्तथा ॥ १२ ॥

इत्थं विदिततद्वैभवेनापि चपलमनसा मया सर्वं विस्मृतमपि दिष्टया आर्येण स्मारितम् ।

सू० — कुतस्ते मनश्चपलता ?

पारि० — अस्ति मे रंगनन्दन इत्यग्रजः ।

सू० — विदितमेव मया । ततस्ततः ।

पारि० — स तु विदर्भदेशे स्वविद्याप्रकटनेन तत्रत्यभरतराजं सन्तोष्य तत्सुतामुद्वाहयितुं
गतवान् ।

सू० — तदपि श्रुतम् । ततः किं पर्यवसन्नम् ?

पारि० — तत्र नानादेशवासिनो भरतराजाः तेन सह रङ्गसङ्गरमुपक्रम्य बद्धवैरं विवाहविघ्न-
माचरन्तीति श्रुतम् । तत एव —

सू० — (सोपहासम्) किमेतावदेव? स तु निसर्गनिपुणः खलु । तथापि तेऽतीव बद्धवैरा भवन्तु । सर्वेऽपि विप्रकर्तारः । भगवानजम्बु सुमुखो विजित्य तान् साधयिष्यति हि कामम् । अलमतिप्रसङ्गेन । तदारभ्यताममुमेव वसन्तमधिकृत्य सङ्गीतकम् । एष हि —

सन्मल्लीमुकुलातिलोलमधुपोपक्रान्तशङ्कारकः

चूताङ्गनिषेवणातिविलसस्पुंस्कोकिलौघस्वरः ।

संराजन्मलयाचलप्रविचलन्मन्दानिलात्युज्ज्वलः

शृङ्गारैकनिधिर्ऋतुर्विलसति श्रीमान् वसन्तो वरः ॥ १३ ॥

अये अस्मद्भागधेयवशात् सर्वमपि सम्भृतम् । तथा हि —

वाक् शृङ्गारसोज्ज्वला वरकवेः सभ्या रसज्ञोत्तमाः

ईर्ष्यापेतधियो बुधा वयममी नाट्ये धुरीणाः परम् ।

कालोऽयं कुसुमाकरोऽतिसुभगः कामं च भावोऽधुना

मे दौवारिकवत् सदैव निरताः कार्येषु चाज्ञाकराः ॥ १४ ॥

(नेपथ्ये उच्चैः साटोपम्)

रे रे! मूर्ख किमात्थ दौवारिकवदिति ।

पारि० — (सभयम्) आर्य परित्रायस्व, परित्रायस्व ।

सू० — वत्स, मा भैषीः । एष मम भागिनेयो रङ्गतिलकः दौवारिकवेषधारी प्रसङ्गान्मदुक्तावागतं स्वनामधेयमाशङ्क्य वदति । तत्त्वमपि अनन्तरकरणीयाय सज्जीभव । अहमत्रैव स्थित्वा सर्वं साधयामि ।

पारि० — तथा (इति निष्क्रान्तः ।)

प्रस्तावना ।

(ततः प्रविशति दौवारिकः ।)

दरु ।

दौवारिकः समायाति

द्रुतमायाति च

दौवा ॥

अत्रोज्ज्वलत्वनकवेत्रो विलेलतनेत्रो

भृशं कुटिलगात्रो भीषयन्निव

दौवा .. ॥ १ ॥

राजाधिराज सुरराजादिनुत

रघुराजानुपम समाजान्मुदैव

दौवा ... ॥ २ ॥

दौवारिकः — (परितो विलोक्य सरोषम्) रे रे ! दौवारिकवदाज्ञाकर इति किं परिहसितम् ।

सू० — आर्य, न किमपि ।

दौ० — हुं मूर्ख, किं न किमपीति संवरणं कुरुषे ।

सू० — विभेमि तवाटोपेन ।

दौ० — विस्रब्धं वद ।

सू० — मन्मनोवृत्तिमुद्दिश्य भणितम् ।

दौ० — इयदेव वा ! (इति सोन्मादम्, सूत्रधारं प्रति) कुतस्तावदहमायातः ?

सू० — किमसम्बन्धं प्रलपसि ? कुतो वा । किमहं जाने ?

दौ० — रे जाल्म, राजसेवकोऽयमिति किं मां न गणयसि ? (इति वेत्तदण्डेन प्रहर्तुमिच्छति ।)

सू० — (परिहृत्य) आर्य, किं नामधेयोऽसि ?

दौ० — (अनाकर्णितकेन परिभ्रमति)

सू० — (उपसृत्य) अये, किमेतत् त्वच्चलांचलेऽवलम्बते ?

दौ० — (दृष्ट्वा सभयमुत्तरीयमपोह्य) हन्त ! दुष्टदर्वीकरः कुण्डलितः । न ते मार्गमागच्छामि । मां मा भीषय । परित्रायस्व । (इति सूत्रधारं गाढमालिङ्गति ।)

सू० — मा भैषीः । (इति तं समाश्रासयति ।)

दौ० — (चेलाञ्चलाद्गलितं पत्रिकावलयमालोक्य भीतमना दूरतस्तिष्ठन्नेव वेत्तदण्डेन प्रहरति ।) अये, कुण्डलतां न मुञ्चति (पुनः प्रहृत्य) अये किमेतदित्युपसृत्य, पश्य (इति सूत्रधारं निरस्यति ।)

सू० — (विलोक्य) किमरे मूढ पत्रिकावलयं प्रहृतवानसि ?

दौ० — (स्मृतिमभिनीय) हन्त हन्त ! चिन्तान्तरव्याप्तचित्तेन पत्रिकापि मया विस्मृता ।

सू० — कीदृशं ते चिन्तान्तरम् ?

दौ० — किं तवापि गोपनीयम् ? अद्य मद्भार्या कोऽपि स्वपितृकुलबन्धुरागत इति तदर्थं पाक-
विश्लेषान् कृतवती । तदन्न चिरायतो ममापि लभेत वा न वेति ।

सू० — (विहस्य) साधु साधु ! बलवत्तरं खलु चिन्तान्तरम् । भवतु, भवान् क्वायातः ?

दौ० — आह्वतोऽस्मि महाराजरघुमहाराजेन यथा “दौवारिक ! पत्रिकामिमां समर्प्य मद्वचना-
दुच्यतां सेनापतिर्विजयभूषणः — विदर्भनगरगमनाय सेनास्सन्नह्यन्तामिति । ”

सू० — दौवारिक किं विदर्भदेशगमने प्रयोजनमिति जानासि ?

दौ० — न जानामि ।

सू० — अद्य महाराजः कुत्रास्ते ?

दौ० — केनापि मुनिना सह सल्लयन् आत्मजसहितः एकान्तमण्डपमधिवसति ।

सू० — कोऽसौ मुनिः ?

दौ० — नाहं जानाम्येनम् ।

(नेपथ्ये)

रे ! मूर्ख ! मामपि न जानासि ?

उभौ — (सविस्मयं किमिदमित्यन्योन्यमालोकयतः ।)

(पुनर्नेपथ्ये)

सखे गालव ! इत इतः ।

सू० — कस्यायमालापः ?

दौ० — वसिष्ठमहर्षिशिष्यस्य कुशलमतेरिव प्रतिभाति कण्ठस्वरः । तदनवलोकनीयावरवर्णयो-
रनयोर्दृष्टिपथमपहायान्यत्र गच्छामि । (इति निष्क्रान्तः)

सू० — अहं किञ्चिदम्यतः स्थित्वाखिलं ज्ञास्यामि । (तथा कुर्वन्) अये, वसिष्ठशिष्याधेतावित एव
प्रविशतः ।

दरु ।

शिष्यावायातौ ।

शुद्धचरितौ ।

शिष्या ... ॥

वसिष्ठमुनिवर ।

शिष्या ... ॥

भसितोज्ज्वलनिटिलौ विनीतौ

भद्रौ सितवसनाद्युपवीतौ ।

मेधावन्तौ वर्णिप्रवरौ

मेखलया वरमौञ्ज्या रुचिरौ ॥

शिष्या ... ॥ १ ॥

कुशलमतिः — गालव कुत्र गच्छसि ?

गालवः — वयस्य कुशलमते ! उपाध्यायनिदेशेन वत्सतरीमानेतुम् ।

कु० — तदानयनेन किं प्रयोजनमुपाध्यायस्य ?

गा० — सखे न जानासि किम् ? अस्मदुपाध्यायाश्रमे महान् व्याघ्रोऽद्य प्रातरागत्य वर्तते ।

कु० — कीदृशोऽसौ व्याघ्रः ?

गा० — उच्यते, श्रूयताम् ।

१ सोऽयं धूसररोमराजिभिरमिव्याप्ताननो भीषणो

हुंकारं कृटिलेक्षणो वितनुते दृष्ट्वास्मदादीन् परम् ।

हस्ते किञ्चन धारयन् प्रतिपदं तीक्ष्णैर्नखाग्रैः पुन-

मार्जारो दृढवंशतल्पमिव तत्प्राणं प्राणिति प्रोर्णते ॥ १५ ॥

कु० — (विहस्य) अरे मन्दमनीष, वीणाविनोदरसिको नारदमुनिः खस्वसौ ।

गा० — तर्हि वत्सतर्या किं प्रयोजनम् ?

कु० — देवर्षिस्त्रः अतिथिरागत इति तन्मधुपर्कार्थमेवेति मन्वे ।

गा० — स तु कुत आयातः ?

कु० — विदर्भनगरात् ।

गा० — किमर्थम् ?

कु० — अस्ति खलु विदर्भराजस्य सुकृतसर्वस्वम्, निर्माणकौशलमिव विधातुः, विजयात्ममिव विश्वैकजेतुः कुसुमायुधस्य, संजीवनमिव शृङ्गाररसस्य, सार इव सौन्दर्यस्य, मध्यरत्नमिव तरुणीजनचूडामणेः, संमोहनमिव युवजनस्य, निरतिशयलावण्यस्य निकेतनम्, सकल-सौभाग्याकरम् इन्दुमतीनाम कन्यारत्नम् ।

गा० — श्रुतपूर्वमेवैतत् लोकोत्तरगुणोज्ज्वलम् ।

कु० — तस्यास्त्वयं वरमहोत्सवः प्रवर्तत इति अस्मन्महाराजाय निवेदयितुमागत इति राज्ञः प्रियसुहृदस्तनयमुखाच्छ्रुतम् । तमस्मद्गुरुरातिध्यायामन्त्रयतीति प्रतिभाति ।

गा० — स विदर्भराजस्त्वयं वरार्थमस्मन्महाराजाय पक्षं प्रेषितवान् हि ?

कु० — अथ किम् ।

गा० — तर्हि नारदागमने को विशेषः ?

कु० — अस्यैव विशेषः ।

गा० — कथमिव ?

कु० — (कर्णे) एवमिव ।

गा० — युज्यत एतत् । तर्हि, अपि गमिष्यति निजतनयविवाहार्थं महाराजः ?

कु० — न केवलं महाराजः । अपितु अस्मद्गुरुप्रभृतयोऽपि श्रो यास्यन्ति ।

गा० — (सहर्षम्) साधु साधु, अस्माकमपि कल्याणमेव ।

कु० — तत्कथम् ?

गा० — यद्यथेष्टं सुपानं भक्ष्यजालं च तत्र प्राप्स्यते (इति सन्तोषातिशयं नाटयति ।)

कु० — वयस्य, सर्वस्य आहारचिन्तैव तव ।

गा० — नातः परं किञ्चिदस्ति मे । भवतु । भवान् क पुनरिहायातः ?

कु० — समित्कुशाहरणायागतः । त्वत्संदर्शनेन विलम्बितः । तदर्थमेव यास्ये । त्वमपि गुरुनियोगमशून्यं कुरु । (इति गन्तुमिच्छति ।)

गा० — किमध्ययनाय शीघ्रमागच्छसि ?

कु० — नास्त्यद्याध्ययनम् । महदागमनमनध्ययनकारणं हि ।

गा० — (सहर्षम्, सहस्ततालमुन्मूल्य) सखे कुशल ! मम सर्वस्वभूतं मन्मात्रा निजोत्तमचेलादत्तं मयापि विशेषदिवसे धार्यमाणमेतत्ते पारितोषिकमस्तु । (इति कौपीनमुन्मुच्य दातुमिच्छति ।)

कु० — रे मूढ, अन्येन धृतमन्यस्य न योग्यम् । (इति निरुन्धन्) सखे, महान् कालविलम्बो जातः आवयोर्गुर्वाज्ञानुष्ठाने ।

(इति निष्क्रान्तौ ।)

सु० — विदितं वेदितव्यम् । आः । (कर्णं दत्वा) किमालापः श्रूयते ? (पुनः कर्णं दत्वा) अहो अस्मद्गुरोर्महिमा, यन्मम खेचरभाषायामपि पाण्डित्यम् । (पुनः कर्णं दत्वा) गन्धर्व-युग्मं संलपति — पुमान् किमाह — ' प्रिये पश्य इन्दुमतीस्वर्यवरोत्सवाय विदर्भदेशयायिनो विमानाधिरूढाभिर्जगन्धर्वासिद्धसाध्यादीन् ' इति । स्त्री किमाह — ' नाथ ! अपि ज्ञायते तत्र के वा कुत्रत्या राजानस्समागताः, को वाऽस्या विदर्भकन्यायाः पतिर्भविता ' इति । पुमान्

किमाह — 'प्रिये! शृणु तावत् अङ्गवङ्गकलिङ्गकाश्मीरमगधनिषध (कोषध?) कोसलकुल-
कौशाम्बकेकयसिन्धुसौराष्ट्रमहाराष्ट्रारट्टकाशीपारसीककर्णाटविराटकाञ्चीकोङ्कणयवनान्ध्रनेपाल-
केरलचोलादिदेशेभ्यो विदर्भराजेन समाहूता राजानस्सत्वरं समागताश्च' इति । स्त्री
किमाह — 'सोऽयमुर्वीचलयतिलकायमानो निखिलमहीपालकुलमकुटतटरुचिरतरमणिकिरण-
नीराजितचरणारविन्दस्य रघुमहाराजस्य तनयः, स्मर इव मूर्तिमान्, शृङ्गार इव विधृतविग्रहः,
प्रतापस्य साररूपः, विशेषविद्यागुणनिधिरजो नाम युवराजोऽपि तत्त्वायातो वा, महेन्द्रस्तु
दैत्यकुलसङ्गरसङ्गतप्रसङ्गे पितुरधिकपराक्रमशालिनं यं सभायामतिप्रशंसति?' इति । पुमान्
किमाह — 'प्रिये सोऽपि सकलसन्नाहसहितेन सपुरोधसा पित्रा सह अयोध्या-
नगरान्निष्क्रम्य विदर्भनगरशाखानगरे सेनां निवेश्य तत्रैव विदर्भराजनिर्दिष्टायामुपकारिकायां
वसतीति इदानीमेव मत्प्रियसुहृदश्चित्राङ्गदस्य मुखाच्छ्रुतम् । स एवाजमहीपालस्तस्या इन्दु-
मत्या वरो भवितेति मन्ये' इति । स्त्री किमाह — 'तत्कुत' इति । पुमान् किमाह — 'प्रिये!

मनोज्ञरूपेण गुणेन कामं शीलेन मत्या वयसा च तुल्यौ ।

श्रीमानजश्चेन्दुमती विचिस्तावयोजयन् कीर्तिनिधिः कथं स्यात् ॥ १६ ॥

अत एहि ।' स्त्री किमाह — 'तर्ह्यावामपि तदुत्सवानन्दानुभवाय त्वरितं गच्छाव इति ।

सू० — सम्यगुक्तं, 'कीर्तिनिधिः कथं स्यात्' इति ।

(नेपथ्ये)

रे रे मूर्ख! कीर्तिनिधिरेवाहम् ।

सू० — (ससंभ्रमम्) कीर्तिनिधिर्नामायं युवराजरघुनन्दनप्रियसुहृत् प्रसङ्गादस्मदुक्तवचनं स्वस्मि-
न्निधरोपयति ।

(पुनर्नेपथ्ये)

स्थाप्यन्तामटवीतटस्य परितः सेनास्ततो बागुरा

वध्यन्तां निविडं श्वघारणवरा गच्छन्तु सर्वेऽग्रतः ।

अध्वश्रान्तिमनाकलय्य कुतुकादक्षेप पुत्रो रघो-

स्त श्रीमान् मृगयाविहाररसिकस्तूर्णं समागच्छति ॥ १७ ॥

सू० — कीर्तिनिधिस्सेनापतिस्समाज्ञापयति । महाराजो रघुनन्दन इदानीमागच्छेत् । तदहं किञ्चि-
दन्यतास्तिष्ठामि । (तथा कृत्वा, पुरो विलोक्य) मृगयोचितपरिवारोऽयं रघुनन्दनः प्रविशति ।

दरु ।

सूर्यवंशमण्डनरघुसूनुररिजना-

वार्य एति समधिखूदवाजी ह्यधुना ।

सुजनमुख्यसुहृदा सह सुखकरस्सता-

मजमहीपतिस्सकल(स्समस्त)मनुजशासिता

॥ १ ॥

सुरजनेज्यकीर्तिरपि च सुमतिमान्मुदा

वरपराक्रमो विमतवन्दितस्सदा

॥ २ ॥

चापबाणपाणिरधिकचतुर आश्रित-

तापभञ्जने अतीव तत्परोऽविता

॥ ३ ॥

मृगकुलं त्रिलोक्यन्नमर्षतो महान्

मृगयोचितवेषमनुजमण्डलैस्सह

॥ ४ ॥

रघुनन्दनः — सखे कीर्तिनिधे !

पश्यैनं शरताडितोऽपि वलितग्रीवो रुषा पश्यति

द्वीपी शल्यक एव धावति भिया खङ्गी परं ताडितः ।

गच्छन्नेव पतत्यधः परमितः क्रीडापरोऽयं मृगो

वध्यो नैष हि ताड्य एव नितरां भल्लकवर्गस्त्वयम् ॥ १८ ॥

कीर्तिनिधिः — अहो, एतेषां पक्षिणां व्यापारः । वयस्य अत्र तावत् —

^१ पक्षाभ्यां पिदधाति नैजशिशुकं भीत्या त्वयं शारिका

नो दृष्ट्वा कलविङ्क एष विटपे पत्रान्तरे लीयते ।

अज्ञातो न इवापसर्पति पुरः पश्यन् शनैस्तिचिरिः

संछन्नः श्रयते च कोटरमुखान्नो वञ्चयन् सारसः ॥ २० ॥

रघुनन्दनः — वयस्य, स्वभाव एवैषां । इतस्तावदूथपतिना सह मृग्यो विहरन्ति । अहो निसर्गतो लोभनीयमासां चरितम् । तथा हि—

पश्येतास्सरलातिगुग्धमधुरा लोलोज्ज्वलाक्ष्यो मिया

पश्यन्त्याशु पुनः पुनर्विवलितग्रीवा मनोश्च नः ।

^१ संदृष्ट्वा तु मृगीरिमा मम शरस्पर्शोऽपि नालं करः

चेतः स्निह्यति काममत्त बलते दृष्टिर्दयानिर्मरा ॥ २१ ॥

(नेपथ्ये कलकलः)

रघु० — (कर्णं दत्त्वा) वयस्य, किमेतदिति विज्ञायताम् ।

(पुनर्नेपथ्ये)

एषोऽस्मिन्नदासहिष्णुरभितोऽमर्षाद्वनं भञ्जय-

न्नादायाशु करेण सालविटपं छित्त्वा दृढा वागुराः ।

दुर्ग्राह्यः कलयन्मुहुः प्रतिभयं फीट्कारमुच्चैः परं

मत्तो नः खलु भीषयन्निह महानायाति वेगाद्भजः ॥ २२ ॥

(सर्वे संभ्रान्ताः ।)

रघु० — सखे ! अस्मत्परिजनस्यालापोऽयम् । तदिदानीं मत्तहस्तिर्न निहन्मि । (दृष्टिं सार्वत्रिकं निष्क्रान्तः ।)

कीर्ति० — (दृष्ट्वा) आश्चर्यमाश्चर्यम् ।

^२ राज्ञः कुमारेण तरस्विनायं बाणेन सन्दानितमस्तकस्सन् ।

वेगात्पतन् भूमितले पुनश्च गन्धर्वरूपेण मुदोदतिष्ठत् ॥ २३ ॥

(पुनर्नेपथ्ये)

राजन् प्रीतोऽस्मि कामं त्वयि गुणजलधे गृह्यतां दिव्यमस्त्रं

शत्रूणां दुर्जयानामपि च खलु मनोमोहनं श्रेष्ठमेतत् ।

गन्धर्वो दन्त्यभूवं मदविनयबलादाशु रुष्टर्षिशापा-

न्मुक्तस्तस्मात् त्वयाद्य क्षितिप निजपदं याम्यहं स्वस्ति तेऽस्तु ॥ २४ ॥

कीर्ति० — अस्मादप्यनुग्रहो वयस्यस्य । अथवा किमद्भुतम् ?

दुष्टादपि महान् भद्रं सतोऽप्यशुभमेत्यसत् ।

कृती व्यालाद्रत्नमयी वज्रपातं घनादिव ॥ २५ ॥

(प्रविश्य)

रघु० — सखे ! दिष्टयाऽनुगृहीतोऽस्मि गन्धर्वराजेन ।

कीर्ति० — महाराज ! किञ्चिच्छान्त इव भवान् । तदत्र विटपिमूलतले क्षणमुपविशायः ।

रघु० — (परिजनान् प्रति) स्कन्धावारमेव गच्छत ।

(परिजनाः तथेति निष्क्रान्ताः ।)

रघु० — (पुरोऽवलोक्य) वयस्य ! अदूरेऽत्र अतिमञ्जुलतरविटपिकुलपरिशोभितं पुष्पंधयानु-
भूयमानकुसुमोज्ज्वलमल्लिकादिलताविराजितं दृश्यते कस्य वनमेतत् ?

कीर्ति० — विदर्भराजान्तःपुरोपवनमिति मन्ये ।

रघु० — तत्रैवोपविशायः । अन्तःपुष्टान्तः कदाचिद्विदितो भवेत् ।

कीर्ति० — तर्हि गच्छायः । (इति गमनं नाटयतः ।)

रघु० — अत्रैव मणिमयवेदिकालंकृते रसालमूले उपविशायः । (तथा कुरुतः ।)

रघु० — वयस्य ! अपि सत्यं त्वदुक्तं विदर्भपुरोहिततनयस्य गुणनिधेस्तद्वचनम् यत् — ‘अनुपदं
प्रियसख्या कलावत्या प्रकटितगुणे मयि इन्दुमती अत्युत्कण्ठिता वर्तते’ इति ?

कीर्ति० — किमन्यथोक्तपूर्वोऽहम् ?

रघु० — किं तथा भवेत् ?

कीर्ति० — किमुच्यते किं भवेदिति ? शृणु तायत् —

सा बाला स्मरसुन्दराकृतिजुषं स्वप्ने भवन्तं प्रियं

दृष्ट्वा त्वद्गतचित्तवृत्तिरनिशं न स्मृति न क्रीडति ।

नो भुङ्क्ते च करे निधाय वदनं वाष्पाभसां बिन्दुभिः

प्रोत्तुङ्गस्तनयोर्युगस्य नितरां पुष्पाति हारश्रियम् ॥ २६ ॥

रघु० — (स्वगतं)

पूर्णन्दृज्ज्वलवदनां प्रफुल्लराजीवदललसन्नयनाम् ।

तां वीक्ष्याखिलमान्यां कदा कृती स्यां विदर्भनृपकन्याम् ॥ २७ ॥

कीर्ति० — सर्वथा प्राप्तमनोरथोऽसि ।

रघु० — (लज्जां नाटयन्) वयस्य ! अलं परिहासेन । कथं घटेतैतत् निरुन्धत्सु निखिलभूपालेषु ?
अपि तु—

विघ्नयुक्ते तद्विवाहे लोलो यास्यामि हास्यताम् ।

उच्चैःस्थितफलासक्तो भो वामन इव स्फुटम् ॥ २८ ॥

(नेपथ्ये)

सत्यं वामनोऽस्मि ।

रघु० — वयस्य ! किमेतत् ? कस्य आलाप इति विज्ञायताम् ।

कीर्ति० — दृष्टान्तत्वेन भवदुक्तशब्दो घुणाक्षरन्यायेन कस्मिन्नपि पर्यवसन्नः ।

(पुनर्नेपथ्ये)

सखे कुटिलाङ्ग ! अत्रैवान्तःपुरनियोगमनुतिष्ठावः ।

कीर्ति० — महाराजविदर्भराजान्तःपुरपरिचारकस्येवालापः ।

रघु० — युज्यत एतत् ।

कीर्ति० — कचिदन्तरितवेव सर्वं ज्ञास्यावः । (तथा कुरुतः।)

सूत्र० — कुसुमापचयार्थं वामनकुटिलाङ्गौ प्रविशतः ।

दरु ।

वामनकुटिलावयवावेतावायातः पुरुषौ ।

काममखिलजनहास्यतया विधिकल्पितनिजवेषौ ॥

वाम० ॥

परमपि नृपतेरन्तःपुरजनपरिचर्यानिरतौ ।

करकल्पितसुमपात्रौ स्वप्रभुकार्येषु विनीतौ ॥

वाम० ॥ १ ॥

वामनः — अहो मे अङ्गस्य तुङ्गत्वम् ! (इति शिरोऽवनम्य प्रचलन्)

कुटिलाङ्गः — सखे ! किमवनमन् गच्छसि ?

वा० — रे मूर्ख ! किमजानन्निव पृच्छसि ? तुङ्गतया दुमविटपेषु शिरो लगेदिति ।

कुटि० — अहो , अतितुङ्गः खलु भवान् ।

वा० — किमातितुङ्ग इति परिहससि ? शृणु रे मूर्ख ! अन्तःपुरबालिकाजनो जलविहारसमये

क्रीडासरस्तरणे मदीयस्कन्धभागमारुह्य कतिवारं सप्रहारं मां न प्रायुङ्क्त ।

कुटि० — किं सप्रहारम् ?

वा० — किं मामल्पं मन्यसे ?

कुटि० — महानेव भवान् भवतु । कः पुनरिहासावोऽसि ?

वा० — भर्तृदारिकाप्रियसख्या कलावत्या आश्रमोऽस्मि —

कुटि० — कथामिव ?

वा० — 'अये, कुटिलगात्रसहितस्त्वं फलकुसुमान्याहर' इति ।

कुटि० — जानासि किं किमर्थं तानीति ?

वा० — जानामि । वत्साया इन्दुमत्या मनोरथप्राप्त्यै शृष्टेयसार्चनार्थम् ।

कुटि० — कीदृशोऽस्या मनोरथः ?

कीर्ति० — महाराज ! सावधानं श्रूयताम् ।

रघु० — अवहितः शृणोमि । (स्वगतं) किमिदानीं वक्ष्यति ?

वा० — यस्तु स्वप्ने दृष्टो रघुनन्दनः, तमेव भर्तारमाप्नुयामिति ।

कीर्ति० — वयस्य, महाराज ! अपि श्रुतम् यामनवचनम् । यतस्त्वयोक्तं किं परिहासेनेति ।

रघु० — (स्वगतम्) उल्लुलितमिवाद्य मे हृदयम् (प्रकाशम्) भवतु, परस्ताज्ज्ञातव्यम् ।

कुटि० — साधु साधु ! निसर्गनिपुणा खलु भर्तृदारिका । उचित एवास्या अनुपमगुणरुचिरे रघुकुमारे-
ऽभिनिवेशः । तथापि राज्ञा मत्स्ययन्त्रवेधनं यः करोति तस्मै सुता देयेति प्रतिज्ञातं खलु ।
अत एतद्दुर्घटमिव प्रतिभाति ।

रघु० — वयस्य ! अत्र तावन्मम परेषां सामर्थ्यमात्मवैदग्ध्यं चालोक्य चिन्ता नोद्भवति ।

कुटि० — भवतु, कुत्रेदानीं कलावती वर्तते ?

वा० — भर्तृदारिकायास्सकाशादागत्य केनापि सस्रमन्ती कक्षकक्ष्ये वर्तते ।

रघु० — किमस्माद्विदूषकेन भवितव्यम् ?

कुटि० — कः सा भर्तृदारिका ?

वा० — यः कोऽप्यस्ति खल्वत्र ?

कुटि० — (परितो विलोक्य) कोऽपि नास्ति । विस्रब्धं भणः ।

वा० — केनापि कारणेनास्मद्राज्ञा बहिरनागच्छन्त्येवास्तर्तुह एव सा गोप्यते ।

कुटि० — किं कारणं तत् ? कथं तस्या बहिर्गमनं च ?

वा० — (कर्णे एवमिति कथयति)

कुटि० — साधु साधु । भवतु । प्रकृतकुसुमापचयमेव कुर्मः ।

रघु०— किं तद्भवेत् ?

कीर्ति०— स्पष्टमग्रे भविष्यति ।

वा०— सखे ! त्वं तावत्कुत्र गतवानसि ?

कुटि०— विविधमन्त्रनिधेरार्यजीवासिद्धेर्भवनम् ।

वा०— स्वामिकार्येण वा ?

कुटि०— नहि, नहि, आत्मकार्येण ।

वा०— किं ते तत्र कार्यम् ?

कुटि०— (सक्रोधम्) किमजानन्निव पृच्छसि ?

वा०— सत्यं न जानामि ।

कुटि०— लड्डुकं चेत्ते विज्ञातं भवेत् ।

वा०— संक्षम्योच्यताम् ।

कुटि०— राजभवने सञ्चरामि खलु ?

वा०— अथ किम् ?

कुटि०— तत्रत्या राजकीया मुहुर्मा पश्यन्ति ।

वा०— अतिसुन्दरः खलु भवान् । ततस्ततः ।

कुटि०— तेन दृष्टिदोषेण अङ्गानि मे न स्वस्थानि । अतोऽभिमान्त्रितुम् ।

वा०— (विहस्य) साधु साधु । सुविहितम् । अस्मद्राजभवनस्था उष्ट्रा अपि त्वया तत्र किं न नीताः ?

कुटि०— (सामर्षमालोलपृष्ठगडुकमुन्नमय्य) किं परिहससि ? (इति वामनं ग्राहर्तुमिच्छति ।)

वा०— (नाट्येन परिवार्य, सोपहासम्) वयस्य ! तव पृष्ठभागे किमुच्यते ?

कुटि०— सौभाग्यलक्ष्म्या उपहारभूतं, मूर्खं, जानीष्येत् ।

वा०— अरे ! मन्दं जल्प । कुतो वास्माकमपि सौभाग्यप्रसाक्तिः ।

(नेपथ्ये)

गृह्यतामेष खलः ।

वामनकुटिलाङ्गौ -(सभयम्) किन्वेतत् ?

वा०— मन्दमते ! त्वन्मूलक एवायमनर्थः ।

(पुनर्नेपथ्ये)

अत्रापि चान्तःपुरबाह्यकक्ष्ये क्रीडापरं वत्समुपेत्य कश्चित् ।

छलेन संमोह्य तदीयहस्तात् किञ्चिद्गृहीत्वातिजवात्प्रयाति ॥ २९ ॥

बा० — दिष्टया आवामुद्दिश्य नैतत् । अपि तु कंचन चोरमुद्दिश्य । तदावामपि फलकुसुमानि
गृहीत्वा त्वरितं गच्छावः ! (इति निष्क्रान्तौ ।)

रघु० — (दूरतोऽवलोक्य) सखे कीर्तिनिधे ।

कोऽसौ निलीय च निलीय तरुष्वतीव

भीत्या प्रकम्पिततनुः खलु काननेऽस्मिन् ।

आलोलदृष्टिरजवत्पुरुषस्तु कोऽपि

खिन्नोऽपसर्पति शनेर्न इहावलोक्य ॥ ३० ॥

गृह्यतामेषः ।

कीर्ति० — (शीघ्रमुत्थाय, पश्यन्, सहर्षम्) वयस्य ! उभावस्मत्सेवकावेव पुरुषं तं निर्वद्ध्या-
त्रैवानयतः ।

सूत्र० — पश्चाद्वाहुयुगे बद्धं पुरुषमादायोभौ राजकिङ्करौ प्रविशतः ।

दरु ।

बद्ध्वा पुरुषावायातौ

वलेन लसितौ ।

॥ बद्ध्वा ॥

खड्गपाणी धावन्तं तौ

खलुदीक्ष्य च तर्जयन्तौ ।

गद्गदोत्कण्ठं वीरौ

गहनमध्यादतिधीरौ

॥ बद्ध्वा ॥

छमौ० — (राजानमुपसृत्य यथोचितं प्रणम्य) महाराज ! आदिष्टौ स्वः आर्यमहाराजेन,
“आयुष्मान् कुन्नास्ते? त्वरितं विज्ञायताम्” इति । तदर्थमागतयोरावयोर्मार्गमध्ये गृहीतोऽयम् ।
(इति चोरं निर्दिश्य तं राजपादयोः पातयतः ।)

रघु० — (पुरुषौ प्रति) पृच्छ्यतामेषः — “कस्त्वम् ? कुत्रत्यः ? कुत आयातः ?” इति ।

पुरु० — अये कुम्भीलक । कथय, कस्त्वम् ?

चोरः — न किमप्यहं जाने ।

रघु० — (सक्रोधम्) ताड्यतामेष दुरात्मा ।

पुरु० — (तथा कुरुतः ।)

चोरः — (सोद्वेगम्) हन्त ! हन्त ! (इति व्याक्रुश्य) परित्रायत । परित्रायत (इति दन्तान् वहिर्दर्शयति ।)

पुरु० — मोक्ष्यसे, सत्यमुच्यताम् ।

चोरः — सत्यं न जाने ।

कीर्ति० — (विहस्य) युक्तमाह । अनभ्यस्तमेव तत् चोराणाम् ।

रघु० — किमद्यापि न वदति ? (इति पुरुषौ पश्यति ।)

पुरु० — कथय (इति ताडयतः ।)

चो० — परित्रायत (इति परितो विलोलनयनं पश्यति ।)

पुरु० — कथय ! कथय !

चोरः — अहं खलु एतन्नगरसमीपवासी- (इत्यर्धोक्ते) शुष्यति मे जिह्वा । मुञ्चन्तु मामार्याः ।

रघु० — (सरोषम्) किमुपेक्षे ?

पुरु० — (चोरं कपोले प्रहृत्य, वस्त्रमाकर्षन्तावेव भूमौ पतितं वस्त्रबन्धमादाय राज्ञस्समीपे दर्शयतः ।)

रघु० — उन्मुच्यतां बन्धः ।

पुरु० — (तथा कुरुतः)

रघु० — (निरीक्ष्य) वयस्य ! रत्नवटितं विदर्भनामाङ्कितमङ्गुलीयमेतत् । पश्य (चोरं प्रति) कस्येदमङ्गुलीयकम् ? कथमाहृतम् ?

चोरः — (मूर्च्छावानिव चक्षुषी निमील्य) क्षुधितोऽस्मि ।

पुरु० — उच्यताम् (इति पुनस्ताडयतः ।)

चो० — मातापितरौ मां निरीक्ष्य शोचयिष्यतः ।

कीर्ति० — असंबन्धं प्रलपति । उग्रदण्डेन दण्ड्यतामयम् ।

पुरु० — (तथा कर्तुमुद्यतौ)

चोरः — (भीतिं नाटयन्) मुञ्चन्तु माम् । सर्वं वाचिम ।

पुरु० — उच्यताम्, मोक्ष्यसे ।

चोरः — अहमेतद्वनवासी शबरः ।

रघु० — ततस्ततः ।

चोरः — अद्य नाजादेशान्तरादागतेन राजवर्गेण एनदङ्गुलीयाहरणार्थं प्रेषितोऽस्मि ।

रघु० — अनेन राज्ञां किं प्रयोजनम् !

कीर्ति० — किमपि प्रयोजनमुद्दिश्यैव एनं कृतं भवेत् । प्रयोजनमनुद्दिश्य न मन्दोऽपि प्रवर्तते इति प्रसिद्धिर्हि । तदेतदङ्गुलीयकं गृह्यताम् । अनेनास्माकं महत्प्रयोजनं भवेत् ।

रघु० — (अङ्गुलीयकं गृहीत्वा). (चोरं प्रति) रे! सन्तुष्टोऽस्मि तव यथार्थवक्तृतया । तद्गृह्यतां पारितोषिकम् (इति स्वेन धृतमाभरणमुष्णीषादिकं च वितीर्य) - (पुरुषौ प्रति) एनं विमुच्य युवामप्यार्यसमीपं गत्वा अहमिदानमिमागच्छामीति वदतम् । (इति प्रेषयति ।)

पुरु० — (चोरेण सह निष्क्रम्य) (चोरं प्रति) कुतस्तत्रेदं पारितोषिकम् ? तिष्ठात्र पुनरपि विचारणीयमास्ति ।

चोरः — युष्माकमपि किञ्चित्पारितोषिकमस्तु ।

पुरु० — इदानीं त्वं प्रियवयस्यः संवृत्तः । (इति पुरुषौ निष्क्रान्तौ ।)

चोरः — (गच्छन्नेव) केषा राक्षसी मामेवोपसर्पति ? (राजा कीर्तिनिधिश्च पश्यतः)
(नेपथ्ये)

राज्ञामिहाभिचरतां निवहेन वेगा-

त्संगृह्य गच्छ रघुमुनिमिति प्रयुक्ता ।

दिष्टयाधुना स मम नेत्रपथं गतोऽसा-

वेकस्तदेनमुपगृह्य सुखाद्रमिष्ये ॥ ३० ॥

(इति राजाकल्पधरं चोरमाकम्य कर्षति)

चोरः — मामेषा राक्षसी कर्षति । (इति परिकुशयति ।)

रघु० — सखे श्रुतं राज्ञामविनयम् ?

कीर्ति० — किमपि दुरितं नो भवेदस्माकं नारदानुग्रहात् ।

रघु० — भवतु एनं मोक्ष्ये । (इति निष्क्रान्तः)

कीर्ति— अत्र हि-

विपनाशकरो मन्त्रस्सुधायां सम्भवः स्मृतः ।
अशिश्रवायां सिद्धमन्त्रे चक्रे बिम्बे सुरेश्वरे ॥ २२ ॥

विष्णौ ब्रह्मरथे चापि रुद्रे च श्रुतिमेदके ।
सन्तापनस्य मन्त्रस्य बीजं वह्निभवो विदुः ॥ २३ ॥

कः स्वभावे विष्णुरथे परब्रह्मणि शङ्करे ।
सूर्ये सुधाकरे वेणौ सुरज्येष्ठे सुखेऽपि च ॥ २४ ॥

विनायकप्रसन्नस्य मन्त्रो ब्रह्म कुलोद्भवः ।
खस्सुपर्णे पत्ररथे खड्गे स्वर्णे दिशान्तरे ॥ २५ ॥

मनोरथफलावाप्तिमन्त्रस्वर्गाम्बुसम्भवः ।
गः स्याद्गणप्रकाशार्थे गान्धारस्वरसंज्ञके ॥ २६ ॥

भवेत् स्तम्भनमन्त्रश्च गगनप्रोद्भवः स्मृतः ।
घस्तु घण्टास्वरे मेघे निदाघे घनवाचके ॥ २७ ॥

सर्वरक्षाकरो मन्त्रो मेघज्योतिस्समुद्भवः ।
ङः कालभैरवो मर्त्यो हरकोटीरसम्भवः ॥ २८ ॥

ज्वरनाशकरो मन्त्रो गङ्गाकर्षण इत्यपि ।
चः स्यात् चन्द्रे चकोरे च स्वरे चोरे निगद्यते ॥ २९ ॥

जयविद्विकरो मन्त्रस्तुरुक्ककुलसम्भवः ।
छस्त्वज्ञे निर्मले चापि सूर्ये तत्कवाचके ॥ ३० ॥

इष्टसिद्धिकरो मन्त्रो यक्षराजकुलोद्भवः ।
जो जये जयशीलेऽपि विजये मत्सरेऽपि च ॥ ३१ ॥

मोहिन्याकर्षणे मन्त्रे (न) रनारी कुलोद्भवः ।
भः प्राज्ञोऽपि च चन्द्रश्च विधाता परमात्मकः ॥ ३२ ॥

विषनाशकरो मन्त्रस्त्वयं गारुडसम्भवः ।

टः स्याद्भूमे सूर्यकरे तापे ध्वान्ते महाजवे ॥ ३३ ॥

विजयानन्ददो मन्त्रस्त्वयं वह्निज इत्यपि ।

ठशङ्करे बृहद्धाने चन्द्रबिम्बे बृहस्पतौ ॥ ३४ ॥

तुम्बुर्वाकर्षणो मन्त्रो गन्धर्वकुलसम्भवः ।

डः स्यात् शम्भौ धने चापि धेनौ शङ्खध्वनावपि ॥ ३५ ॥

आकर्षणमहामन्त्रबीजं यक्षकुलोद्भवः ।

ढः पिशाचे भये रोगे काले पांथे निगद्यते ॥ ३६ ॥

यमप्रसन्नमन्त्रश्च पिशाचकुलसम्भवः ।

णशरणे कङ्कणे च स्वर्णाकर्षणभैरवे ॥ ३७ ॥

धनलाभकरो मन्त्रो द्विषदेवकुलोद्भवः ।

तस्संयोगे निश्चये च सूर्यमार्गेऽपि चाम्बुजे ॥ ३८ ॥

सूर्यप्रसन्नमन्त्रः स्याद्विष्णुनेत्रसमुद्भवः ।

थश्चन्द्रे मेरुशृङ्गे च नद्याश्च धवलेऽपि च ॥ ३९ ॥

विषनाशकरो मन्त्रः कालकूटानुजः स्मृतः ।

दः स्याद्दाने दातरि च दर्शने दक्षशालवे ॥ ४० ॥

वीरभद्रप्रसन्नस्य मन्त्रोऽयं शिवफालजः ।

धशङ्करे कुबेरे च देववैद्ये ध्वनावपि ॥ ४१ ॥

कुबेरस्य प्रसन्नस्य मन्त्रः कैलाससंभवः ।

नः स्याद्गणाधिपे विष्णौ नृसिंहे च महेश्वरे ॥ ४२ ॥

सर्वरोगान्तको मन्त्रः सोऽयं देवकुलोद्भवः ।

पः पावके मारुते च पर्वते तारवाचके ॥ ४३ ॥

सर्वव्याधिहरो मन्त्रो वायुमण्डलसंभवः ।

फः स्याद्युगान्तवाते च फूत्कारे वारणेऽपि च ॥ ४४ ॥

भूतग्रहोच्चाटनस्य मन्त्रस्त्वाकाशसंभवः ।

बः कुम्भे वरुणे बिन्दौ कामदे भूतिकारणे ॥ ४५ ॥

जनवश्यकरो मन्त्रः सोऽयं तु निधिसंभवः ।

भश्शम्भौ प्रमथेष्वङ्गे भावे शुक्ले जलेपि च ॥ ४६ ॥

कृतघ्नदोषशमनमन्त्रो भूमिभवो विदुः ।

मश्शम्भौ धातरीन्द्रे च चन्द्रे मनसि च स्मृतः ॥ ४७ ॥

विषदोषहरो मन्त्रश्शिवनेत्रतयोद्भवः ।

यो यमे यज्ञभेदे च त्यागे च निलयेपि च ॥ ४८ ॥

वीरभद्रप्रसन्नस्य मन्त्रो यजुषि संभवः ।

रः पावके मन्मथे च वज्रे शक्रायुधेपि च ॥ ४९ ॥

अत्यैश्वर्यकरो मन्त्रो वाय्वग्निजलसंभवः ।

लः खण्डने लवित्रे स्यात् लवणेऽब्धौ रसेपि च ॥ ५० ॥

सर्वविघ्नहरो मन्त्रो लवणाब्धिः समुद्भवः ।

वदिशवे सान्त्वने वायौ वरुणे च यमे सारे ॥ ५१ ॥

अपवर्गप्रदो मन्त्रः शिवरूपसमुद्भवः ।

शो वम्मीके शिवे कूर्मे शकटे श्रवणेपि च ॥ ५२ ॥

वाग्बन्धनकरो मन्त्रश्चण्डीश्च श्रुतिसंभवः ।

षः परोक्षे गर्भभेदे गजगर्भे निगद्यते ॥ ५३ ॥

सर्वसिद्धिकरो मन्त्रः षण्मुखानन संभवः ।

सः स्याद्दुमासुते वायौ सूर्यमण्डल सन्निधौ ॥ ५४ ॥

राज्यलाभस्य मन्त्रोऽयं भूमिभ्योमसमुद्भवः ।
हश्शिखे च महाविष्णौ विराट् रूपे प्रचेतसि ॥ ५५ ॥

परब्रह्मणि चन्द्रेपि सूर्ये हंसे निगद्यते ।
शिवप्रसन्न मन्त्रोऽयं वाणीहाससमुद्भवः ॥ ५६ ॥

ऋः स्वभावे दृढे चापि जले पद्मदलेपि च ।
भूमिलाभकरो मन्त्रो जलक्षीराब्धिसंभवः ॥ ५७ ॥

क्षः स्यादक्षरसङ्केते तीक्ष्णे च शिवलोचने ।
दुःस्वप्ननाशको मन्त्रः पञ्चभूतात्मसंभवः ।
अचः प्राणसमाख्याः स्युः हलस्तु प्राणिनो मताः ॥ ५८ ॥

इति स्वात्मारामयोगीन्द्रविरचितो वर्णदीपिका नाम निघण्टुः समाप्तः ।

शब्दसारनिघण्टुः ॥

खर्गे सुखं च वेगः स्यात्सीता तु सुरदीर्घिका ।
अर्कस्सुरेश्वरश्चापि सुधायां कञ्जमित्यपि ॥ १ ॥

अग्नौ शुचिश्च रेतश्च जूणिर्विधुर्गतिर्यते ।
यमस्तु कङ्को दण्डी च कोणश्चेति निगद्यते ॥ २ ॥

तस्य दूतस्तु चण्डः स्यात् सुखावरुणपट्टणे ।
वायुर्मर्को विधूतः स्यात् सोमज्येष्ठौ धनाधिपे ॥ ३ ॥

शिवो भृगुश्शुचिश्चेति कङ्कटीक इतीर्यते ।
सुग्रीवो मन्मथे तु स्यात्सूर्ये राकः प्रकीर्तितः ॥ ४ ॥

अगश्शुचिश्च चन्द्रे तु खगो मृग इतीर्यते ।
राजा वृष्णिस्तथाकाशे नाकशब्दः प्रकीर्तितः ॥ ५ ॥

शौण्डिका मेघपङ्क्तौ स्याद्गुरौ कच इतीर्यते ।
श्यामा वसुन्धरायां स्यात् पर्वते नाकुरित्यपि ॥ ६ ॥

साधो दुर्धर इत्युक्ते स्फटिके त्वष्टमव्ययम् ।
आजिस्मस्तलेपि स्यात् कलस्यात्तटवाचके ॥ ७ ॥

स्तम्बे गुच्छ इति प्रोक्तो वेणी नद्यां प्रकीर्तिता ।
अब्धिस्तटाके कथितस्त्रिकास्थादीर्घिका मता ॥ ८ ॥

जले व्योम च पद्मे तु शुण्डा च परिकीर्तिता ।
समुद्रे नद इत्युक्तो नीलवर्णे शितिः स्मृतः ॥ ९ ॥

कर्को दर्पणमेदे स्यात् स्वर्णे वर्ण इतीर्यते ।
शर्करायान्तु वलयं शकलं खण्डमित्यपि ॥ १० ॥

सिताकर्पूरके सोमः कस्तूर्यां मार्ग इत्यपि ।
शताङ्गे तु त्रिका प्रोक्ता जग्धः स्वल्पान्नवाचके ॥ ११ ॥

क्ष्वेडा तु सिंहनादे स्याद्वने तु गडुरित्यपि ।
शिग्रुमोच इति प्रोक्तो मोचास्याच्छान्मली दुमे ॥ १२ ॥

शाखा तु लङ्का कथिता पर्णे शङ्कुरितीर्यते ।
वार्ताके वङ्ग इत्युक्तो दूर्वा नाडः प्रकीर्तितः ॥ १३ ॥

भीमसेने गुणः प्रोक्तो राका नवरजस्वला ।
शुण्डा वारवधूः प्रोक्ता नृपे स्याल्लोकवान्धवः ॥ १४ ॥

वैदेहिरिति सीतायां रजन्यां रजनिः स्मृतः ।
आणिर्मुक्तामणौ तु स्यात्पविर्वज्रायुधे स्मृतः ॥ १५ ॥

शलभः क्षुद्रपक्षी स्यान्नयं लोचनवाचके ।
वंशे पारंपरी प्रोक्ता शमीवृक्षे शमीरकः ॥ १६ ॥

मृगे तु कृष्णमारः स्यात्कोटीरे तु किलीटकम् ।
रोमांचे पुल इत्युक्तोऽहं वीरशशुरवाचके ॥ १७ ॥

कूपारस्सागरे तु स्याद्युवत्यान्तलुनी तथा ।
जोषा च वासुर्विष्णौ स्याद्द्वामश्वेति निगद्यते ॥ १८ ॥

मण्डूरेपि च सिंघाणं मणिचं पुष्पवाचके ।
मेरुण्डो गण्डमेरुण्डे देवक्यां देवकी तथा ॥ १९ ॥

रक्षा राक्षा च लाक्षायां जले तु सलिलं मतम् ।
दकं चाप्युत्पले स्यान्कुमुदवत्यनुमोदिनी ?
नलिकानलमित्युक्तं पद्मे पत्रं तु तृणिका ॥ २० ॥

इति शब्दसारनिघण्टुः समाप्तः ॥

अव्ययसंग्रहनिघण्टुः ॥

प्रणम्य शिरसा देवं भद्राद्रिनिलयं हरिम् ।

अथाव्ययानि कतिचित्संगृह्यन्ते यथाश्रुतम् ॥ १ ॥

अः स्याद्भेदे निषेधार्थे स्वल्पे चाप्यनृतार्थके ।

आस्तु सन्तापने कोपेऽप्याङ् चस्यादीपदर्थके ॥ २ ॥

क्रियायोगे तथा व्याप्तौ सीम्नि विस्तारकेपि च ।

आप्याक्षेपे च वाक्ये च प्रगृह्य स्मृतिहर्षयोः ॥ ३ ॥

अद्भुते त्वविचितार्थे खेदे स्याद्रोषवाचके ।

ई कोपे दुःखभावे च स्यादुपर्यर्थवाचके ॥ ४ ॥

क्रोधे त्वामन्त्रणे चापि स्यादूरक्षोपदेशयोः ।

ऋकारश्चापि ऋकारो द्वावेतौ वाक्यकृत्स्नयोः ॥ ५ ॥

ए कोपे दुःखभावे च साक्षात्कारे च सन्निधौ ।

निमन्त्रणेपि चाह्वाने स्मृतौ वैयाकर इत्यपि ॥ ६ ॥

ओकारः स्यादनुमतौ परमात्मन्युपक्रमे ।

औ संबुद्धौ समाह्वाने चानुवाक्येष्वुदाहरे ॥ ७ ॥

मिथो योगेष्वुच्चये च भेदे चाप्यवधारणे ।

अः स्याद्दूरे शोभने च दुःखे निर्भर्त्सनेपि च ॥ ८ ॥

कुत्सने चिद् निन्दने च निकामे च निगद्यते ।

नशीपदर्थे चाभावे तद्विरुद्धतदन्वयोः ॥ ९ ॥

प्रभे विकल्पे नस्विञ्च निषेधे निश्चये च निः ।

स्म स्मृतौ च निषेधार्थे प्रप्राधर्म्यप्रहर्षयोः ॥ १० ॥

वै प्रसिद्धे समारंभे संयोगे च निमन्त्रणे ।
वि निषेधे पृथग्भावे वा विकल्पोपमानयोः ॥ ११ ॥

स्वः स्वर्गे परलोके च शं सुखे शोभनेपि च ।
समये समीचीने सुस्याच्छोभनपूजयोः ॥ १२ ॥

दसंबुद्धौ प्रसिद्धार्यं हाजुगुप्ताशुभार्तिषु ।
हि हिं शब्दौ हेतुके च प्याद्येपि च विशेषणे ॥ १३ ॥

हीविषादे विस्मये च हुं संप्रश्रवितर्कयोः ।
हं संबुद्धौ भर्त्सने च ह्रस्याद्विस्मयहर्षयोः ॥ १४ ॥

हे है व्यस्तौ समस्तौ च हृतिसंबोधनार्थयोः ।
हो हौ तदेव तु हि च सह वै पादपूरणे ॥ १५ ॥

इति अव्ययसंग्रहे एकाक्षराध्यायः ॥

सहैकवारे संबुद्धिभेदे निर्धारणार्थके ।
कच्चित्प्रश्ने विवादे च द्वेपसंभावनार्थयोः ॥ १६ ॥

पश्चाच्चरमभागे च प्रतीच्यां नास्ति वाचके ।
किं चारंभे विशेषे च सुष्ठ्वत्यर्थे प्रशंसने ॥ १७ ॥

बाढं धृते त्वनुमते हन्तहर्षोपदेशयोः ।
विषादे कम्पनार्थे च स्वस्त्याशीः क्षेमवाच्ययोः ॥ १८ ॥

निष्पापे संगळे पुण्ये बतस्यादनुकम्पने ।
सन्तोषेपि च खेदे च संबुद्धौ विस्मयेपि च ॥ १९ ॥

ततश्चानन्तरे पञ्चम्यर्थे प्रश्नेपि च स्मृतः ।
कुतोनुलापे प्रश्ने च पञ्चम्यर्थे निगद्यते ॥ २० ॥

इति प्रकारे संपूर्तौ करणे हेतुकेपि च ।
आद्यर्थेऽप्यतिभूतार्थेऽप्यधिके चाप्यतिक्रमे ॥ २१ ॥

प्रति प्रतिनिधावित्थंभूताग्वयानामिमुच्ययोः ।
प्रतिदाने लक्षणे च वीप्सायां धारणेपि च ॥ २२ ॥

उतो वितर्के प्रश्ने च विकल्पे च समुच्चये ।
पीडेर्ष्यानुमतिष्वस्तु सादातो हेतुचित्रयोः ॥ २३ ॥

अथ स्यादुपदेशे च विकल्पे मङ्गलेपि च ।
प्रश्नेष्वर्थे तथैव स्यादन्तर्त्ये जुगुप्सके ॥ २४ ॥

मिथोयोन्त्ये रहस्ये च कथं प्रश्नप्रकारयोः ।
संभ्रमे सम्भवे चापि सादृश्येप्यनतिक्रमे ॥ २५ ॥

वीप्सायां योग्यतार्थे च यथा चेति निगद्यते ।
तथा च निश्चये सादृश्येप्यनुज्ञायां समुच्चये ॥ २६ ॥

वृथा निरर्थकाविध्योः प्रादुर्जन्मप्रकाशयोः ।
नन्वनुज्ञे त्विहपृच्छानुनयेष्ववधारणे ॥ २७ ॥

निमन्त्रणे च नाना तु विना नैकोभयार्थयोः ।
हेतुसादृश्ययोः स्थाने मनाक्तु स्वल्पमन्दयोः ॥ २८ ॥

अन्वप्यनुक्रमे भावे सादृश्येष्यूहनेपि च ।
पश्चादर्थे समीपार्थे किन्तु प्रश्नवितर्कयोः ॥ २९ ॥

पुनः प्रश्नेष्वप्रथमे भेदे चाप्यवधारणे ।
आवृत्त्यर्थे शनैश्चापि स्वैरे मन्दे निगद्यते ॥ ३० ॥

नूनं च निश्चये तर्केषुपहीनेन्तिकेपि च ।
आरम्भेचार्यकरणेष्वधिके द्वयर्थकेपिच ॥ ३१ ॥

अपि स्याद्वचनार्थे च शङ्कायाङ्गर्हणेपि च ।
प्रश्ने समुच्चये चापि स्यात्यागे चावकृष्टके ॥ ३२ ॥

अभि स्यादाभिमुख्ये च वीप्सायामर्थगौरवे ।
 भो भोः सम्बोधनेप्यग्रेप्यलमर्थे च कथ्यते ॥ ३३ ॥
 तदैव भो वो भो बोश्च सामीत्यर्थं समांशके ।
 जुगुप्सायां च मामा तु सुहादेप्यन्तिकेपि च ॥ ३४ ॥
 अलमर्थे विचारे च नाम कुत्साप्रकाश्ययोः ।
 सम्भाव्येङ्गीकृते क्रोधे किमु मर्षे विकल्पके ॥ ३५ ॥
 सम्भावनायां संबु(द्धौ) कामं चानुमतौ नये ।
 प्रश्ने प्रकामे कार्ये चाप्यये क्रोधे स्मृतावपि ॥ ३६ ॥
 विषादे सम्भ्रमे च स्यात्पराहीनेप्यथा वृते ।
 पुरोग्रे प्रथमेपि स्यात्पुरा प्रत्ने प्रबन्धके ॥ ३७ ॥
 आगाम्यतीते निकटे परि स्यात्पक्ववाचके ।
 भावे च भूषणे लक्ष्ये वर्जने चुम्बनेपि च ॥ ३८ ॥
 आराद्दूरे समीपार्थे तिरश्चान्तर्धिवाचके ।
 पृथगर्थे तिरश्चीने हिरक्स्यादन्त्यवाचके ॥ ३९ ॥
 उर्य्युररित्येते विस्तारेङ्गीकृतौ त्रयः ।
 किल सम्भावनायां च वार्तायां स्मृतिवाचके ॥ ४० ॥
 अनुवादेप्यनुनये खलु वाक्यनिषेधयोः ।
 जिज्ञासेनुनयेप्यर्थालङ्कारे प्रियवाचके ॥ ४१ ॥
 शक्तिभूषणपर्याप्तिवारणार्थकेष्वलम् ।
 एवं साम्यभ्यनुज्ञानप्रकारार्थमिधानकः ॥ ४२ ॥
 अवावलंबने ज्ञानेप्येव साम्येवधारणे ।
 यावत्तावच्च साकल्ये इव साम्ये वधावपि ॥ ४३ ॥

मानेवधारणे च स्याद्यद्वत्प्रश्ने वितर्कके ।
प्राध्वं ननुकूल्ये च शब्दत्प्रले निरन्तरे ॥ ४४ ॥

भृशं स्वल्पे तूष्णिमर्थे सह सादृश्यवाचके ।
साकल्ये यौगपद्ये च समृद्धौ च निगद्यते ॥ ४५ ॥

आहो धिगर्थे आश्चर्ये विपादे करुणेपि च ।
तर्हि प्रश्ने चोत्तरे च क्षणायक्षणयोर्मुहुः ॥ ४६ ॥

आहो उताहो इत्येतौ विचारप्रश्नयोरपि ।
हाहा स्यादद्भुते खेदे हिहि विस्मयहर्षयोः ॥ ४७ ॥

साक्षात्प्रत्यक्षके तुल्ये संक्षु शीघ्रभृशार्थयोः ।
संक्षु वेगे संक्षुणितेप्यंक्षु स्यात् स्पर्शनेपि च ॥ ४८ ॥

इत्यव्ययसंग्रहे द्वयक्षराध्यायः ।

ननुच प्रश्नदुष्टोक्त्योरपण्डुस्पर्शनिन्दयोः ।
अभीक्ष्णमनिशे शीघ्रे मुहुरर्थप्रकर्षयोः ॥ ४९ ॥

पुरस्तात्पूर्वकेप्रे च प्रथमे च पुरार्धके ।
किमुतातिशये प्रश्ने विकल्पेप्यथ सांप्रतम् ॥ ५० ॥

युक्तार्थेप्यधुनार्थे च समयान्तिकमध्ययोः ।
प्रातः पूर्वेद्धि पूर्वद्युर्न्तरान्तिकमध्ययोः ॥ ५१ ॥

विनार्थे स्यादथोपांशु रहस्यकृतजल्पने ।
अञ्जसा च तत्त्वे च त्वरिते च निगद्यते ॥ ५२ ॥

सहसा ह्यन्यके हेतौ सद्योर्थे कथ्यते बुधैः ।
अहहः परितापे च क्लेशे हर्षानुलापयोः ॥ ५३ ॥
अहहा चाद्भुते खेदे भो हो हे हुंकृतौ स्थितौ ।

इत्यव्ययसंग्रहे त्रयक्षराध्यायः ।

अन्तरेण विनार्थे च मध्यार्थेपि च कथ्यते ॥ ५४ ॥

अहो वतापि चाश्रये कृपायां खेदवाचके ।
संबुद्धावपि च क्रोधेप्यद्भुतेपि च कथ्यते ॥ ५५ ॥

समंततस्सर्वतोर्थे शोभनान्तसुखान्तयोः ।
उपांततः पुरोर्थे च स्यादाद्यर्थेग्रवाचके ॥ ५६ ॥

इति चतुर्भाषाकवितापितामहाङ्क शाकल्यमल्लभट्टविरचिताव्ययसंग्रहनिघण्टुस्समाप्तः ॥

श्रीरामचन्द्राय परमगुरवे परस्मै ब्रह्मणे नमः ॥

अथ पञ्चमोऽङ्कः ॥

सू० — औरा ईवेधम्बुन सव्वापसव्यमपद्दलील समर्पिचिन या तदनन्तरम्बुन कवि पदभङ्ग भाषाद्वयलील समर्पिचिन दुरु वादजयार्थमुगानु भद्रकाळि विनुपिंचे मार्गे पराकु !

पार्वतीवचनम् — विनु नटशिखामणि ! मीरु विनुपिंचिन तेनुंगु शृङ्गारपदम्बु संस्कृतमंदु भक्ति-परम्बुग विनुपिंचेनु ॥

रागम्]

[तालम्

श्रीरत गाववा जितपङ्कजाताक्ष ।

माराडबलदर्चा मा मुदित नयात्मन् ॥ १ ॥

कामशिर्लीमुख कम्पित विशदकपोल ।

सोमकळापीडित शोभनधामन् ॥ २ ॥

अवलम्बोदर यजनाधिपनुत ।

नवचम्पकनतिक नुदमाबाल ॥ ३ ॥

इतमा येमय्य दानिनि विततादायमतुल ।

चतुर कलय समयमीश सत्यग प्रिय विनायक ॥ ४ ॥

पार्वतीवचनम् — विनु नटशिखामणि ! मीरु विनुपिंचिन संस्कृत भक्तिरुवु पदभङ्गम्बुन तेनुंगु-पदम्बु सेसेद विननौदरिम्पवोयी ॥

सू० — एणेरीति पदभङ्ग भाषाद्वयलीला समर्पिल्यानन्तर कवि जनउपदेशसंसारसुखमनस्थिरलीला समर्पिला तो दुरु परमेश्वर वादजयार्थ प्रकटकरितो पहा ॥

काम्बोदिरागम्]

॥ जन उपदेश संसारसुख मनस्थिरलीला ॥

[आदिनाळम्

सतत संसारसुख अनुभव-

सदाशिव चरणीं मन ऐसे अमुं दे ।

वितत बुद्धिवन्त जन हो-

विशेषलाभ पर पावला

॥ ध्रु ॥

सरस क्रीडा करितां
सतिपति समीप असतां ।
परम दयेने मन तिचें-
बहु बालावरि यारीति ॥ १ ॥

अतिपञ्चामृत खात असतां-
अनेक खेळ खेळत असतां ।
मति शिशूचि निरन्तर मुहु-
मातेच स्तन्यावरि यारीति ॥ २ ॥

धनिकाचें मन धनावरि-
तरुणाचें मन तरुणीवरि ।
घन क्षुधार्थाचें मन अन्नावरि
गम्भीर शाहाचें मन त्यागव्रह्मावरि ॥ ३ ॥

सू० — एणेरीति जनउपदेशसंसारसुखमनस्थिरलीला समर्पित्यानन्तर कवि निज आत्मबोधलीला समर्पिलि ते कैसी ॥

भैरवीरागम्]

॥ आत्मबोधलीला ॥

[आदितःळप्

तुज तूं आत्मद्रोह - कां करितो स देवा ।
तुज व्यतिरिक्त कोण - तुजनामभिन्न ठेउन ॥ ध्रु ॥

चराचर हून - जातिभेद हून ।
नरकस्वर्ग हून - नानाविधकर्म हून ऐसा ॥ १ ॥

जनकजननी हून - जनन मरण हून ।
तनपापपुण्य हून - तापत्रय सुख हून ॥ २ ॥

पञ्चभूत हून - भयरोग हून प्र-
पञ्चजीव हून त्याग - परञ्जोतिरूप ऐसे ॥ ३ ॥

सू० — एणेरीति निज आत्मबोधलीला समर्पित्यानन्तर कवि अनादिचातुर्वर्णलीला समर्पिलि ते कैसी ॥

रेवगुप्तिरागम्]

॥ अनादिचातुर्वर्णलीला ॥

[आदिनालम्

वेगी उमान सांगा हो-

वेदवेद्या हो ॥

॥ ध्रु ॥

निजपति टाकिता ते-

निर्मल दीक्षित होता ते ।

द्विज ते कोण ते सांग

भजतां ते गूढदासी से ॥ १ ॥

सकल संग टाकून-

सज्जनधर्म सागतां ते ।

अकळङ्क वैश्य धन-

आपण लूटिता ते कोण ॥ २ ॥

धात्रि आदि १ तीन लोक धू-

ता पाप करणार कोण ।

क्षत्रिय पादतीर्थ विना-

सामर्थ्य नाहि कोणास ॥ ३ ॥

मांसरुचि पाहून द्विज-

मांस दात्या हित करितो ।

आशा फार त्यास तो कोण-

आजि सांग त्यागेश पुढें ॥ ४ ॥

सू० - एणेरीति अनादिचातुर्वर्णलीला समर्पिष्यामन्-र कवि निज आत्मपुरवर्णनलीला समर्पिलि ते कसी ॥

सौराष्ट्रगगम्]

॥ निज आत्मपुरवर्णनलीला (यालपदालु) ॥

[शापुतःकम्

पट्टणश्रिगारलीला-

पहा हो विचित्र खेला ।

पट्टणास पाञ्चनृपाल-

हो परमहंसा हो ॥
प्रसिद्ध नवद्वार त्याला ॥ १ ॥

पुरिद्वारी दोनि तटिनी-
पुरि निरन्तर गामिनी ।
हरहर ! त्यासे एक करूनी-
हो परमहंसा हो ॥
परम सुख पावा मनि ॥ २ ॥

गिरिवरा दोहि मध्ये-
सरसफल एक आहे ।
कर स्पर्श करिता पाहे-
हो परमहंसा हो ॥
कठिन कोले भेडसाविता आहे ॥ ३ ॥

बला एक दुष्ट बैल-
पर शेत चरत फिरल ।
कलियाणि तो निज स्वामिला
हो परमज्ञानि हो ॥
काय करावें याला ॥ ४ ॥

पशु पहा असावध आहे-
पातकी वाघ जपत आहे ।
पशू से सावध केल्या सुकृत आहे-
हो पुण्यजन हो ॥
पिशुन पासून सावधगहा हो ॥ ५ ॥

दोनि चाप धरून-
दोनि शर जोडून ।
दोनि मध्ये गोविले त्यानें-
हो निर्मल आत्म हो ॥
थोर ध्वनि बीदीसे झाला हो ॥ ६ ॥

सात पर्वतावरि-
सहस्र खांची उपरि ।
शीत किरण कोटीवरि-
हो परम ज्ञानि हो ॥
चिन्मय त्यागेश विहारि ॥

सू० — एणेरीति निज आत्मपुरवर्णलीला समर्पिल्यानन्तर कवि कलिकाळजन चरित्रलीला समर्पिलिते
कैसी ॥

कवोदिरागम्]

॥ कलिकाळजनचरित्रलीला ॥

[आदिताळम्

कलिकाळ महिमा पहा - कौतुक ऐसे निज ।
कलुष अधोगतीस जातात - गर्विष्ठजन ॥

॥ ध्रु ॥

ए कलि मायि बाप पहा - अनेकमुन पोपिता ते ।
एक मायि बापाल्या अनेक त्यानें पोषवेना ॥ १ ॥

एक धरणीपाल अनेक जन पोपितात ।
एक दिवस त्याचा अनेक त्यानें निर्वह नव्हें ॥ २ ॥

एक त्याग ब्रह्म अनेक घटि व्यापून आहे ।
एक क्षणि त्याग जाणून एक भाव पाववेना ॥ ३ ॥

सू० — एणेरीति कलिकाळजनचरित्रलीला समर्पिल्यानन्तर कवि जनमनदुर्व्यापारनिवारणलीला
समर्पिलि ते कैसी ॥

भैरविरागम्]

॥ जनमन दुर्व्यापार निवारणलीला ॥

[आदिताळम्

^१ मनासे साडउन-
मानव भ्रष्ट करिते ऐसे ॥

॥ ध्रु ॥

जन विचार काय करितेत-
धन नारी मूले ॥

मन त्याचे नित्य ऐसी-

एक नागी आहे हून ।

एकदाच एकदा पहा-

तिचि इच्छा होते ॥

एकदा पाहतांचे तिचि

एकदा ^१बोलावया प्रेरिति यारीति ॥ १ ॥

एकदा बोलतांच अनन्तर-

एकदा सिवायाम इच्छा होते ॥

एकदा सिवतांच मग तिचि-

एकदा विनोद ^२करवायाम वाटतसे । २ ॥

एकदा अलिङ्गन दे त्याच मग-

एकदा स्तन धावयाम वाटतात ।

एकदा स्तन धरून अधरपान घेतले-

एकदा रमवते त्यागेश वन्दिता ॥ ३ ॥

सू० — एणेरीति जनमनदुर्वर्णपारनिवारणलीला स्मर्पित्यानन्तर सङ्गीतमाहित्य प्रयासत्तिकाल लीलादरु समर्पित्य तो दरु परमेश्वर वादत्रयार्थ प्रकट करितो पहा —

(६३ पाने पहा)

॥ सङ्गीतसाहित्यप्रयासत्रिकाललीलादरु ॥

तोडिरागम्]

॥ विलम्बकालम् ॥

[आदितालम्

1	2	3	4	5	6	7	8
गा	गा	मा	मा	धा	मा	मा	गा
भो	गा	यो	गा	भो	गा	रा	गा
गा	री	नि	सा	गा	री	सा	सा
ना	गा	वे	गा	दे	गा	त्या	गा

॥ मध्यमकालम् ॥

गम	पप	धद	पम	दध	पम	गम	मग
सर	सिज	भव	नुन	चर	णल	ववि	हत
गम	पम	धप	पम	पध	निध	निनि	सस
सर	सिज	हिन	नुत	शर	धिश	रधि	भृत

॥ परकालम् ॥

निरिसरि	सनिसस	निनिधनि	दधपम	पधनि	पधपम	ददपध	पमपप
निरुपम	मुनिनुत	वरदस	ततनत	सुरनग	सुचरित	करिमुख	गृहयुत
गगमम	पमपध	निधपध	पपमग	गमनिध	पधपम	दधपम	गगरिस
हरिहय	नुतिरत	पुरहर	नवशित	करधर	शरकृत	सुरुचिर	कृतिगत

सू० — एणेरीति संगीतसाहित्य प्रयास त्रिकाललीला दुरु समर्पित्यानन्तर कवीने एकाक्षरपल्लवि व्यक्षर प्रयोगदरुलीला समर्पित ते कैसी ॥

पन्तुराळिगम्]

[आदितालम्]

तू ये भू श्री धि ते ।

जय वळ करि मणि । हय यश गुण धन ।

नय पद कळ सुख । वय मुद शुभ करि ॥ १ ॥

सू० — एणेरीति एकाक्षर प्रयोग पल्लवि द्व्यक्षर प्रयोगलीलादुरु समर्पित्यानन्तर कवीने द्व्यक्षर पल्लवि व्यक्षर प्रयोगलीलादुरु समर्पित ते कैसी ॥

सारङ्गरागम्]

[आदितालम्]

हर वर मज असे । देवा देहि ॥

॥ पल्लवि ॥

वनिन कवित धनत धनत ।

अनुज तनुज मनुज हितज्ञ ॥ २ ॥

मनस वचस सरस वपु ।

विनय सुनय जनय दिनय ॥ ३ ॥

सू० — एणेरीति व्यक्षर प्रयोग पल्लवि त्र्यक्षर प्रयोगदरुलीला समर्पित्यानन्तर त्र्यक्षर प्रयोग पल्लवि चतुरक्षर प्रयोगदरुलीला समर्पित ते कैसी ॥

कल्याणिरागम्]

[रूपकतालम्]

अनन्द आरोग्य अमय करावे ॥

॥ पल्लवि ॥

शितदेह जितमोह नतशाह नगगेह ।

हृतनाग धृतनाग अतियोग आदित्याग ॥ ४ ॥

सू० — एणेरीति त्र्यक्षर प्रयोग पल्लवि चतुरक्षर प्रयोगदरुलीला समर्पित्यानन्तर चतुरक्षर प्रयोग पल्लवि पञ्चाक्षर प्रयोगदरुलीला समर्पित ते कैसी ॥

असावेरिरागम्]

[मध्यतालम्]

सविनय धनोदय जगन्मय व्रजनाय ॥

॥ पल्लवि ॥

नगजाधार नतमन्दार ।

सुगुणोदार शुभकेदार ॥ ५ ॥

सू०— एणेरीति चतुश्चर पञ्चवि पञ्चाक्षर दरुलीला समर्पिल्यानन्तर कवि निज नाम संवत्सर नाम सम दरुलीला समर्पिलि ते कैसी ॥

गौरिरामम्]

॥ निज नाम संवत्सर नाम सम दरुलीला ॥

[अटताळम्

वत्सरवश्य अह्वास वार्धिक कैसी ॥

॥ ध्रु ॥

अक्षय प्रमोद चित्तभानु अह्नी-
आनन्द प्रभव तारण अह्नी ।
राक्षस दुर्मुख मन्मथ विरोधि अह्नी
रौद्री दुर्मती क्रोधनाक्षयकर अह्नी ॥ १ ॥

प्रमादि सर्वजित विकारि काळयुक्तिहर-
परमाङ्गीरस विश्वावसु बन्ध अह्नी ।
समलीन विकृति सर्वधारी नळ-
शापविमोचन देवादिदेव अह्नी ॥ २ ॥

शाह पार्थिव नन्दन विक्रम श्रीमुख-
जय विभव स्वभानु तेज ।
बहुधान्य साधारण सौम्यगुण ।
भव्य शुभकृत त्यागेश्वर अह्नी ॥ ३ ॥

सू० — एणेरीति निजनाम संवत्सर नाम समदरुलीला समर्पिल्यानन्तर कवि नवरत्नाङ्ग सुन्दरिदरुलीला समर्पिलि ते कैसी ॥

शङ्कराभरणरागम्]

॥ नवरत्नाङ्गसुन्दरिदरुलीला ॥

[शापुताळम्

नवरत्नाङ्गीवरि नव-नव दशकरि ॥

॥ ध्रु ॥

नीळनीळ निभचिकुर-निरुपय वैडूर्य लोचन ।
बालारुण विद्रुमाधार-पद्मरागकान्तिकर चरण ॥ १ ॥

अतुलित वज्रदन्त-अमळ गोमेधिक नख ।
चतुर पुष्पराग कन्दुककुच-सरसभापण मौक्तिका रुच ॥ २ ॥

किरीट पाचकान्ति शरीर-तरुणीमणीस स्वीकार ।

वररत्नकान्ति वर वसन्त त्यागेश्वर ॥ ३ ॥

सू० — ई विधम्बुन नवरत्नाङ्गसुन्दरिदरुलीला समर्पिचिन या तदनन्तरम्बुन मकारयेकवर्ण येत्व ओत्व
भेदम्बुलचेत अमर्चिन श्रिगारदरुलीलासमर्पिचे नट धेटुवलेनु ॥

तोडिरागम्]

॥ श्रिगारदरुलीला ॥

[आदिताळम्]

मा मा म । मा मा । मा मै मा मै मा मै मी मै ।

मे मे मी मा । मी मा मे मे । मो मि मो मि मो मि मो मि ।

स्वरजति]

ग ग री स्स रि नि रि सा नि ध । ध नि स सा नि री स्स सा स ॥
प मा मा गा । मा ग ग रि स ॥ ग म प पा म । ध प म ग रि स ।
पा मा म्मा गा मा ग गा रि स । द ध नि दा ध । प म प मा म ।
ग रि म ग रि स । पा मा म्मा गा । मा ग ग रि स ॥
स स सा स नि । ध नि नी निध । प ध दा ध प ।
म प पा प्य म । ग म ग म प म । धा प म गा रि स ॥
स रि गा ग रि । ग म पा प म । प ध नि नि ध नि सा ॥

नायक भुवनविदायक अच्युत ।

सायक भुवनविदायक त्यागेश ॥

ग म प ध प म । प ध नि नि ध । पा ध धा नि । धा प म पा ।
ध नि सा नि । धा प ध प म । प ध नि ध प म । ग ग रि सा ॥

सू० — नीवु स्वरततिगा विनुपिचिनिधि नेनु स्वरसोल्लु जतिगा विनुपिचेनु ॥

स्वरसोल्लु]

त द्वि त्रां कि ड त क । तां द्वि त्त कि ड त क ।
झें ता रि त्त ग णं गि तां द्वि तां । धि तां धि तां धि द्व त्त कि ड त क ॥
त झें त चा ह त्त । तां द्वि त्त क तां ॥ त द्वि मि त तां द्वि ।

ता ह च त ग णं गि । झें झें च रि त क तों ॥
 त क कि णां कि ड त क । त इझें झें त क त रि ।
 त द्वि चां त क त क । दिं धिं धीं धि मि कि ट ।
 त इझे कु च त ग णं गि । चा ह च कि ण झें । त क ध रि कु डु ।
 त क ज न कि ट । जें जें त रि । त क तों ॥

नायक निजवरदायक अच्युत ।

सायक भुवनविदायक त्यागेश ॥

धि मि धि मि कि ट त क झें त रि । ता ह धी नु ना ह त झें ।
 तद्ध ला ड्गु त क ध रि कु डु । क त तों गु डु त क त धि मि ण तों ॥

सू० — औरा ईविध्बुन मकार एकवर्ण एत्वं ओत्वं भेदमुल चात अमर्चिन श्रिङ्गारदरुलील समर्पिचिन या तदनन्तरम्बुन कवि लकार एकवर्ण एत्वं ओत्वं भेदमुलचात अमर्चिन श्रिङ्गारदरुलील समर्पिचिनट येदुवलेनु ॥

सारङ्गरागम्]

॥ श्रिङ्गारलीलादरु ॥

[आदिताळम्

ला ल ल । लीला लोल । लैला लोल ।
 ला लु ले ल । लो लो । ले ले ले ले । ले ले ले ले ॥

जतिस्वरम्]

री स्ता रि स पा म पा । म प ध पा म पा म ।
 री गा म्म प म ध पा । म री स्ता सा ।

सू० — औरा ई विधम्बुन लकार एकवर्ण ओत्वंमुलचात अमर्चिन श्रिङ्गारलील समर्पिचिन या तदनन्तरम्बुन सव्यापसव्यभिन्नार्थदरुलीला समर्पिचिनट येदुवलेनु (सू) औरा ई विधम्बुन सरळगति यन्दु भाषाद्वयं अर्थद्वयं रागाद्वयं स्वरमोक्तलीला विनुर्पिचिन या तदनन्तरम्बुन सव्यापसव्य भिन्नार्थ-लील समर्पिचिनट येदुवलेनु ॥

काम्बोदिरागम्]

॥ सव्यापसव्यभिन्नार्थलीला ॥

[आदिताळम्

मार रार येद नीवेर-
 कोर पदरवळि । मानव ये ॥

मिर वगग कुमुदमु न
मीदय^१लेयन वादे ॥ १ ॥

म म म ग पा प । प ध प घ स नि ध प ।
प ध प घ सा नि ध । ध स रि म ग रि स ॥
सा स नि नि नि नि ध । नि नि ध प ध प ।
प ध स नि नि नि नि ध । प ध प ध पा ॥ १ ॥

सारस नयन कनलिन-
कारादु नीवेल अरचेवुर ।
धीर सर नव नीरज शर-
मारग यय्य कविर । ॥ २ ॥

अरय अशरीर मी-
सरमुन घनतवुनि (कि) मीरकुर ।
वरगा त्यग त्यथ । नरुगुमि रवमा-
माटिकि बिनि मलयकुमि ॥ ३ ॥

^२ प्रतिलोमम्]

[मुखरिरागम्

देव नय नैद मीन मुदमुग
गावर मी-
यो वनमालि वरद परको-
रावे नी दय रार राग ॥ १ ॥

नि नि नि ध सा सा । स रि स रि म ग रि स ।
स रि स रि मा ग रि । रि म प नि ध प मा ॥
मा म ग ग ग ग रि । ग ग ग रि स रि सा ।
स रि म ग ग ग ग रि । स रि स रि सा ॥

सू० — एणेरीति सव्यापसव्यभिन्नार्थलीलादरु समर्पित्यानन्तर कवि स्वभ सपाद्यादरु लीला समर्पिला
तो दरु परमेश्वर वाद जयार्थ प्रकट करितो पहा ॥

From Our Visitors' Book

In going through this Library, I have actually gone through our cultural heritage of the last 500 years. It would take me several more visits to peep through the treasure chest.

9-4-1968

K. P. AMANDAN, M. B., B. S., M. SC.,
Principal, Tanjore Medical College, Thanjavur.

On going through this library we have gathered great knowledge about the old manuscripts and then specially the scripts in the palm-leaf has attracted us.

10-4-1968

A. D. CHHABRA,
A. R. O., Punjab Agricultural University, Ludhiana.

This is one of the most fascinating collections of books, prints and manuscripts that I have seen. I only hope that this great library will soon got modern methods of reproduction storage and space so that these can be exhibited to greater advantage.

I am very thankful for the Curator to have taken me round and explained it all to me.

17-4-1968

LT. GENERAL CANDETH,
New-Delhi.

A most fascinating and instructive collection of books and manuscripts. The Curator and all others who work so devotedly to maintain this great collection deserve all on gratitude.

B. P. SINHA,
Captain (Retd.), Durgapur, West Bengal.

It is a marvellous collection of rare manuscripts and works of art. If I hap not visited it, I would have missed a great wonder of the world. This library speaks a volume about the forethought and love of art and literature of Serfoji II who collected these rare manuscripts.

The Library, I think, must be equipped with a microfilm machinery.

... ..

K. CHENNABASAPPA,
District & Sessions Judge, Shimoga.

A very precious collection of manuscripts and old books. It is one of the rare libraries which have maintained a tradition of scholarship and unbiassed research inspite of several handicaps. It is high time that the library is taken over by the Government of India as a national Library. The devoted band of copyists and pandits deserve all encouragement.

V. R. RAMAMURTHI,
Deputy Accountant General, Madras.

I am most pleased at the great help which the T. M. S. S. M. Library of Tanjore has given me in my work of microfilming XVII and XVIII century manuscripts, thanks to this help. I have been able to add to the Heras Institute-Microfilm Library of very rare and valuable manuscript of Father Nobilis. I hope this will not be the last time, I may be able to make use of such great and rich Library.

FATHER J. HUMBERT, F. J.,
Curator, Microfilm Section, St. Xavier's College, Bombay.

The Library contains rare books and manuscripts. It is interesting and difficult to imagine the character and tastes of Rajah Serfoji who collected so many books and manuscripts foreign and Indian. I am glad they are being properly preserved and attempts made to publish the most important of them.

16-5-1968

K. SANTANAM.

I consider it a rare privilege to visit and be shown this Library. I am deeply impressed by the work. This institution carries on to save and transcribe some of the old classics.

20-5-1968

(Justice) NARENDRA PRAGJI NATHWANI,
Judge High Court, Bombay.

This great Library should be known all over the world. May it prosper and flourish, so that Tanjore may become and be recognised as the vital centre of learning of South India.

8-6-1968

MR. CUTHBERT CHISHOLM,
118, Powell Street, San Fransisco, California.

पुस्तकालय का संग्रह देश की बड़ी संपत्ति है, और जिस श्रृंगार तथा सावधानी से यहाँ कार्य किया जा रहा है और भूतकाल की जानकारी दी जा रही है वह कर्तव्यता सराहनीय है।

15-6-1968

DANLAL RAM SANKHYAYAN,
Deputy Minister for Development, Himachal Pradesh.

I was most impressed with my visit to the Library brief though it was. I was pained to see that not enough encouragement is being given to the institution of the wealth of knowledge and history stored in these manuscripts. This is not because of want of enthusiasm on the part of those who are looking after the Library. It is the want of finances that stands in the way. I hope that Central Government will take more interest in this collection which is important not only from the point of view of our national history but even from that of national integration.

29-6-1968

V. K. R. V. RAO,
Union Minister for Transport & Shipping, Delhi.

I was immensely impressed by the richness of Sarasvati Mahal Library and wish that all the collections be published and known to modern humanity.

I am particularly thankful to the Curator who so kindly gave explanations.

RAFAIL I. EIVAZOV,

1—7—1968

Secretary, U. S. S. R. Consulate General in Madras.

Paid a visit to the Library the like of which I have never seen before. It was my ambitions to see this Library since my early childhood. To day the ambition is fulfilled. It contains numerous collections of old volumes containing very valuable information ranging over a period of about three hundred years, on practically all subjects and aspects of man's life.

I understand that are numerous old manuscript lying in scattered condition uncared for. It requires financial help. I think this library should be upgraded to an international level.

D. R. CHAVAN,

3—7—1968

Union Deputy Minister for Rehabilitation.

A Unique collection which should deserve immediate attention of the Central Government to bring out the great knowledge that is available in many forms and languages. I wish this is done very early and necessary finances found and status given to this Library.

S NIJALINGAPPA,

8—7—1968

President, Indian National Congress.

I have gone through the most interesting and unique manuscripts in the Library. I wish and hope the priceless treasures are translated for the benefit of the present and future generations.

T. V. SRINIVASAN,

11—7—1968

Director of Telephones, Madras.

I have been extremely fortunate in seeing this marvellous and old library with a lot of rare books, manuscripts—most of them in palm-leaves in the old language with superb illustrations. I feel that research has to be conducted so that this library can give out its valuable secrets to the entire world.

VERA SAMBAJI,

14—7—1968

Ranchi, Bihar.

Sarasvati Mahal Library which contains rarest treasures of our art and literature is rendering excellent service to the cause of Indian culture.

15--7—1968

P. G. NAMBIAR.

What a wonderful place !

21—7—1968

BRIGADIER KESAVALU

சரஸ்வதி மகால் புத்தகசாலையின் ஒப்புயர்வற்ற பொக்கிஷத்தைக் கண்டு உவமைபுறுகிறேன். புத்தகசாலைக்கு சகல நல்லதொன்றும் கிடைக்க இறைவனை இறைஞ்சுகிறேன்.

ஆர். சுப்ரமணியன்,
கேஷனல் இன்ஸ்டிடியூட் ஆஃப்
ஓரியண்டல் லாங்குவேஜஸ் (லாரிஸ்), பாண்டிச்சேரி.

I was most interested in the priceless manuscripts and early 18th century books which the librarian, kindly showed me. One could spend years among these treasures.

10-8-1968

P. ACHUTHA MENON,
Former Ambassador, Chairman, F.A.C.T.

Visited this library which has a wonderful collection of manuscripts. It is enhancing nation's prestige and world culture by contributing our heritage to the wider world.

31-8-1968

SWAMI MITRANANDA,
Manager, Sri Ramakrishna Mutt, Madras.

It is always a great pleasure to admire the rich collections of this library which I shall not miss to visit again many times.

31-8-1968

P. FILLIOZAT, VASUNDHARA KAVALI,
French Institute, Pondicherry.

This Library is indeed a wonder!

R. N. MADHOK,
Minister of Health, New Delhi.

6-9-1968

U. S. KIM,
World Health Organisation,
New Delhi.

P. R. ARORA,
Regional Deputy Director, N. M. E. P.
Bangalore-11.

DR. R. TYAGARAJAN,
State Malaria Officer, Madras-6.

I visited the Library on the 14th September, 1968 and have been immensely impressed with the collection of ancient manuscripts and work of art available here. It is in National interest to preserve the collection and make available the knowledge available therein for public good.

14-9-68

U. N. MAHENDRA,
Staff Officer,
Officiating Asst. Inspector, S. B. I.
Camp: Thanjavur.

I had great pleasure in visiting the Library on the 14th September 1968. The collections of the old manuscripts are very valuable and of great national interest.

14-9-1968

S. Y. LIMAYE,
Staff Officer,
Officiating Assistant, Inspector, S. B. I.
Camp: Thanjavur.

Paid a visit this morning to the Library. Much impressed with the sweep and depth of the interest evinced by Serfoji Maharaja in collecting the books and manuscripts kept in this Library. Much useful work is being done here and the possibilities are great.

C. A. RAMAKRISHNAN,
Chief Secretary to Govt. of Madras.

15—9—1968

To go through this place makes one proud of the princes of the past who existed not only to wield power but also to engage themselves in literary, artistic and cultural developments of the people over whom they ruled. Great rulers like Serfoji have left behind priceless products of their interests and efforts to enrich posterity. Institutions like this are shrines in which posterity feels their deep sense of gratitude and respect for such great leaders.

Sd.
District Governor, Lions International.

29—9—1968

I visited the Library to-day. It contains very rare old books and manuscripts. It is necessary that this library should be upgraded into one of National Importance equipped with all modern facilities of preservation like microfilm unit and poly-copying apparatus like photostat.

K. T. GIRME,
Deputy Speaker,
Maharashtra Legislative Assembly, Bombay.

10—10—1968

An inspiring collection of rare manuscripts on epics, arts and literature. The Library is very well maintained and great care is taken to preserve the manuscripts for posterity.

Sd.
Asst. Chief Officer, Reserve Bank of India, Madras.

10—10—1968

A visit to this library is an inspiration. It is a pity I could not spend some more time. Thanks to all, working with devotion at this place.

12—10—1968

B. K. BARUA.

This is with great pleasure to record that rare collection of manuscripts and antique writings have been preserved here nicely. I am grateful to the Librarian and his assistant who gave us an opportunity to know these collections.

S. M. AHSAN,
D. S. P. (Ac.) Bihar.

24—10—1968

I was thrilled to go round this library with its unique collection of rare books and manuscripts. It is a storehouse of knowledge for research worker.

L. K. JHA,
Governor, Reserve Bank of India.

31—10—1968

It has been a rewarding experience to visit this Library.

31—10—68.

A. K. MUKHERJEE,
Additional Deputy Auditor General

Hon'ble Era. Nedunchezian, Minister of Education, Government of Madras visited the Library at 5-00 P. M. on 31—10—68.

I am very pleased to visit the Library, but I could not do any justice due to the time factor. I shall try my best to visit the Library again. We must preserve our glory and traditions.

2—11—68.

D. ERING,
Union Deputy Minister for Food & Agriculture, Govt. of India.

I was very impressed with the priceless items of Library art which are displayed here. I shall remember this visit for many years.

ALFRED G. HARMS,
Visiting Professor, Ford Foundation.

We are much impressed and the recollections of the past of our country are before us, well preserved and neatly arranged. Assistance and guidance from the Government are quite essential for the preservation of this Library. Past glory and also past history in the form of booklets and rare *suvadis* are the monuments that should be published in proper way, which needs financial assistance still more.

We are very proud of being here and do the needful for the prosperity of this Library.

16—11—1968

S. AGNIRAJ, M. L. A. Chairman.
K. B. S. MANI, M. L. A. Member.
Madras Legislative Assembly Committee on Estimate.

Very interesting collections of literature from olden times which is seldom come across and very well preserved and maintained.

18—11—68

R. S. GAHLOWT,
*Managing Director, Hindustan Steel Works Constructions,
Calcutta.*

My cherished dream of seeing this Saraswathy Library has been fulfilled to-day. This Library is indeed very useful for scholars and it has been giving stimulation to so many Telugu scholars. I wish that I would come one day here to do some service to Telugu literature.

22—11—68

KAPPAGANTULA MALLIKARJUN RAO,
*Osmania University-Archaeology Department,
(Excursion party)*

Books are permanent treasures and Sarasvati Mahal Library is the most precious treasure I have come across. This is a miracle of one man and I am very much impressed by the Zest and Zeal of the people who manage it. I wish them well. They are doing a service to history and posterity.

22-11-68.

... ..
Editor Aina, Srinagar, Kashmir.

It is a precious Treasure.

22-11-68

SHADI SINGH GIANI,
Jullunder, Punjab.

Tremendous! This tour was very interesting. I am completely at awe. Thank you very much for taking your precious time to show me about.

25-11-68

GERALD J. HARTEIS,
Ebensburg, Pennsylvania 15931, U. S. A.

It was a pleasure visiting the library and seeing the precious collections. The Librarian and his assistants have maintained the collections well. The library needs every encouragement so that rare collections can be brought to the notice of our citizens.

29-11-68

... ..
Director,
State Institute of Education, Madras-34

A treasure house of valuable records of our past. I am thrilled by seeing the excellent executions in calligraphy and painting of the past. A visit to this library reminds one of the unity of India.

6-12-68

PADMANABHAN,
Secretary Health & Family Planning Dept., Madras

This magnificent collection which one is happy to see, is excellently safeguarded and maintained. I was particularly fascinated by the illustrated volume on the science of elephants and would one day like to see its contents and pictures reproduced and made available for the wider scholarly community.

14-12-68

ANTHONY D. KING,
Professor,
Indian Institute of Technology, Delhi.

We appreciated very much having the opportunity to visit the library and your willingness to spend time to show and talk to us of the old volumes within. It has been a very interesting tour and discussion.

T. JOE FAGGETTI & EVELYN R. FAGGETTI,
306, W. Jourdan, Newton, Illinois, U. S. A.

Staff and students paid a visit to the library and they carry with them happy memories of this great library.

15—12—68

N. S. VENKATESA SASTRI,
Lecturer in-charge of Excursion,
M. E. S Teachers College, Bangalore-3

Having had the good luck of being shown round this treasure by the Assistant Librarian, I am unable to express the greatness of Raja Serfoji in words. This is a treasure which requires to be probed into and published for the benefit of mankind. I am thankful for the opportunity provided for me to see atleast the magnitude of the collections which should have taken the life-time of the great Raja.

V. JIVARATNAM,

16—12—68

Superintendent of Post Offices, Thanjavur Division.

I visited the library on the 16th December 1968 and have been immensely impressed with the collection of ancient manuscripts and works of art available here. It is in the national interest to preserve the manuscripts and make them available for public good.

K. RAMAN NAMBIAR,

16—12—68.

Staff Officer, State Bank of India, Madras.

It gives me the greatest pleasure when I go through this Library and the wonderful collections. I wish earnest efforts are taken to improve the Library which is maintained nicely even now.

M. SUBRAMANIAM,

.....

Inspectorate of Military Explosives, Aravankadu.

It has been a very great pleasure to me to see the valuable collection of the Rajah, especially the early Bible in pictures.

TOM W. BROWN.

19—12—68

Headmaster, Duke of York School, Nairobi, Kenya.

The Members of Central Boiler's Board visited the Library and were impressed much.

19—12—68

.....
Chief Inspector of Boilers, Madhya Pradesh, India.

This is a most impressive collection. I am delighted to see that the books are not only well cared for but also being well used for scholarly purposes.

.....
Chairman, Department of Art, University of California, U. S. A.

It was a great pleasure to see the splendid manuscripts in this collection.

B. M. SHAFFER,
Cambridge University, England.

I especially enjoyed the illuminated Rigveda.

ELINOR SHAFFER,
Cambridge University, England.

A Library of great learning. One of the greatest examples of man's devotion to the cause of scholarship. It was most stimulating experience to see Raja Serfoji's superb collection of books and rare manuscripts

M. SANKARANARAYANAN,
Deputy Commissioner, Bangalore.

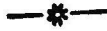
23—12—68

It was indeed gratifying to see this library of vast magnitude and scholarship. It is a tribute not only to those of the past who had written these but also to the vision of the recently living and now alive who have preserved this ancient heritage of our great civilisation. Many of the manuscripts and palmleaf books are of a priceless nature and I would, with all humility suggest that action be taken to preserve the contents of these by microfilming.

My thanks are due to the great kindness of the Superintendent who took me around and lucidly but briefly explained the various interesting points.

N. HARI BAASKAR,
Collector, Tiruchirappalli.

29—12—68

OUR EXCHANGES

1. Madras Information, Madras.
2. Journal of the Kerala University Oriental Manuscripts Library, Trivandrum.
3. Agra University Journal of Research, Agra.
4. The Tirumala Tirupathi Devasthanam Journal, Tirupathi.
5. Journal of Oriental Institute, Baroda.
6. Annals of the B. O. R. Institute, Poona-4.
7. Vaidya Chandrika, Trichirapalli.
8. American Reporter—Tamil, Telugu and English Editions, Madras.
9. Vijaya vani—Telugu. Vijayawada-2.
10. Traimasik, Bharat Itihasa Samshodhak Mandal, Poona.
11. Udyana Patrika, Tirupathi.
12. Astrological Magazine, Bangalore-3.
13. Kurukshetra—the Publication Division, Delhi-8.
14. Sri Vaishnava Sudarsanam, Puthur, Tiruchirapalli.
15. Sajjanatoshini Patrika, New Delhi.
16. Soviet Land (Tamil), Madras-17.
17. Sarvodaya (English & Tamil), Thanjavur.
18. Journal of Family Welfare, Bombay-1.
19. India Publisher and Book-Seller, Bombay-7.
20. Sangeet, Hathras, Madhya Pradesh.
21. Marathi Samshodhan Patrika, Bombay-2.
22. Vedavani: Banares-6.
23. Sri Nrisimhapriya, Tiruvallur.
24. Sri Sankara Kripa, Tiruchy-2.
25. Divyajoti, Simla-1.
26. Sangam, Andhra Pradesh.
27. Kamakoti Pradipam, Madras-1.
28. Sivakasi Murasu, Sivakasi.
29. The Life Natural, Pudukkottai.
30. Bharat Sevak (Tamil). Thanjavur.
31. Journal of Asiatic Society of Bombay, Bombay-1.
32. Punarvasu, Madras-4.
33. Samskrita Pradipa.
34. Unesco Bulletin for Libraries, France.
35. Societie Asiatique, Paris VI.
36. Universitas, Western Germany.
37. Self Realization Magazine, California.
38. Sutantran, Colombe-12.

39. The Call Divine, Madras-20.
 40. Rajasthan Bharati, Bikaner.
 41. The Mysore Orientalist.
 42. The Journal of Mythic Society, Bangalore.
 43. Arogyam, Trichy-2.
 44. தென்மொழி, கடலூர்.
 45. தமிழ்ச்சிட்டு ,,
 46. Gairvani, Chittoor.
 47. Annamalai University Journal, Annamalainagar.
 48. Astrology and Athrishta, Madras.
 49. German Democratic Republic, New Delhi
 50. Indian Review Madras.
 51. Journal of the Ganganath Jha Research Institute, Allahabad.
 52. Journal of the Kannada Research Institute, Dharwar.
 53. The Bulletin of the Government Oriental Manuscripts Library, Madras.
 54. The Bulletin of the Ramakrishna Mission, Calcutta.
 55. News from Yugoslavia, New-Delhi.
 56. Panchayat Raj, New-Delhi.
 57. Bharati.
 58. Gnana Sambandan, Dharmapuram.
 59. Gramanalan, Madras.
 60. Kumaraguruparan, Srivaikuntam.
 61. Ramakrishna vijayam, Madras.
 62. Sentamizh, Madurai.
 63. Tamizh Pozhil, Karanthai.
 64. Natyakala, Hyderabad.
 65. Sri Saila prabha, Sri Sailam.
-

Two copies of each book have to be sent for review in the Journal. Articles published in this Journal can be reproduced with the permission of the Editor. All communications regarding the Journal may be addressed to :—

THE EDITOR,
The Journal of the T. M. S. S. M. Library,
THANJAVUR,
Tamil Nadu. (India)

IN THE PRESS

1. தனிப்பாடந்நிரட்டு பாகம் 2 (பொழிப்புரையுடன்)
—திரு. ச. பாலசுந்தரனார்.
2. தியாகேசர் குறவஞ்சி (ஸ்வர ஸாஹித்தியத்துடன்)
—Dr. பி. ரமலதா, M. A., Ph. D.
3. சிவகாமசுந்தரீ பரிணயம் தெலுங்கிலும் தமிழிலும்
மூலம், தமிழ் மொழிபெயர்ப்பு, ஸ்வர ஸாஹித்யம்
இவற்றுடன்.
Edited by Dr. S. Sita, M. A., Ph. D.
4. வராக ஓரா சாத்திரம் (சோதிடம்)
— திரு. அடிகளாசிரியர்.
5. Purvaparasaryam (Astrology)
Text in Sanskrit and Tamil Translation by
Thiru P. P. Lakshminarayana Upadhyaya.
6. Sruta Pradipika by Sudarsana Bhatta (Sanskrit)
—Prof. A. Srinivasaraghavan, M. A.